

YENİ DÜNYA DÜZENİNDE MÜSLÜMAN DÜNYASI

Abdus Sattar Ghazali

Başlık, Imaad Arshad Ghazali tarafından tasarlanmıştır.

Ocak 2023'te yayınlandı.

ISBN 978-0-9909766-5-3

Türkçe versiyonu Mart 2023'te yayınlandı.

© Her hakkı saklıdır

Bu kitabın tümü ve bir kısmı, yasaların izin verdiği haller dışında, imtiyaz sahibinin yazılı izni olmaksızın, fotokopi, kayıt veya herhangi bir bilgi depolama sistemi dahil olmak üzere elektronik veya basılı hiçbir biçimde veya yöntemle çoğaltılamaz veya dağıtılamaz.

Abdus Settar Ghazali'nin diğ er yayınları

Islam in the 21st Century: Challenges, Conspiracies & Chaos (2017)

American Muslims in Politics (2015) revised version (2017)

Islam & Muslims in the Post-9/11 America (2012 republished 2014)

Islam & the West in the Post-Cold War Era (1999)

<http://www.ghazali.net/book2/>

Clash of Civilization or Clash of Interests Islam & Modernism (2000) <http://ghazali.net/book4/>

Hegemony of the Ruling Elite in Pakistan (2000)

<http://www.ghazali.net/book3/>

Islamic Pakistan: Illusions & Reality (1996) A political history of Pakistan

<http://www.ghazali.net/book1/>

Yazar Hakkında

Yazar, Punjab Üniversitesi'nden Siyaset Bilimi alanında yüksek lisans derecesine sahip profesyonel bir gazetecidir. Gazetecilik kariyerine Pakistan'ın Peşaver kentinde yerel gazetelerde çalışarak başladı. 1969'dan 1976'ya kadar Daily News Kuveyt'te Haber Editörü olarak görev yaptı.

Aralık 1976'da Kuveyt Televizyonu İngilizce Haber Departmanına Haber Editörü olarak başladı. 1998'de Kuveyt Televizyonu İngilizce Haber Genel Yayın Yönetmeni olarak emekli oldu.

Ayrıca Associated Press of Pakistan (APP) ve Pakistan'ın önde gelen gazetelerinden olan Daily Dawn Karachi'nin Kuveyt muhabiri olarak çalıştı. Ayrıca yine bu gazetede kısa bir süre editör yazarlığı yaptı.

İslami Pakistan: İllüzyonlar ve Gerçeklik (1996), Soğuk Savaş Sonrası Dönemde İslam ve Batı (1999), İslam ve Modernizm (2000), Yönetici Seçkinlerin Pakistan'daki Hegemonyası (2000), 11 Eylül Sonrası Amerika'da İslam ve Müslümanlar(2012), 21. Yüzyılda İslam (2017) kitaplarının yazarıdır.

Nisan 2012'de Perfect Learning, Clive, Iowa tarafından yayınlanan "Blessings of Liberty: Individual Rights," a bir bölüm katkıda bulundu. Kitap, K-12 eğitim pazarı için yazılmıştır.

2010 yılında University Press of America, Inc., Lanham, Maryland tarafından yayınlanan Müslüman Dünyası'nda ABD imajı neden düştü? - "US Foreign Policy Toward the Muslim World - Focus on Post 9/11 Period" a bir bölüm katkıda bulundu.

Orta Doğu, Hindistan, Pakistan ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki medya kuruluşları tarafından geniş çapta yayınlanan Orta Doğu, Güney Asya ve Amerikan Müslümanları hakkında kapsamlı yazılar yazdı. Yazar halen gazetecilik yapmakta olup aynı zamanda American Muslim Perspective'in (www.amperspective.com) ve Journal of America'nın (www.journalofamerica.net) Genel Yayın Yönetmenliği görevini yürütmektedir.

Yeni Dünya Düzeninde Müslüman Dünyası

A - İçindekiler	
1 – Önsöz	
2. Giriş	
3 - 1. Bölüm - Halifeliğin sonu	
4 - Bölüm 2 - Mustafa Kemal'in dini reformları veya İslam karşıtı önlemleri	
5 - Bölüm 3 - Osmanlı İmparatorluğu'na karşı Britanya destekli/ima edilen Arap İsyanı	
6 - Bölüm 4 - Erdoğan yönetimindeki Türkiye: Erdoğan'ın Dış Politikası ve Dini reformlar	
7 - Bölüm 5 - Erdoğan yönetimindeki Türkiye: Erdoğan'a karşı başarısız Darbe	
8 - Bölüm 6 - Erdoğan yönetimindeki Türkiye: Erdoğan, 1923 Lozan Antlaşması'nın yeniden düzenlenmesini istiyor	
9 - Bölüm 7 - Erdoğan yönetimindeki Türkiye: Araplar, Türkiye'nin yumuşak gücünden endişe duyuyor	
10 - Bölüm 8 - Ortadoğu'da Petrolün Laneti	
11 - Bölüm 9 - Arapların Filistinlilere İhaneti	
12 - Bölüm 10 - İslam İşbirliği Teşkilatı'nın Başarısızlığı	
13 - Bölüm 11 - "Medeniyet" Düşmanı Olarak İslam	
14 - Bölüm 12 - Yeni Dünya Düzeni.....	
15 - Bölüm 13 - Çin ve Müslüman Dünyası.....	
16 - Bölüm 14 - Rusya ve Müslüman Dünyası	
17 - Bölüm 15 - 2030/2050'de Müslüman Dünyası.....	
18 – Sonsöz	

Önsöz

Günümüzü anlamak için, tarihe bir giriş yapmamız elzemdir. Bu çalışma, İslam dünyasının acımasız sömürgecilik ve yeni-sömürgecilik kurbanı olduğu son 200 yıllık tarihini incelemeyi amaçlamaktadır. 19. ve 20. yüzyıllarda Batı sömürgeciliğinin entrikaları, çağdaş Müslüman Dünya üzerindeki en büyük etkiye sahipti. 1915'te İngiltere ile Fransa arasındaki gizli Sykes-Picot Anlaşması, Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın yanında yer alan Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarını paylaştı.

Çalışma, Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Kemal Atatürk'ün Mart 1924'te hilafeti sona erdirmesiyle başlamaktadır. Osmanlı padişahları aynı zamanda halife idiler. Mısır'da Memlûkleri mağlup ettikten ve 1517'de İslam için kutsal yerler olan Mekke ve Medine'nin kontrolünü ele geçirdikten sonra, Osmanlı Sultanı I. Selim, İki Kutsal Şehrin Hükümdarı yerine İki Kutsal Şehrin Hizmetkârı unvanını aldı.

Mustafa Kemal Ekim 1923'te Türkiye'nin ilk cumhurbaşkanı oldu. Mustafa Kemal göreve gelir gelmez, ülkenin siyasi, dini, sosyal ve ekonomik hayatında Türkiye'yi hızla modern bir devlete dönüştürmeyi amaçlayan bir dizi radikal reform başlattı. Ona göre modernleşme, Batılılaşma anlamına geliyordu.

24 Kasım 1934'te Türkiye Büyük Meclisi, Mustafa Kamel'e Türklerin Babası anlamına gelen "Atatürk" unvanını verdi.

Üçüncü bölüm, Birinci Dünya Savaşı'nın ortasında İngilizlerin, Arapları Osmanlılara karşı isyana teşvik etmesi ve desteklemesini ayrıntılarıyla anlatıyor.

Dört ila yedinci bölümler, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) yönetimi altındaki Türkiye'yi detaylıca anlatıyor. Burada Türkiye'ye geniş yer verilmesinin sebebi, İslam ülkeleri arasında belki de sadece Türkiye'nin İslam Dünyasına liderlik edecek potansiyele sahip olmasıdır. Erdoğan kendisini, İslami miras ve Osmanlı geçmişi ile daha yakından uyumlu yeni bir Türk kimliğinin babası olarak görüyor. Erdoğan, Mustafa Kemal Atatürk'ün İslamiyet'i Türklerin hayatından yok etmeyi amaçlayan birçok dini reformunu tersine çevirdi. Son yıllarda, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bir dizi girişimi, İslam'ı Türkiye'nin sözde laik eğitim sisteminin daha derinlerine itti. Erdoğan, Temmuz 2016'da ABD merkezli Türk din adamı Fethullah Gülen tarafından başlatıldığı söylenen bir darbe girişiminden sağ kurtuldu. Erdoğan, "1923 psikolojisiyle hareket edemeyiz" diyerek 1923 Lozan Antlaşması'nın revizyonunu istiyor. Türkiye, Arap ve Müslüman dünyasında çok popüler hale gelen tarihi Osmanlı şahsiyetleri ile ilgili birçok Arap ülkesinde rahatsızlığa neden olan ve bu tarihi dizilerin Türkiye'nin imajını desteklemek için yumuşak gücü olarak görüldüğü bir diziler serisi başlattı.

Sekizinci bölüm, petrolün hikâyesine ve Osmanlı İmparatorluğunun çöküşünden sonra başlayan Orta Doğu'da petrolü güvence altına alma yarışına odaklanıyor. Özellikle Ortadoğu'da petrole sahip olma laneti, bölgeyi onlarca yıldır savaş ve şiddete boğdu. Kolonizasyonun sonuçları ve petrol açlığı birçok ülkeyi savaşa sürükledi ve yüzbinlerce insanın ölümüne neden oldu.

Dokuzuncu bölüm, Arapların Filistinli kardeşlerine karşı ihanetini ele alıyor. Bedevilerin Tarihi ve Siyaseti kitabının yazarı Seraj Assi: Modern Filistin'de Göçebeliği Yeniden Tasarlamak, söylediğinde belki de haklıdır: Bölgesel kaosun ortasında çaresizce iktidara tutunan Arap liderler, tıpkı bir asır önce Paris'e veya Londra'ya giden en emin yolun Filistin'i geçmek olduğuna inandıkları gibi, Washington'a giden yolun da Kudüs'ten geçtiğine inanarak Filistinlileri bir kez daha sattılar. Ancak tarih bize, siyasi olarak hayatta kalma ve hayali bölgesel hırslar için Filistin'le ticaret yapmanın felaketin başlangıcı olduğunu öğretiyor.

Onuncu Bölüm, Birleşmiş Milletler'den sonra dünyanın en büyük ikinci devletlerarası örgütü olan İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) rolünü vurgulamaktadır. İslam Dünyası, kurulduğu 1969 yılından

bugüne kadar altı büyük felakete tanık oldu ve bu felaketler onu uluslararası siyasette neredeyse sıfıra indirdi.

1. Doğu Pakistan Bozgunu (1971);
2. Afganistan'a Sovyet müdahalesi (1979-1989);
3. İran-İrak savaşı (1980-1988);
4. İsrail'in Lübnan'a saldırısı (1982);
5. ABD'nin Afganistan'ı işgali (2001-2021);
6. ABD'nin Irak'ı işgali (2003-2011)

İİT, bu krizlerin herhangi birine anlamlı bir şekilde yanıt vermede veya her zirvenin sonunda yüksek sesli açıklamalar yayınlamanın dışında herhangi bir düşünce ve eylem birliği gösteremediği için başarısız oldu. Krizleri kontrol altına almak veya trajedileri önlemek için hiçbir şey yapılmadı. İİT sadece sessiz bir izleyici olarak kaldı.

On birinci bölümde, yenedünya düzeninde İslam'ın rolüne ilişkin Batılı görüş detaylandırılıyor. Fransız yazar Pierre Hillard, İslam'ın artık "Yeni Dünya Düzeni"ne karşı son kale" olduğunu dile getiriyor. Laurent Fendt'in 11 Ocak 2010'da "Ici et Maintenant" Radyosu'nda kendisine sorduğu şu soruya, "Bir dünya hükümeti durumunda, dünyayı yönetmeye devam etmesi için öne sürülen düşman ne olurdu?"

Pierre Hillard, "Yeni Dünya Düzeni çerçevesinde şu anda düşman İslam'dır (...) Çünkü İslam, ahirete dair umut veren tek dindir (...)Küreselci ruh için bu kabul edilemeyecek bir rekabettir, çünkü Müslüman -her halükarda çok daha az anlayışında- maddi zevklere, tüketim toplumuna odaklanmayacaktır; bu yüzden ne pahasına olursa olsun Amerikan yaşam tarzını yüceltmeyen bu İslam'ı yok etmek gerekiyor". [*Islam and the New World Order by Amir Nour, December 5, 2021*]

On ikinci bölüm, önümüzdeki yıllarda ortaya çıkacak olan yeni küresel düzene odaklanıyor. ABD Ulusal İstihbarat Konseyi tarafından Mart 2021'de yayınlanan Global Trends 2040 çalışması, uluslararası sistemdeki gücün daha geniş bir kaynak kümesini kapsayacak biçimde gelişeceğini öngördü, ancak tek bir devletin tüm bölgelere veya alanlara hâkim olması muhtemel değildir. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, küresel dinamikler üzerinde en büyük etkiye sahip olacak, diğer aktörleri daha sert seçimlere zorlayacak, küresel normlar, kurallar ve kurumlar üzerindeki giderek artan oyunlar oynamayı ve devletlerarası çatışma riskini artıracaktır. Diğer büyük güçler, Rusya, AB, Japonya, Birleşik Krallık ve potansiyel olarak Hindistan da dâhil olmak üzere, önümüzdeki yirmi yıl boyunca nüfuzlarını kullanmak için daha fazla manevra alanına sahip olabilir. Çin ve Rusya, Batı liderliğindeki girişimleri engelledikçe ve kendi hedeflerini bastırdıkça, hükümetler arası kuruluşların Batılı liderliği daha da gerileyebilir.

On üçüncü bölüm, Çin'in Müslüman Dünyası ile gelişen ilişkilerini ayrıntılarıyla anlatıyor. Çin, Müslüman dünyasında yaklaşık 600 Kuşak ve Yol işbirliği projesine 400 milyar doların üzerinde yatırım yapıyor. 15 Mart 2022'de Çin, İslamofobi ile mücadele için uluslararası bir gün oluşturmak üzere Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda İKT destekli bir karara ortak sponsor oldu, Karar, İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) adına Pakistan tarafından sunuldu. Bu önemli anma günü Yeni Zelanda'nın Christchurch kentinde bir silahlı kişinin iki camiye girerek 51 kişiyi öldürdüğü ve 40 kişiyi yaraladığı gündür. Avrupa Birliği, Fransa ve Hindistan, 15 Mart'ın İslamofobiye karşı uluslararası mücadele günü olarak kutlanmasına manidar bir şekilde karşı çıktı.

On dördüncü bölüm, Rusya'nın Müslüman Dünyası ile ilişkilerini detaylı bir şekilde anlatıyor. Yaklaşık 20 milyon Müslüman nüfusa sahip Rusya, 2005 yılından bu yana 57 üyesi olan İslam İşbirliği Teşkilatı'nda (İİT) gözlemci statüsünde bulunuyor. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Hz. Muhammed'e hakaret etmenin sanat özgürlüğünün ifadesi olarak görülmediğini, "din özgürlüğünün ihlali" olduğunu söyledi. Putin bu açıklamaları 23 Aralık 2021'de Moskova'da düzenlediği yıllık basın toplantısında yaptı, Hz. Muhammed'e yönelik hakaretlerin "İslam'ı benimseyen insanların kutsal duygularının ihlali" olduğunu da sözlerine ekledi.

On beşinci bölüm, 2030/2050'deki Müslüman Dünyasını görmeye çalışıyor. İslam dünyasının çeşitli alanlarda gelecekteki gidişatını öngörmek zordur. Bu bölüm, Batı'nın Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşturduğu mevcut siyasi ve ekonomik yapının hâkim olacağını varsayan 2030/2050 için Batı projeksiyonlarına dayanmaktadır. İslam dünyası için ekonomik ve siyasi tahminlerin herkesin bildiği gibi zayıf olması hiç te şaşırtıcı değildir.

Giriş

1900'de bir düzine Avrupa imparatorluğu, dünyayı ve insanlığın üçte birini kapsayan 146 koloniye hükmediyordu. 16. yüzyıldan beri Avrupa, doğrudan veya dolaylı olarak hakim olduğu ve eşitsiz mübadele dayattığı diğer ülkelerin kaynaklarından beslendi. Birinci Dünya Savaşı arefesinde, dünyanın yaklaşık yüzde 90'ı Batılı ya da Batılıların hakimiyetindeydi: Avrupa, Rusya, Amerika, Afrika, Okyanusya ve Asya'nın çoğu (Japonya ve Çin'in kısmi istisnaları dışında).^[1A]

Müslümanların 19. ve 20. yüzyıllarda Batı emperyalizmi ve Batı entrikalarıyla karşılaşması, günümüz Müslüman Dünyası üzerinde en büyük etkiye sahip olmuştur. Bugünkü Müslüman dünyasının jeopolitiğini anlamak için, öncelikle son iki asırlık sorunlu tarihine bir giriş yapmak elzem ve önemlidir.

Avrupalı güçler birbiri ardına İslam ülkelerini sömürgeleştirdi. Fransa 1830'da Cezayir'i ve dokuz yıl sonra İngiltere Aden'i işgal etti. Tunus 1881'de, Mısır 1882'de, Sudan 1889'da, Libya ve Fas 1912'de işgal edildi. 1915'te Sykes-Picot anlaşması can çekişmekte olan Osmanlı İmparatorluğu'nun (Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın yanında yer almış) topraklarını zafer beklentisiyle İngiltere ve Fransa arasında paylaştırdı. Savaşın sona İngiltere ve Fransa usulüne uygun olarak Suriye, Lübnan, Filistin, Irak ve Ürdün'de himaye ve mandalar kurdular. Avrupalı güçler Osmanlı İmparatorluğu'nun Arap vilayetlerine bağımsızlık sözü verdiği için bu bir rezalet olarak görüldü.^[1]

Osmanlı'nın içinden gelen, Atatürk (1881-1938) olarak bilinen Mustafa Kemal, Avrupalıları uzak tutmayı ve bağımsız Türkiye Devletini kurmayı başardı. Balkanlar, Rusya ve Orta Asya'daki Müslümanlar yeni Sovyetler Birliği'ne tabi oldular. Bu ülkelerden bazılarının bağımsız olmasına izin verildikten sonra bile, Batı genellikle ekonomiyi, petrolü veya Süveyş Kanalı gibi kaynakları kontrol etmeye devam etti. Avrupa işgali genellikle acı bir çatışma mirası bıraktı. İngilizler 1947'de Hindistan'dan çekildiğinde, Hindistan alt kıtası, birbirlerinin başkentlerini hedef alan nükleer silahlarla bugüne kadar ölümcül bir düşmanlık içinde olan Hindu Hindistan ile Müslüman Pakistan arasında paylaştırıldı.^[2]

1917'de, tarihi öneme sahip bir başka nokta da, Batılı güçler ile Arap-İslam dünyası arasındaki ilişkileri şekillendiren en tartışmalı belgelerden biri olan Balfour Deklarasyonu'ydu. 67 kelimelik kısa ve öz bir metinde Bildirge şunu ilan etti: "Majestelerinin Hükümeti, Filistin'de Yahudi halkı için ulusal bir yurt

kurulmasına olumlu bakıyor ve bu amaca ulaşılmasını kolaylaştırmak için elinden gelen tüm çabayı gösterecek." Sömürgeci gücün ve ikiye bölünmüşlüğü'nün tuhaf bir teşhirinde, bir ulus "başka bir ulusa üçüncü bir ulusun topraklarını vaat ediyordu".. [3]

1948'de Filistin Arapları, Birleşmiş Milletler ve uluslararası toplumun da desteğiyle anavatanlarını İsrail'in Yahudi laik devletini kuran Siyonistlere karşı kaybetti. Filistin'in kaybı, yüz binlerce Filistinlinin mal ve mülklerine el konulması ve kalıcı olarak sürgün edilmesi hakkında hiçbir rahatsızlık hissetmeyen Batı güçlerinin elinde, Müslüman dünyasının aşağılanması'nın güçlü bir sembolü haline geldi. [4]

I. Dünya Savaşı'ndan sonra, Orta Doğu, 400 yaşındaki sosyal ve siyasi bir düzen olan Osmanlı İmparatorluğu'nun çekirdeğinin aniden devletlere ayrılması ile son derece karmaşık bir bölge haline geldi: Türkiye ve beş yeni Arap Devletleri: Suriye, Lübnan, Filistin, Irak ve Transürdün. Bununla birlikte, bölgede dıştan kontrol yaygındı ve bu bölgedeki on ülkenin hepsinden sadece Türkiye, İran, Suudi Arabistan ve Yemen savaşlar arası yıllarda tam egemenlik uyguladılar. Sonuç olarak, sadece Arap devletinin vaadi yerine getirilmedi, aynı zamanda bölge bölündü ve dış etkiye tabi oldu. Bölge üzerindeki emperyal kontrol, Asya, Afrika veya Latin Amerika'daki sömürge deneyimine kıyasla kısa ömürlü oldu. On iki yıl içinde eski Osmanlı toprakları bağımsızlığını ilan etti: 1932'de Irak, 1936 (Anglo-Mısır Antlaşması'ndan sonra), 1943 ve 1946'da Suriye ve Lübnan ve 1946'da Ürdün. [5]

II. Dünya Savaşı, Orta Doğu'daki Avrupa sömürge düzeninin çökmesine yol açtı. Avrupalılar, kendilerinin beslediği yerel diktatörler tarafından yönetilen sömürgelerini yapay ve çelişkili ulus devletlere dönüştürmüştü. İcat edilen sınır konfigürasyonlarının, büyük ölçüde düz çizgileri, tarihsel bir temeli ve hatta coğrafi bir mantığı yoktu. Tek mantık politikti: gelecekteki çatışmaların tohumlarını ek, böylece böl ve yönet. Ulus-devlet konsepti, Osmanlı İmparatorluğu'nun Arap toprakları için epeyce geçerli bir Avrupa kavramıydı. Avrupalıların kontrolünü kazanan gruplar veya kabile liderleri, ellerinden geldiğince iktidara geldiklerinden emin oldular. [6]

Sömürgecilikten neokoloniyalizme ve diktatörlüğe bu geçiş hem yerel yöneticilere hem de yabancı güçlere hizmet edecektir. Avrupa'nın Yeni Milletler oluşturma yaklaşımı, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinin çatışmalı bir bölge haline geleceğini ve kalacağını garanti etti. Günümüzde devletlerarası, etnik gruplar arası ve mezhepler arası kavgalar, Avrupa Bölme ve Yönetim Politikasının yanı sıra vatandaşlık ve sivil toplum gelişimini sakatlayan yukarıdan aşağıya ulus inşaat stratejisinin doğrudan ürünleridir. [7]

20. yüzyıla iki konu damga vurdu: Avrupa'nın sömürgeciliği ve Müslümanların bağımsızlık mücadelesi. Sömürgeciliğin mirası bugün halen yaşıyor. Sömürgecilik, Müslüman dünyasının coğrafi haritasını değiştirdi. Müslüman ülkeler üzerinde sınırları belirledi ve liderleri atadı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Fransızlar, Batı ve Kuzey Afrika, Lübnan ve Suriye'deydi; Filistin, Irak, Arap Körfezi, Hint Yuvası, Malaya ve Brunei'deki İngilizler ve Endonezya'daki Hollandalılar. Eğitim, yasal ve ekonomik kurumların yerini aldı ve Müslüman inancına meydan okudu. Sömürge memurları ve Hristiyan misyonerler, Avrupanın genişlemesinin ve emperyalizmin askerleri oldu. Hristiyanlık, sömürgeciler tarafından İslam ve İslam kültüründen doğal olarak daha üstün olarak görülüyordu. Bu tutum, 1883-1907 yılları arasında Kahire'deki İngiliz avukat Lord Cromer'in ifadesinde de görülebilir, "... Sosyal bir sistem olarak İslam tam bir başarısızlık olmuştur. İslam, kadınları aşağılık bir konumda tutar... Köleliğe izin verir... Genel eğilimi, diğer inançlara karşı hoşgörüsüzlüktür..." [8]

Sömürgeciler modern haclılardı - Hristiyan savaşçılar İslam'ı kökünden kurutmak için yola çıktılar. Fransızlar hilallere karşı hac savaşlarından bahsetti. Tek fark, Avrupalıların bu sefer, süvari ve kılıçlarla değil, birçoğu Müslüman ülkelerde kalan okullar, hastaneler ve kiliseler gibi bir Hristiyan misyoner ve misyoner kurumları ordusu ile gelmesiydi. Fransızlar Hristiyan hâkimiyetini simgeleyen Cezayirdeki Jami'nin Mescidi'nin minaresine çıkarak ele geçirdi ve onu Fransız bayrağı ile Saint-Philippe Katedrali'ne dönüştürdü. [9]

Cezayir'deki Ketchaoua Jami Camii 1612 yılında inşa edildi. 18. yüzyılın sonlarında, bölgenin Osmanlı hükümdarı Hasan Paşa, burayı tamamen yenileyerek şehirdeki en büyük camilerden birine dönüştürdü. Bu durum, Fransızlar Cezayir'i ele geçirene ve bu yapıya zorla el koyuncaya kadar sadece 40 yıl sürdü. "1832'de bir kiliseye dönüşümü, sömürge ordusu tarafından yapılan bir saldırıdan sonra gerçekleşti", Cezayir Üniversitesi arkeoloji profesörü Aicha Hanafi'ye göre, "devralmaya karşı çıkmış birkaç yüz sadık" insanın hayatına mal oldu. "Aynı yıl, 24 Aralık'ta ilk Noel 'i kutladılar" diye ekledi. Bir zamanlar Osmanlı etkisinin bir sembolü olarak, bir asırdan fazla bir süredir, Fransa'nın Cezayir'i fethetmesinden sonra Roma Katolik Aziz Philippe Katedrali olarak biliniyordu, ancak ülke kanlı bir mücadelenin ardından 1962'de bağımsızlık talep ettiğinde bir camiye geri dönecek. [10]

Anlamli bir şekilde, Müslüman dünyasının acımasız Batı sömürge yönetimine karşı yüzyıllarca süren uzun mücadelesini, Avrupalı güçlerin yöneticileri yönettikleri yerlerde kurduğu otoriter rejimlerle neo-sömürgecilik izledi. Modern Müslüman devletler, Batı'nın çıkarlarına hizmet etmek için kuruldu. Müslüman dünyasındaki ülkelerin çoğu, liderleri seçilmemiş krallar, askerler veya eski askerler olan hükümetler tarafından yönetiliyordu. Ortaya çıkan modern Arap ve Müslüman ulus-devletlerde iktidara gelenleri etkilemenin yanı sıra, Avrupa ve daha sonra Amerika, otoriter baskıcı rejimlerle yakın ittifaklar kurdular; Batı'nın petrole ve diğer kaynaklara erişimi. [11] Suudi Arabistan ve İran örneklerine bakınız.

Bu nedenle, sömürgeciliğin ve yeni-sömürgeciliğin serpintileri, Batı tarafından İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dayatılan yağmacı küresel ekonomik ve siyasi sistemin alıcı tarafında yer alan çağdaş Arap ve Müslüman ulus-devletlerin tüm alanlarına yansır. Bretton Woods sistemi Temmuz 1944'te kabul edildi.

Bununla birlikte, İslam Dünyası, küresel ekonomi ve siyaset için derin bir öneme sahiptir. Kesin olan bir şey var ki, Arap-İslam dünyası uluslararası siyasette her zaman önemli bir yere sahip olmuştur. Arap-İslam dünyasının jeopolitiği, dünya siyasetine derinden bağlıdır ve bölge sınırlarının çok ötesinde etkilere sahiptir.

Jeostatejik olarak, İslam dünyasının Güneydoğu Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki üç ana kutbunun en stratejik kanalları ve boğazları içerdiğini belirtmek önemlidir: Malezya ve Endonezya arasındaki Malakka Boğazı, Orta Doğu İslam ülkelerindeki Hürmüz Boğazı ve Kuzeydoğu ve Afrika Boynuzu bölgesindeki Babü'l-Mendep ve Süveyş Kanalı ile Türkiye'nin stratejik uluslararası su yolları olan Çanakkale Boğazı ve İstanbul Boğazları'nın ortasında yer almaktadır. Bu deniz yollarının stratejik hedeflere ulaşmada, uluslararası taşımacılıkta ve ham petrolün yanı sıra ham petrol transferinde oynadığı stratejik rol o kadar kritiktir ki, modern dünya sistemleri boyunca tüm büyük güçler bu noktaların kontrol edilmesi gerektiğini vurguladılar. Temel olarak, deniz yollarının kontrolünün, dünya siyasetinin uzun dönemleri içerisinde küresel sistemlerde hâkim bir konum elde etmede hayati bir rol oynadığı kaydedilmiştir. [12]

Kısacası, Dr. Nayef Al-Rodhan'ın [13] öne sürdüğü gibi, Müslüman dünyası, Batı entrikalarına rağmen, pan-Arap ve pan-İslami hareketler ve eğilimlerin tarihi kadar, tarihsel, kültürel ve siyasi bağlarla da güçlü bir şekilde birbirine bağlıdır.

Referanslar

[1A] The West Is Experiencing a Contraction of Its Power, Not Necessarily Its Decline by Boaventura de Sousa Santos – Counter Punch 18 Temmuz 2022

[1] An overview of the European invasion of Islamic World by Karen Armstrong

[2] A.g.e.

[3] Nayef Al-Rodhan, "Şaşkınlık Çağı: Bildiğimiz Dünyayı Yeniden Düşünmek" (2017) kitabının yazarıdır. Cenevre Güvenlik Politikası Merkezi'nde Kıdemli Araştırmacı, Cenevre, İsviçre

[4] Karen Armstrong a.g.e.

[5] Nayef Al-Rodhan a.g.e.

[6] Orta Doğu'nun Karanlık Jeopolitiği, Hooshang Amirahmadi - The Cairo Review of Global Affairs Summer 2015

[7] A.g.e.

[8] Sömürgeciliğin Müslüman dünyasının siyasi sistemi üzerindeki rolü, IslamReligion.com 4 Ekim 2009

[9] A.g.e.

[10] AFP report 15 Kasım, 2017 Scored by history, overhauled Algiers mosque to reopen - EgyptToday

[11] IslamReligion.com a.g.e.

[12] Geopolitics of the Islam World and world leadership in the post-Cold War geopolitical developments by Saeid Naji & Jayum A. Jawan - Şubat 2012:

https://www2.hu-berlin.de/transcience/Vol4_Issue1_2013_1_12.pdf

[13] Nayef Al-Rodhan a.g.e.

Hilafetin sonu

Osmanlı padişahları aynı zamanda doğrudan halife idiler. Osmanlı Padişahı I. Selim, Mısır'da Memlükleri yenip 1517'de Mekke ve Medine'nin kontrolünü ele geçirdikten sonra, İki Kutsal Şehrin Hükümdarı yerine İki Kutsal Şehrin Hizmetkarı unvanını aldı. [1]

4 Temmuz 1918'de Abdülmecid'in ilk kuzeni 4.Mehmet Vahideddin padişah oldu ve Abdülmecid Veliyaht oldu. Mehmed'in 1 Kasım 1922'de tahttan indirilmesiyle Osmanlı saltanatı kaldırıldı. 4.Mehmet, Osmanlı İmparatorluğu'nun 36. ve son padişahıydı.

Temmuz 1923'te Türkiye Büyük Millet Meclisi hilafeti saltanattan ayırma kararı aldı. Başlangıçta, TBMM yeni rejimde hilafete yer vermeye istekli göründü ve Mustafa Kemal, hâlâ halkın önemli ölçüde desteğini aldığı için halifeliği tamamen kaldırmaya cesaret edemedi.

19 Kasım 1922'de Veliyaht Abdülmecid, Ankara'da TBMM tarafından halife seçildi. 24 Kasım 1922'de İstanbul'a (o zamanlar Konstantinopolis) yerleşti. Ancak makamın tüm yetkileri elinden alınmıştı ve Abdülmecid'in tamamen törensel saltanatı kısa ömürlü olacaktı.

İngiliz tarihçi E. Kedourie, Büyük Britanya Kraliyet Asya Derneği Dergisi için yazdığı 1963 tarihli bir makalesinde, halifelik fikrinin Müslümanların zihinlerine derinden yerleşmiş olduğunun Kemal'in bilincinde olduğunu yazar.Kedourie'ye göre, bir noktada Kemal aslında kendisini yeni halife olarak adlandırmak istedi. Ancak bu, laikleşme ve cumhuriyetçi projesiyle çelişeceği ve karmaşılaşacağı için bunu yapmadı.Ancak Kedourie, Kemal'in Türkiye dışında kaldığı bir zamanda halifeliğin çok daha zayıf bir versiyonunu bir Sufi tarikatının Arap lideri olan Şeyh Ahmed el-Senusi'ye teklif ettiğini ekliyor.[Müslüman Dünyasının lideri kimdir? yazan Nadeem F. Paracha Dawn Karachi 23 Ağustos 2020] Al-Sanusi bu teklifi reddetti ve Abdülmecid'i desteklediğini ilettili.

Abdülmecid halife ilan edildiğinde Kemal, geleneksel Osmanlı töreninin yapılmasına izin vermeyi reddetti ve açıkça şunları söyledi:

Abdülmecid'in harçlığının artırılması talebine cevaben Kemal şunları yazdı: Makamınız, yani Halifelik, tarihi bir kalıntıdan başka bir şey değildir. Varoluş gerekçesi yoktur. Sekreterlerimden herhangi birine yazmaya cüret etmen büyük bir küstahlık.

29 Ekim 1923'te Millet Meclisi Türkiye'yi cumhuriyet ilan etti ve Ankara'yı yeni başkenti ilan etti. 600 yılı aşkın bir süre sonra Osmanlı İmparatorluğu resmen sona ermişti.

Halife, sözde dünyadaki tüm Müslümanların en yüksek dini ve siyasi lideriydi. Kaldırılmadan önceki yıllarda, devam eden Türk Devrimi sırasında, hilafetin belirsiz geleceğı, dünya çapındaki Sünni İslam toplumu arasında güçlü tepkilere neden oldu..

Hilafetin potansiyel olarak kaldırılmasına Hindistan merkezli Hilafet Hareketi aktif olarak karşı çıktı ve Müslüman dünyasında hararetli tartışmalara yol açtı. 3 Mart 1924'te hilafet kaldırıldı. 1924'teki ilga, öncesinde Osmanlı padişahının re'sen halife olduğı Osmanlı saltanatının kaldırılmasından 18 aydan kısa bir süre sonra geldi.

Mart 1924'te, Kahire'nin prestijli üniversitelerinden El-Ezher Üniversitesi'nin Rektörü Muhammed el-Cizavi, çöküşe ve böyle bir ortamda vaaz verme sorununa doğrudan yanıt olarak bir karar formüle etti:İslam'daki Hilafet, İslam'ın ruhani ve dünyevi işlerinin genel kontrolünü ima ettiğinden; Türk Hkmeti, Halife Abdülmecid'i dünyevi yetkilerinden mahrum ederek, onu İslam'ın gerektirdiğı anlamda Halife olmaktan men etti;Prensipte halifenin, İslam ile ilgili her şeyi koruyan Peygamber'in temsilcisi olduğunu görerek, bu halifenin zorunlu olarak saygı, hürmet ve itaat müessesesi olması gerektiğı anlamına gelir;ve Halife Abdülmecid artık bu tür niteliklere ve kendi memleketinde yaşama gücüne bile sahip olmadığı için;kimin Halife olarak atanacağını düşünmek üzere tüm Müslüman ulusların temsil edileceğı bir İslam konferansı toplamaya karar verildi...[2]

Hindistan merkezli Hilafet Hareketi'nin liderleri Mohammad Ali Jauhar ve Mevlana Shaukat Ali adlı iki Hintli kardeş, Türk halkını İslam uğruna Osmanlı Halifeliğini korumaya çağırın broşrlar dağıttı. 24 Kasım 1923'te Seyyid Emir Ali ve III. Ağa Han, bu hareket adına İsmet Paşa'ya (İnönü) bir mektup gönderdiler. Ancak Türkiye'nin yeni milliyetçi hkmeti için bu, dış müdahale olarak yorumlandı; her türlü dış müdahale Türk egemenliğine hakaret ve daha da kötüsü devlet güvenliğine tehdit olarak nitelendirildi. Mustafa Kemal Paşa eline geçen bu fırsatı hemen değerlendirdi. Onun inisiyatifiyle Millet Meclisi 3 Mart 1924'te hilafeti kaldırdı. Abdülmecid, Osmanlı Hanedanı'nın geri kalan üyeleriyle birlikte sürgüne gönderildi.. [3]

Hint Hilafet Hareketi

Türkiye'nin Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisi ve Sevr Antlaşması (10 Ağıstos 1920) uyarınca topraklarının Avrupalı güçler arasında bölünmesi, Hindistan'da Halife'nin İslam'ın kutsal yerlerinin koruyucusu olduğı konusunda endişelere neden oldu.

Buna göre Eylül 1919'da Türk Halifesini korumak ve onun imparatorluğunu Büyük Britanya ve diğer Avrupalı güçler tarafından parçalanmaktan kurtarmak için Hilafet Hareketi başlatıldı. Ali kardeşler, Muhammed Ali ve Shawkat Ali, Maulana Abul Kalam Azad, Dr MA Ansari ve Hasrat Mohani, Hareketi başlattı..

Hilafet Konferansları, Hindistan'ın kuzeyindeki birçok şehirde düzenlendi. Bombay'da, başkanı olarak zengin bir tüccar olan Seth Chotani ve sekreteri olarak Shawkat Ali ile bir Merkez Hilafet Komitesi oluşturuldu.

1920'de Ali Kardeşler Hilafet Bildirgesi'ni yayınladılar. Merkez Hilafet Komitesi, Türkiye'deki Milliyetçi Hareket'e yardım etmek ve Hilafet Hareketi'ni yurtiçinde örgütlemek için bir Fon kurdu. [4]

Hilafet Hareketi 1915'ten 1924'e kadar sürdü. Bu haclı seferinin temel özelliği, o zamanlar Britanya Hindistanı'ndaki Müslümanların sömürgecilere karşı Hintli Milliyetçilerle ittifak kurduğu Pan-İslamist bir hareket olmasıydı.

Bu davanın özelliği, Osmanlı İmparatorluğu'nu ve Türk Halifesini kurtarmak için Müslüman toplumun küresel bir çabası olmasıydı.

Ali Kardeşler, Hilafet Hareketi davasında son derece aktif davrandılar ve bu durum, İngiliz makamları tarafından tutuklanmalarına ve tekrar serbest bırakılmalarına yol açtı. Ali Kardeşler'in serbest kalmalarının ardından geçen günler, kampanyanın yaygın popülaritesi daha da arttı. Kuzey-Batı Sınır Eyaleti, Bengal ve Pencap bölgeleri Hilafet Hareketi açısından oldukça hareketliydi. Kasım 1919, Tüm Hindistan Hilafet Konferansı'nın oluşumuna tanık oldu ve ardından Hilafet Bildirgesi yazıldı ve burada İngilizlerden Hilafeti koruma talepleri kaleme alındı.

İşbirliği Yapmama Hareketi'nin liderleri, bürokrasinin ve polis karakollarının boykot edildiği ve İngiliz Egemenliği tarafından alınan çeşitli vergilerin ödenmediği Hilafet Hareketi ile el ele yürüdü. Seferberlik aynı zamanda unvanların teslim edilmesini ve yerel organlardaki aday gösterilen görevlerden istifa etmeyi de kapsıyordu.

Mohandas Gandhi, 1919'da Birinci Hindistan Hilafet Konferansı'nın başkanı seçildi. Hilafet Evi'nden (başlangıçta güney Mumbai'deki Mescit bölgesindeki Chhotani Evi) Jyotiba Phule Pazarı'nın (Crawford Pazarı) arkasındaki Haj Evi'ne giden ilk İd-e-Milad alayı, AIKC başkanı olarak Gandhi tarafından yönetildi. Bu yıllık geçit töreni geleneği, şimdi AIKC'nin Byculla'daki genel merkezinden başlamasına ve ardından Hac Evi'ne gitmesine rağmen, tüm bu yıllar boyunca kesintisiz olarak devam etti.

Hilafet liderlerinin ülke dışı sadakati Türklerden nihai ve ölümcül bir darbe aldı. Karizmatik Türk milliyetçisi lider Mustafa Kemal'in şaşırtıcı laik rönesansı, işgalci Yunan güçlerine karşı kazandığı zaferler, Kasım 1922'de saltanatın kaldırılmasıyla ve dönüşümüyle sonuçlandı. Türkiye'nin Ekim 1923'te Cumhuriyet'e geçmesi ve ardından Mart 1924'te Hilafet'in kaldırılması Hilafetçileri hazırlıksız yakaladı. 1924 yılına gelindiğinde Hilafet Hareketi, her türlü ilgi ve önemini yitirmiş ve sonunu getirmişti... [5]

Halifelik Konferansları

Sonraki yıllarda hilafet için yaklaşık 12 farklı aday önerildi, ancak hiçbirisi İslam dünyasında adaylık için fikir birliği sağlayamadı. Adaylar arasında II. Abdülmecid, selefi VI. Mehmed, Hicaz Kralı Hüseyin, Fas Kralı Yusuf, Afganistan Kralı Amanullah Han, Yemen'den İmam Yahya ve Mısır Kralı I. Fuad yer aldı. 1924'te Endonezya'da, 1926'da Kahire'de ve 1931'de Kudüs'te başarısız "hilafet konferansları" düzenlendi. [6]

1926'da Mısır Kralı Fuad, Kahire'de uluslararası bir Müslüman konferansı düzenledi. Bu konferansa Suudi Arabistan'dan Suud katılmadı. Haftalar sonra Suud, Mekke'de benzer bir konferans düzenledi. Türkiye iki etkinliğin hiçbirine katılmadı ve İran da katılmadı.

1. 1924'te Mekke Hilafet Konferansı

Halifeliğin kaldırılmasından dört ay sonra, Temmuz 1924'te hac mevsiminde Mekke'de bir kongre düzenlendi. Bu kongre, Mekke Şerif Hüseyin (1853-1931) tarafından evrensel Müslüman liderliği iddialarını meşrulaştırmak amacıyla düzenlendi. Kongreye Arap katılımcılar hakimdi. Şerif Hüseyin'in Hilafet iddiası dışında baskın olan bir diğer konu, Müslüman birliğinin ön şartı olarak Arap birliği oluşturulmasıydı. [7]

2. 1926'da Kahire'de Hilafet Kongresi

Bu kongre, Mısır uleması tarafından Hilafet konusunu görüşmek üzere toplanmıştır. Mısır kralı Fuad'ın (1923-1936'da hüküm sürdü) bu kongreye sponsor olarak kendi hilafet iddiasını meşrulaştırmak istediğine inanılıyordu. Bu kongreye Bosnalı ulema davet edildi, ancak Yugoslav makamları onların seyahat etmelerini engelledi.[8]

3. 1931'de Kudüs'te Hilafet Kongresi

Kudüs'teki (Kudüs) Genel Müslüman Kongresi, Aralık 1931'de Filistin baş müftüsü Seyyid Emin el-Hüseyni tarafından toplandı. Kongrenin amacı, davet mektuplarında da belirtildiği gibi, üç ana konuyu görüşmekti:

Dünyadaki Müslümanların durumu, Filistin'deki kutsal İslami yerler ve tüm Müslümanları ilgilendiren diğer konular. Bu kongreye 22 ülkeden, çoğunluğu özel kapasite ile 133 delege katılmıştır. [9]

Referanslar

[1] Şu anda bu unvan, küçük bir değişiklikle Suudi Kralları tarafından kullanılmaktadır: İki kutsal caminin koruyucusu.

[2] https://meeraath.wordpress.com/2020/02/14/khilafah-islamic-state-revealed-law/#_ftn2

[3] Nafi, Basheer (2016) "Hilafetin Kaldırılması: sebepler ve sonuçlar".

[4] https://en.banglapedia.org/index.php/Khilafat_Movement

[5] https://en.banglapedia.org/index.php/Khilafat_Movement

[6] Ardıç, Nurullah (2012). İslam ve Laiklik Siyaseti: 20. Yüzyılın Başlarında Hilafet ve Ortadoğu Modernleşmesi. Routledge. ISBN 978-0-415-67166-8. Pankhurst, Rıza (12 Nisan 2013). Kaçınılmaz Halifelik?: Küresel İslam Birliği Mücadelesinin Tarihi, 1924'ten Günümüze. Oxford Üniversitesi Yayınları. ISBN 978-0-19-025732-3.

[7] Bosnalı Müslümanlar ve İslami uluslararası ağlar: "Sözleşmeler çağı", Fikret Karcic*
<https://fikretkarcic.wordpress.com/tag/pan-islamic-conference/>

[8] A.g.e.

[9] A.g.e.

İkinci bölüm

Mustafa Kemal'in dini reformları veya İslam karşıtı önlemleri

Ekim 1923'te Mustafa Kemal Türkiye'nin ilk cumhurbaşkanı oldu. Mustafa Kemal göreve gelir gelmez, ülkenin siyasi, dini, sosyal ve ekonomik hayatında Türkiye'yi hızla modern bir devlete

dönüştürmeyi amaçlayan bir dizi radikal reform başlattı. Ona göre modernleşme, Batılılaşma anlamına geliyordu.

24 Kasım 1934'te Türkiye Büyük Meclisi, Mustafa Kemal'e Türklerin Babası anlamına gelen "Atatürk" unvanını verdi.

Mustafa Kemal'e göre, modernleşmedeki başarısızlıktan İslam'ın Osmanlı toplumu ve siyasetindeki rolü sorumluydu.

Atatürk'ün Din İnkılâpları

1924 - Hilafet kaldırıldı (3 Mart). Geleneksel dini okullar (medreseler) "çaresiz geri kalmışlıkları ve daha birçok eksiklikleri nedeniyle" 15 Mart'ta kapatıldı. Toplam kaydı 18.000 olan 479 medrese vardı. Şeriat mahkemeleri (İslam mahkemeleri) kaldırıldı..

1925 - Derviş tarikatları kaldırıldı. "Tekke ve zaviyeler" yüzyıllardır Osmanlı toplumunda derin köklere sahipti. Mustafa Kemal, 31 Ağustos 1925'te Çankırı'da yaptığı konuşmada tekkelerin kapatılması gerektiğini söyledi. "Hiçbirimizin tekkelerin nasihatlerine ihtiyacı yoktur. Medeniyetle, bilimle, teknikle güçleniyoruz; bu zihniyetle yolumuzda yürüyoruz." İki gün sonra 2 Eylül'de tüm tekkeler kapatıldı. 20.000 derviş ise tekkelerinden kovuldu. Tekkelerin tamamının yasaklanmasından sonra Türk halkı bu kurumlara bağış yapmamaları konusunda uyarıldı. [1]

1925 - Mustafa Kemal, 1927'de yaptığı altı günlük konuşmasında fesin yasaklanmasının önemine şu sözlerle dikkat çekmişti: "Beyler, cehaletin, taassubun, ilerleme ve medeniyet düşmanlığının alameti olarak başımıza oturan fesin kaldırılması ve onun yerine tüm uygar dünyanın alışlagelmiş başlığı olan şapkayı benimsemek gerekiyor ve böylece, diğer şeylerin yanı sıra, Türk milleti ile tüm uygar insanlık ailesi arasında düşünce tarzında hiçbir fark olmadığını göstermiş olacağız." Başörtüsü takmak suç sayıldı. İslami Hicret takvimi yerine Batı (Miladi) takvimi kabul edildi.

1926 - Çok eşliliği ve vazgeçme yoluyla boşanmayı sona erdiren ve resmi nikâhı getiren yeni medeni kanun kabul edildi. İslami esaslara göre yapılan nikâh kaldırıldı. Devlet söylemi, yeni Kanun'un Avrupa'da türünün en son örneği olan batılılaşmanın bir simgesi olduğu ve böylece Türkiye'nin "uygar" dünyanın bir üyesi olma yolunda olduğunun kanıtı olduğu şeklindeydi. Yeni Medeni Kanunun yazarı Mahmut Esat Bozkurt, "Yeni Türk Medeni Kanunu çıkarıldığında, Türk milleti 13 asırlık hastalık ve kargaşadan kurtulacak, eski bir medeniyetin kapılarını kapatacak ve muasır medeniyete girecektir" dedi, bu da ona yaşam ve refah getirecekti. Türkiye belki de aile hukukunun şeriata dayanmadığı tek Müslüman ülkedir. Mustafa Kemal, Türkiye'de İslam'ı ve hukukunu terk ettikten sonra ülkenin modernleşmesinin ve laikleşmesinin sağlanacağına inanıyordu. Osmanlı İmparatorluğu'nun klasik döneminde, hukukun baskın kaynağı İslam hukuku (Şeriat) idi. Mecelle (Mujalla), 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında Osmanlı İmparatorluğu'nun medeni kanunuydu. Bu, bir İslam devletinin şeriata dayalı hukukunun bir bölümünü kanunlaştırmaya yönelik ilk girişimdi. 16 kitap ve 1851 maddeden oluşan Mecelle, 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında Osmanlı İmparatorluğu'nun medeni kanunu olarak kullanıldı. Çoğunlukla Hanefi hukuk geleneğine dayanan şeriata dayalı hukukun bir bölümünü bir İslam devletinde kodlamaya yönelik ilk girişimdi. Medeni hukukun çoğu alanını kapsamakla birlikte, aile hukuku, miras hukuku ve dini vakıf hukukunu (vakıf) muaf tuttu. Mecelle, 1926'da medeni kanunun laikleştirilmesinin son adımı olarak tamamen değiştirildi. [2]

1928 - Yeni Türk alfabesi (değiştirilmiş Latin formu) kabul edildi. İslam'ın kabulünden sonra Türkler, Arap alfabesini kullandılar ve Arapça ile Farsça alıntılar ve deyim yapıları, yüzyıllar boyunca Türk dilinin bir parçası oldu. Bu Arap alfabesi, Türkiye'yi Osmanlı geçmişine ve İslam dünyasının geri kalanına bağlayan ve aynı zamanda onu Batı'dan ayıran son somut halkalardan biriydi. Dolayısıyla Meclisin üçüncü döneminin ilk görevi bu bağı koparmak ve Türk alfabesini ıslah etmektir. Kemalist bilim adamlarının ortak görüşü, Arap alfabesinin Türk insanı için zorlukları nedeniyle eğitimin ilerlemesine engel olduğudur. [3]

1929 - 1 Ocak'tan itibaren Arap alfabesini kullanmak yasaklandı. Devlet laik ilan edildi (10 Nisan); İslam'ı resmi din olarak tesis eden anayasal hüküm kaldırıldı. 10 Nisan 1928'de anayasanın "Türk devletinin dini İslam'dır" şeklindeki 2. maddesi kaldırıldı.

1932 - 1932'nin başından itibaren Türkler, başta İstanbul olmak üzere tüm Türkiye'de Kuran'ı Türkçe olarak okumaya başladılar. İlköğretim okullarının müfredatından din dersi çıkarılmıştır. Aralık 2020'de ana muhalefetteki Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) yürüttüğü İstanbul Belediyesi'nin düzenlediği bir etkinlikte Kuran-ı Kerim Türkçe okundu. Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı (Diyanet), Kuran okumanın ve İslami ezanların Türkçe olmaması gerektiğini söyledi. Diyanet'ten 23 Aralık'ta yapılan açıklamada, "İslam âlimleri, Kuran'ın tercümesinin Kuran olarak kabul edilemeyeceği konusunda hemfikirdir."Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, CHP'yi "Arapça namaz kılmaktan imtina etmekle" de suçladı. Erdoğan, partisinin Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) üyelerine hitaben yaptığı konuşmada, "CHP, 1940'ların faşist uygulamalarına dönmeyi planlıyorsa, bunun yanlış bir düşünce olduğunu zaten ifade ediyoruz." dedi. [4]

1924'ten 1927'ye kadar Kur'an-ı Kerim Tercümesi veya Terceme-i Şerife başlıkları altında en az yedi Kuran tercümesi yayınlandı.Bununla birlikte, bu çevirilerin hiçbiri DRA tarafından resmi olarak uygun bir kaynak olarak kabul edilmedi. Bunlardan biri, Albay Cemil Said'e (Dikel) ait olan, M. Kasimirski'nin (Cemil Said, 1924) yaptığı Fransızca çeviridendir.Bu çeviri daha sonra 1932 ve 1933'te Mustafa Kemal'in emriyle Türkçe Kur'an-ı Kerim tilaveti sırasında kullanılacaktı. [5]

1933 - Başbakan Adnan Menderes döneminde, 18 yıl sonra Arapçaya dönene kadar ezan Türkçe okunuyordu. Ezanı yasaklamak, Atatürk'ün Türkiye'nin Osmanlı geçmişiyle bağlarını koparmayı ve ülkeyi laikleştirmeyi amaçladığı birçok yoldan biriydi.Camilerin kapılarına polis yerleştirildi ve yakalanan herkes üç aya kadar hapis veya para cezasına çarptırılabilirdi. Aralık 1931'de Mustafa Kemal Atatürk ve Başbakan İsmet İnönü başkanlığındaki 9 hafız, ezan ve hutbenin Türkçe'ye çevrilmesi için Dolmabahçe Sarayı'nda çalışmalarına başladı. İlk Türkçe ezan 29 Ocak 1932'de Fatih Camii'nde Hafız Rifat tarafından okundu. 3 Şubat 1932'de Kadir Gecesi'nde Ayasofya Camii'nde Türkçe Kur'an-ı Kerim ve tekbir okundu. [6]

Deniz Kuvvetleri Komutanı Eylül 2006'da İstanbul Tuzla'daki Kara Harp Okulu'nun açılış töreninde yaptığı konuşmada unutulmuş bu Kemalist reform için manidar bir şekilde yas tutmuştur. Komutan Koramiral Yener Karahanoğlu, askeri öğrencilere Müslüman Türk milletinin Kuran'ı ancak Kemalist laik rejim sayesinde kendi dilinde okuyup anlayabildiğini ve Türkçe ezanın karşı devrimcilere veren bir taviz olduğunu belirtti. [7]

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Milletvekili Öztürk Yılmaz, Kasım 2018'de bir talk show'da "Ezanı Türkçe okuyun, anlarım" demişti. "Kuran'ı Türkçe okuyun. Benim dilim, dünyanın herhangi bir yerinde konuşsan anlarım. Niye bizde Türkçeye bu hakaret var?" [8]

1949'da Muhiddin Ertuğrul ve Osman Yaz adlı iki adam, bir yasama oturumu sırasında TBMM galerisinden ezan okudu.Ancak bir yıl sonra Türkiye'nin demokratik olarak seçilmiş ilk başbakanı iktidara gelinceye kadar yasak nihayet kaldırıldı.Hatta Adnan Menderes'in başbakan olarak yaptığı ilk şey buydu."Türk milleti Müslümandır ve sonsuza kadar da öyle kalacaktır. Bu ülkede din özgürlüğünün çiğnenmesi yasaktır..."Yasak nihayet 16 Haziran 1950'de Ramazan'dan bir gün önce kaldırıldı. [9]

Türkiye'de İslam ve Laiklik kitabının yazarı Umut Azak'a göre: Kemalizm, Din ve Ulus Devlet[10] Türkçede ibadet konusu, 1910'larda Türk milliyetçiliğinin önde gelen ideoloğu Ziya Gökalp (1876-1924) tarafından gündeme getirildi. Gökalp, ayin dili olarak Arapça'yı Türkçe'ye çevirerek İslam'ın millileştirilmesini savundu. Dinde milliyetçilik mottosunu "Türkçülük İlkeleri" adlı kitabında anlattığı milliyetçilik programının bir parçası haline getirdi.Gökalp dinde milliyetçiliği bu şekilde tanımlamış, din kitaplarının ve vaazlarının Türkçe olması gerektiğini anlatmıştır. Millet dininin gerçek mahiyetini anlaması ve daha büyük bir manevi zevk ve ferahlık kazanması için Kur'an'ın ve her ibadet ve

törendeki duaların Türkçe olması gerektiğini belirtti. Programını, namazın ulusal dillerde kılınmasına izin veren Hanefi mezhebinin (Türkiye'deki hâkim İslam hukuku mezhebi) kurucusu İmam-ı Âzam'a (699-767) atıfta bulunarak da destekledi. Gökalp, bütün ibadet duaları ile her türlü dua ve hutbenin Türkçe okunması gerektiğine inanmıştır (Gökalp, 1963: 118-19). 1918'de yazdığı « Vatan »(Vatan) adlı şiiri, dinde milliyetçilik programının ifadesidir: Bir ülke ki camiinde Türkçe ezan okunur, Köylü anlar manasını namazdaki duânın. Bir ülke ki mektebinde Türkçe Kur'ân okunur. Küçük büyük herkes bilir buyruğunu Hüdâ'nın. Ey Türkoğlu, işte senin orasıdır vatanın!

Arapçayı ümmet içindeki farklı grupları birleştiren kutsal ve üstün bir dil olarak kabul edenlerin aksine, milliyetçiler Arapçayı Türk dilinin üstünlüğüne bir tehdit olarak algıladılar. Milliyetçilere göre Türkçenin ibadette kullanılması, Allah'ın sözünü Türkler için daha erişilebilir kılacak ve toplumun ilerlemesini engelleyen batıl inançların ortadan kalkmasına yol açacaktır. İslam'ın rasyonel özü, ibadetin Türkleştirilmesiyle ortaya çıkacaktı. [11]

Umut Azak'ın bildirdiği gibi, Türk ezanının bu yeniliğine karşı direniş işaretleri vardı.1930'larda buna karşı iki halk protestosu kaydedildi. Ezan komisyonunun Bursa'da Hükümet konağında yaptığı toplantıdan dört gün sonra, 16 Kasım 1932'de Bursa'nın merkezindeki Ulu Cami'de Sadık adlı biri Türkçe ezan aleyhinde vaaz verdi (Jäschke, 1972: 45). 1 Şubat 1933'te Bursa'da yine « Bursa Olayı » olarak bilinen bir halk protestosu oldu (ibid; Özek, 1968: 160; Cündioğlu, 1998: 106; Yücer, 1947: 5-6). Olay günü Ulu Cami müezzini yokken cami cemaatinden iki kişi tarafından hem ezan hem de kamet Arapça okundu. Minareden Arapça ezan okuyan kişiyi polisin sorguya çekmesi cemaatte tartışmaya neden oldu. Bir diğeri bağırdı: « Bu nedir! Yahudiler sinagoglarında, Hristiyanlar kiliselerinde özgürce ibadet edebilirken, neden bize zulmediyorlar? Gidip derdimizi anlatalım ». Olayı bildiren haber ajansına göre 80-90 kişilik grup, Arapça kamet okuyan Kazanlı İbrahim adında bir kişinin önderliğinde camiden mahalledeki Evkaf Müdürlüğüne kadar yürüdüler ve ezanın Arapça okunmasını istediler. Evkaf Müdürü grubu valinin odasına gönderdi, ancak vali orada olmadığı için grup binanın merdivenlerinde onu bekledi. Polis bu olayı Ankara'ya telgrafla bildirerek Bursa'da bazı gerici hareketler olduğunu bildirdi. İzmir'e giderken olayı öğrenen Mustafa Kemal, hemen Bursa'ya gitti. Anadolu Ajansı'na verdiği tebligatta, olayın din kaynaklı değil, dil kaynaklı olduğunu belirterek, şunları kaydetti:

«Türk milletinin millî dili ve millî şahsiyeti bütün hayatı boyunca egemen ve esastır». Mustafa Kemal Bursa'da sadece bir gece kaldı. Ancak Bursa'daki olay kısa sürede Türk ezanına karşı tepkisel bir olay olarak çerçevelendi. Türkiye'nin dört bir yanındaki belediye başkanlarından Cumhurbaşkanı'na Bursa'daki gericiileri protesto eden ve Türkçe ezana desteklerini bildiren telgraflar gazetelerde yayımlanmaya başlandı. Olayla ilgili soruşturmalar, Türkçe ezanın İslam hukukuna göre caiz olmadığını iddia etmekle suçlanan Bursa müftüsü de dâhil olmak üzere çok sayıda kişinin tutuklanmasıyla sonuçlandı. [12]

Bursa'da bu olayların yanı sıra zorunlu Türkçe ezan okunmasına karşı başka direniş vakaları da yaşandı. Örneğin, Anadolu Ajansı haber ajansı, Arapça ezan okuduktan hemen sonra tutuklanan iki müezzin olduğunu bildirdi. Sonraki hafta, bu kez Biga ilçesinde Arapça ezan okumaktan suçlu bulunan bir başka müezzin ile müezzini aynı ezanı okumaya kışkırtan bir imam tutuklandı. [13]

Demokrat Parti (DP) 14 Mayıs 1950 genel seçimlerinde oyların çoğunluğunu alınca ilk icraatı 16 Haziran 1950'de Arapça ezan yasağını kaldırmak oldu. 5665 sayılı yeni kanun, TCK'nın 526. maddesinde “Arapça ezan okuyanlar” ibaresini kaldırarak değiştirmiştir. O sırada, kanunları

çiğnedikleri için kırk beş kişi hakkında soruşturma yürütülüyordu. 526. madde değişikliğinden sonra, bu tarihten önce yasayı çiğnemekle suçlananlar serbest bırakıldı. [14]

1934 - Ayasofya (Kutsal Hikmet Kilisesi, Bizans İmparatoru Justinianus'un 6. yüzyılda II. Mehmed tarafından camiye dönüştürülen bazilikası) müze haline getirildi. Erkeklerin toplum içinde dine dayalı kıyafetler giymesi yasaklandı. Soyadı Kanunu, tüm vatandaşların yabancı kelimeler içermeyecek şekilde sabit, kalıtsal bir soyadı seçmesini zorunlu kılıyordu.

1935 – Hafta tatili olarak Cuma yerine Pazar resmi olarak kabul edildi. Kurban Bayramı, resmi tatilden çıkarılmış ve yerine Hristiyan bayramları getirilmiştir.

20 Haziran 1928'de Vakit gazetesi, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi uzmanlarından oluşan bir heyetin «dinde ıslahat» (dinde ıslahat) konulu raporunu yayınladı. Raporda ayrıca ibadethanelere çağdaş ve enstrümantal müzik getirilmesi, camilere sandalye konulması ve camilere ayakkabıyla girilmesi gibi önlemler de önerildi. Rapor Jäschke, 1972: 40-42; Ergin, 1977: 1958-61; Albayrak, 1991: 34-35. [15]

İslami miras dağıtım sistemi kaldırıldı. Erkek çocuklarına sünnet yasaktı. Bu yasak daha sonra kaldırıldı. Hac ve umre de yasaktı, ancak bu 1947'de değiştirildi. Arapça öğretimi yasaklandı.

Hükümet yetkililerinden Türkiye ve kendileri adına yemin etmeleri istendi. Allah kelimesi yerine Tanrı kelimesi kullanılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Mescitler, Allah'ın, Hz. Muhammed'in ve dört halifenin isimlerinin İslami hatlarıyla süslenirdi. Ayasofya dışında bunların hepsi kaldırıldı.

Atatürk, 'Ulema' (İslam din bilginleri) ile alay etti. Ulema, ilmî bir topluluk olmayıp, yüzyıllar boyunca geliştirilen hurafelere göre hareket ediyordu. İsimleri "Gericî" idi, kelimenin tam anlamıyla "geri" anlamına geliyordu, ancak yobaz anlamında kullanılıyordu. Türkiye'deki her cami, 1924'ten beri Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kontrolünde ve imamları her hafta aynı Cuma hutbesini okuyor. Diyanet ilk olarak Atatürk tarafından Türkiye'nin manevi hayatını şekillendirmek için kullanıldı - Türk ezanı gibi politikalarla.

Türkiye meseleleri yazarı Philip Robins'e göre, "Atatürk'ün görevi sadece Türk kimliğine gurur aşılacak değildi; ancak yeni Türkiye Cumhuriyeti'nde siyaset ve toplum bağlamında bir güç olarak İslam'ı baltalamak için, bu görevi kararlılıkla ve aktif bir şekilde başarmak için çalıştı ve İslam ruhuna üç yönden saldırdı. Birincisi: Hayatın çeşitli alanlarında İslam'ın kontrolünü artırmak zorunda olan kurum ve kuruluşların ağzını kapatmaktı. Bu amaca ulaşmak için İslami okullar kapatıldı ve dini dernekler kaldırıldı. İkincisi: Doğu doğasına sahip İslam'ın işaret ve biçimci sembolleri, hafta sonunu kutsal Cuma gününden Müslümanlara ve Hristiyan Pazarına aktardığını ve İslami ay takviminin Miladi takvim ile değiştirildiğini belirterek, Avrupa doğasına sahip Hristiyanlığın işaret ve sembolleri ile değiştirildi. Üçüncüsü: İslami Türk hukuk sistemi, İsviçre sivil sistemi olarak değiştirildi." [16]

Mustafa Kemal'in İslam karşıtı konuşmaları

Mustafa Kemal'in laikliği, İslam'ı ulusal, rasyonel ve bireysel bir din olarak yeniden inşa etmeye çalıştı. Kamuya açık konuşmaların ardından konuşmalar yaptı, korkusuzca ve küstahça İslam'a ve tüm İslam'ın temsil ettiği şeylere saldırdı: Yaklaşık beş yüz yıldır, bir Arap Şeyhinin bu kuralları ve teorileri ile tembel ve işe yaramaz din adamlarının nesiller boyu yorumları, Türkiye'nin medeni ve ceza hukukunu belirlemiştir. Meşrutiyetin şeklini, her Türk'ün yaşamının ayrıntılarını, yemeğini, kalktığı ve yattığı saatleri, giysilerinin şeklini, çocuklarını doğuran ebenin düzenini, okullarında öğrendiklerini, gelenekleri, düşünceleri - hatta en mahrem alışkanlıklarını bile. İslam -ahlaksız bir Arap'ın bu teolojisi- ölü bir şeydir. Muhtemelen çöldeki kabilelere uygun olabilirdi. Modern, ilerici bir devlet için uygun

değil. Vahiy Tanrı'nın! Tanrı yok! Bunlar, yalnızca kâhinlerin ve kötü yöneticilerin halkı bağladıkları zincirlerdir. Dine ihtiyacı olan bir yönetici zayıftır. Hiçbir zayıflık hükmetmemeli! [17]

Abdülmecid halife seçildiğinde, Mustafa Kemal Paşa geleneksel törenin tam olarak yapılmasına izin vermedi. Meclis konuyu tartışmak için toplandığında, Mustafa Kemal tartışmayı kısa kesti: "Halifenin sözde bir figür olması dışında hiçbir gücü veya konumu yoktur." Abdülmecid, harçlığının artırılması için bir dilekçe yazdığında, Mustafa Kemal şöyle cevap verdi: Halifelik makamınız, tarihi bir emanetten başka bir şey değildir. Varoluş gerekçesi yoktur. Sekreterlerimden herhangi birine yazmaya cüret etmeniz büyük bir küstahlık! [18]

3 Mart 1924'te Mustafa Kemal, Halifeliği kalıcı olarak devirmek ve Türk ulusunu tamamen laik bir devlet olarak kurmak için Meclis'e bir yasa tasarısı sundu. Bununla birlikte, bu yasa tasarısı sunulmadan ve duyurulmadan önce, yaptığı herhangi bir şeyi eleştirmenin ölüm cezası olduğunu ilan ederek ihtiyatlı bir şekilde tüm muhalefetin ağzını kapatacağından emin olmuştu: Ne pahasına olursa olsun, Cumhuriyet sürdürülmeliydi... Osmanlı İmparatorluğu, bozuk dini temeller üzerine kurulu çılgın bir yapıydı. Halife ve Osman Hanedanı'nın kalıntıları gitmeliydi. Eski dini mahkemeler ve kanunlar, modern bilimsel medeni kanunla değiştirilmelidir. Rahiplerin okulları yerini laik Devlet okullarına bırakmalıdır. Devlet ve din birbirinden ayrılmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti nihayet laik bir devlet haline gelmelidir. [19] Sonuç olarak, Tasarı tartışmasız kabul edildi ve eski Halife ve ailesi İsviçre'ye sürgüne gönderildi.

"Arapların [İslam] dinini kabul etmeden önce bile Türkler büyük bir millettir. Bu din, Arapların dinini kabul ettikten sonra, Arapları, İranlıları ve Mısırlıları Türklerle birleştirip bir millet oluşturmaya etki etmemiştir. (Bu din) bilakis Türk milletinin millî bağlarını gevşetmiş, millî heyecanı uyuşturmuştur. Bu çok doğaldır. Çünkü Muhammed'in kurduğu dinin amacı, tüm milletler üzerinde, Arapları da kapsayan bir ulusal siyasete sürüklemektir." [20]

30 Ağustos 1925'te Mustafa Kemal'in Kastamonu konuşmasında, ibadethanelerin dışında kullanılan dini işaretlere ilişkin görüşü ortaya konulmuştur. Bu konuşmanın başka bir önemi daha vardı. "İlim, fen ve bütün nurlu medeniyet karşısında, Türkiye'nin medeni toplumunda şeyhlerin rehberliğinde maddi ve manevi çıkarlar arayacak kadar ilkel insanların varlığını kabul edemem. Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler ve müritler ülkesi olamaz. En iyi, en doğru düzen medeniyet düzenidir. Adam olmak için medeniyetin gereklerini yerine getirmek yeterlidir. Dervişlerin ileri gelenleri, sözlerimin doğruluğunu anlayacak, tekkelerini [tekke] kapatacak ve disiplinlerinin büyüdüğünü kabul edecekler..

"Milletlerin oluşmasında din birliğinin de etken olduğu iddia edilmektedir. Oysa Türk milletinde bunun aksini görüyoruz. Türkler İslam'ı kabul etmeden önce de büyük bir millettir. Bu din, Arapların, İranlıların, Mısırlıların ve diğerlerinin Türklerle birleşerek bir millet oluşturmaya yardımcı olmadı. Aksine, Türklerin ulusal ilişkilerini zayıflattı; Türk milli duygu ve şevkini uyuşturmuştur. Bu doğaldır, çünkü Müslümanlık tüm milliyetlerin üzerinde Arap milliyetçiliğine dayanıyordu." Vatandaşlık üzerine kitabından." [21]

Mustafa Kemal Kimdir?

Mustafa Kemal (Sebaticiler gibi) Selanik'ten gelmiştir. Öğretmenlerinin çoğunun Dönme olduğu laik bir okulda (Şemsi Efendi) okumuştur. Orada "parlak" anlamına gelen Kemal soyadını aldı. [22] Erken yaşamı ve ailesiyle ilgili bir sır perdesi var. Mustafa Kemal Atatürk'ün özel hayatı da bir muammadır. Evlendi ama kısa süre sonra boşandı. Bir mahkeme kararı, eski karısının kendisi hakkında önemli bilgileri açığa çıkarmış olabilecek günlüklerinin ve mektuplarının yayınlanmasını yasakladı. Bu mektuplar Türk Tarih Vakfı tarafından saklanmaktadır.

Selanik'e Balkanların Kudüs'ü denildi

18. yüzyılda ve 19. yüzyılın başlarında Selanik (şimdi Selanik), Yunanistan'da Türk yönetimi altında, Sefarad Yahudilerinin resmi olmayan başkentiydi. Şehirdeki üç gruptan Yahudiler, Rum Ortodoks ve Müslüman nüfusun toplamından daha fazlaydı.

Alimler, Mustafa'nın 19. yüzyılın ortalarında nüfusunun çoğunluğu Yahudi olan Selanik'te doğup büyüdüğüne ilk kez dikkat çekmişlerdir. Aslında Selanik, o zamanlar (Tel-Aviv 1909'da kurulana kadar) dünyada çoğunluğu Yahudi olan tek şehirdi. Şehirdeki Yahudilere, geleneksel olarak Müslümanlar arasında sayılan dönme nüfusunu da eklersek, Yahudiler ve dönmeler nüfusun mutlak çoğunluğunu oluşturur. Bu nedenle o zamanlar Selanik'e Balkanların Kudüs'ü deniyordu.” [23]

Mustafa Kemal'in Yahudi asıllı olduğu Türkiye halkı arasında da yaygın bir kanıydı. Selanik (Selanik) Yahudileri her zaman Mustafa Kemal'in bir dönme olduğu görüşüne bağlı kaldılar. (http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/judaica/ejud_0002_0005_0_05294.html). Yahudiler halen böyle düşünüyor.

Mustafa Kemal hakkında bir giriş, ünlü Yahudi şahsiyetleri veya Yahudi kökenli olanlar hakkında bilgilerin listelendiği bir web sitesi olan Yahudi Sanal Kütüphanesi'nde bulunabilir. (http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/judaica/ejud_0002_0012_0_11019.html).

Bu tür konuşmaların Türkiye'de o kadar ileri gittiği açıktır ki, yetkililer, Atatürk'ün anısına yapılan her türlü hakareti veya onursuzluğu suç olarak cezalandıran bir “Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlara Dair Kanun” (#5816, 31 Temmuz 1951) çıkardı. Yasaya göre, böyle bir "suç" bir yıldan üç yıla kadar, bazı durumlarda beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılabilir. [24]

Mustafa Kemal, yakın arkadaşlarından biri olan Nuri Conker'in kökenleri hakkındaki bir sorusuna çok ilginç bir yanıt vermişti. Kemal, “Benim için olduğu kadar bazı insanlar da Yahudi olduğumu söylemek istiyor - çünkü Selanik'te doğdum. Ama unutmamak gerekir ki, Napolyon Korsikalı bir İtalyandı, buna rağmen bir Fransız olarak öldü ve tarihe bu şekilde geçti.” [25]

Referanslar

[1] Yerli İslam İçin Milliyetçi Bir Arayış Olarak Türkiye'de Laiklik, Umut Azak

<https://journals.openedition.org/remmm/6025?lang=en>

[2] Türkiye'de Kemalist otokrasinin kurulması ve reform politikaları, Gazi Doğan Doktora Tezi - Kansas State University Manhattan 2016

[3] A.g.e.

[4] Kur'an-ı Kerim tilaveti, İslami ezan Türkçe olmamalı, 24 Aralık 2020

<https://www.duvarenglish.com/reciting-the-quran-islamic-call-to-prayer-shouldnt-be-in-turkish-turkeys-top-religious-body-news-55605>

[5] Umut Azak, a.g.e.

[6] Müslümanlar Türkçe okunan ezan yıllarını unutamıyor, 19 Haziran 2016

<https://ilkha.com/english/latest/muslims-cannot-forget-the-years-adhan-recited-in-turkish-1017>

[7] Milliyet, 29 Eylül 2006.

[8] Los Angeles Times, 21 Kasım 2018

[9] Arapça ezanın Türkiye'de bir zamanlar yasak olduğunu biliyor muydunuz?, 17 Eylül 2020

<https://ilmfeed.com/when-turkey-banned-the-adhan/>

[10] Umut Azak a.g.e.

[11] Umut Azak a.g.e.

[12] Arapça ezanın Türkiye'de bir zamanlar yasak olduğunu biliyor muydunuz?, 17 Eylül 2020

<https://ilmfeed.com/when-turkey-banned-the-adhan/>

[13] A.g.e.

[14] A.g.e.

[15] A.g.e.

[16] Kemal “Atatürk” ve laikliği hakkında <https://rawabetcenter.com/en/?p=418>

[17] H. C. Armstrong, The Grey Wolf (Capricorn Books, New York, 1961) pp. 199-200

[18] A.g.e.

[19] A.g.e.

[20] Mustafa Kemal biyografisi, Medenî Bilgiler

[21] <http://www.ataturksociety.org/about-ataturk/in-ataturks-own-words/>

[22] <https://knowledgenuts.com/donmeh-jews/>

[23] Vivendi Centre Publications, 2011. <https://turkishwrestling.wordpress.com/>

[24] Rifat N. Bali, Her Mevsim Bir Günah Keçisi: Türkiye'nin Dönmeleri veya Kripto-Yahudileri, İstanbul, 2008, alıntılan: <https://hetq.am/en/article/50143>

[25] A.g.e.

Üçüncü bölüm

Osmanlı İmparatorluğu'na karşı İngiltere destekli/ima edilen Arap İsyanı

Birinci Dünya Savaşı'nın ortasında İngiltere'nin desteğiyle Araplar Osmanlı'ya karşı ayaklandılar.

İngiliz hükümeti Kasım 1914'te (Şerif) Hüseyin'e (Mekke'den) bir mektup yazarak şunları söyledi: Eğer Emir [yani Hüseyin]. . . Ve genel olarak Araplar, Türkiye tarafından bize dayatılan bu çatışmada Büyük Britanya'ya yardım ederse, Büyük Britanya, dini veya diğer konularda hiçbir şekilde müdahale etmeyeceğine söz verecektir. . . Şimdiye kadar İslam'ı Türklerin şahsında savunduk ve dost olduk, bundan sonra da asil Arap'ın şahsında olacaktır. Gerçek ırktan bir Arap, Mekke veya Medine'de halifeliği üstlenebilir ve şu anda meydana gelen tüm kötülüklerden Allah'ın yardımıyla üstün gelebilir.

[1]

Arap İsyanı 5 Haziran 1916'da başladı. Şerif Hüseyin ibn Ali'nin oğulları Emir Ali ve Emir Faysal

komutasındaki kuvvetler, kutsal şehri ve tren istasyonunu ele geçirmek amacıyla Medine'deki Osmanlı garnizonuna saldırdı. Şerif Hüseyin ibn Ali, 10 Haziran'da Mekke'de isyanı alenen ilan etti. Kuvvetleri orada daha başarılıydı, şehri ele geçirdi ve küçük Osmanlı garnizonunu yerel kaleye sığınmaya zorladı. Hüseyin'in oğullarından biri olan Emir Abdullah, Ta'if kasabasını kuşattı. Aynı zamanda, Şerif Hüseyin'in müttefiki olan asi klanlar, Cidde'ye ve Kızıldeniz'in Arap kıyılarındaki diğer limanlara saldırdı. Temmuz 1916'nın sonunda Cidde, Yanbu ve Rabigh limanları Arapların elindeydi ve İngilizlerin Hicaz'daki Arap kuvvetlerine silah ve teçhizat tedariklerini büyük ölçüde artırmasına izin verdi. [2] Ayrıca bkz. Gelibolu seferi. [3]

Şerif Hüseyin ibn Ali, 1916'nın geri kalanını Hicaz ve kıyı limanları üzerindeki kontrolünü sağlamlaştırarak, ordusunu inşa ederek ve Türk karşı saldırılarını savuşturarak geçirdi. İsyanın başlangıcında Medine'yi ele geçirememek, Osmanlı Dördüncü Ordusu'nun istasyonlarını garnizon yapmak için Hicaz demiryolunun tamamı boyunca takviye kuvvetler göndermesi nedeniyle maliyetli oldu. Osmanlı Generali Fahri Paşa daha sonra Aralık ayında Yanbu'dan başlayarak kıyı limanlarını yeniden ele geçirmeye çalıştı. Bu saldırı, Kraliyet Donanması filosunun kararlı müdahalesi sayesinde nihayet püskürtüldü; Fahri Paşa Ocak 1917'nin başlarında Rabih'i almaya çalıştığında da aynı şey oldu. [4]

Bu arada, Lawrence'ın danışmanı olduğu Emir Faysal, Yanbu'nun 150 km kuzeyindeki Wejh limanını ele geçirmişti. Faysal'ın adamları 1917'nin büyük bölümünü buradan Hicaz demiryoluna saldırarak geçirdiler. Küçük baskın ekipleri rayların bazı kısımlarını havaya uçurdu ve köprüleri, su kulelerini ve hatta zayıf bir şekilde savunulan bazı tren istasyonlarını yok etti. [5]

1915'te Mısır'daki İngiliz Yüksek Komiseri Sir Henry McMahon, İngilizlerin Osmanlı Türklerine karşı savaşmasına yardım etmesi halinde Mekke'den Şerif Hüseyin'e bağımsız bir Arap devleti teklif etti. Hüseyin'in Türk derebeylerini devirmeye olan ilgisi, Britanya'nın Osmanlıları yenmeye yönelik savaş hedefiyle birleşti. [6]

Şerif-e-Mekke

Şerif, pozisyonunu tamamen değiştirmeye ikna olmuştu çünkü İngilizler, Mısır'daki İngiliz Yüksek Komiseri Henry McMahon ile yaptığı yazışmalarda, Türklerin yenilgisiyle Gazze'den Basra Körfezi'ne kadar birleşik bir Arap ülkesinin kurulacağına dair güçlü bir söz vermişti. Sharif Hussein ve Henry McMahon arasında değiş tokuş edilen mektuplar, McMahon-Hüseyin Yazışmaları olarak bilinir.

Bu son önemli cümle, İngiltere'nin Arabistan'da İslami Halifeliğin yeniden kurulmasına yardım etme ve Şerif Hüseyin'in yeni halife, Türk padişahının halefi olma sözü vermesiydi. Harpten Sorumlu Devlet Bakanı Lord Kitchener, Mart 1915'te, "Halifelik Arabistan'a nakledilseydi, büyük ölçüde bizim etkimiz altında kalacaktı" diyordu. [7]

Arap yarımadasının kıyı şeridi İngiliz donanması tarafından kolaylıkla kontrol edilebiliyordu. İngiltere, İngiliz himayesi altında bir Arap krallığını savunarak, Müslüman dünyasının ruhani liderliği üzerindeki hâkimiyetini gösteriyordu. David Fromkin, Birinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında Orta Doğu'ya ilişkin analizinde, İngiliz liderlerin İslam'ın dini liderliğini satın alarak veya ele geçirerek manipüle edilebileceğine inandıklarını belirtiyor. Kısaca, halifenin şahsını kontrol edenin Sünni İslam'ı kontrol ettiğine inanıyorlardı. [8]

Yeni Sömürge Sekreteri Winston Churchill'in Orta Doğu'daki tüm İngiliz ajanlarla bir araya geldiği Mart 1921'deki Kahire Konferansı'ndan sonra, T.E. Lawrence (yani Arabistanlı), Britanya'nın Filistin'deki Siyonist sömürge projesini kabul etmesi için ona rüşvet ve zorbalık teklif etmek üzere Şerif'le buluşmaya gönderildi. Başlangıçta, Lawrence ve (İngiliz) İmparatorluğu 80.000 rupi teklif etti. [9] Şerif bunu açıkça reddetti. Lawrence daha sonra ona yıllık 100.000 £ ödeme teklif etti. [10] Şerif uzlaşmayı ve Filistin'i İngiliz Siyonizmi'ne satmayı reddetti.

Mali rüşvet Şerif'i ikna edemeyince, Lawrence onu İbn Suud'u devralmakla tehdit etti. Lawrence, "Siyasi ve askeri olarak, Hicaz'ın yaşayabilir bağımsız bir Haşimi krallığı olarak hayatta kalması,

tamamen bölgedeki egemenliğini koruma ve sürdürme araçlarına sahip olan İngiltere'nin siyasi iradesine bağlıydı" iddiasında bulundu. Lawrence, Şerif ile müzakereleri arasında Arap yarımadasındaki diğer liderleri ziyaret etmek için zaman ayırdı ve onlara İngiliz hattını çekmezlerse ve Şerif ile ittifak yapmaktan kaçınırlarsa İmparatorluğun İbn Suud ve ne de olsa Britanya'nın "bekle ve çağır" emrinde olan Vahhabilerini serbest bırakacağını bildirdi. [11]

Eşzamanlı olarak, Konferanstan sonra, Churchill Kudüs'e gitti ve Şerif'in "Transüdü" adlı yeni bir bölgenin "Emir" hükümdarı yapılan oğlu Abdullah ile bir araya geldi. Churchill, Abdullah'a "babasını Filistin mandasını kabul etmeye ve böyle bir anlaşma imzalamaya" ikna etmesi gerektiğini, aksi takdirde "İngilizlerin İbn Suud'u Hicaz'a karşı salacağını" bildirdi. [12]

Mart 1921'deki Kahire Konferansı'nda Churchill, bir imparatorluk subayı olan Sir Percy Cox ile "İbn Suud'a 'Hail'i işgal etme fırsatı verilmesi' gerektiği konusunda anlaştı." 1920'nin sonunda İngilizler, İbn Suud'a aylık sübvansiyonuna ek olarak "aylık 10.000 sterlinlik altın 'hibesi' yağıdırıyordu. Ayrıca İngiliz-Hint eğitimciler ile kritik kuşatma ve dört sahra silahına ek olarak toplamda 10.000'den fazla tüfek içeren bol miktarda silah tedariki aldı". [13] Nihayet, Eylül 1921'de İngilizler, Kasım 1921'de resmen teslim olan Hail'de İbn Suud'u serbest bıraktı. Bu zaferden sonra İngilizler, İbn Suud'a yeni bir unvan verdi. Artık "Necd Emiri ve Kabilelerinin Reisi" değil, "Necd Sultanı ve Hükümdarları" olacaktı. Ha'il, Necd Sultanı İmparatorluğu'nun bir bağımlılığı haline gelmişti.

Savaşın sonra Lawrence, İngiliz Kabinesi için 'Arabistan'ın Yeniden İnşası' başlıklı bir rapor yazdı ve İngilizlerin ve müttefiklerinin, Osmanlı İmparatorluğu'nun Araplar adına kendilerine karşı giriştiği cihat girişimine karşı koyabilecek bir Müslüman lider bulmalarının acil olduğunu savundu. Halife: "Savaş patlak verdiğinde, İslam'ı bölmek için acil bir ihtiyaç eklendi ve tebaa yerine müttefik aramak için barıştık. . .Kendileri de bizim himayemizde ısrar eden bir yandaş devletler çemberi oluşturarak, üç nehir [Irak] üzerinde planları olan herhangi bir yabancı gücün şimdiki ve gelecekteki kanadını döndürmeyi umduk. Savaş açısından herhangi bir Arap hareketinin önündeki en büyük engel, barış zamanındaki en büyük erdemiydi - çeşitli Arap hareketleri arasında dayanışma eksikliği... Şerif [Hüseyin], nihayetinde İslam'da yaratacağı çatlak nedeniyle seçildi. . [14]

Şerif Hüseyin ibn Ali, Osmanlılara karşı Arap İsyanı'ndaki liderliğinden dolayı 1920 Sevr Antlaşması uyarınca Hicaz'ın bağımsız bir krallık olarak uluslararası tanınmasıyla ödüllendirildi. Tahmini 100.000 mil kare (260.000 km2) alana ve yaklaşık 750.000 nüfusa sahipti. Başlıca şehirler, 80.000 nüfuslu Mekke'nin Kutsal Yerleri ve 40.000 nüfuslu Medine idi.

Mart 1924'te, İngilizlerin İbn Suud'a 'hibe' vermesinden bir yıl sonra, İmparatorluk bir anlaşmaya varmak için Şerif Hüseyin ile tüm görüşmeleri sonlandırdığını duyurdu. [15] Birkaç hafta içinde İbn Suud ve Vahhabi yandaşlarının güçleri, İngiliz dışişleri bakanı Lord Curzon'un Şerif Hüseyin'e "son vuruş" dediği şeyi uygulamaya başladı ve Hicazi bölgesine saldırdı. [16] Eylül 1924'te İbn Suud, Şerif Hüseyin'in yazlık başkenti Ta'if'i istila etmişti. İmparatorluk daha sonra, kuşatma altındaki babalarına herhangi bir yardımda bulunmamaları için Irak ve Ürdün'de krallıklarla ödüllendirilen Şerif'in oğullarına bir mektup yazdı ve diplomatik olarak "Hicaz'a müdahaleye onay vermemeleri" konusunda bilgilendirildi. [17] Ta'if'te İbn Suud'un Vahhabileri, kadınları ve çocukları katletmenin yanı sıra camilere girip geleneksel İslam âlimlerini öldürerek alışlagelmiş katliamlarını gerçekleştirdiler. [18] [19] [19A]

İbn Suud, Ekim 1924'ün ortalarında İslam'ın en kutsal yeri olan Mekke'yi ele geçirdi. Şerif Hüseyin tahttan çekilmek zorunda kaldı ve Akaba'nın Hicazi limanına sürgüne gitti. Şerif Hüseyin, 'Arap İsyanı' sırasında Osmanlı İmparatorluğu'ndan kurtardığı bir liman olan Akaba'dan 18 Haziran 1925'te HMS Peygamber Çiçeği ile zorla çıkarıldı. [20]

İbn Suud [20A] Cidde kuşatmasına Ocak 1925'te başlamıştı ve şehir nihayet Aralık 1925'te teslim oldu ve Hz. Muhammed'in soyundan gelenlerin 1000 yılı aşkın yönetimine son verdi. İngilizler, Şubat 1926'da İbn Suud'u yeni Hicaz Kralı olarak resmen tanıdı ve diğer Avrupalı güçler haftalar içinde aynı şeyi yaptı. Yeni birleşik Vahhabi devleti, İmparatorluk tarafından 1932'de "Suudi Arabistan Krallığı"

(KSA) olarak yeniden adlandırıldı. Londra'daki Dışişleri Bakanlığı'nın Orta Doğu masasında çalışan bir memur olan George Rendel, yeni ismin hakkını iddia etti. [21]

Orta Doğu'dan Michael Jansen'i The Irish Times'a ödünç almak için, bugün Araplar, Osmanlı idaresi altında birleşmiş bir bölgeyi dolaşmak için pasaportlara veya kimlik belgelerine ve hatta vizeye ihtiyaç duyuyor.

Dini bir köktencilikle desteklenen ve bölgesel otoritesi olan yeni Suudi Arabistan devleti, İngiltere'ye, İslam dünyasının kalbinde, Mekke ve Medine'de bir dayanak sağladı. Daha geniş anlamda, Britanya, bölünmüş bir Ortadoğu ve Osmanlı imparatorluğunun küllerinden bir "bağımlı devletler halkası" hedefine ulaşmayı başarmıştı. Suudi Arabistan'ı çevreleyen Aden, Bahreyn ve Umman'daki Körfez ülkeleri, İngiliz askeri korumasıyla desteklenen feodal rejimlerdi. Bu arada İngiltere, diğer potansiyel müşterilerini sömürmeye devam etti: Müttefiklerle birlikte 1918'de Şam'ı ele geçiren Faysal, 1921'de Irak Kralı yapıldı ve 1923'te İngiliz 'koruması' altında, Şerif Hüseyin'in diğer oğlu Abdullah, "bağımsız" olan Ürdün Kralı oldu. Son olarak, savaşın sonlarına doğru yine İngiliz güçleri tarafından ele geçirilen Filistin vardı. Ancak burada İngiltere, Dışişleri Bakanı Arthur Balfour'un 1917'de Yahudiler için bir "ulusal ev" olarak özetlediği şeyi yaratmaya kararlıydı. Nisan 1920'de, İtalya'nın San Remo tatil beldesinde düzenlenen bir konferansta, yeni kurulan Milletler Cemiyeti, İngiltere'ye Filistin'i yönetme yetkisini resmen verdi. [22]

Balfour ayrıca yirminci yüzyılın ilk yıllarında Britanya'nın Ortadoğu'da ihtiyaç duyduğu şeyin "uygulanacak üstün ekonomik ve siyasi kontrol... Araplarla dostane ve gösterişsiz bir işbirliği içinde, ama yine de, son çare olarak, tatbik edilecek." Britanya'nın yarattığı rejimler kuklalar, temelde İslam'ın geleneksel yönetici sınıflarıyla ittifak halinde olan kanun ve düzen hükümetleriydi. Buna karşılık, bu gözde padişahlar, emirler veya hükümdarlar, İngiliz yönetimini, istikrarsızlık tehlikelerine veya özellikle Irak'ta canlanmaya başlayan özgürleştirici milliyetçi hareketlere karşı koruma sağlıyor olarak gördüler. [23]

Bir müttefik ihaneti

Arap isyanının patlak vermesinden bir ay önce, İngiltere ve Fransa, kendi dışişleri bakanlarının adını taşıyan Sykes-Picot Anlaşması'nda, Orta Doğu'yu nüfuz bölgeleri arasında bölmek konusunda gizlice anlaştılar. Osmanlı toprak bütünlüğü taahhüdünün bu şekilde terk edilmesi -İngiliz dış politikasının temel dayanaklarından birini alt üst ederek- İngiliz yetkililer tarafından açıkça açıklandı. Arap dünyasının sözde büyük "kurtarıcısı" Lawrence, Ocak 1916'da Arap isyanının şu olduğunu belirten bir istihbarat notu yazdı: "İslami 'bloğun dağılması ve Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilgisi ve parçalanması gibi acil hedeflerimizle yürüdüğü için ve Türklerin yerini alacak devletler [Şerif Hüseyin] kurulacağı için bizim için faydalıdır. . . kendimize zararsız . . . Araplar Türklerden bile daha az istikrarlı. Düzgün bir şekilde ele alınırsa, siyasi bir mozaik durumunda, uyum sağlayamayan küçük kısıncık beyliklerden oluşan bir doku halinde kalırlar." [24]

Sykes-Picot ile Mayıs 1916'dan Kasım 1917'ye kadar en azından kısmen gizlilik sağlandı. Rusya'daki Bolşevikler iktidara geldiklerinde 23 Kasım 1917'de hem İzvestia'da hem de Pravda'da tam metinleriyle kışkırtıcı ve kasıtlı olarak ağızlarındaki baklayı çıkarmamış olsalardı, Anlaşma büyük olasılıkla açıklanmadan devam edecekti.

Filistin'in ötesinde, Sykes-Picot'un ana yönü, Arabistan'ın kuzeyindeki tüm Orta Doğu'nun, bazı bölgelerinde doğrudan kontrol ve diğerlerinde bir ölçüde Arap özyönetimiyle İngiltere ve Fransa arasında bölünmesiydi – İngilizler kabaca bir yaklaşım benimsiyordu, bugünkü Irak'a yaklaşımı ve Fransa'nın da Suriye'ye olan yaklaşımı gibi.

Lloyd George'un Hindistan sekreteri Edwin Montagu, Hüseyin'in oğlu (ve gelecekteki İngiliz Irak Kralı) Faysal ile yaptığı bir görüşmeyi kaydeder. Faysal'ın, babasının "Sykes-Picot Anlaşması'nın şartlarından

büyük ölçüde rahatsız olduğu" yorumunda bulunduğu açıklamasında... Türklere karşı bir mücadeleye girdiğinde, bu tür bir anlaşmanın var olduğu ya da Arap haklarının Suriye’de önceden pazarlığının yapıldığı konusunda hiçbir fikri yoktu. [25]

ABD Başkanı Clinton, 20. yüzyılın Türklerin kayıpları üzerine kurulduğunu söylerken haklı olmasına şaşmamalı. 15 Kasım 1999'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne hitaben yaptığı konuşmada ABD Başkanı Clinton, “.....Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılması ve yeni bir Türkiye'nin ortaya çıkması, tüm bu yüzyılın tarihini şekillendirdi.Türkiye'nin geçmişi, 20. yüzyılı anlamının anahtarıdır. Fakat daha da önemlisi, Türkiye'nin geleceğinin 21. yüzyılın şekillenmesinde kritik olacağına inanıyorum.” [26]

Avrupa'nın İslam Dünyasını İşgali

İslam'ın Kısa Bir Tarihi (A Short History of Islam) kitabının yazarı Karen Armstrong, Avrupa'nın İslam Dünyasını işgalini canlı bir şekilde anlatıyor: İslam dünyası modernleşme süreciyle sarsıldı. İslam dünyası, dünya medeniyetinin liderlerinden biri olmak yerine, Avrupalı güçler tarafından hızla ve kalıcı olarak bağımlı bir bloğa indirildi. Müslümanlar, Müslüman toplumun geri kalmışlığı, verimsizliği, kaderciliği ve yozlaşması olarak görebildikleri şeyler karşısında çoğu zaman dehşete düşecek kadar tamamen modern değerlerle dolu olan sömürgecilerin hor görmesine maruz kaldılar. [27]

Avrupalı güçler birbiri ardına İslam ülkelerini sömürgeleştirdiler. Fransa 1830'da Cezayir'i, dokuz yıl sonra da İngiltere Aden'i işgal etti. Tunus 1881'de, Mısır 1882'de, Sudan 1889'da, Libya ve Fas 1912'de işgal edildi. 1915'te Sykes-Picot anlaşması, can çekişmekte olan (Birinci Dünya Savaşı sırasında Almanya'nın yanında yer alan) Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarını zafer beklentisiyle İngiltere ve Fransa arasında paylaştırdı. Savaşın sona İngiltere ve Fransa usulüne uygun olarak Suriye, Lübnan, Filistin, Irak ve Ürdün'de himaye ve mandalar kurdular. [28]

Avrupalı güçler Osmanlı İmparatorluğu'nun Arap vilayetlerine bağımsızlık sözü verdiği için bu bir rezalet olarak görüldü. Osmanlı'nın içinden gelen Atatürk (1881-1938) olarak bilinen Mustafa Kemal, Avrupalıları uzak tutmayı ve bağımsız Türkiye devletini kurmayı başardı. Balkanlar, Rusya ve Orta Asya'daki Müslümanlar yeni Sovyetler Birliği'ne tabi oldular. Bu ülkelerden bazılarının bağımsız olmasına izin verildikten sonra bile, Batı genellikle ekonomiyi, petrolü veya Süveyş Kanalı gibi kaynakları kontrol etmeye devam etti. Avrupa işgali genellikle acı bir çatışma mirası bıraktı. [29]

İngilizler 1947'de Hindistan'dan çekildiğinde, Hindistan alt kıtası, birbirlerinin başkentlerini hedef alan nükleer silahlarla bugüne kadar ölümcül bir düşmanlık içinde olan Hindu Hindistan ile Müslüman Pakistan arasında paylaştırıldı. 1948'de Filistin Arapları anavatanlarını, Birleşmiş Milletler ve uluslararası toplumun desteğiyle orada laik Yahudi İsrail devletini kuran Siyonistlere kaptırdı. Filistin'in kaybı, yüzbinlerce Filistinlinin mülksüzleştirilmesinden ve kalıcı olarak sürgün edilmesinden hiçbir rahatsızlık duymayan Batılı güçlerin ellerinde Müslüman dünyasının aşağılanması güçlü bir sembolü haline geldi.[30]

Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünün ardından 20. yüzyılın başında Ortadoğu'da büyük bir Arap uyanışına dair büyük umutlar yükseldi. Petrolün bulunması ve işletilmesinin ardından büyük bir kültürel ve siyasi uyanış umutları yeniden yeşerdi. Ancak yüzyıl sona erdiğinde, Araplar kendilerini başlangıçtaki kadar zayıf ve dış güçlere bağımlı buldular. Bunun temelinde Arap dünyasının kasvetli siyasi ve ekonomik başarısızlığının karanlık gerçeği var. Petrol gelirlerinin, Arap uluslarını sanayi çağına fırlatacak bir ekonomik patlamayı körükleyeceğine dair ilk umutlar, bu gelirler, kendileri ekonomi üzerinde bir yük haline gelen silahlara veya verimsiz endüstriyel projelere gereksiz yere çarçur edilme eğiliminde olduğundan, hızla suya düştü. Ekonomik başarısızlıkla ilişkili olan politik başarısızlıktır. Sömürgeci güç tarafından yaratılan Arap siyasi düzeni neredeyse hiç değişmedi. Bu büyük ölçüde yapay bir düzendi. Sonuç olarak, bugün neredeyse tüm Arap devletleri ya kendi halklarına doğrudan şiddetli baskı uygulayarak ya da tehdit ederek varlığını sürdürmektedir ve çok azı halkın rızasıyla yönetme iddiasında bulunabilir. Arap devletlerinin iç siyasi iflaslarından oldukça farklı

olarak, Arap başarısızlığının ve güçsüzlüğünün canlı kanıtı, İsrail devletinin kurulması ve yüzbinlerce Filistinlinin Orta Doğu'da yerinden edilmesiyle geldi. [31]

Referanslar

[1] PRO, FO141/710/9, Mekke Şerifi'ne Hükümet Mektubu, Kasım 1914] Secret Affairs: Britanya'nın Radikal İslam ile Gizli Anlaşması, Mark Curtis

[2] Yeni Zelanda Tarihi Website <https://nzhistory.govt.nz/war/ottoman-empire>

[3] NZ birlikleri 1915'teki Gelibolu seferine katıldığı için Yeni Zelanda Tarihi web sitesinde neden Osmanlı İmparatorluğu'na özel bir yer veriliyor?

Her yıl Anzak Günü'nde, Yeni Zelandalılar (ve Avustralyalılar) 25 Nisan 1915'teki Gelibolu çıkarmalarının yıldönümünü kutlarlar. O gün binlerce genç erkek, evlerinden uzakta, şimdi Türkiye olan Gelibolu Yarımadası'ndaki sahillere baskın düzenledi. . Sekiz uzun ay boyunca Yeni Zelanda birlikleri, Avustralya, Büyük Britanya ve İrlanda, Fransa, Hindistan ve Newfoundland'dan gelenlerle birlikte zorlu koşullarla mücadele etti ve Osmanlı kuvvetleri anavatanlarını korumak için çaresizce savaştı. Savaş sona erdiğinde 130.000'den fazla erkek ölmüştü: en az 87.000 Osmanlı askeri ve 8700'den fazlası Avustralyalı dâhil 44.000 Müttefik askeri. Ölenler arasında 2779 Yeni Zelandalı vardı, yani yarımada ayak basanların yaklaşık altıda biri.<https://nzhistory.govt.nz/war/the-gallipoli-campaign/gallipoli-in-brief>

[4] Yeni Zelanda Tarihi Website <https://nzhistory.govt.nz/war/ottoman-empire>

[5] A.g.e.

[6] <https://balfourproject.org/the-mcmahon-promise/>

[7] David Fromkin, *A Peace to End all Peace: Making the Modern Middle East, 1914–1922* (Penguin: London, 1989), s. 145 Gizli İşler: İngiltere'nin Radikal İslam ile Gizli Anlaşması, Mark Curtis

[8] Fromkin, pp. 96–7] Gizli İşler: İngiltere'nin Radikal İslam ile Gizli Anlaşması, Mark Curtis

[9] al-Enzy a.g.e, p 109

[10] al-Enzy a.g.e, p 111

[11] al-Enzy a.g.e, p 111

[12] al-Enzy a.g.e, p 107

[13] al-Enzy a.g.e, p 104

[14] Cited in Charles Allen, *God's Terrorists: The Wahhabi Cult and the Hidden Roots of Modern Jihad* (Little Brown: London, 2006), pp. 246–7] Secret Affairs: Britain's Collusion with Radical Islam by Mark Curtis

[15] al-Enzy p 129

[16] al-Enzy a.g.e, p. 106 and Gary Troeller, "The Birth of Saudi Arabia" (London: Frank Cass, 1976) p. 152.

[17] al-Enzy, a.g.e, p. 136 and Troeller a.g.e. pg.219.

[18] David Howarth, "Çöl Kralı: İbn Suud'un Hayatı" (Londra: Quartet Books, 1980), s. 133 ve Randall Baker, "King Husain and the Kingdom of Hicaz" (Cambridge: The Oleander Press, 1979), sf.201-202.

[19].... İbn Suud bir cinayet cümbüşü içinde 'Suudi' Arabistan'ı kurdu. Arabistan'ın fethi, Suud güçleri esir almadığı için yaklaşık 400.000 kişinin hayatına mal oldu; bir milyondan fazla insan komşu ülkelere kaçtı. Daha sonra Suud hanedanına karşı çok sayıda isyan çıktı ve her biri "kadınlar ve çocuklar da dâhil olmak üzere çoğu masum kurbanların toplu olarak öldürülmesiyle" bastırıldı. 1920'lerin ortalarına gelindiğinde Arabistan'ın çoğu boyun eğdirilmiş, 40.000 kişi alenen infaz edilmiş

ve yaklaşık 350.000 kişinin uzuvları kesilmişti. Gizli İşler: İngiltere'nin Radikal İslam ile Gizli Anlaşması, Mark Curtis

[19A] 1818'de Amir Abdullah bin Suud idam edilmek üzere İstanbul'a götürüldü. Bu sıradan bir mahkûm değildi. O, İslam'ın iki kutsal şehrini on yıl boyunca işgal eden ve Osmanlı padişahı, Müminlerin Halifesi'ni kâfir ilan etmeye cüret eden bir isyanın lideriydi. Osmanlı hükûmeti, isyanı bastırmak için o zamanlar İstanbul'a bağlı olan Mısır ordusunu görevlendirdi. Mısırlıların toparlanması biraz zaman aldı, ancak 1812'de İhvan'ı yenerek Mekke ve Medine'yi yeniden ele geçirdiler. İşte o zaman Abdullah bin Suud idam edilmek üzere İstanbul'a gönderildi. Türkiye'nin 'İŞİD'e Karşı 200 Yıllık Savaşı' yazan Selim Kuru, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Araştırma Görevlisi – Milli Çıkar 24 Temmuz 2015

[20] Siyonizm, Suudi Arabistan Krallığı'nın kurulmasına nasıl yardımcı oldu? Nu'man Abd al-Wahid 7 Ocak 2016 -<https://mondoweiss.net/2016/01/zionism-kingdom-arabia/>

[21] A.g.e.

[22] Gizli İşler: İngiltere'nin Radikal İslam ile Gizli Anlaşması, Mark Curtis

[23] A.g.e.

[24] Gizli İşler: İngiltere'nin Radikal İslam ile Gizli Anlaşması, Mark Curtis

[25] <https://balfourproject.org/mcmahon-sykes-balfour-contradictions-and-concealments-in-british-palestine-policy1915-1917/>

[26] 15 Kasım 1999 tarihli Beyaz Saray basın açıklaması.

[27] İslam: A Short History by Karen Armstrong, 2000 Modern Library P 146

[28] A.g.e, P 148-149

[29] A.g.e.

[30] A.g.e.

[31] Dr. R. T. Abed, İslami Fundamentalizm: Yeni Bir Politik Mitoloji mi? Weekly Middle East International - Londra 4.3.1994

Bölüm dört

Erdoğan yönetimindeki Türkiye:

Erdoğan'ın Dini, Dış Politika Reformları

Son yıllarda, bir dizi hükümet girişimi, İslam'ı Türkiye'nin sözde laik eğitim sisteminin daha derinlerine itti. Örnekler arasında 80 farklı devlet üniversitesinde cami inşa etme planı ve bir İstanbul Üniversitesini İslami öğrenim merkezi haline getirme planı sayılabilir. Bu ay, hükümet destekli bir eğitim konseyi, zorunlu din derslerinin tüm ilkökul öğrencilerine genişletilmesinin yanı sıra tüm lise öğrencileri için fazladan bir saatlik zorunlu din dersleri eklenmesini tavsiye etti. Bu karar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Eylül ayında Türkiye'ye ortaokul ve lise öğrencileri için haftada bir saat zorunlu din derslerini durdurma emri vermesine rağmen geldi. [1]

Bununla birlikte, İslami eğitimin yayılımı, imam-hatip okullarının sürekli genişlemesinden daha açık bir şekilde hiçbir yerde görülmemektedir. AKP 2002'de iktidara geldiğinde yaklaşık 65.000 öğrenci bu

okullara kaydolmuştu; bugün bu rakam yaklaşık bir milyon, yani 10 ile 18 yaş arasındaki tüm okul çocuklarının %9'u. Bu artışın çoğu, AKP'nin imam hatipler de dâhil olmak üzere genel liseleri meslek okullarına dönüştürme yasasını çıkardığı 2010 yılından bu yana gerçekleşti. O zamandan beri sayıları %90 artarak 493'ten 936'ya yükseldi. 2012'de ortaokulların imam hatip olarak da faaliyet göstermesine izin veren yasa çıktı, yani artık 10 yaşından küçük çocuklar da onlara katılabilir. [2]

Eğitim sisteminde dinin ağırlığını artıran tek faktör imam-hatip okullarının artan önemi değildir. 1980 askeri darbesinden bu yana müfredatta zorunlu bir ders olan din dersleri de katkıda bulunan bir faktördür. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 2007'de Alevi Türk vatandaşı Hasan Zengin ve kızı Eylem'in açtığı davada aldığı kararla bu derslerin müfredattan çıkarılması gerekiyordu. Mahkeme, bu dersler aracılığıyla Alevi bir ailenin çocuğuna Sünni inancının dayatılmasının din özgürlüğünü ihlal ettiğine karar verdi. [3]

Kararın ardından hükümet, dersleri “din kültürü ve ahlak bilgisi” olarak yeniden adlandırdı ve Avrupa mahkemesinin kararına uygun olarak, derslerin Sünni İslam'ın özel bir öğretisinden dönüştürülmesi için müfredatta tüm dinler hakkında genel bilgiler eklendiğini söyledi. Tarafsız bir konu olmasına rağmen konuyu bilen uzmanlar, derslerin özünün değişmediğini ve Sünni İslam'ın dayatılmaya devam edildiğini, öğrencilerin İslami duaları ve Kuran ayetlerini ezberlemeleri gerektiğini savunuyorlar. [4]

Yeni Türk anayasada laiklik olmamalı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İsmail Kahraman, 25 Nisan 2016'da yeni anayasada laiklik ilkesinin yer almaması gerektiğini söyledi. İslam Ülkeleri Akademisyenler ve Yazarlar Birliği'nin (AY-BİR) İstanbul'da düzenlediği altıncı "Yeni Türkiye Konferansları"nda konuşan Kahraman, Türkiye'deki mevcut darbe anayasasının değiştirilmesi gerektiğini söyledi. Dünyada üç anayasada laiklik ilkesinin yer aldığını belirten Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı; bu ülkelerin Fransa, İrlanda ve Türkiye olduğunu belirtti. Türkiye'de laiklik isteyenlerin bunu diledikleri gibi yorumladıklarını vurgulayan Kahraman, "Böyle bir şey olmamalı. Bizim anayasamız dini anayasa meselesinden kaçmamalı." [5]

Ekim 2021'de Anadolu Ajansı'na verdiği röportajda İsmail Kahraman, Türk anayasasının dini bir anayasaya dönüştürülmesi gerektiğini söyledi. Anayasadan değiştirilemez[6] maddelerin çıkarılması gerektiğini söyledi. “Değişmez maddeler anayasada yer almamalıdır. Halkın iradesine göre değiştirilebilmeli” diyen Kahraman, “Demokrasinin gereğini yerine getirebilmesi için halkın bir araya gelerek kendi kendini yönetmesi ve karar vermesi gerekiyor. Parlamenter sistem demokrasiyle bağdaşmaz.” Kahraman, Türk anayasasının merkezinde yer alan laikliği kınadı ve daha kısa, öz ve halkın iradesine göre şekillendirilmiş bir anayasa çağrısında bulundu. Dini içeren bir anayasaya olan ihtiyacı özellikle vurguladı. “Dünyada laikliği ilke edinen sadece beş anayasa var. 195 ülkenin beşinde laiklik ilke olarak adlandırılıyor. Fransa bunun din olmadığı anlamına gelen tek ülkedir. Geri kalanında dine uygun bir anayasa var” dedi. Türkiye, İslam İşbirliği Teşkilatı üyesidir, örgütün başkanı Türk'tür ve Kahraman, Türkiye anayasasının bu bağlılığı yansıtmaması gerektiğine inanmaktadır. [7]

Türkiye, 1924'teki orijinal anayasasını 1928'de değiştirerek İslam'ı devletin resmi dini olmaktan çıkardı. Tarihçiler bunu çağdaş, demokratik ve laik Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli olarak kabul ederler. Mevcut anayasa herhangi bir resmi dini desteklemiyor.

Erdoğan'ın AKP'sinin yükselişinden önce, ülkenin laikliğini baltalamakla tehdit eden siyasi partiler iktidara gelmeyi başarır veya iktidara gelmeye yaklaşırsa, ordunun sıklıkla müdahale ettiği belirtilebilir.

Recep Tayyip Erdoğan Kimdir?

Erdoğan'ın siyasi kariyeri 1990'ların başında Refah Partisi'nin bir parçası olarak başladı. İstanbullular tarafından 1994 yılında İstanbul Belediye Başkanı seçildi. Erdoğan'ın Adalet ve Kalkınma Partisi'ni (AKP) kurarak 2002, 2007 ve 2011 seçimlerinde seçim zaferleri kazandığı 2001 yılına hızlıca gidin. 2003'te Erdoğan Başbakan seçildi, 2014'te ise Cumhurbaşkanı oldu.

Türkiye'nin Osmanlı geçmişini Türk tarihinde utanç verici bir dipnot olarak gören Atatürk'ün aksine Erdoğan, Osmanlı İmparatorluğu'na hararetle hayranlık duyuyor. AKP'nin 2011 seçim zaferinin ardından Erdoğan, seçimi Türkiye ve Osmanlı mirası için bir zafer olarak nitelendirdi. Bir yıl sonra “Osmanlı ve Selçuklu atalarımızın seviyesine ulaşacak bir nesil yetiştirecek olanların katkılarını övdü. ”2015 genel seçimleri sırasında Erdoğan bir “Fetih Birimi” komisyonu kurulması emrini bile verdi. Osmanlı Yeniçeri askerleri gibi giyinen ve yaklaşık beş yüz kişilik bu birlik, 30 Mayıs'ta İstanbul'un Yenikapı meydanında bir kampanya konuşması sırasında Erdoğan'a eşlik etti. Askerlere bir Osmanlı mehteri de eşlik etti.[8]

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin sadece 2023'e değil, 2071'e de bakmasını söylüyor. 2071 Malazgirt Meydan Muharebesi'nin bininci yıl dönümü olacak. Orada, aslen Orta Asya'dan gelen bir kavim olan Selçuklu Türkleri, o dönemin önde gelen Hristiyan gücü olan Bizans İmparatorluğu'nu kesin bir şekilde mağlup ettiler ve böylece ortaçağ dünyasını şaşkına çevirdiler. Savaşın sonunda Selçuklu lideri, Hristiyan âleminin aşağılanışını belirtmek için Hristiyan imparatorun boğazına bastı. Selçuklu zaferi, Selçuklu Türklerinin modern Türkiye topraklarını ele geçirmesine ve Filistin, Irak, Suriye ve İran'ın büyük bir kısmına yayılacak bir imparatorluk kurmasına izin veren bir dizi olayı başlattı. [9]

Erdoğan, İmparatorluğa olan hayranlığının sözlü ve görsel gösterimlerine ek olarak, Türkiye'nin Osmanlı geçmişini yeniden ele geçirmeye çalışan bir dizi Türk siyasetçiyle siyasi olarak aynı çizgide. Bunlardan biri de Erdoğan'ın eski dış politika danışmanı Ahmet Davutoğlu. 2001 yılında Davutoğlu, Stratejik Derinlik: Türkiye'nin Uluslararası Konumu adlı bir kitap yayınladı ve Türkiye'nin stratejik derinliğinin jeostratejik konumundan ve Cumhuriyet olarak tarihsel mirasından değil, Osmanlı İmparatorluğu'ndan kaynaklandığını savundu. 70 Ayrıca Davutoğlu, Başbakanlığa seçilmesinin ardından “Osmanlı İmparatorluğu'nun düzenini ve adaletini günümüz dünyasına getireceğine” yemin etti. Tartışmalı açıklamaları ve şüpheli dış politikası, muhalefetin Davutoğlu'nu ve dolayısıyla Erdoğan'ı neo-Osmanlıcı veya emperyalist olarak damgalamasına yol açtı. Erdoğan ve Atatürk arasındaki farklılıklar, Osmanlı tarihine ilişkin çelişkili bakış açılarıyla bitmiyor. Atatürk başlangıçta kendisini İslami yönetimin bir müttefiki olarak sunsa da, gerçekte tam tersiydi. Atatürk, İslam'ın hukuk ve yönetimle bütünleşmesinin durgunluğa yol açtığına inanıyordu. Bu durgunluk, Osmanlıları batılılaşmış uluslara ayak uyduramaz hale getirdi ve İmparatorluğun nihai olarak çöküşüne yol açtı. [10]

Erdoğan, Refah Partisi'nden Necmettin Erbakan'ın yıldız öğrencisiydi. Erbakan, Başbakan olduğu süre boyunca, Cumhuriyet'in Batı yanlısı, laik köklerine meydan okudu ve Arap devletleriyle daha yakın ilişkiler kurmaya çalıştı. Erbakan'ın, kurulu hükümete yönelik hararetli eleştirileri 1997'de Türk ordusu tarafından görevden alınmasına yol açtı. Erdoğan, hocasının görevden alınmasını protesto ederken “camiler kışlamız, kubbeler miğferimiz, minareler süngümüz ve müminler askerimiz” diyen bir şiir okuduğunda çapraz ateş arasında kaldı. Yetkililer Erdoğan'ı tutukladı ve kısa bir süre sonra yargıladı. Konuşmasının kurulu laik düzene tehdit oluşturduğuna inanan mahkeme, Erdoğan'ı on ay hapis cezasına çarptırdı. [11][12]

Erdoğan'ın dış politikası

2002 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde iktidara gelmesiyle birlikte, Türk dış politikası, ideolojik dönüşüm, Türk kimliğinin Osmanlı-İslam özbilincine

dayalı olarak yeniden yorumlanması ve eski Osmanlı alanına doğru yeniden yönelim dâhil olmak üzere dramatik değişikliklere uğradı. AKP ve Erdoğan iktidarındaki Türk siyaseti, Kemalist laik ilkelerden ve Batı yönelimli kimliğinden uzaklaştı.

Süreç, Türk kimliğinin Osmanlı-İslam özbilinci açısından yeniden yorumlanmasını, eski Osmanlı alanına yeniden yönelmeyi ve Osmanlı İmparatorluğu'nun parlak günlerinin yeniden tasavvur edilmesini içeriyordu. Erdoğan ayrıca devleti ve toplumu İslamileştirmeye çalıştı. (Yavuz, 2020).

Neo-Osmanlıcı dış politikanın baş mimarlarından biri, 2002-2016 Türkiye Dışişleri Bakanı ve Başbakanı ve Stratejik Derinlik kavramının yazarı Prof. Ahmet Davutoğlu'dur. Bu anlayış, Türkiye'nin tüm eski Osmanlı bölgesinin sorumluluğunu ve liderliğini elinde tuttuğunu ileri sürer ve Türkiye'nin nüfuzunu artırmak için Türkiye'nin kültürel ve dini yakınlıklarının ve Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Doğu ile ortak Osmanlı tarihinin kullanılması çağrısında bulunur. (Yavuz, 2016, p. 461).

Erdoğan konuşmalarında Selçuklu İmparatorluğu'ndan Osmanlı İmparatorluğu'na ve modern Türkiye'ye uzanan tarihsel sürekliliğe sık sık atıfta bulundu. Ayrıca Osmanlı İmparatorluğu'nun uçsuz bucaksız alanını ve istem dışı coğrafi toprak kaybını vurguladı: "Türkiye Cumhuriyeti ilk devletimiz değil, kendimizi kandırmayalım. Dünya ölçeğinde 22 milyon kilometrekarelik bir alana hükmeden bir devletin mirasçısıyız. Yeni Cumhuriyet'in kuruluşundan hemen önce yaklaşık 3 milyon kilometrekarelik bir arazimiz vardı; oradan daralıyor, 780 bin kilometrekare arazi kalıyor bize" (Erdoğan, 2016 aktaran Ümit Nazmi Hazir) [13]).

Ekim 2016'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde muhtarlara hitaben, Lozan Antlaşması tartışmalarına atıfta bulunarak, "Türkiye 1923 psikolojisinden kurtulmalıdır, bu millete haksızlık olur" dedi. "1923 psikolojisiyle hareket edemeyiz. 1914'te 2,5 milyon metrekare olan arsamızın büyüklüğü, 9 yıl sonra Lozan'ı imzaladığımızda 780 bin metrekare küçüldü ve Hatay sonradan katıldı. Türkiye'yi bu kısır döngüye hapsedenlerin amacı Selçuklu ve Osmanlı geçmişini unutturmaktır. 2016'da 1923 psikolojisiyle hareket edemeyiz. Bunda ısrar etmek vatana ve millete yapılan en büyük haksızlıktır. Dünyada her şey değişirken, o tarihteki konumumuzu korumayı bir başarı olarak göremeyiz." [14]

Erdoğan'a göre Türkiye, Osmanlı İmparatorluğu'nun varisi olarak, eski Osmanlı coğrafyasında ve İslam dünyasındaki toplumların sorunlarından sorumludur. Avrasya İslam Şûrası'nın 9. toplantısında, "Batı ile Doğu'yu buluşturma tecrübesi ve Osmanlı Devleti'nin halefi konumundaki Türkiye, her konuda Avrasya Müslümanlarının yanındadır. [...] Daha birkaç asır önce Osmanlı idaresi altında olan topraklarda bugün 45 ülke ve 64 devlet var. Bu toprakların çoğunda soydaşlarımız, kardeşlerimiz, akraba topluluklarımız var.

Erdoğan, Türkiye'yi dünyadaki tüm Müslümanların sesi olarak gösteriyor. Konuşmalarında, Keşmir, Doğu Türkistan, Myanmar, Filistin gibi farklı bölgelerde Müslümanlara yönelik katliamlara ve Müslümanların sorunlarına değindi. Filistin sorununu sık sık dile getirdi ve Türkiye'nin Filistinlilere tam desteğini dile getirdi. İsrail'i sert bir şekilde eleştirdi ve onu bir terör devleti olarak tanımladı ve Batı'yı İsrail'i desteklemekle suçladı. Bütün Müslümanları ortak sorunlara karşı birleşmeye davet etmiştir (aktaran Ümit Nazmi Hazir).

3. Afrikalı Müslüman Dini Liderler Zirvesi'nde konuşan Erdoğan, "Asırlar geçmesine rağmen beyaz adamın Afrika, Asya, Latin Amerika ve Ortadoğu'ya bakışı değişmedi. Beyaz ırkın üstünlüğüne dayanan Batılıların kibrinde bir azalma yok. [...] 1994'teki Ruanda soykırımının perde arkasında hangi sömürge devletinin olduğunu benden daha iyi bildiğinizi düşünüyorum. Batı dünyası ve BM, Ruanda'da üç ay boyunca 800.000 kişinin vahşice katledilmesini izledi.".... Bugün bize hak, hukuk ve özgürlük öğretmeye çalışanların hemen hemen hepsinin geçmişinde mutlaka katliamlar, işgaller ya da sömürgecilik lekesi vardır. [...] Artık ortadan kalktığı iddia edilen sömürgecilik, yeni yöntemler ve biçimler olarak sürdürülüyor" (Erdoğan, 2019 aktaran Ümit Nazmi Hazir).

Konuşmalarında, İslami referansları olan DEAŞ veya El Kaide gibi terör örgütlerinin Batı tarafından İslam'ı zedelemek ve İslam'ı terörle ilişkilendirmek amacıyla kurulduğunu da ima etti. "Yapılan apaçık

İslam düşmanlığıdır, Müslüman düşmanlığıdır. El Kaide, IŞİD, Boko Haram, El Şebab gibi terör örgütlerinin İslamafobikler tarafından bu kutsal dine zarar vermek için kurulduğuna ve desteklendiğine inanıyorum” (Erdoğan, 2016 aktaran Ümit Nazmi Hazir).

Türkiye, birçok Afrika ülkesi ve en önemlisi de Somali ve Sudan ile güçlü bağlar kurmuştur. Bununla birlikte Türkiye, Mogadişu, Somali ve Afrika'da da askeri üsler kurmuştur. Neo-Osmanlıcılığın siyasi ideolojisi, eski Osmanlıların kontrolünde olan bölgelerde artan ekonomik ve askeri nüfuzu içerir. Bu, Türkiye-Sudan ilişkilerinin zamanla derinleşmesinden, Sudan hükümetinin Osmanlı harabelerinin yenilenmesi için “Sevakin Adaları”nı Türkiye'ye ödünç verme kararnamesi çıkarmasından açıkça görülmektedir. Ayrıca Türkiye, milletiyle ekonomik bağlar kurarak Orta Asya'daki varlığını da artırmıştır. İlişkilerin derinliği TAKM'nin (Türk askeri gücü) yapımından bellidir. NATO'nun Türk sürümü olarak algılanıyor. Bu kuvvet Özbekistan, Türkmenistan, Azerbaycan, Kazakistan, Moğolistan devletlerini içermektedir. Türkiye, eski Osmanlı İmparatorluğu topraklarının geri alınması talebinde bulunuyor ve bu topraklar kuzey Suriye, kuzey Irak, günümüz Ermenistan'ının tamamı, Gürcistan'ın bazı bölgeleri ve şimdi Yunanistan'ın bir parçası olan Doğu Trakya'ya kadar uzanıyor. [15]

Erdoğan, Batı etkisindeki uluslararası kurumların işleyişini ve ilerleyişini sorguladı. Erdoğan yönetimi defalarca BM anlaşmalarından çekilme sinyalleri verdi ve büyük güçlerin yaptığı anlaşmaları eleştirdi. Bunları, gelişmekte olan devletleri engelli ve Batı'ya bağımlı tutma ve üstün güçlerine meydan okumama politikası olarak adlandırdılar. Yönetim ayrıca 1923 tarihli Lozan Antlaşmasını da eleştiriyor, bu antlaşma modern Türkiye'nin toprak sınırlarını belirliyor, Erdoğan yönetimindeki modern Türkiye bunu reddediyor ve hukuksuz bir şekilde ellerinden alınan toprakların iadesini talep ediyor. Türkiye, “Misak-ı Milli” planında planlandığı gibi toprakların iadesini talep ediyor. [16]

Misak-ı Millî (İngilizce: Misak-ı Milli veya Milli Yemin), Osmanlı Meclisi'nin son döneminde alınan altı önemli karar dizisidir. Parlamento 28 Ocak 1920'de toplanmış ve 12 Şubat 1920'de kararlarını yayınlamıştır. Bu kararlar, 16 Mart 1920'de İstanbul'un İngiliz, Fransız ve İtalyan birlikleri tarafından işgali ve Ankara'da yeni bir parlamento olan Büyük Millet Meclisi'nin kurulmasıyla sonuçlandı.

- Mondros Mütarekesi'nin imzalandığı dönemde Arapların çoğunlukta olduğu bölgelerin geleceği referandumla belirlenecek. Öte yandan, o dönemde işgal edilmemiş olan ve Türk çoğunluğunun mesken tuttuğu topraklar, Türk milletinin yurduudur.
 - Kars, Ardahan ve Batum'un statüsü referandumla belirlenebilir.
 - Batı Trakya'nın statüsü, sakinlerinin oylarıyla belirlenecek.
 - İstanbul ve Marmara'nın güvenliği sağlanmalıdır. İstanbul ve Çanakkale Boğazlarında ulaşım ve serbest ticaret, Türkiye ve diğer ilgili ülkeler tarafından belirlenecektir.
 - Azınlık hakları, komşu ülkelerdeki Müslüman azınlıkların haklarının korunması şartıyla verilecektir.
 - Ülkenin her alanda gelişmesi için bağımsız ve özgür olması; siyasi, adli ve mali olarak gelişmesi üzerindeki tüm kısıtlamalar kaldırılacaktır.
- Çin'in Ladakh'ı ilhakından(topraklarına katmasından), Hindistan'ın işgal altındaki Keşmir'i yasadışı ilhakından ve Filistin topraklarını nergis İsrail'in yasadışı işgalinden sonra Türkiye'nin sınır bölgelerini ilhak etmesi ihtimal dışı değil. Gücü artırmaya yönelik bu standartlar ve stratejiler, bizzat uluslararası topluluk tarafından oluşturulmuştur. İsrail'in atalarının topraklarını geri alma iddiasıyla Filistin topraklarının yasadışı ilhakı, Türkiye'nin Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarını geri alması için sorunsuz bir yol sunuyor. [17]

Referanslar

[1] Erdoğan Türk Okullarında Sünni İslamcı Uyanışı Başlatıyor, Alexander Christie-Miller, Newsweek 16 Aralık 2014

[2] A.g.e.

[3] Erdoğan'ın reformları 'dindar nesil' yetiştirmeyi amaçlıyordu, Orhan Kemal Cengiz – Al Monitor, 26 Haziran 2014

[4] A.g.e.

[5] BBC, Middle East Eye, Reuters

[6] 1980 anayasasının 174. maddesi (2017'de değiştirildiği şekliyle), Kemal Atatürk tarafından 1924'ten 1934'e kadar çıkarılan 8 inkılâp kanununa koruma sağlar. Kanunlar, Eğitim Sisteminin Birleştirilmesi, Şapka Takılması, Tekke ve Türbelerin Kapatılması ile ilgilidir. , Türbedarlığın Kaldırılması ve Bazı Unvanların Kaldırılması ve Yasaklanması, Türk Alfabesinin Kabulü ve Uygulanması, Efendi, Bey, Paşa gibi Unvan ve Unvanların Kaldırılması ve Bazı Giysilerin Giyilmesinin Yasaklanması.

[7] Duvar English

[8] Koşulsuz Teslim: Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Yükselişi ve Kemalist Türkiye'nin sonu, Amelia Sullivan – Oluşan Tarih, CSUSB tarafından yayınlandı: California Eyalet Üniversitesi, San Bernardino, 2 Ocak 2018

[9] Erdoğan'ın Büyük Vizyonu: Yükseliş ve Düşüş – Dünya İşleri Dergisi, 27 Mart 2013

[10] Koşulsuz Teslim: Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Yükselişi ve Kemalist Türkiye'nin sonu, Amelia Sullivan – Oluşan Tarih, CSUSB tarafından yayınlandı: California Eyalet Üniversitesi, San Bernardino, Ocak 20

[11] Koşulsuz Teslim: Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Yükselişi ve Kemalist Türkiye'nin sonu, Amelia Sullivan – Oluşan Tarih, CSUSB tarafından yayınlandı: California Eyalet Üniversitesi, San Bernardino, Ocak 2018

[12] 1999'da Erdoğan İstanbul Belediye Başkanı iken, ülkenin dindar muhafazakâr kesimlerinden Siirt'te yaptığı bir konuşma nedeniyle hapse atıldı. Şair ve milliyetçi ideolog Ziya Gökalp'in şu mısralarını okuduğu için "dini farklılıklar nedeniyle kin ve düşmanlığa tahrik" suçundan hüküm giydi:

Minareler süngü.

Kubbeler miğfer.

Camiler kışlamız.

Etnik ayrımcılığa son noktayı koyacağız.

Hiç kimse bizi yıldırılmaz. . . .

Referansım İslam'dır. Eğer bu konuda konuşamazsam,

Yaşamanın ne faydası var?

[13] Türkiye'nin Batı Karşısı Neo-Osmanlı Dış Politikasında Erdoğan, Ümit Nazmi Hazir – Küresel İlişkilerde Rusya, Nisan/Haziran 2022

[14] Yenişafak, October 19, 2016

[15] Türkiye'nin Neo-Osmanlılığı kapıyı çalıyor, Sojla Sahar – Modern Diplomasi – 2 Eylül 2020

[16] A.g.e.

[17] A.g.e.

Beşinci Bölüm

Recep Tayyip Erdoğan'a Karşı Başarısız Darbe

15 Temmuz 2016'da Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a karşı başarısız bir darbe başlatıldı. İsyançı askerler savaş uçaklarına, helikopterlere ve tanklara el koyarak köprüleri kapattı ve havaalanlarını ele geçirmeye çalıştı. İktidar için parlamentoyu, polis merkezini ve diğer önemli binaları bombaladılar. Çoğu sivil en az 246 kişi öldü ve 2.000 kişi yaralandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, darbe girişiminin arkasında ABD'de yaşayan Türk din adamı Fethullah Gülen'i suçladı. Pek çok gözlemci için Gülen, 1999'dan beri ABD'de yaşayan bir CIA ajanı olarak görülüyor. Manidar bir şekilde, Gülen'e üç eski CIA ajanının tavsiyesi üzerine ABD'de kalıcı oturma izni verildi.

Syracuse Üniversitesi Maxwell School of Citizenship and Public Affairs'de Siyaset Bilimi Doktora Adayı Drew Holland Kinney, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a karşı gerçekleştirilen başarısız darbeyi çarpıcı bir şekilde anlatıyor: [1]

Türk silahlı kuvvetlerinin asi elemanları, 15 Temmuz 2016 Cuma gecesi, Boğaziçi Köprüsü ve Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'ne ulaşımı kapatarak Türkiye'nin Asya ve Avrupa topraklarını ayırdı ve Ankara ve İstanbul'daki kritik noktalara konuşlandı.

Aynı elemanlar, darbecilerle yüzleşmek için sokakları dolduran protestoculara ateş açtı. Komplocuların acil hedefi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı (görünüşe göre Marmaris'te tatildeyken) koltuğundan indirmektir.

Sadık polis memurları karşı koyarken şiddet ortadaydı; darbe helikopterleri Türk vatandaşlarından oluşan kalabalığa ateş açtı ve bir milletvekilinin öldüğü meclis binasını hedef aldı; tanklar göstericilerin üzerinden geçerek onları ezdi; ve askeri helikopter Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne saldırdı.

Asi askerler devlet televizyonunu bastı ama saatler süren sessizliğin ardından tekrar yayına girdi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Atatürk Havalimanı'nda toplanan tezahürat yapan kalabalığı karşılamak için tatilini kısa kesti ve silah sesleri ve patlamalar arasında İstanbul Havalimanı'na uçtu.

Darbe, başladıktan kısa bir süre sonra öldü. Ancak, failerin başarısızlığı, bilim adamlarına ve politikacılara askeri darbeler hakkında başından sonuna kadar çok şey öğretebilir.

Fethullah Gülen'in hikayesi için bugüne kadarki en inandırıcı delil Middle East Eye'dan geldi. MEE, Mohammad Dahlan'ın (Abu Dabi'nin Veliaht Prensi Muhammed bin Zayed al-Nahyan ile yakın ilişkisi olan Filistinli bir siyasi aktör) gerçekten de "Türkiye'deki komploculara para aktardığını" ve "darbe girişiminden önceki haftalarda [...] ABD'de yaşayan Filistinli bir iş adamı aracılığıyla, Türkiye'nin komployu planladığını iddia ettiği din adamı Fethullah Gülen ile iletişime geçti."

Bu nedenle BAE de olaya karıştı, ancak girişimin ardından kendisini Dahlan'dan uzaklaştırdı. Suçlama doğru olsa bile, bu kanıt anlamına gelmez. Gülen, Dahlan ile alakasız bir konuda görüşmüş olabilir. Yine kanıtlar, darbenin zamanlaması ile Gülen'in failer üzerindeki yetkisi arasında doğrudan bir bağlantı sağlamıyor. Yine de Gülen'in Erdoğan'ı devirmekte hem çıkarı hem de bunu yapacak gücü vardı. Bir zamanlar siyasi müttefik olan Gülen ve Erdoğan, Türkiye'nin siyasi seçkinlerini sarsan bir

yolsuzluk skandalının ardından sert düşmanlar haline geldi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Gülen'i polis ve yargıdaki ağırları aracılığıyla soruşturmaya öncülük etmekle görevlendirdi.

Washington Post'a göre Gülen ve Hizmet hareketinin yargı ve polisle bağlantılarının olması, din adamının Pensilvanya'daki kendi sürgününden ülkede nüfuzunu artırmasına izin veriyor.

Gülen'in gerçekten de polis ve yargıda taraftarları vardı (Erdoğan'ın onu polise karşı bir rüşvet soruşturması "uydurmakla" suçlamasının nedenlerinden biri). Erdoğan bu girişimden rastgele bir siyasi rakibi sorumlu tutmadı, bunun yerine devletle derin bağlantıları olan bir sivil suçladı - bağlantıları muhtemelen Türkiye'deki sahadaki olayları etkileme kapasitesine sahip.

Erdoğan, Batı'yı darbenin senaryosunu yazmakla suçladı [2]

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Salı günü Batı'yı terörü desteklemek ve darbecilerin yanında yer almakla suçlayarak, Türkiye'nin ABD ile ilişkisini sorguladı ve geçen ayki başarısız darbenin "senaryosu"nun "yurt dışında yazıldığını" söyledi.

Ankara'daki sarayında yaptığı kavgacı bir konuşmada Erdoğan, kanlı 15 Temmuz darbesinin planlayıcısı olduğunu söylediği ABD merkezli din adamı Fethullah Gülen'in ana gelir kaynağının ABD'deki sözleşmeli okullar olduğunu söyledi.

"ABD'ye sesleniyorum: iadesini istediğim birine hâlâ ev sahipliği yapabilecek ne tür stratejik ortaklar?" Erdoğan, Türkiye'de faaliyet gösteren çok uluslu firmaların yerel temsilcilerine yaptığı konuşmada şunları söyledi:

Canlı yayında alkışlarla karşılanan açıklamalarında, "Bu darbe girişiminin aktörleri Türkiye'nin içinde ama senaryosu dışarıda yazıldı. Ne yazık ki Batı teröre destek veriyor ve darbecilerin yanında yer alıyor" dedi.

Erdoğan, darbeden bu yana NATO'nun en büyük ikinci silahlı kuvvetlerinin yüzde 40'tan fazlasını, generaller de dâhil olmak üzere yaklaşık 3 bin üyesini görevden alan iki kararname yayınladı. Ayrıca askeri liseleri kapattı ve komutanları daha sıkı hükümet kontrolü altına aldı.

Erdoğan sarayda yaptığı konuşmada, Gülencilerin yeni bir darbe girişimini önlemek için askeri yenilenmenin gerekli olduğunu söyledi.

Biz bu adımı atmasaydık, bu FETÖ mensupları ordunun başına geçecek, halkımızın vergileriyle aldığı uçakları, tankları yine halka yönelteceklerdi. "Geri dönüş yok."

Gülen hareketi terör örgütü ilan edildi

Haziran 2016'da Türkiye, Gülen hareketini resmi olarak terör örgütü ilan etti. [3]

Pape Escobar'ın CIA ajanı olarak tanımladığı Gülen, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) önde gelen milletvekilleri, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve yakın çevresi tarafından uzun süredir polis ve diğer devlet kurumlarındaki içeriden kişiler aracılığıyla Türk hükümetini devirmek için bir terör örgütü kurup yönetmekle suçlanıyor.

Eleştirmenler, 1999'da ortaya çıkan ve Gülen'in takipçilerinin ana akım kurumlara sızmasını önerdiği bir videoya işaret ediyor. "Tüm güç merkezlerine ulaşana kadar, varlığınızı kimse fark etmeden sistemin damarları içinde hareket etmelisiniz. Türkiye'deki anayasal kurumun tüm gücünü yanınıza alana kadar, tüm devlet gücünü elde edene kadar beklemelisiniz."

Diplomata göre, Mayıs 2015'te Tacikistan, Gülen hareketiyle bağlantılı okulları kapatan en son Orta Asya ülkesi olmuştu. Aslında, Tacikistan'ın okulları kapatma kararı bölgedeki daha geniş bir eğilimi

yansıtıyordu. [3A] Turkish Sabah Gazetesi, Mayıs 2015'in ortalarında Kosova, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Kazakistan, Somali ve Japonya'nın Gülen bağlantılı okulları kapatmak için prosedürler başlattığını bildirdi. Temmuz 2014'te Azerbaycan, paralel bir hükümet korkusuyla Gülen okullarını kapattı. Özbekistan, Gülen'e ait okulları 1999'da kapattı.

Rusya'nın Çeçenya ve Dağıstan bölgelerinde Gülen destekli okullar bir zamanlar Başkan Putin tarafından yasaklanmıştı. Gülen'in internet sitesinde okulların tekrar faaliyete geçtiği yazıyor. 2016 yılında Pakistan da Gülen örgütüne ait tüm okulları kapattı.

Aralık 2014'te bir Türk mahkemesi Gülen için tutuklama emri çıkardı. Türk hükümeti onun geri gönderilmesini istedi.

Gülen'in 1998'de tıbbi tedavi görmek için Amerika'ya geldiği bildirildi. O zamandan beri küresel imparatorluğunu Pennsylvania'dan yönetiyor. Bir federal yargıç ona 2008'de yeşil kart verdi. Eski CIA yetkilisi Graham Fuller, Gülen'in Yeşil Kart almasına destek oldu. [4]

Gazze Özgürlük Filosu

2010 yılında Gülen, Akdeniz'in uluslararası sularında "Gazze Özgürlük Filosu"nun altı gemisinden biri olan Türk gemisi Mavi Marmara'ya karşı 31 Mayıs 2010'de İsrail'in acımasız operasyonunu desteklediğinde, manidar bir şekilde Türkiye'yi şok etti. Özgür Gazze Hareketi ve Türkiye İnsan Hakları ve Özgürlükleri ve İnsani Yardım Vakfı (dereceHH) tarafından organize edilen Türk liderliğindeki filo, İsrail-Mısır'ın Gazze Şeridi'ndeki yasadışı ve insanlık dışı ablukasını kırmak amacıyla insani yardım ve inşaat malzemeleri taşıyordu.

Baskında sekizi Türk uyruklu ve biri Amerikalı Türk olmak üzere dokuz aktivist öldürüldü ve çok daha fazlası yaralandı. Kırktan fazla ülkeden gönüllüler gelmişti ve amaçları birleşmişti: İsrail'in küçük, yoğun nüfuslu Gazze şeridindeki yasadışı ablukasına karşı çıkmak için Gazze'ye alenen yardım ulaştırmak.

Gülen, 2010 Wall Street Journal röportajında olayla ilgili olarak "[İHH'nın] politize olup olmadığını söylemek kolay değil" dedi. İHH'nın Gazze'ye yardım götürmeden önce İsrail'den izin alması gerektiğini vurguladı.

2010 yılında Cüneyt Özdemir ile yaptığı röportajda Gülen, Mavi Marmara kurbanlarından 'şehit' olarak bahsetmeyi reddetmişti: "Bunlara şehit demek söz konusu değil. Öldürülmek için oraya gittiklerini biliyorlardı ve kendi iradeleriyle gittiler."

Dahası, Gülen'in takipçileri Mavi Marmara'nın Filoya dâhil olmasını bir tür "cihatçılık" veya radikal militan İslamcı eylem olarak göstermeye çalıştılar. Dolayısıyla Gülen ve hareketinin filo karşısındaki duruşu Türkiye'de eleştiri konusu olmuştur ve halen de olmaya devam etmektedir.

Gülen'in İslam'ı Batı'ya kabul ettirebilmek için yüzde beşini parçalama çağrısı yapması hiç te şaşırtıcı değil. Popüler mantralarından biri: "Camiler yerine okullar inşa edin."

Erdoğan, Türkiye'deki anayasa referandumunu kazandı

Nisan 2017'de Türkiye Cumhurbaşkanı, Recep Tayyip Erdoğan, kendisine kapsamlı yeni yetkiler verecek olan anayasa değişiklik paketini tarihi bir referandumda zafere taşıdı.

Resmi sonuçlara göre, evet oyları hayır oylarından en az 1,25 milyon daha fazla oy aldı.

Referandum, ülkeyi parlamenter demokrasiden başkanlık cumhuriyetine dönüştürdü.

Anadolu Ajansı'nın açıkladığı sonuçlara göre evet oyu yüzde 51,3, hayır oyu yüzde 48,7'de kaldı. Katılım %80'i aştı.

Partisinin zafer ilanının ardından İstanbul'da düzenlediği basın toplantısında Erdoğan, dış güçlerin referandum sonucuna saygı duyması gerektiğini söyledi. "Yapacak çok işimiz var, bu yoldayız ama artık vites değiştirip daha hızlı gitme zamanı" "Milletimizin tarihinin en önemli reformunu gerçekleştiriyoruz."

Başbakan Binali Yıldırım, kazanılan zafer için şunları söyledi: "Milletimiz kararını vermiş ve başkanlık sistemine evet demiştir. Sandık sonucu hainlere ve teröristlere boyun eğmeyeceğimizi gösterdi. Türkiye kazandı; milletimiz kazandı."

Erdoğan zafer konuşmasında meydan okuyan bir tavırla, Türkiye'nin dünyaya "örnek" olduğunu söyleyerek, Suriye'de askeri harekâtlar yürütme, terör örgütleriyle mücadele etme ve Türkiye'nin uluslararası saygınlığını artırma sözü verdi. "Sandıklarda bize verilen mesajı aldık". "Bu seçimde bize verdiğiniz güçle daha da mücadele edeceğiz" dedi.

Anadolu Ajansı, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in telefonla arayarak tebrik ettiğini ve Erdoğan'ın "otoritesini" övdüğünü bildirdi. İran Cumhurbaşkanı Hassan Rouhani de yaptığı açıklamada Erdoğan'ı tebrik ederek, Ankara ile ilişkilerin gelişmesini umduğunu söyledi.

Guardian'a göre Türkiye'nin batılı müttefiklerinden gelen tepkiler sessiz kaldı. Yalnızca NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, yüksek katılım nedeniyle Erdoğan'ı ve Türk vatandaşlarını tebrik etti. AB ile bağlar, Türkiye'nin AB üyelik müzakerelerinde ilerleme sağlanamaması nedeniyle yıllardır geriliyor.

Erdoğan'ın göreve başlama törenine 22 dünya lideri katıldı [5]

9 Temmuz 2018'de Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ülkenin yeni başkanlık sistemi altında yemin etti. Katar, Venezuela ve çok sayıda Balkan ve Sahra altı Afrika devleti gibi Ankara'nın önemli müttefikleri de dâhil olmak üzere 22 devlet başkanı katıldı.

Göreve başlama törenine eski Almanya Başbakanı Gerhard Schroeder ve Tunus Ennahda lideri Rached Ghannouchi de katıldı.

Türkiye'nin etkisinin Osmanlı döneminden kalma olduğu Balkanlar'da Sırbistan, Bosna, Makedonya, Moldova, Kosova ve Bulgaristan cumhurbaşkanlarını gönderdi. Türkiye, Afrika'da nüfuzunu genişletmeye çalıştı ve Gine-Bissau, Gine, Ekvator Ginesi, Zambiya, Somali, Sudan ve Moritanya'nın liderleri geldi. Pakistan gibi Ankara'nın kilit müttefikleri Katar emiri de geldi. Amerika'dan katılan tek üst düzey lider Venezuela'dan Nicolas Maduro idi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın göreve başlama törenine Rusya Başbakanı Dmitry Medvedev ve Filistin Başbakanı Rami Hamdallah da katıldı.

24 Haziran 2018'de, Türk seçmenler, sonucu ülkeyi yıllarca, hatta on yıllarca şekillendirecek olan seçimlerde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı bir kez daha göreve seçti.

Hâlihazırda 16 yıldır Türkiye'yi rakipsiz yöneten Cumhurbaşkanı, modern Türk devletinin coğrafyasının küçülmesine neden olan ve Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra geniş topraklarından vazgeçmeye zorlayan 1923 Lozan Antlaşması'nın yüzüncü yılına kadar beş yıl daha iktidarda kalmak için yemin etti.

Referanslar

[1] Syracuse Üniversitesi Maxwell Vatandaşlık ve Halkla İlişkiler Okulu'nda Siyaset Bilimi Doktora Adayı olan Drew Holland Kinney, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a karşı gerçekleştirilen başarısız darbenin çarpıcı bir anlatımını aktarıyor. Lefkoşa Üniversitesi Kıbrıs Avrupa ve Uluslararası İlişkiler Merkezi tarafından "Temmuz 2016 Türk Askeri Dramında Sivil Aktörler" başlıklı araştırmasında yayınlandı.

[2] The Telegraph İngiltere 2 Ağustos 2016

[3] Ekim 2016'da 57 üyeli İslam İşbirliği Teşkilatı, Gülen Cemaati olarak da bilinen FETÖ'yü terör örgütü, terör örgütü ilan etti. Daha önce Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) üyesi ülkelerin dışişleri bakanları FETÖ'yü terör örgütü ilan etmişti. (Sabah Gazetesi) Aralık 2018'de Pakistan Yüksek Mahkemesi Cuma günü hükümete Gülen hareketini terör örgütü olarak tanıma ve dini grupla bağlantılı okulları yasaklama talimatı verdi. Pakistan Yüksek Mahkemesi de hükümetin ülkedeki 23 Gülen bağlantılı okulu Maarif Vakfı'na devretmesine karar verdi. Ankara, yabancı hükümetleri ya Gülen'e bağlı okulları kapatmaya ya da bu okulları şimdiye kadar 28

ülkede 100'den fazla Gülen okulunu devralmış olan Türk devlet eğitim kurumu Maarif Vakfı'na devretmeye çağırıldı. (Ahval Haber)

[3A] Emekli Türk istihbarat yetkilisi Osman Nuri Gündeş'in hatıratında, 1990'larda Gülen hareketinin yalnızca Kırgızistan ve Özbekistan'daki okullarında "130 CIA ajanını barındırdığını" söyledi. Türkiye'nin MİT istihbarat teşkilatının İstanbul karakol şefi olan Gündeş, "1990'larda Gülen hareketiyle ilgili birçok soruşturmayı bizzat denetledi." Washington Post, 5 Ocak 2011

[4] Washington Post, 3 Ağustos 2016

[5] Anadolu Ajansı, 8 Temmuz 2018

Altıncı Bölüm

Erdoğan, 1923 Lozan Antlaşması'nın yeniden düzenlenmesini istiyor

Erdoğan, Lozan Antlaşması'nın olası yeniden düzenlenmesi konusunu gündeme getirdi. 2016'da, Anlaşmanın Ankara'nın Ege'deki Türk adalarını "verdiğini" gördüğünden şikâyet etti. "Onlar bizimdi. Orada camilerimiz, türbelerimiz var."

Amman merkezli Rawabet Araştırma ve Stratejik Araştırmalar Merkezi'ne göre, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türk belediye başkanlarına, Türkiye'nin Sözleşme'nin etkilerinden kurtulmasını ve Müttefikler tarafından gasp edilen haklarının iade edilmesini istediğini ve Sözleşme metnlerinin Türkiye'nin haklarına aykırı olduğunu söyledi.

Erdoğan, "Türkiye karşıtlarının" Türkiye'yi 1920'de "Sevr Antlaşması"nı, 1923'te "Lozan Antlaşması"nı imzalamaya zorladığını ve bu nedenle Türkiye'nin Ege Denizi'ndeki adaları Yunanistan'a terk ettiğini söyledi. Erdoğan, Sevr Antlaşması'nı, Türkiye'yi, etkisi altındaki geniş toprakları teslim etmeye zorladığı için Osmanlının sırtındaki ilk çatal olarak tanımlıyor.

Rawabet Center, Türkiye'nin yeni bir döneme gireceğini ve petrol arama ve sondajına başlayacağını, geçen gemilerden ücret toplamaya başlama hazırlığı olarak Karadeniz ve Marmara denizlerini birbirine bağlayan yeni bir kanalın yapılacağını söyledi.

Erdoğan, "Türkiye karşıtlarının" Türkiye'yi 1920'de "Sevr Antlaşması"nı, 1923'te "Lozan Antlaşması"nı imzalamaya zorladığını ve bu nedenle Türkiye'nin Ege Denizi'ndeki adaları Yunanistan'a terk ettiğini söyledi. . Erdoğan, Sevr Antlaşması'nı, Türkiye'yi etkisi altındaki geniş toprakları teslim etmeye zorladığı için Osmanlının sırtındaki ilk çatal olarak tanımlıyor.

Aralık 2017'de Erdoğan, Lozan Antlaşması'ndaki "bazı ayrıntıların" "belirsiz" olduğunu ve bunların yeniden gözden geçirilmesi gerekebileceğini öne sürdü. Türk televizyonunda, mevcut sınırları olması gerekenden Yunanistan, Bulgaristan, Ermenistan, Irak ve Suriye'ye uzanan haritalar gösterdi. Elbette Atina, Sofya, Erivan, Bağdat ve Şam'daki hükümetlerin gözünden kaçmayacak bir detay. [1]

Aralık 2019'da Cumhurbaşkanı Erdoğan, son zamanlarda Lozan Antlaşması'nın adil bir şekilde uygulanmamasını sorguladı. Atina ziyareti sırasında, "Batı Trakya'nın Yunanistan sınırındaki Müslüman azınlıkların kendi başmüftülerini seçemediklerini, Türkiye'deki Hristiyan toplulukların ise patriklerini seçerken daha fazla özgürlüğe sahip olduklarını" ileri sürerek yeniden düzenlenmesi talebinde bulundu. Daha önce Lozan'ın o kadar da büyük bir zafer olmadığını, çünkü Türkiye'nin bazı [artık Yunan] adalarını vermek zorunda kaldığını açıklamıştı. [2]

Lozan Antlaşması'nın en önemli maddeleri: [3]

- Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde kurulan modern Türk milli devleti'nin ve o dönemde Batılı ülkelerin "hasta adam" olarak adlandırdığı Osmanlı Halifeliği imparatorluğunun, başkenti Ankara olarak sınırlarının çizilmesi.
- "Anlaşma", "tüzük", "beyanname" ve "ek" arasında değişen 17 belgeye dağıtılan 143 makaleyi içermekte ve taraflar, antlaşmaya imza atanlar, taraflar arasındaki uzlaşma düzenlemelerini ve aralarında diplomatik ilişkilerin "uluslararası hukukun genel ilkelerine göre" yeniden kurulmasını ele almaktadır.
- savaş ve barış zamanlarında Türk su boğazlarının kullanımı ve trafik kuralları ile boğazlarda seyrüsefer için kanunlar çıkarılmış, Türkiye'deki ikamet, ticaret ve yargı koşullarını belirlenmiş, 1914-1918 yılları arasındaki Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisinden önceki Osmanlı Devleti'nin statüsünü ve ona bağlı toprakların kaderi gözden geçirilmiştir.
- Sevr Antlaşması'nın ve Osmanlı Devleti'ne haksız hükümlerinin kaldırılması, ve İslami hilafet sisteminin kaldırılmasından daha sonra laik "Türkiye Cumhuriyeti" olarak bilinen devletin kuruluşu, İstanbul ve Batı Trakya'nın ilhakını sürdüren ve Osmanlı devletinin borçlarının taksitlendirilmesine ilişkin hükümler içeren Yunanistan ve Bulgaristan'ın Türk devleti ile sınırlarının çizilmesi.
- Türkiye Urfa, Adana ve Gaziantep ile Kilis ve Maraş gibi Suriye'de bulunan şehirler haricinde, Kıbrıs, Libya, Mısır, Sudan, Irak ve Levant üzerindeki egemenliğinden vazgeçti ve Kasım 1914'ten itibaren Osmanlı Devleti'nin Mısır ve Sudan ile ilgili siyasi ve mali haklarından feragat etti.
- Anlaşma, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını ve Türkiye'deki Rum Ortodoks Hristiyan azınlığın ve Yunanistan'daki Müslüman azınlığın korunmasını sağlar. Türk hükümetini, topraklarındaki tüm vatandaşlarının hayatını, hak ve özgürlüklerini korumakla ve köken ve milliyet, dil ve din gözetmeksizin kanun önünde eşit haklara sahip olmakla yükümlü kılar. Ancak Türkiye'deki Hristiyan nüfusun ve Yunanistan'daki Türk nüfusun çoğu, Aunanao İstanbul ile Lambros ve Tendos'un (o zamanlar yaklaşık 270.000) ve Batı Trakya'daki Müslüman nüfus (yaklaşık 129.120 P 1923) hariç tutulmuştur. Antlaşma'nın 14. paragrafında, Kogchi (Lambros) ve Bozjaadh (Tendos) adalarına "özel idari teşkilat" verildi fakat bu hak Türk hükümeti tarafından 17 Şubat 1926'da feshedildi.
- Türkiye, Kıbrıs'ın (1878'deki Berlin konferansından sonra Britanya İmparatorluğu tarafından kiralanan, ancak I. Dünya Savaşı'na kadar yasal bir Osmanlı zemini olarak kalan) kaybını, Mısır ve Sudan'ın yanı sıra İngiltere'nin 5 Kasım 1914'te tek taraflı olarak ilhak ettiği Anglo-Mısır'ın (1882'de "Orabi devrimini söndürmek ve düzeni sağlamak" bahanesiyle İngiliz kuvvetleri tarafından işgal edildi, ancak Birinci Dünya Savaşı'na kadar "yasal olarak" Osmanlı toprağı olarak kaldılar) kaybını resmen kabul etti.
- Musul vilayetinin kaderini Milletler Cemiyeti'nin belirlemesine bırakarak, Türkiye, 1912'de Ochi Antlaşması'nın 2. paragrafı uyarınca İtalya'nın Türkiye'ye geri vermek zorunda kaldığı Oniki adalarla ilgili tüm iddialarından vazgeçtiği için, Türkiye ile İtalya arasındaki Türk-İtalyan savaşının (1911-1912) ardından İsviçre'nin Lozan kentindeki Chateau Doshi'de imzalandığı için 1912 Birinci Lozan Antlaşması olarak da bilinir.
- Suriye, Irak ve Arap Yarımadası'nın güneyindeki topraklar, 30 Ekim 1918'de imzalanan Madrus mütarekesi ile Türk kontrolünde kaldı, metinlerde bu hususlar açıkça ele alınmadı, ancak Türkiye'nin güney sınırı 3. paragrafta tanımlandı, bu aynı zamanda Türkiye'nin onu terk ettiği anlamına gelir ve 23

Ocak 1919'a kadar Türk birlikleri tarafından tutulan Medine şehri gibi Mütevekkil Krallığı Yemen, Asir ve Hicaz'ın bazı kısımlarını içerir.

- Türkiye'yi, vatandaşlarının diledikleri herhangi bir dili kullanmalarına, Türk devletinin siyasî ve iktisadî hâkimiyet haklarının tasdiki ve topraklarındaki yabancı imtiyazları sisteminin uygulanmasının iptali ile gerek ilişkilerde gerekse umumi toplantılarda veya din, ticaret, basın ve yayın alanlarında olsun herhangi bir kısıtlama getirmemekle yükümlü kılmak.

- Romanya, 1919'da Osmanlı Kale adası (Adha kalesi) üzerinde tek taraflı olarak egemenliğini dayatacağını ilan etmiş ve bu iddiasını 1920 Trianon Antlaşması ile güçlendirmiştir. Ada, 1878'deki Berlin konferansındaki barış görüşmeleri sırasında tamamen unutulmuş ve bu durumda, 1923 Lozan Antlaşması'na kadar Osmanlı padişahının özel mülkiyetinde Türk yasal zemini olarak kalmasına izin verildi.

Burası, Tuna Nehri üzerinde yer alan küçük bir adadır ve bugün Romanya Sırp topraklarına aittir, sakinlerinin çoğu Türk'tür ve ada Osmanlı mimarisinin özelliklerini yansıtır, birçok cami ve kıvrımlı sokakları vardır. Ortodoks Kilisesi gibi bazı ada binaları ve bazı kafeler Vauban tarzında inşa edilmiştir.

- Türkiye, 1912 Uche Antlaşması'nın 10. paragrafında (1923 Lozan Antlaşması'nın 22. paragrafına göre) belirlenen Libya'daki ayrıcalıklarından vazgeçmiştir.

Lozan Antlaşması, Türkiye'deki modern devletin sınırlarını tanıdı ve müttefiklerinin Türk Kürdistanı'na yönelik özerklik talepleri, Türkiye'nin Ermenistan'a toprak tavizi karşılığında azaltıldı. Türkiye'deki nüfuz bölgeleri üzerindeki hak iddialarından vazgeçildi. Türkiye'deki mali işlemler veya silahlı kuvvetler üzerinde kontrol sağlamak için Ege ile Karadeniz arasındaki Türk Boğazlarının Sevr Sözleşmesi'nden farklı olarak herkese açılacağı açıklandı.

Asya'da, Türkiye, İngiliz nüfuzuna girmeleri için Irak, Ürdün ve Filistin üzerindeki egemenliğinden vazgeçti. Suriye ve Lübnan Fransız mandası altına alınırken, Türkiye Anadolu'yu elinde tutuyor ve Ermenistan uluslararası güvenceler altında bağımsız bir cumhuriyet haline geliyordu.

Avrupa'da Türkiye, Doğu Trakya'nın bazı kısımlarını ve Ege Denizi'nin bazı adalarını Yunanistan'a, Oniki Adalar ve Rodos'u İtalya'ya devrederek, etkisiz hale getirilmiş ve uluslararasılaşmış "Çanakkale Boğazı ve İstanbul Boğazı" da dâhil olmak üzere Konstantinopolis ve çevresini elinde tuttu. Müttefikler bu teslim haklarıyla Türk ekonomisi üzerinde daha etkin bir kontrole sahip oldular.

Türkiye, Selçuklu İmparatorluğu haritasını açıkladı [4]

Türkiye'de iktidardaki AK Parti'nin eski milletvekili Metin Külünk, Twitter'da Selçuklu İmparatorluğu dönemine uzanan ve 1071 Malazgirt Savaşı'nda Bizans İmparatorluğu'nu mağlup ettiği "Büyük Türkiye" haritasını yayınladı.

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yakın olan Metin Külünk haritayı Türkiye ile Yunanistan arasında Doğu Akdeniz'de petrol ve gaz arama anlaşmazlığı nedeniyle yaşanan gerilimin ortasında, 26 Ağustos'a denk gelen savaşın yıldönümünde yayınladı.

Harita, kuzey Yunanistan'dan doğu Ege adalarına, Bulgaristan'ın yarısına, Kıbrıs'a, Ermenistan'ın çoğuna ve Gürcistan, Irak ve Suriye'nin geniş bölgelerine kadar uzanan geniş toprakları içeren "Büyük Türkiye"yi gösteriyor.

Külünk, bir dizi tweet'te, Türkiye'nin 15 Temmuz 2016'da Erdoğan'a karşı gerçekleştirilen başarısız darbenin ardından Malazgirt Zaferi'nin ruhunu yeniden kazandığını söyledi.

Türkiye'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünden sonra Türk halkının, Erdoğan onları uyandıran kadar Batı etkisi altına girdiğini söyledi.

Bu nedenle Batı şu anda bizi bu bölgelerden çıkarmak için baskı yapıyor ama bağımsızlık ruhunu geri kazandığımızın farkında değil. Bilim, teknoloji ve güçle donanmış durumdayız” dedi.

Türkiye son zamanlarda “mavi vatan” olarak adlandırılan, Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın defalarca bahsettiği, kıyılarındaki (Akdeniz, Ege Denizi ve Karadeniz) denizlerde Türk denetimini dayatma planı ile ilgili tartışmalara tanık oldu.

2050'de Türkiye'nin etki alanı

Rejim yanlısı bir Türk televizyonu, ülkenin 2050'deki nüfuz alanını gösteren bir haritayı sızdırdı. Bu haritada, Avrasya ülkesinin menzili güneydoğu Avrupa'dan kuzey Akdeniz kıyılarına (Yunanistan ve Kıbrıs) kadar ve Libya dâhil güney sahili, Mağrip ülkeleri, Mısır ve Körfez ülkeleri ile Kafkasya'dan Orta Asya'ya ve Çin sınırına kadar uzanıyor.

Bu harita, Stratfor Uluslararası Politika Araştırma Merkezi'nin kurucusu ABD'li politika araştırmacısı George Friedman tarafından yazılan Gelecek 100 Yıl: 21. Yüzyıl İçin Tahminler adlı kitaptaki bilgilerle dayanmaktadır. **2009 yılında yayınlanan kitap, 21. yüzyılda dünyanın jeopolitik durumuna, gelişimine ve önümüzdeki yıllarda değişen güç dengelerine ilişkin beklentileri içeriyor. [5]**

Referanslar

[1] Erdoğan, Lozan Antlaşması'nı feshetmek mi istiyor? Claude Salhani - The Arab Weekly 22 Mart 2020

[2] Erdogan Wants to Challenge the Lausanne Treaty? Let's Take a Look by Philippe Raffi Kalfayan - the Mirror-Spectator, 15 Şubat 2018

[3] Türkiye, 2023 Lozan Antlaşması'nın sonuna kadar imparatorluğunu yenileyebilir mi? Amman merkezli Rawabet Araştırma ve Stratejik Araştırmalar Merkezi Editörü - 18 Haziran 2017

[4] Türkiye, Selçuklu İmparatorluğu haritası El Arabistan'ı açıkladı, 29 Ağustos 2020

[5] Türkiye, Osmanlı İmparatorluğu'nu yeniden kurma planlarını gösteriyor, www.atalayar.com, 23 Şubat 2021

Yedinci Bölüm

Türk dizilerinin popüleritesi Arapları alarma geçirdi

Dizi ihracatında ABD'den sonra ikinci olan Türkiye, 150'den fazla dizisiyle dünya genelinde 146 ülkeden izleyici kitlesine hitap etti. Şimdiye kadar Avrupa, Orta Doğu, Orta Asya, Afrika ve ABD'den 700 milyondan fazla seyirciyi ağırlayan Türkiye'nin 2023'te 1 milyar dolarlık dizi ihracatı yapması bekleniyor. Türkiye, ABD, Almanya, Fransa ve İngiltere'nin yanı sıra TV ve internet platformları üzerinden dizi ihraç eden ilk beş ülke arasında yer alıyor. Netflix, puhutv, YouTube gibi çevrimiçi yayın platformlarında yer alan yayınlar, genç neslin ilgisini daha kolay çekerek ihracatın önünü açıyor. [1]

En çok kazandıran Türk dizileri arasında Diriliş: Ertuğrul, Kara Para Aşk, Adını Feriha Koydum , Gümüş ve Fatmagül'ün Suçu Ne? dizileri bulunuyor. Türk dizilerinin popülaritesi Türkçe konuşan ülkelerin yani Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'ın da ötesinde. Arnavutluk, Polonya, Sırbistan, Yunanistan, Bosna-Hersek ve Macaristan, reytinglerde üst sıralarda yer aldıkları Avrupa ülkelerinden sadece birkaçı. [2]

Suudi Arabistan'ın, Türkiye ve İran gibi diğer Orta Doğu ülkeleri eğlence sektörüne ilk adımlarını çok daha önce atmışken Wadja'nın vizyona girdiği 2012 yılına kadar, tamamen ülkede çekilmiş bir filme hiç yer vermemesi manidardır.

Arap dünyasında popüler Türk dizileri

Dublajlı Türk dizileri Arap dünyasını fethediyor. Orta Doğu Yayın Merkezi (MBC), 2007 yılında İklil al Ward ("Çiçeklerin Tacı") ile Suriye lehçesiyle Türkçe diziler yayınlamaya başladı. Şubat 2008'de MBC 1, Sanawat al Dayaa'yı ("Kayıp Yıllar") yayınladı. Nisan 2008'de basın, Arap ülkelerindeki önemli sosyalleşme noktaları olan kafelerdeki televizyon setlerinin yanı sıra dizinin açılış tema müziklerinin indirilmesiyle izleyicilerin artan ilgisini fark etmeye başladı. Eşzamanlı olarak MBC, verimli bir pazarlama stratejisi ve basında geniş yer bulması ile Noor'u piyasaya sürdü. İzleyiciler artık iki Türk dizisini izleyip tartışabiliyordu. Nisan ayının sonunda Noor, MBC4'te prime time'a yükseldi. Prime time'ın bu hâkimiyeti ve izleyici kitlesinin genişlemesiyle "Nur çılgınlığı" başladı ve Türk dizilerinin kaderi, imza pembe dizilere benzemeye başladı. [3]

İzleyici sayısındaki patlamalar bu eğilimleri doğruladı. Gerçekten de MBC, Suudi Arabistan'da günde 3 ila 4 milyon izleyiciden bahsediyordu. MBC Group Pazarlama, Halkla İlişkiler ve Ticari İşler Direktörü Mazen Hayek, Beyrut'ta düzenlenen İkinci Yeni Arap Kadın Forumu'nda (NAWF) konuştu. "Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde 15 yaşın üzerindeki 85 milyon izleyici (Noor dizisi finali için), bunların 50 milyonu kadın."

Sanawat al Dayaa', 39 milyonu kadın olmak üzere 67 milyon izleyiciyle ikinci oldu. Noor dizisi, Médiametrie tarafından Eurodata'nın yıllık "Dünyada Bir Televizyon Yılı" araştırmasında en iyi 10 küresel program arasında yer almayı bile başardı. Basın ayrıca diziye Orta Doğu'nun her yerinden gelen tuhaf tepkiler olduğunu bildirdi: El Halil (Hebron) ve Gazze'deki ıssız sokaklardan Dubai ve Ürdün'deki kadın çetelerine ve serinin kahramanlarından sonra Noor ve Muhannad adlı yeni doğan bebeklere. Çılgınlık aynı zamanda en çok satan tişörtler ve posterlerle ekonomik bir boyutu da içeriyordu. Bu malların satışı bazen Saddam veya Yaser Arafat gibi Arap liderlerin Gazze'deki satışlarını bile geçti. [4]

Global Agency'den İzzet Pinto, Arab News'e verdiği demeçte, "Türk pembe dizileri, Arap hayranların Osmanlı kostümleri satın aldığı ve Osmanlı temalı aile partileri düzenlediği kendi pazarını yaratan (Osmanlı İmparatorluğu hakkında) 'Muhteşem Yüzyıl' ile popülerlik zirvesine ulaştı." Global Agency geçtiğimiz günlerde "Broken Pieces"ın (Kırık Parçalar) haklarını Arap dünyasına sattı ve Pinto bunu "Anne", "İstanbul Gelin" ve "Dolunay"ın izleyeceğini söyledi. [5]

Mısır fetvası Ertuğrul ve Türk dizilerini yasakladı

Son zamanlarda Diriliş: Ertuğrul gibi Türk dizileri Müslümanlar ve gayrimüslimler arasında popülerlik kazandı. Halk üzerindeki etkisinden endişe duyulan Diriliş: Ertuğrul, Mısır, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nde yasaklandı. Mısır'ın Dar al-Ifta'sı al-Misriyyah dizisinin izlenmesinin yasak olduğunu duyurdu.

Şubat 2020'de Mısır'ın Dar Al-Iftaa'sı dünya çapında popüler Türk dizisi Ertuğrul aleyhinde Ortadoğu'da Osmanlı Devleti'ni canlandırmayı ve daha önce Osmanlı idaresi altında bulunan Arap ülkeleri üzerinde yeniden hâkimiyet kurmayı hedeflediğini ve bu nedenle izlenmemesi gerektiğini iddia eden bir fetva yayınladı.

Fetvada şu ifadeler yer verildi: "Onlar (Erdoğan ve yandaşları), insanlara ve milletlere, hilafetin liderleri olduklarını, dünya çapındaki Müslümanları desteklemekten ve onları zulüm ve adaletsizlikten kurtarmakla sorumlu oldukları ve aynı zamanda İslam hukukunu uygulamaya çalıştıkları fikrini ihraç ediyorlar. ... Bu sömürgeci kampanyalardaki ana dürtülerinin, [Türkiye Cumhurbaşkanı] Erdoğan'ın maddi ve siyasi kazanımlardan elde ettiği gerçeğini gizliyorlar." [6]

Ayrıca, Türk cumhurbaşkanının, kültürel ve sanatsal ürünleri bile kullanarak, gücünü dünyaya yaymak için her şeyi yapacağını iddia etti.

Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman'ın babası ve savaşçı Ertuğrul Gazi'nin 13. yüzyılda yaptıkları etrafında geçen dizi, Anadolu'daki azınlık bir Türk göçebe grubunun sayısız düşmana karşı mücadelesini anlatıyor. İzleyiciler Ertuğrul'un haçlılar, Moğollar, Hristiyan Bizanslılar ve daha fazlasıyla savaşını izledi.

Suudi Arabistan'ın Dubai merkezli medya grubu MBC (Middle East Broadcasting Centre), bu programların kendi nüfusu üzerindeki etkisinden endişe duyarak, Türk bakanlarının "açık sansür" olarak tanımladığı şekilde 2018'de Türk dizilerini en büyük TV ağlarından kaldırdı.

Tüm bu çabalara rağmen Arap dünyasında milyonlarca kişi Türk dizilerini özellikle internet üzerinden izlemeye devam ediyor. 5PillarsUK'un bildirdiğine göre, tahminler, TV dizisi gelirlerinin 2023'te 1 milyar doları bulacağını gösteriyor. [7]

Merhum Dr. Kalim Siddiqui'nin Crescent International Mısır fetvası hakkında şunları söyledi: "Mısır hapishanelerinde binlerce masum insan acımasızca işkence görürken, ülkenin fetva vermekle yükümlü kurumu Dar Al-Iftaa, çok sevilen bir Türk dizisi olan Ertuğrul'u yasaklamakla meşgul. Dar Al-Iftaa'daki asilzadelerin, Suudilerin Hindu Diwali festivalini, pagan Cadılar Bayramı festivalini veya Sevgililer Günü'nü kutlamasından asla şikayet etmemesi oldukça açıklayıcı. Dar al-Iftaa'nın öfkesini (aslında maaş sorumlularının öfkesini) ne uyandırdı? [8]

Türk dizilerinin etkisine karşı Suudi Arabistan'a ait Birleşik Arap Emirlikleri merkezli MBC (Middle East Broadcasting Centre) TV'de Kasım 2019'da 14 bölümlük "Ateş Krallıkları (Mamalik Al-Nar)" dizisi yayınlandı. 40 milyon dolar bütçeli dizi, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri tarafından finanse edildi.

Dizi, 15. ve 16. yüzyıllar arasında Mısır, Suriye ve Osmanlı İmparatorluğu arasında geçen olayları anlatıyor. Memlükler ile Osmanlılar arasındaki Orta Doğu'nun kontrolü konusundaki rekabeti, iki ana karakterin, Memlüklerin Kahire'deki son Sultanı II. Tuman Bey ve Osmanlı Sultanı I. Selim'in yükselişiyle gösteriyor.

1516-1517 Osmanlı-Memluk Savaşı, Mısır merkezli Memlük Sultanlığı ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki, Memluk Sultanlığı'nın düşmesine ve Levant, Mısır ve Hicaz'ın Osmanlı İmparatorluğu'nun vilayetleri olarak birleşmesine yol açan ikinci büyük çatışmaydı. [9]

Savaş, Osmanlı İmparatorluğu'nu İslam dünyasının sınırlarında yer alan, esas olarak Anadolu ve Balkanlar'da bulunan bir krallıktan, Mekke, Kahire, Şam ve Halep şehirleri de dâhil olmak üzere

geleneksel İslam topraklarının çoğunu kapsayan devasa bir imparatorluğa dönüştürdü. . Bu genişlemeye rağmen, imparatorluğun siyasi gücünün merkezi Konstantinopolis'te kaldı. [10]

Ocak 1517'de Osmanlılar nihayet Kahire şehrine girdiler, savaşta ölen son Mamluk Sultanı Kansuh el-Ghuri'nin yerine geçen yeni seçilmiş lider Tuman Bey'i astılar ve Mısır'a ismi Khair Bey olan yeni bir vali atadılar. [11] . Bu andan itibaren Mamluk Mısır bağımsız bir devlet olarak var olmaya başladı ve Osmanlıların egemenliği altına girdi.

Kahire'de yakalanmasının ardından Halife Al-Mutawakkil III, Konstantinopolis'e getirildi ve sonunda halife olarak makamını Selim'in halefi Kanuni Sultan Süleyman'a devretti. Bu, başında padişah olan Osmanlı Halifeliğini kurmuş ve böylece dini otorite Kahire'den Osmanlı tahtına geçmiştir. [12]

Osmanlı İmparatorluğu, Mamlukları Mısır yönetici sınıfı olarak elinde tuttu ve Mamluklar ve Burji ailesi, etkilerinin çoğunu geri kazanmayı başardılar, ancak Osmanlıların tebaası olarak kaldılar. Kahire, I. Napolyon'un Mamlukları ortadan kaldırmak için geldiği 1798'de Fransa'nın Mısır'ı fethine kadar Osmanlıların elinde kaldı.

Mamalik al-nar and Ertuğrul, Ortadoğu'nun iki "tarihi" arasındaki çatışmaya örnektir. Medyaya ek olarak, eğitim sistemleri Türklerin hem Machrek hem de Mağrib'e müdahalesini giderek daha fazla eleştiren ve devletlerarasındaki çatışmalarda taraf tutan Arap politikalarını destekliyor. Bunun bir işareti, Suudi hükümetinin 22 Ağustos 2019'da tarih ders kitaplarını gözden geçirme kararıdır. Osmanlı İmparatorluğu artık Müslüman Halifeliği olarak görülmemektedir. Artık öğrenciler için genel olarak Arap yarımadasında ve özel olarak Suud hanedanının Krallığı olacak topraklarda "ihtilal" (işgalci) bir Devlet olarak tasvir ediliyor. Bu dizilerin başarısından sonra, bu, Suudi-Türkiye krizinin bölgesel karmaşıklığının ek bir işaretidir. [13]

Türk ve diğer Erdoğan yanlısı yorumcular, Mamalik al nar'ı Müslümanlar arasında bölünmeyi körükleme ve Osmanlı mirasına saldırma girişimi olarak tanımladılar. Erdoğan'ın danışmanlarından Yasin Aktay, Suudi dizilerinin "ideolojik veya siyasi bir gerekçeyle tarihi verileri manipüle ederek" eski Osmanlı İmparatorluğu'na saldırdığını, fakat bu dizinin aksine şu ana kadar herhangi bir Arap ülkesine saldıran bir Türk dizisi olmadığını belirtti. Hatta "Osmanlı Devleti'ne olduğu kadar bugün onu temsil eden çağdaş Türkiye'ye de" saldırıdır. [14]

Bugün, Türk televizyon dizileri, küresel dağıtım açısından Amerikan dizilerinden sonra ikinci sıradadır. Türkçe, Fransızca, İspanyolca ve Mandarin Çincesini geride bırakarak dünyanın en çok izlenen yabancı dili oldu. 2014 yılında çekimlerine başlanan Ertuğrul, önce Netflix'te popüler oldu ve o zamandan beri 72 ülkeye lisanslandı. Türkiye'nin ulusal kamu yayın kanalı TRT'de finali yayınlandığında - tesadüfen Osmanlı'nın Konstantinopolis'i ele geçirmesinin ve Bizans İmparatorluğu'nun düşüşünün yıldönümünde – Youtube'ta, programı 10 gün önce biten Game of Thrones karakteri Jon Snow'u arayandan daha fazla kişi Ertuğrul için arama yaptı. [15]

Dizi, 13. yüzyıl Anadolu'sunda Kayı boyuna önderlik eden bir savaşçı olan Ertuğrul Gazi'nin Bizanslılar, Haçlılar ve Moğollarla savaşmasını anlatıyor. Türkiye'nin ve Müslüman dünyasının tüm fantezilerini ve endişelerini canlandıran, harika bir şekilde çekilmiş, duygusal bir dizi. Gösteri son derece muhafazakâr değerler üzerine inşa edilmiştir ve müstehcen aşk hikâyeleri veya açık giyinmiş kadınlar yoktur. Burada aşk hikâyeleri evlilik yoluyla veya iffetli, kibar özelemlerle anlatılır. Birçok kadın karakter kabile başörtüsü takıyor. (New Kings of the World kitabım için Ertuğrul'a kadar dizi izleyerek geçirdiğim yüzlerce saat içinde, tesettürlü bir kadının sadece birkaç saniyesine rastlamıştım.) Ertuğrul'un kendisi de sık sık dua ederken diz çökmüş halde görülebilir. Nelson Mandela'nın Güney Afrika milletvekili torunu seti ziyaret etti ve Ertuğrul'un Kayı aşiret kıyafetiyle Venezuela devlet başkanı Nicolás Maduro'nun yaptığı gibi fotoğraf çekti. Dizinin yaratıcısı Mehmet Bozdağ, Maduro'nun çok etkilendiğini ve ziyaretinden sonra Müslüman olmayı bile düşündüğünü iddia etti. [16]

Türkiye anlatılarının gücünü anlıyor. Yeni bir imaj inşa etmek, tarihi yeniden yazmak ve bir ulusun geçmişi hakkındaki hem iftirayı hem de gerçeği silmek için gerekli tüm manipülasyonlara ve hassas işlemeye hâkim, yumuşak gücün pürüzsüz bir işverenidir. İzleyiciler, Osmanlıları en güçlü ve en yetenekli halleriyle görüyorlar, asla ölmekte olan bir imparatorluğun başındaki padişahlar olarak değil. Yumuşak güç, yalnızca arkasındaki güç inandırıcı görüldüğünde işe yarar. Türkiye hükümetinin kesinlikle birçok sorunu var -bir örnek vermek gerekirse Erdoğan basın özgürlüğünde keskin bir düşüş yaşadı- ancak yine de Suudi Arabistan'a kıyasla iyi durumda. Ne de olsa Türkler protestolara katıldıkları için gençlerin kafasını kesmiyor ya da konsolosluklarında gazetecileri parçalamıyor. Şimdilik, Suudi Arabistan'ın sert ama beceriksiz çabaları, Müslüman dünyasının 21. yüzyıl kültür savaşlarının galibi olan Türkiye'yi koltuğundan indirmeyi başaracak gibi görünmüyor. [17]

Referanslar

- [1] Türk dizileri 146 ülkeden izleyici çekiyor – Yenişafak Gazetesi, 13 Kasım 2019
- [2] A.g.e.
- [3] Arap dünyasındaki Türk dizileri: toplumsal özgürleşme mi, kültürel yabancılaşma mı? Alexandra Buccianti, 30 Mart, 2010
- [4] A.g.e.
- [5] Arap dünyası, Türk dizileri için en büyük pazar olmaya devam ediyor, Arap Haberleri, 21 Kasım 2017
- [6] Mısır fetvası Ertuğrul'u yasakladı, Middle East Eye Türk dizileri, 12 Şubat 2020
- [7] A.g.e.
- [8] Bir TV Şovunu Yasaklamak: Mısır'dan Dar Al-Iftaa İslam'ın Önceliklerini Karıştırıyor, Crescent International, 18 Şubat 2020
- [9] Tony Jaques (2006). Savaşlar ve Kuşatmalar Sözlüğü. Greenwood Basın. p. xxxiv. ISBN 9780313335365.
- [10] Saraiya Faruqi (2009). Osmanlı İmparatorluğu: Kısa Bir Tarih. Markus Wiener Yayıncılar. pp. 60ff. ISBN 9781558764491.
- [11] al-Sayyid Marsot, Afaf Lutfi. Modern Mısır'ın kısa tarihi. Tyne'da Newcastle: Cambridge Üniversitesi Yayınları, 1994 p-37
- [12] Drews, Robert (Ağustos 2011). "[Chapter Thirty](https://my.vanderbilt.edu/robertdrews/files/2014/01/Chapter-Thirty.-The-Ottoman-Empire-Judaism-and-Eastern-Europe-to-1648.pdf) [HYPERLINK](https://my.vanderbilt.edu/robertdrews/files/2014/01/Chapter-Thirty.-The-Ottoman-Empire-Judaism-and-Eastern-Europe-to-1648.pdf) ["https://my.vanderbilt.edu/robertdrews/files/2014/01/Chapter-Thirty.-The-Ottoman-Empire-Judaism-and-Eastern-Europe-to-1648.pdf"](https://my.vanderbilt.edu/robertdrews/files/2014/01/Chapter-Thirty.-The-Ottoman-Empire-Judaism-and-Eastern-Europe-to-1648.pdf) – [HYPERLINK](https://my.vanderbilt.edu/robertdrews/files/2014/01/Chapter-Thirty.-The-Ottoman-Empire-Judaism-and-Eastern-Europe-to-1648.pdf) ["https://my.vanderbilt.edu/robertdrews/files/2014/01/Chapter-Thirty.-The-Ottoman-Empire-Judaism-and-Eastern-Europe-to-1648.pdf"](https://my.vanderbilt.edu/robertdrews/files/2014/01/Chapter-Thirty.-The-Ottoman-Empire-Judaism-and-Eastern-Europe-to-1648.pdf) *The Ottoman Empire, Judaism, and Eastern Europe to 1648* (PDF). *Coursebook: Judaism, Christianity and Islam, to the Beginnings of Modern Civilization*. Vanderbilt University.
- [13] Lyon Siyasal Araştırmalar Enstitüsü Direktörü Moustapha Baissouni'nin Tv Dizisinde Anlattığı Arap-Türk İlişkilerinin Tarihi – Şubat 2020 – Orientxxi
- [14] Ateş Krallıkları: Marina García Reina ve Pablo Gurbindo'nun TV dizisiyle Türk etkisine Arap tepkisi - Universidad de Navarra
- [15] Türkiye'nin Yumuşak Gücü Pakistan'ı Nasıl Fethetti?, Fatima Butto, Dış politika, 5 Eylül 2020
- [16] A.g.e.
- [17] A.g.e.

Sekizinci Bölüm

Ortadoğu'da Petrolün Laneti

19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu büyük bir kaynağın üzerinde oturuyordu: petrol. Sömürge devletleri arasındaki rekabet, sanayideki gelişmeler ve otomobil motorundaki keşifler bu kaynağı daha da cazip hale getirdi. Britanya İmparatorluğu 1871'de Mezopotamya petrol rezervlerini keşfetti. Hemen ardından arkeolog kisvesi altında Osmanlı topraklarına petrol uzmanları gönderdi. Amerika'da ilk petrol 1859 yılında Pensilvanya'da çıkarılmış ve 1870 yılında John D. Rockefeller önderliğinde Standard Oil Company kurulmuştur. 1880'de Standard Oil, Amerikan petrol piyasasının %95'ini kontrol eden dev bir kartelev dönüştü. [1]

Almanya'nın geç de olsa sömürge yarışına katılmasıyla, dünya petrol üretiminin yarısından fazlasına sahip olan ABD (Standard Oil Company) ile Ortadoğu petrol pastasından pay almaya çalışan İngiltere (Shell) ve Almanya (Deutsche Bank) arasında kıyasıya bir rekabet başladı.[2]

1903'te Osmanlı İmparatorluğu Bağdat Anlaşması'nı imzaladı ve Almanya'ya Bağdat Demiryolu'nun 25 kilometrelik (15 mil) yarıçaplı petrol rezervleri üzerinde bir imtiyaz verdi. 1907'nin sonlarına doğru Deutsche Bank'ın Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki siyasi nüfuzunu kullanarak Mezopotamya'da bir petrol tekeli kurmaya çalıştığı söylentileri yayıldı. Fransız siyasetçi Henry Franklin-Boullion Ankara'ya giderek Türk Milli Hareketi'nin yeni lideri Mustafa Kemal ile Ankara Anlaşması'nı imzaladı. Kendisine yapılacak yardımın karşılığında Türkiye topraklarında bulunan ve bulunacak olan tüm petrolün işletmesi Standard Oil'e verilecekti. Musul'un Türklerin elinde kalacağını düşünen Standard Oil, Musul petrolünü bu şekilde almayı umuyordu.[3]

Petrolün Laneti

Ortadoğu'da petrolün ve onu güvence altına alma yarışının hikâyesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra başlar. Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşı'nda müttefiklerin eline düşmesinden sonra, yerel halk kendi yönetimine karşı savaşıırken, bu bölgelerin insanlarına özgürlükleri ve kendi kaderini tayin hakkı vaat edildi. Ancak, diğer iki adamın bu kaynak zengini bölge için farklı bir fikri vardı. Fransız ve İngiliz imparatorluklarının emriyle Mark Sykes ve François Georges Picot arasında bir anlaşma yapıldı. Bu, şu anda Ürdün, Suriye, Lübnan ve Irak'ın bir kısmını kuzey Fransız bölgesi ve güney İngiliz bölgesi olarak böldü. İki alan tesadüfen doğal olarak meydana gelen petrol sahalarının konumları etrafında inşa edildi. [4]

Bu ülkelerin vatandaşları, imparatorlukları evlerine getiren petrol lanetini durdurmak için neredeyse güçsüzdü ve anlaşma Orta Doğu'ya çatışma, devrim ve savaş tohumları ekti - çünkü bu büyük güçler orada yaşayan insanlara verdikleri sözlere saygı duymaktan çok bu kaynağı elde etmeyi daha çok önemsiyorlardı. Bu kaynaklar başarıyla elde edildikten sonra, köşede başka bir küresel savaş belirliyordu. 1951'de ABD'nin Suudi Arabistan'la yaptığı anlaşma, halen yürürlükte ve bölgedeki siyasi işleyişi önemli ölçüde şekillendiriyor. Anlaşma etkili bir şekilde şuna indirgendi: Amerikalılar silah sağlayacak ve karşılığında petrol alacaklardı. Bu, iki ülke için karşılıklı olarak faydalı bir düzenlemeydi, ancak Suudi Arabistan'ın yeni silah akışı diğer ülkeleri de aynı çizgide kalmaya zorladı. ABD, Suudileri bölgedeki müttefikleri haline getirmişti ve ABD'nin sağladığı mühimmatla, diğer üreticileri etkileyip kontrol ederek Amerika'nın elçisi gibi hareket ettiler. [5]

İran'ın demokratik olarak seçilmiş lideri Muhammed Musaddık, petrolün - her şeyden önce - İran halkı için olması gerektiğini savunarak Suudilerle aynı ilişkiye sahip olunacağına inanmıyordu. Daha sonra petrol sahalarını kamulaştırdı ve birçok İngiliz ve Amerikan petrol şirketini ve diplomatı sınır dışı etti. CIA ve MI6, hem daha fazla petrol çıkarmak, hem emsal teşkil etmek hem de bölgede güç sağlamak için bir darbe düzenleyerek eski İran Şahını iktidara getirdi. [6]

Bu da gösteriyor ki, petrol tehdit edildiğinde küresel güçler müdahale etmekten çekinmeyecek ve çıkarlarını acımasızca güvence altına alacak. Eylemleri, İran'la günümüzün birçok gerilimine yol açtı.

Gerçekten de, İran Devrimi (1979) ve ülkenin bir İslam Cumhuriyeti statüsüne dönüşü, yorumcular tarafından İran'ın Batı'ya karşı giderek artan şiddetli güvensizliğinin bir yansıması olarak yorumlandı. Petrole sahip olma laneti, özellikle Ortadoğu'da, bölgeyi onlarca yıldır savaş ve şiddete boğdu. Kolonizasyonun sonuçları ve petrol açlığı birçok ülkeyi savaşa sürükledi ve yüzbinlerce insanın ölümüne neden oldu. [7]

Ortadoğu'da neden diğer yerlerden daha fazla savaş var? [8]

Orta Doğu'da meydana gelen hava saldırıları ve savaşların sayısı, onu dünyanın en çok savaştan zarar görmüş bölgesi haline getiriyor.

Dünyanın başka hiçbir bölgesinde bu kadar çok karmaşık çatışma yoktur. Ortadoğu'da her gün hava saldırıları ve savaş ya da işgal tehditleri oluyor. Bölge, Rusya ve ABD gibi küresel güçler için bir rekabet alanıdır. Aynı zamanda, bölgesel güçlerin silah kaçakçılığı yapma ve ordularını sınırların ötesine gönderme konusunda cezadan muaf olduklarını hissettikleri bir alandır. Dünyanın başka hiçbir yerinde ulusal sınırların ötesinde faaliyet gösteren veya vekillere fon sağlayan ve silahlandıran bu kadar çok devlet yoktur.

Dronlar ve yeni teknolojiler Orta Doğu'da deniyor ve geliştiriliyor. Bölge, yeni menzillerde balistik füze saldırıları, insansız hava aracı sürüleri ve Demir Kubbe, Ok 3 ve Patriots gibi hava savunmalarının tehditleri düşürmek için kullanıldığını gördü. Jamming ve yeni teknoloji, Türkiye'ye Libya'da yardımcı oldu.

Ayrıca bölgenin Yemen, Libya ve Suriye'deki iç savaşları da devam ediyor. Katar ile Suudi Arabistan gibi başka yerlerdeki çatışmaları besleyen rekabetler de var. Dünyanın hiçbir yerinde F-35'ler, MiG-29'lar, S-400'ler ve diğer sistemler kullanılma şansıyla devreye girmiyor. Bölge, Soğuk Savaş sonrası ve Teröre Karşı Savaş sonrası dönemin uzun vadeli zorluklarını yaşıyor.

Orta Doğu, dünyanın savaştan en çok zarar gören bölgesi ve savaş o kadar çabuk bitmeyecek.

Orta Doğu Çatışmalarını Ateşlemek

Ortadoğu, dünyadaki diğer tüm bölgelerden daha fazla ticari bağlar, diplomatik etkileşim veya bölgesel örgütlerle değil, sert güç ve askeri güçle tanımlanır. Bu, bölgenin modern tarihi için böyle olmuştur ve yakın gelecekte de böyle kalacaktır. Yüzyıl önce Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünden bu yana, Ortadoğu bölgesel türbülans ve iç çatışmalarla sarsılmıştır. [9]

Ortadoğu, dünyanın en militarize edilmiş bölgesidir. Dünya nüfusunun yüzde 6'sından azını oluşturmaya ve GSYİH'sının yüzde 5'inden azına katkıda bulunmasına rağmen, 2013 ile 2017 yılları arasında dünyanın silah ithalatının yaklaşık üçte birini gerçekleştirerek, önceki beş yıllık döneme göre payını ikiye katladı. [10]

Suudi Arabistan, Mısır ve Birleşik Arap Emirlikleri, 2013 ile 2017 yılları arasında dünyanın en büyük dört silah ithalatçısından üçüydü (Cezayir ve Irak da ilk on içinde). Üçü de 2013'ten beri komşu ülkelere (Yemen'de Suudi Arabistan ve BAE, Libya'da Mısır) askeri müdahalede bulundu. Türkiye ve İsrail (aynı zamanda önemli bir ihracatçı) dünyanın en büyük yirmi silah ithalatçısı arasında yer alırken, İran uluslararası yaptırımlar nedeniyle (öncelikle Rusya ve Çin'den) çok daha az silah ithal etti. [11]

Bu arada, 2013 ile 2017 yılları arasında dünyanın en büyük silah ihracatçısı olan ABD, küresel toplamın yaklaşık yüzde 34'ünü oluştuyordu ve onu Rusya, Fransa, Almanya, Çin ve Birleşik Krallık izliyor. Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere, Suudi Arabistan'ın ana tedarikçileri olurken, Amerika

Birleşik Devletleri ve Fransa, BAE'nin yanı sıra Mısır'a da tedarik sağladı. Almanya, İsrail'in ana tedarikçisi olmaya devam etmesine rağmen, Arap ülkelerine satışlarını azalttı. [12]

Son savaşlarda ölen Müslüman sayısı

Ortadoğu'daki modern Batı savaşlarının gerçek ölü sayısını bilmek asla mümkün olmayabilir.

Anadolu Ajansı'na konuşan bir Türk bilim adamı, son 25 yılda savaşlarda 12,5 milyon Müslüman'ın öldürüldüğünü söyledi. Türk Tarih Kurumu Başkanı Refik Turan, Nisan 2018'de "Dünya Savaşları, Türkiye ve Suriye Bitmeyen Güç Mücadeleleri Üzerine" konferansında şunları söyledi: "Son yapılan bir araştırmaya göre, son 25 yılda dünyada yaşanan çatışma ve savaşlarda hayatını kaybeden Müslümanların sayısı 12,5 milyona ulaştı. Bu neredeyse bir Dünya Savaşı'ndaki kayıplara tekabül ediyor." [13]

Stephen Walt, ABD'nin kaybettiği her Amerikalı için yaklaşık 30 Müslüman öldürdüğünü söylüyor. "Müslüman ölümleri için kasıtlı olarak "düşük uç" tahminleri seçtim, bu nedenle bu rakamlar ABD için "en iyi durumu" sunuyor. Yine de ABD, kaybettiği her Amerikalıya karşılık yaklaşık 30 Müslüman öldürdü. Gerçek oran muhtemelen çok daha yüksek ve Müslüman ölümleri için makul bir üst sınır (çoğunlukla yaptırım rejimi ve 2003 sonrası işgal nedeniyle Irak'taki daha yüksek "fazla ölüm" tahminlerine dayalıdır) bir milyonun oldukça üzerindedir, bu da kaybedilen her Amerikalı için 100'den fazla Müslüman'ın ölümüne eşdeğerdir. [14]

Sosyal Sorumluluk için Doktorlar (PRS) Raporu [15]

Mart 2016 tarihli Washington DC merkezli Sosyal Sorumluluk için Doktorlar (PRS) raporuna göre, ABD önderliğindeki 'teröre karşı savaş' 2 milyon kadar insanı öldürdü, ancak bu, son yirmi yılda Irak ve Afganistan'daki ölümler için Batı'nın sorumluluğunun bir kısmıdır.

Mart ayında, Washington DC merkezli Sosyal Sorumluluk için Doktorlar (PRS), 11 Eylül saldırılarından bu yana 10 yıllık "Teröre Karşı Savaş"ta ölenlerin sayısının en az 1,3 milyon olduğu, bu sayı 2 milyona da çıkabilir sonucuna varan, dönüm noktası niteliğinde bir çalışma yayınladı. Nobel Barış Ödüllü doktorlar grubunun hazırladığı 97 sayfalık rapor, Irak, Afganistan ve Pakistan'da ABD önderliğindeki terörle mücadele müdahalelerinden kaynaklanan sivil kayıpların toplam sayısını ilk kez ortaya koyuyor.

PSR raporu, Kaliforniya Üniversitesi San Francisco Tıp Merkezi'nde sağlık uzmanlarına erişim ve eğitim müdürü Dr. Robert Gould ve Simon Fraser Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden Profesör Tim Takaro da dahil önde gelen halk sağlığı uzmanlarından oluşan disiplinler arası bir ekip tarafından yazılmıştır. ABD-İngiltere liderliğindeki "teröre karşı savaş" tarafından öldürülen insan sayısının bilimsel olarak sağlam bir hesaplamasını yapmak için dünyanın önde gelen bir halk sağlığı kuruluşunun ilk çabası olmasına rağmen, yine de, İngiliz medyası tarafından neredeyse tamamen karartıldı.

PSR raporu, eski BM genel sekreter yardımcısı Dr. Hans von Sponeck tarafından "savaş kurbanlarına, özellikle Irak, Afganistan ve Pakistan'daki sivillere ilişkin güvenilir tahminler ile taraflı, manipüle edilmiş ve hatta hileli hesaplar arasındaki uçurumu daraltmaya önemli bir katkı" olarak açıklanıyor.

Rapor, "teröre karşı savaş" zayıflıklarına ilişkin önceki ölü sayısı tahminlerinin eleştirel bir incelemesini yürütüyor. Ana akım medya tarafından en yaygın haliyle yetkili olarak belirtilen rakam, yani Irak Ceset Sayısı (IBC) tahmini 110.000 ölü için ağır bir şekilde eleştireldir. Bu rakam, sivil ölümlerle ilgili medya raporlarının birleştirilmesinden elde edilmiştir, ancak PSR raporu bu yaklaşımda ciddi boşluklar ve metodolojik sorunlar tespit etmektedir. Örneğin, savaşın başlamasından bu yana Necef'te 40.000 ceset gömülmüş olmasına rağmen, IBC aynı dönemde Necef'te yalnızca 1.354 ölüm kaydetti. Bu

örnek, bu durumda, 30'un üzerinde bir faktörle, IBC'nin Necef rakamı ile gerçek ölü sayısı arasındaki farkın ne kadar büyük olduğunu gösteriyor.

Amerika'nın en uzun savaşının artık öngörülebilir akıbetine ulaştığı Afganistan'da ve Pakistan'ın komşu bölgelerinde 71.000'den fazla sivil hayatını kaybetti. Irak'ta ABD işgalinden bu yana 200.000'den fazla sivil savaşla ilgili doğrudan şiddet nedeniyle öldü. Suriye'de, ABD operasyonları, o ülkede savaşın başlamasından bu yana oradaki şaşırtıcı 227.000 sivil kayıp arasından yüzlercesini öldürdü. Pakistan, Somali ve Yemen'deki drone saldırıları ve diğer ABD askeri operasyonları binden fazla sivilin hayatına mal oldu. Bu rakamlar muhtemelen, Amerika Birleşik Devletleri'nin ateşlediği veya sürdürdüğü savaş bölgelerinde kapsamlı veri toplamının zorluğu nedeniyle hafife alınmıştır. Ve katliamın boyutu, yüzbinlerce sakat bırakılan ve yerinden edilmiş, evleri ve toplumları yıkılmış veya şekli bozulmuş milyonlarca insanla daha da artıyor. [16]

Ortadoğu'da Amerika, Petrol ve Savaş

Orta Doğu petrolü, yirminci yüzyılın başlarından beri küresel güçleri ve küresel sermayeyi büyütü. Bu tarihteki en göze çarpan ve en ünlü olay, Franklin D. Roosevelt'in Şubat 1945'te Mısır'ın Büyük Acı Gölü'ndeki USSQuincy'de Suudi Arabistan'ın kurucu hükümdarı Abdülaziz İbn Suud'u ağırlaması sırasında meydana geldi. Toplantı, Orta Doğu petrolünü kalıcı olarak Amerikan ulusal güvenliğiyle ilişkilendirdi. Aynı zamanda, Suudilerin Amerikan koruması karşılığında küresel pazarlara ucuz petrol tedarik edeceği yirminci yüzyılın en önemli stratejik ilişkilerinden birinin kurulmasına da yardımcı oldu. [17]

Körfez'de ABD'nin emirlerini yerine getirecek vekil devletler, yandaş devletler oluşturma ve güçlendirme çabası olarak başlayan şey, bunun yerine Amerikan askeri gücünün daha doğrudan projeksiyonları için bir geçit olduğunu kanıtladı. Jimmy Carter'ın [18] 1980'deki Birliğin Durumu Adresi (yıllık meclis konuşması) konuşmasında ABD'nin Körfez'deki "hayati çıkarlarını" korumak için "askeri güç dâhil gerekli her yolu" kullanacağına dair uyarısı açıkça gerçekleşti.

Aslında, ambargonun ilk şokundan sonra, fiyatlardaki hızlı artış, Suudi Arabistan, Kuveyt, İran ve Körfez'in başka yerlerindeki liderleri, yeni keşfedilen servetlerinin bir kısmını Batı ürünlerine ve en önemlisi Amerikan silahlarına harcayarak Batı'da hızla yükselen petrol fiyatlarından elde ettikleri gelirleri yeniden yatırmaya ikna etmeye çalışan Amerikalı politika yapımcıları fazla rahatsız etmedi. [19]

Amerika Birleşik Devletleri otokratları tercih ettiğini 1953'te, Merkezi İstihbarat Teşkilatı, İran'ın demokratik olarak seçilmiş başbakanı Muhammed Musaddık'ı devirmek ve Muhammed Rıza Şah Pehlevi'yi hükümdar olarak geri getirmek için bir darbe düzenlediğinde gösterdi. Petrol şirketleri, bölgenin başka yerlerindeki otoriterleri güçlendirmek için üzerlerine düşeni yaptı. 1950'ler ve 1960'lar boyunca ABD hükümet yetkilileri ve petrol şirketi yöneticileri, Arap milliyetçilerinin potansiyel gücünden ve Arap petrolünü millileştirebilecekleri ve Amerikan ve Batı çıkarlarına yalvarmayı reddedebilecekleri ihtimalinden korkuyorlardı. Şirketler ve ABD hükümeti, böyle bir senaryo olasılığını ABD'nin Soğuk Savaşı ve Basra Körfezi'ndeki maddi çıkarları için bir tehdit olarak değerlendirdi. [20]

Körfez otokratlarının çoğu fetihler, emperyal güçlerle ittifaklar veya her ikisi yoluyla iktidara geldi. Amerika Birleşik Devletleri'nin tercih edilen yandaşları, İran ve Suudi Arabistan hükümdarları, güçlerini kurmak ve sonra da sürdürmek için baskı ve işbirliği kombinasyonunu kullandılar. Ancak onlarca yıllık yönetimden sonra bile, hiçbir rejim vatandaşlarının gözünde fazla bir inandırıcılığa veya meşruiyete sahip değildi. Her ülkede önemli iç siyasi fay hatları belirgindi.[21]

Orta Doğu'da Birleşik Devletler, emperyal Britanya ve Fransa'nın önceki savaşlarını da üstlendi. Amerika'nın güdülere temelinde aynıydı: Orta Doğu petrolünü güvence altına almak ve Batı Asya, Doğu Akdeniz ve Hint Okyanusu'nda askeri güç tasarlamak. [22]

Ortadoğu'da 'bitmeyen savaşlarımız' başladıktan 30 yıl sonra, hala sonu görünmüyor [23]

Orta Doğu'daki ilk muharebe operasyonu, Başkan Dwight Eisenhower'ın Lübnan'ın Beyrut kentinde karaya Deniz Piyadeleri gönderdiği 18 Temmuz 1958'e kadar gerçekleşmedi. Mavi Yarasa Operasyonu, Lübnan'da değil Irak'ta bir darbeye başlatıldı. 17 Temmuz 1958'de Irak ordusu, Ortadoğu'daki en Batı yanlısı hükümeti, o zamanlar hem Irak'ı hem de Ürdün'ü yöneten Haşimi monarşisini devirdi. Kral II. Faysal ve ailesi vahşice katledildi.

Normalde temkinli olan Ike paniğe kapıldı ve Deniz Piyadelerini Beyrut'a göndererek, ikinci ve anayasaya aykırı bir görev süresi elde etme çabasına karşı bir halk isyanıyla karşı karşıya kalan Maronit Hristiyan bir başkanı destekledi. Başkan Eisenhower, tüm bölgenin, Batı emperyalizminin güçlerini bozguna uğratan, Arap dünyasında sömürgecilik karşıtı olarak selamlanan karizmatik Mısır Devlet Başkanı Cemal Abdülnasır'ın eline geçmek üzere olduğundan endişeliydi. Ike, Nasır'ın bir Sovyet vekili olduğuna inanıyordu, ancak Bağdat'taki darbenin arkasında o yoktu. Aslında Nasser, Eisenhower kadar şaşırıyordu.

Bir sonraki muharebe operasyonu aynı zamanda Nasırcılık ve Rus korkularını da içeriyordu. Mısır ve Sovyetler, 1962'de bir monarşiye karşı cumhuriyetçi bir darbeyi desteklemek için Yemen'e müdahale etti. Suudi Arabistan ve Ürdün, Mısır'a karşı kralcıları destekledi ve iç savaş çıktı. Mısırlılar, Suudi Arabistan'daki kralcı kampları bombaladı ve Kral Faysal, yardım için John F. Kennedy'ye başvurdu.

JFK, 1963'ün ortalarında Suudileri korumak için Birleşik Devletler Hava Kuvvetlerini gönderdi. Sert Yüzey Operasyonu altı ay sürdü. ABD Hava Kuvvetleri jetleri, Yemen sınırı boyunca muharebe hava devriyeleri uçurdu. Nasır Amerikalılarla karşı karşıya gelmek istemediği ve Kennedy bir savaş istemediği için gerçek bir çatışma yaşanmadı.

1964'ten sonraki yıllarda, bölgedeki Amerikan muharebe operasyonları genellikle kısa sürdü. Asker kaybettik.

8 Haziran 1967'de İsrail USS Liberty'ye saldırdığında otuz dört mürettebat öldürüldü. 23 Ekim 1983'te Beyrut'ta Ronald Reagan başka bir Lübnan iç savaşına aptalca müdahale ettiğinde iki yüz kırk bir Deniz piyadesi ve gemici öldü. Reagan daha sonra akıllıca Lübnan'dan çekildi.

Reagan, 1980'lerde bölgenin en uzun modern konvansiyonel savaşı olan İran-Irak savaşına dâhil oldu. Mayıs 1987'de Irak'ın USS Stark'a saldırarak 34 denizciyi öldürmesinin ardından, Reagan yönetimi savaştan İran'ı sorumlu tuttu. ABD Donanması, İranlılara karşı Basra Körfezi'nde bir yıldan fazla bir süredir ilan edilmemiş bir deniz savaşı yaptı. Savaş, İran ve Irak'ın ateşkesi kabul etmesiyle sona erdi. Donanma, Bahreyn'de yalnızca küçük bir üs bırakarak Körfez'i büyük ölçüde terk etti. 1990'da Orta Doğu'da Türkiye dışındaki tek Amerikan askeri üssü orasıydı.

1908'den bu yana bölge, Ortadoğu'da kaçınılmaz olarak karmaşaya yol açan bölge dışı güçlerin - İngiltere, ABD, Rusya ve Çin gibi - müdahalelerine maruz kaldı. Petrol, bölgede despotik devletlerin doğuşunu ve kurulmasını da hızlandırdı. Aslına bakarsanız, petrol zengini ülkelerin çoğu, medeni ve siyasi haklarla ilgili olarak dünyanın en kötü ülkeleri arasında yer alıyor. Bu ülkeler genellikle siyasi katılımı, seçimleri ve sivil özgürlükleri çok az olan veya hiç olmayan otoriter devletler olarak etiketlenirler. [24]

Bu Petrol, aptal! [25]

"Arap dünyasındaki birçok kişi ve Amerikan kamuoyunun bazı kesimleri arasında, ABD'nin (2003'te) tam da bu (petrol) sözleşmelerinin elde etmeye çalıştığı petrol zenginliğini güvence altına almak için Irak'ta savaşa girdiğine dair şüpheler vardı." Andrew E. Kramer, The New York Times'da yazdı.

Kramer'in "şüphe"ye yaptığı atıf yetersiz bir ifadedir. Ayrıca, Seamus Milne'nin London Guardian'da yazdığı gibi, İngiliz yönetimi altında "Irak'ın zenginliğini sömürücü bir anlayışla yemek için" empoze edilen, nefret edilen Irak Petrol Şirketi'nin eski haline getirilmesinde askeri işgalin inisiyatifi ele almış olması kuvvetle muhtemeldir. "

Irak belki de dünyanın en büyük ikinci petrol rezervine sahiptir ve ayrıca çıkarılması çok ucuzdur: permafrost veya katranlı kum veya derin deniz sondajı yoktur. ABD planlamacıları için Irak'ın, dünyanın en büyük enerji rezervlerinin tam kalbinde, aynı zamanda büyük ABD askeri üslerine de ev

sahipliği yapacak itaatkâr bir yandaş devlet olarak, mümkün olduğu ölçüde ABD kontrolü altında kalması zorunludur.

İstilanın birincil hedeflerinin bunlar olduğu, birbirini izleyen bahanelerin bulanıklığı ile her zaman yeterince açıldı: Kitle imha silahları, Saddam'ın El Kaide ile bağlantıları, demokrasinin teşviki ve işgal sonucunda tahmin edildiği gibi keskin bir şekilde artan teröre karşı savaş.

Geçen Kasım (2007), Başkan Bush ve Irak Başbakanı Nuri El Maliki, ABD Kongresi'ni, Irak parlamentosunu ve iki ülkenin halkını hiçe sayan bir "İlkeler Bildirgesi"ni imzaladıklarında yol gösterici kaygılar açıkça ortaya çıktı.

Deklarasyon, Irak'ta muhtemelen şu anda ülke çapında inşa edilmekte olan devasa hava üslerini ve dünyadaki hiçbir büyükelçiliğin aksine, şehir içinde bir şehir olan Bağdat'taki "büyükelçiliği" içeren süresiz uzun vadeli bir ABD askeri varlığı olasılığını açık bıraktı. Bunlar terk edilmek için inşa edilmiyordu.

Deklarasyon'da ayrıca Irak'ın kaynaklarının sömürülmesine ilişkin son derece küstah bir açıklama vardı. Irak ekonomisinin, yani petrol kaynaklarının yabancı yatırıma, "özellikle Amerikan yatırımlarına" açık olması gerektiğini söylüyordu. Bu, ülkenizi kontrol edebilmemiz ve kaynaklarınıza ayrıcalıklı erişim sağlayabilmemiz için sizi işgal ettiğimizizin duyurulmasına çok yakın.

Dünyanın önde gelen Batılı petrol şirketleri, Irak'ın güneydeki dev sahalarını genişletiyor - British Petroleum liderliğindeki Rumaila, Exxon tarafından yönetilen West Qurna-1 ve İtalyan Eni tarafından işletilen Zubair ve Shell liderliğindeki Majnoon güney sahası.

Kürdistan Bölgesi, yaklaşık 45 milyar varil petrol rezervine ve 110 trilyon fit küpten fazla gazla sahip. ExxonMobil, Gazprom Neft, Total ve Chevron gibi dünyanın en büyük enerji şirketlerinden bazılarına petrol ve gaz imtiyazları verdi. 2013'te Kürt yerleşim bölgesi, komşusu Türkiye ile ikinci bir petrol boru hattı ve bir gaz boru hattının inşasını içeren milyarlarca dolarlık bir enerji paketi imzaladı.

Referanslar

[1] Ortadoğu'daki petrolün karmaşık hikâyesi, Mehmet Hasan Bulut –Sabah Gazetesi, 21 Kasım 2021

[2] A.g.e.

[3] A.g.e.

[4] Petrolün Laneti, Finlay Cormack – Geçmişe Bakış Dergisi, 14 Mart 2021

[5] A.g.e.

[6] A.g.e.

[7] A.g.e.

[8] Ortadoğu'da neden başka yerlerden daha fazla savaş var? Seth J. Frantzman, Kudüs Postası, 15 Haziran 2020.

[9] Ortadoğu Çatışmalarını Ateşlemek, Perry Cammack ve Michele Dunne – Carnegie Vakfı, 23 Ekim 2018

[10] "Uluslararası Silah Transferlerinde Trendler, 2017," Stockholm Uluslararası Barış Araştırma Enstitüsü (SIPRI), Mart 2018.

[11] "8 Grafikte Büyük Silah Transferlerinin Durumu", Kate Blanchfield, Pieter D. Wezeman ve Siemon T. Wezeman, SIPRI, 22 Şubat 2017, <https://www.sipri.org/commentary/blog/2017/state-major-arms-transfers-8-graphics>.

- [12] "Uluslararası Silah Transferlerinde Trendler, 2017," SIPRI, Mart 2018, https://www.sipri.org/sites/default/files/2018-03/fssipri_at2017_0.pdf.
- [13] Uzmanlara göre son 25 yılda savaşlarda en az 12,5 milyon Müslüman öldü - Anadolu Ajansı 21 Nisan 2018
- [14] Neden bizden nefret ediyorlar (II): ABD son 30 yılda kaç Müslüman öldürdü? Stephen M. Walt - Dış Politika, 30 Kasım 2009
- [15] Değersiz kurbanlar: Batı savaşları 1990'dan beri dört milyon Müslümanı öldürdü, Nafeez Ahmed –Middle East Eye, 18 Nisan 2016
- [16] Teröre karşı 20 yıllık savaşın ardından Müslümanların hayatları önemli mi? Ramzi Kassem – Washington Post 10 Eylül 2021
- [17] Ödül: Petrol, Para ve Güç İçin Destansı Macera, Daniel Yergin,(New York, 2008), 385–86; Üç Kral: İkinci Dünya Savaşından Sonra Orta Doğu'da Bir Amerikan İmparatorluğunun Yükselişi, Lloyd C. Gardner, Three (New York, 2009), 19–25.
- [18] Pozisyonumuzu kesinlikle açıklığa kavuşturalım: Herhangi bir dış gücün Basra Körfezi bölgesinin kontrolünü ele geçirme girişimi, Amerika Birleşik Devletleri'nin hayati çıkarlarına bir saldırı olarak kabul edilecektir ve böyle bir saldırı, askeri güç de dâhil olmak üzere gerekli olan her türlü yöntemle püskürtülecektir. —Jim my Carter, sendikanın eyalet adresi, 23 Ocak 1980, Carter Doktrini hakkında bkz. Zbigniew Brzezinski, Güç ve İlke: Ulusal Güvenlik Danışmanının Anıları, 1977–1981 (New York, 1983).
- [19] Amerikan politika yapımcılarının liderleri petrol satışlarından elde edilen gelirleri Batı'ya yeniden yatırmaya ikna etme çabaları hakkında bkz. Cooper, Oil Kings. Robert Vitalis, America's Kingdom: Suudi Petrol Sınırında Efsane Yaratmak (Palo Alto, 2007). Aramco, ABD merkezli petrol devleri Chevron, Texaco, Exxon ve Mobil tarafından kurulan bir şirketler birliği olan Arabian American Oil Company'nin adıydı. Aramco, Suudi Arabistan tarafından tamamen kamulaştırıldığı 1980 yılına kadar onların mülkiyetinde faaliyet gösterdi.
- [20] ABD'li uzmanların yirminci yüzyılda Suudi kraliyet ailesinin toprakları ve kaynakları üzerindeki hâkimiyetini güçlendirmedeki rolü için bkz. Toby Craig Jones, Çöl Krallığı: Petrol ve Su Modern Suudi Arabistan'ı Nasıl Dövdü? (Cambridge, Mass., 2010). Mark J. Gasiorowski, "İran'da 1953 Darbesi", Uluslararası Orta Doğu Araştırmaları Dergisi, 19 (Ağustos 1987), 261–86. Nathan J. Citino, Arap Milliyetçiliğinden OPEC'e: Eisenhower, Kral Suud ve ABD-Suudi İlişkilerinin Oluşumu (Bloomington, 2002).
- [21] Orta Doğu'da Amerika, Petrol ve Savaş, Toby Craig Jones - Amerikan Tarihi Dergisi, Cilt 99, Sayı 1, Haziran 2012
- [22] Amerika'nın Orta Doğu'daki Seçim Savaşını Bitirmek, Jeffrey D. Sachs - Uluslararası İlişkiler ve Sürdürülebilir Kalkınma Merkezi
- [23] Ortadoğu'da 'bitmeyen savaşlarımız' başladıktan 30 yıl sonra, Bruce Riedel - **Brookings Enstitüsü** 27 Temmuz 2020
- [24] Ortadoğu'da Petrol: "Kara Altın"ın Kutsamaları ve Lanetleri, Alessandro Ricci, Atlas Uluslararası İlişkiler Enstitüsü, 22 Şubat 2021
- [25] Bu Petrol, Aptal, Noam Chomsky, Khaleej Times, 8 Temmuz 2008

Dokuzuncu Bölüm

Arapların Filistinlilere İhaneti

2020'de Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Bahreyn, Sudan ve Fas, onlarca yıl önce sırasıyla 1979 ve 1994'te İsrail ile anlaşmalar imzalayan Mısır ve Ürdün'ün hamlelerinin ardından İsrail ile tartışmalı normalleşme anlaşmalarını duyurdu.

15 Eylül 2020'de Washington DC'de Beyaz Saray'ın güney bahçesinde düzenlenen törenle İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Dışişleri Bakanı Şeyh Abdullah bin Zayed bin Sultan Al Nahyan ve Bahreyn Krallığı (Bahreyn) Dışişleri Bakanı Abdullatif bin Rashid Al Zayani, Orta Doğu'da barış ve işbirliğinin teşvik edilmesi çağrısında bulunan siyasi bir bildirme olan "İbrahim Anlaşmaları Deklarasyonu" adlı üçlü bir belgeyi imzaladı.

Princeton Üniversitesi'nde eski bir gazetecilik profesörü ve sadece 1,4 milyon nüfusa sahip Ramallah'taki Al-Quds Üniversitesi Modern Medya Enstitüsü'nün kurucusu ve eski yöneticisi Daoud Kuttab'ı ödünç almak için, BAE, 423 milyon Arap ve 1,8 milyar Müslümanın sahip olduğu küresel mutabakattan kopuyor. BAE'nin kararından bir ay sonra, sadece 1,6 milyon nüfusa sahip Bahreyn de aynı şeyi yapacağını açıkladı. [1]

23 Ekim 2020'de Sudan, İsrail ile bağları normalleştirmeyi resmen kabul etti. Aynı gün Washington, Sudan'ın Dünya Bankası'na olan 1 milyar dolarlık borcunu temizlemek için bir mutabakat zaptı imzaladı. Sudan'ın İsrail ile ilişkileri normalleştirme kararı, ülke içindeki siyasi partiler tarafından geniş çapta kınandı. Ulusal Ümmet Partisi başkanı Fadul Allah Burma, "Geçiş hükümetinin böyle bir karar almaya hakkı yok ve hatta bunu parlamentoya bırakacaklarını söylediler ama bırakmadılar" dedi. "Devrimden sonra [Başkan Ömer El Beşir'e karşı] dünyayla dengeli dış ilişkiler kuracağımız konusunda anlaştık ama bu olmadı" dedi. Komünist Parti'nin önde gelen üyelerinden Kamal Karar, normalleşme anlaşmasını "aşağılayıcı" olarak nitelendirerek, geçiş hükümetinin ülkenin borçlarını hafifletme umuduyla ABD sponsorluğundaki anlaşmayı imzaladığını ileri sürdü. [2]

Aralık 2020'de İsrail ve Fas, İsrail'deki ilişkilerini normalleştirme konusunda anlaştılar.

https://en.m.wikipedia.org/wiki/Israel%E2%80%93Morocco_normalization_agreement ABD'nin Fas'ın hem Rabat hem de Cezayir destekli Polisario cephesi tarafından talep edilen tartışmalı bir bölge olan Batı Sahra üzerindeki iddiasını tanımasıyla, Fas normalleştirme anlaşması. Rabat, hareketin normalleşme olmadığını, daha ziyade 1993'te başlayan ancak 2000'de askıya alınan resmi ilişkilerin yeniden başlaması olduğunu söylüyor.

Rabat merkezli Sahra ve Afrika Stratejik Merkezi başkanı Abdel Fattah El-Fatihi, Fas'ın İsrail ile normalleşmesinin Sahra bölgesindeki konumu da dâhil olmak üzere birçok nedenden kaynaklandığını söyledi. El-Fatihi, "Fas, İsrail'de sayısı 1,5 milyondan fazla Faslı Yahudi vatandaşı olan Yahudi vatandaşlarıyla bağlarını yeniden güçlendirmek de dâhil olmak üzere çeşitli nedenlerle normalleşti." Böyle bir hareketin "koronavirüs pandemisinden sonra Fas'ın turizm faaliyetini canlandıracağını" kaydetti. [3]

The History and Politics of the Bedouin: Reimagining Nomadism in Modern Filistin (Bedevilerin Tarihi ve Siyaseti: Modern Filistin'de Göçebeliği Yeniden Tasarlamak) kitabının yazarı Seraj Assi, "Bugünün Suudi Arabistan'ının öncülleri tarafından yönetilen Arap dünyası, bir asır önce Filistin üzerindeki egemenliğini isteyerek bir süper güce bıraktı. Hiçbir şey değişmedi" (Routledge, 2018) diyor ve şunları ekliyor: Bölgesel kaosun ortasında çaresizce iktidara tutunan Arap liderler, tıpkı bir asır önce Paris'e veya Londra'ya giden en kesin yolun Filistin'i geçmek olduğuna inandıkları gibi, Washington'a giden yolun Kudüs'ten başladığına inanarak Filistinlileri bir kez daha sattılar. Ancak tarih bize, siyasi olarak hayatta kalma ve hayali bölgesel hırslar için Filistin'le ticaret yapmanın felaketin başlangıcı olduğunu öğretiyor. [4]

Moskova merkezli bir Amerikalı akademisyen olan Andrew Korybko'ya göre, "Arap-İsrail normalleşmesi, bölgedeki ortalama Arapların duygularını yansıtmayan, kesinlikle seçkinler arası bir süreçtir. "İsrail"in ve bazı Arap ülkelerinin İran'ı kontrol altına alma girişimlerini daha alenen koordine etme arzusuyla ilgili stratejik amaçlar için geliştiriliyor. Bu sürecin sonuçları açıktır ve stratejik durum en azından uluslararası düzeyde değişmektedir. Bu sürece katılan Arap ülkelerinin sayısındaki artış, elitlerinin onları birleştiren Filistin davasına ilgisizliğini gösteriyor. Arap birliğinin arkasındaki itici güç olmak yerine, şimdi Arap ve Siyonist seçkinler arasındaki birliğin itici gücü olarak kabaca sömürülüyor. Nihai sonuç, Filistinlilerin meşru kendi kaderini tayin etme haklarına saygı gösterilmediği için acı çekmeye devam edecek olmasıdır. [5]

Brookings Doha Merkezi (BDC), 27 Ağustos 2020'de Filistin ve Arap dünyası üzerine, ilişkilerin mevcut durumunu, bugün ve gelecekte Filistin kurtuluş hareketi için ne anlama geldiğini ele alan bir web semineri tartışmasına ev sahipliği yaptı. Jadaliyya'nın yardımcı editörü Mouin Rabbani, web seminerine 1970'lerin ortalarına kadar, Araplar yalnızca Filistinlileri desteklemekle kalmamış, çatışmayı bir Arap-İsrail çatışması olarak görmüşlerdi, bu da uluslararası tarafların bu konudaki Arap konumunu neden dikkate aldıklarını açıklıyor. Ardından, son on yıllarda Arap devletlerinin çoğunda yerel milliyetçiliğin ortaya çıkması nedeniyle durumun kısmen değiştiğine işaret etti. Buna ek olarak Rabbani, Camp David Anlaşmalarını Filistinliler ile Arap dünyası arasındaki ilişkilerde önemli bir dönüm noktası olarak gördü çünkü bu, Arap askeri seçeneğini ve Filistin diplomatik alternatifini masadan kaldırmıştı. Potansiyel bir Mısır-İsrail çatışmasının etkisi olmadan, Filistinliler diplomatik kozlarının ana unsurunu kaybettiler. Rabbani, on yıllar boyunca, 1960'larda Fas'la ve 1970'lerden sonra Umman'la olanlar da dâhil olmak üzere Arap-İsrail ilişkilerinin gizli olduğunu ekledi. Ancak, Madrid konferansı ve Oslo anlaşması, Filistinlileri kendi davalarının ana savunucuları olmaktan çıkarıp tek sahibi haline getiren bir başka önemli dönüm noktasıydı. Rabbani, daha önce Arap ülkelerinin Filistin davasına destek için yarıştığını, ancak son zamanlarda ABD ile daha iyi ilişkiler için rekabet içinde olduklarına dikkat çekti. [6]

Arap 'normalleştiriciler' neden İsrail ile ilişkiler konusunda halklarının onayını asla aramıyor? [7]

AB'nin Basın Özgürlüğü ödülü sahibi Libyalı akademisyen ve serbest gazeteci Dr. Mustafa Fetouri, dört Arap devletinin İsrail'le on yıllardır süren husumetin ardından ilişkilerini normalleştirmeye yönelik ani hamlesinin ardındaki nedenleri açıklıyor ve Birleşik Arap Emirlikleri, Bahreyn, Fas ve Sudan gibi ülkeler Siyonist devleti benimsemekten ne elde etmeyi umuyor? Gerçekten de, İsrail'in bu tür ülkelerle bağ arayışındaki acil ve uzun vadeli hedefleri nelerdir? Ne de olsa, onunla sınır komşusu değiller ve sömürge ileri karakolu olarak onunla herhangi bir askeri çatışmaya girmediler mi?

Dr Mustafa Fetouri, yakın Arap tarihinin bu sorulara bazı cevaplar verdiğini savunuyor:

Merhum Enver Sedat 1977'de İsrail'i ziyaret ettiğinde, Arap Devletleri Birliği'nin 1967 Hartum Zirvesi'nden sonra kabul edilen ve meşhur "Üç Hayır" olarak bilinen kararını bozdu: İsrail ile barış yok, İsrail'i tanıma yok, İsrail ile müzakere yok". 1967 savaşında İsrail tarafından işgal edilen Mısır topraklarını kurtarmak istiyordu. O zamanlar tüm Arap ülkeleri tarafından dışlanmış olan İsrail, çoğu Afrika ve Latin Amerika devleti de dâhil olmak üzere diğer birçok ülkeyle normal diplomatik ilişkiler kurmakta zor zamanlar yaşıyordu. Arap dayanışması, diplomatik olarak Siyonistleri tecrit etmeyi başardı, onları Filistin halkına zulmeden ve Filistin ve ötesindeki Arap topraklarının işgalcisi olarak gösterdi.

O halde İsrail'in ana hedefi bu izolasyonu kırmak ve mümkün olduğu kadar çok ülkeye ulaşmaktı ve bunu yapmanın en iyi yolu, Siyonist devlete karşı dört savaş vermiş en büyük ve en güçlü Arap ülkesi olan Mısır bir yana, herhangi bir Arap ülkesiyle ilişki kurmaktı.

2019-2020'de yapılan bir ankette, Mısırlıların yüzde 85'i İsrail ile herhangi bir diplomatik ilişkiye karşı olduklarını söyledi, bu da Ramazan'ın bu resim nedeniyle neden aşağılandığını ve öfkeyle

karşılandığını açıklıyor. Mısır ve ötesindeki Arapların ezici çoğunluğuna göre, İsrail hala tehdit edici bir düşman ve Arap devletleri tarafından boykot edilmelidir.

Bu kamusal ret, Filistin halkının apartheid(ırkçı) İsrail'in elinde çektiği acıyla doğrudan bağlantılıdır. Öte yandan İsrail, Filistinlilere karşı akla gelebilecek her türlü zulmü gerçekleştirmeye devam ediyor ve bu da Arap halkının zaten uzak olan bunu kabul etme şansını daha da azaltıyor.

Siyonist İsrail'in BAE, Bahreyn, Sudan ve Fas gibi diğer Arap ülkeleriyle farklı türde bir barış aramasının ana nedenlerinden biri budur.

İsrail'in şu anki hedefi, Mısır'la Barış Antlaşması'nı imzaladığı zamanki gibi savaşa karşı barış değil. Son yirmi yıldır sergilediği tavır bu anlamda barış istemediğini gösteriyor.

Bunun yerine İsrail, Filistin'deki tüm çatışmanın tarihi anlatısının içini boşaltmaya çalışıyor ve yavaş yavaş onun yerine, Filistin'in aslında Yahudi halkının vaat edilmiş toprakları olduğunu ve Filistinlilerin hiçbir zaman bir ulus olarak var olmadığını söyleyen kendi anlatısını koyuyor. Bu, Filistin'in gerçekten de topraksız insanlar (Yahudi diasporası) için insansız bir ülke olduğuna dair uzun süredir devam eden Siyonist inanca dayanmaktadır. Bunun devam etmesi için, saf bir Yahudi devleti olarak kalmalı ve sürekli genişlemelidir - daha fazla Arap toprağı işgal ederek değil, çarpık tarih yoluyla onların zihinlerinde yer edinerek. İsrail için barış artık Filistinliler pahasına da olsa normalleşme anlamına geliyor.

Burada rol oynayan iki faktör daha var: Birincisi, yeni düşmanın İsrail değil, İran olduğu fikri. Bu, İsrail'i, İran'a yakınlıkları nedeniyle kendilerini koruyamayan BAE ve Bahreyn gibi ülkeler için doğal bir müttefik haline getiriyor. Ve ikincisi, Suudi Arabistan tarafından desteklenen ve ABD tarafından üretilen, Şii çoğunluklu İran'dan gelen Şii tehdidinin, ortak düşmanlarına dayanarak müttefiklerin ona karşı dizilmesi gereken daha ciddi bir tehdit olduğunu söyleyen fikir; yani İran.

İsrail'in yeni Arap dostları, İsrail işgalcisini kucaklayarak Washington'dan daha fazla iyilik gördüklerine inanıyorlar.

Bu, Sudan ve Fas'ın neden İsrail ile ilişkileri normalleştirdiğini açıklıyor -aslında Dr Mustafa Fetouri, eski ABD Başkanı Donald Trump'ın İsrail ile normalleşmeyi Washington-Hartum arasındaki yakınlaşma için bir koşul haline getirdiği sonucuna varıyor.

Theodor Herzl, Osmanlıları Filistin'i satmaya nasıl ikna edemedi?

İngiliz İmparatorluğu'nun emriyle Filistin'in sömürgeleştirilmesini başlatan tartışmalı Balfour Deklarasyonu'ndan çok önce, Siyonizm'in önde gelen kurucularından biri olan Theodor Herzl, bir Yahudi ülkesi için Osmanlı devletine başvurdu. 1896'da Herzl bir emlak fırsatı sezdi ve Osmanlı Padişahı II. Abdülhamid'in geri çeviremeyeceğini düşündüğü bir anlaşmayla İstanbul'a geldi. Osmanlı devleti, 19. yüzyılın sonunda bugünkü değeri 11,6 milyar dolar olan birikmiş borç yükü altında gıcırdamaktaydı. Borç, İngilizler, Fransızlar, Almanlar, Avusturyalılar, İtalyanlar ve Hollandalılar gibi Avrupa güçlerini temsil eden Osmanlı Umumi Borçlar İdaresi adı verilen bir araçla kontrol ediliyordu. Bu, Avrupalı sömürgeci güçlere Osmanlı devleti içinde nihayetinde onun mahvolacağını kanıtlayacak bir kontrol düzeyi sağladı. [8]

Tarihi bir kayda göre Herzl, Yahudilerin Filistin'i kolonileştirmeleri için bir ferman çıkarması için Osmanlı Sultanına 20 milyon pound (bugünkü para birimiyle yaklaşık 2,2 milyar dolar) ödemeyi teklif etti. Sultan II. Abdülhamid, 1896'da Herzl'in muhatabı Philip de Newlin'ski'ye, "Eğer Bay Herzl benim olduğu kadar senin de dostunsa, ona bu konuda bir daha adım atmamasını öğüt. Bir karış toprak bile satamam, çünkü o benim değil, halkımdır. Halkım bu İmparatorluğu kanlarıyla savaşılar kazanmış ve onu kanlarıyla suladı. Elimizden alınmasına izin vermeden önce onu yine kanımızla örteceğiz." [9]

Herzl nihayet 1901'de Sultan II. Abdülhamid ile yüz yüze görüştüğünde, Yahudi finansörlerin İstanbul'da bir şirket kurabileceklerini ve zamanla Osmanlı borçlarını Avrupalı güçlerden satın alabileceklerini önerdi. Karşılığında, Filistin'deki bazı topraklara özerklik verilebilir ve Yahudi göçü için bir hedef haline gelebilir. Herzl'in fikri, bağımsızlık konusunda bir uzlaşmaydı, ancak II. Abdülhamit, İmparatorluk içindeki dış borçları toparlama fikrine meraklıyken, Filistin'in Yahudi kolonizasyonu ile bağlantılı olmayacak ayrı bir anlaşma olduğunu ileri sürdü.

Osmanlı'nın Berlin Büyükelçisi Ahmet Tefik Paşa, İstanbul'a gönderdiği ayrıntılı bir raporda, "Siyonizm hakkında yanılsamalara kapılmamalıyız" diye yazmıştı ve şunu ekledi; amaç, "Filistin'de komşu ülkelere de yayılacak olan büyük bir Yahudi Devleti kurmak"tan başka bir şey değildi. Sultan II. Abdülhamid anılarında, Herzl'in devleti toprak üzerindeki nihai niyetleri konusunda aldatmaya çalıştığını belirtti. Osmanlı şüpheleri daha sonra doğrulandı, Herzl İstanbul'a başvurmanın sonuç vermeyeceğini anlayınca İngilizlerle ittifak kurdu - gerisi tarih oldu. [10]

Sultan iktidara gelene kadar bunun farkına vararak; İsrail'in yaratılması mümkün değildir. Theodore Herzl, masonlarla ittifak yaparak Sultan II. Abdülhamid'i devirmek için bir plan yaptı. 1909'da 33 yıllık saltanatına son veren askeri darbe sonucu padişahın devrilmesiyle başardı. Osmanlı İmparatorluğu'nun son güçlü padişahıydı. Tahttan indirilmesinden 10 yıl sonra Osmanlı İmparatorluğu çöktü. Sultan II. Abdülhamid, Mekke, Medine ve Kudüs'ü aynı anda koruyan son Müslüman hükümdardı. Siyonistler planlarında başarılı oldular ve ardından İsrail kuruldu. O inandığı şey için savaştı.

Osmanlı'nın Filistin konusunda reddettiğini Araplar kabul edecek mi?

Kıdemli Lübnanlı siyasetçi Walid Joumblatt, Yahudi siyasetçi Theodor Herzl'in Filistin topraklarını satın alma teklifine Osmanlı imparatorluğunun tepkisi ile "yüzyılın anlaşması" olarak bilinen ABD'nin arka kanal Orta Doğu planına Arapların tepkisi arasında bir karşılaştırma yaptı. Herzl (1860-1904), orada bir Yahudi devleti kurmak amacıyla Filistin'e Yahudi göçünü teşvik eden modern Siyonist hareketin kurucusuydu. [11]

Lübnan'daki Dürzî cemaatinin lideri Joumblatt 26 Haziran 2019'da Twitter'da "Sultan II. Abdülhamid döneminde Herzl, Yahudileri oraya göndermek için Filistin'i satın almak istedi ancak Sultan [teklifi] reddetti." "Bugün Bahreyn'de, [kıdemli ABD danışmanı] Herzl'in torunu Jared Kushner, halkını Ürdün, Sina, Lübnan, Suriye ve diasporaya nakletmek için Araplardan Filistin'i satmalarını isteyecek." "Osmanlı'nın reddettiğini Araplar kabul edecek mi?" diye sordu. [12]

28 Haziran 1890'da Sultan II. Abdülhamid, Siyonistlerin Şahan krallıklarında (Osmanlı toprakları) barınmalarını yasaklayan ve geldikleri yerlere geri gönderen bir saltanat fermanı çıkardı. Fermana göre Padişah, Osmanlı topraklarının özellikle Filistin Yahudilerine satışını yasaklamış ve bu emirleri uygulamak için özel bir polis birimi kurmuştur. [13]

Referanslar

[1] Proje Sendikası

[2] Anadolu Ajansı

[3] A.g.e.

[4] Araplar Filistin'e Nasıl İhanet Etti – Yine yazan Seraj Assi, Haaretz, 5 Şubat 2020

[5] Tahran Times 10 Mayıs 2021

[6] Filistin ve Arap dünyası üzerine Brookings Doha Center (BDC) web semineri - 27 Ağustos 2020

[7] Arap 'normalleştiriciler' neden İsrail'le ilişkiler konusunda halklarının onayını asla aramıyor? Dr. Mustafa Fetouri, Orta Doğu Monitörü – 16 Haziran 2022

[8] Theodor Herzl, Osmanlıları Filistin'i satmaya nasıl ikna edemedi? Elis Gjevori - TRT World, 25, 2021

[9] A.g.e.

[10] A.g.e.

[11] Osmanlı'nın Filistin konusunda reddettiğini Araplar kabul edecek mi? – Anadolu Ajansı, 26 Haziran 2019

[12] A.g.e.

[13] A.g.e.

Onuncu Bölüm

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) başarısızlığı

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT), Birleşmiş Milletler'den sonra dünyanın en büyük ikinci devletlerarası kuruluşudur.

Eylül 1969'da eski Kudüs Müftüsü'nün tüm İslam ülkelerine Fas'ın Rabat kentinde yapılacak Birinci İslam Zirvesi'ne katılma çağrısı yapması üzerine kuruldu.

Zirve, Ağustos 1969'da Kudüs'teki kutsal Mescid-i Aksa'ya düzenlenen kundaklama saldırısına yanıt olarak düzenlendi. Bu tarihi toplantı, İİT'nin oluşumunda etkili oldu ve İslami dayanışma, İslam devletleri arasındaki işbirliğini ve alışverişi artırmanın çerçevesi haline geldi.

1971'de Müslüman Dışişleri Bakanları Konferansı, İİT Tüzüğü'nü onaylayarak İİT'yi resmen kurdu. Bugün İİT, toplam nüfusu yaklaşık iki milyara ulaşan 57 üye devletten [1] oluşmaktadır.

2005 yılında İİT, terörizm, İslamofobi, kötü yönetim ve ekonomik eşitsizlik gibi konuları ele almak için on yıllık bir planı kabul etti.

İİT Tüzüğü, Örgütün hedeflerini belirledi. En önemli hedefler şunlardır:

- Üye Devletlerarasındaki kardeşlik ve dayanışma bağlarını güçlendirmek ve pekiştirmek;
- Ortak çıkarları korumak ve korumak ve Üye Devletlerin meşru davalarını desteklemek ve koordine etmek ve özelde İslam dünyasının, genelde uluslararası toplumun karşılaştığı zorluklar karşısında Üye Devletlerin çabalarını birleştirmek;
- Kendi kaderini tayin etme hakkına saygı göstermek, içişlerine müdahale etmemek ve her Üye Devletin egemenliğine, bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne saygı göstermek;
- Üye Devletlerin ortak çıkarlarını güvence altına almak için küresel siyasi, ekonomik ve sosyal karar verme süreçlerine aktif olarak katılımını sağlamak;
- BM tüzüğünde ve uluslararası hukukta öngörüldüğü gibi Halkların haklarına verdiği desteği tekrar teyit etme;
- İslami Ortak Pazarın kurulmasına yol açan ekonomik entegrasyonu sağlamak için; İslam içi ekonomik ve ticari işbirliğini güçlendirmek;
- Üye Devletlerde sürdürülebilir ve kapsamlı insani gelişme ve ekonomik refahı sağlamak için çaba sarf etmek;

- İslam'ın gerçek imajını korumak ve savunmak, İslam'ın karalanmasına karşı mücadele etmek, medeniyetler ve dinler arasında diyalogu teşvik etmek;
- Bilim ve teknolojiyi iyileştirmek ve geliştirmek ve bu alanlarda Üye Devletlerarasında araştırma ve işbirliğini teşvik etmek; [2]

İİT Tüzüğü ayrıca şöyle der: Tüm Üye Devletler, diğer Üye Devletlerin ulusal egemenliğine, bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne saygı göstermeyi taahhüt eder ve başkalarının iç işlerine karışmaktan kaçınır.

İİT üyeleri dünya nüfusunun yüzde 22'sini temsil ediyor, dünya GSYİH'sının yüzde 2'sine, dünya ticaretinin yüzde 1,3'üne ve yatırımların yalnızca yüzde 1,5'ine sahip. İİT nüfusunun yüzde yirmi beşinin tıbbi tesislere veya güvenli içme suyuna erişimi yok. Nüfusun yarısı, en yoksul olarak sınıflandırılan yoksulluk sınırının altında yaşıyor. [3]

İslam ülkelerinin bu iç karartıcı tablosu sadece ekonomik ve sosyal alanlarla sınırlı değil, eğitim ve teknoloji alanında da aynı derecede hayal kırıklığı yaratıyor.

İİT üyesi ülkeler, dünyadaki enerji kaynaklarının yüzde 70'ine ve mevcut hammaddelerin yüzde 40'ına sahiptir, ancak GSYİH'leri dünya GSYİH'sının yalnızca yüzde 5'i kadardır. Müslüman ülkeler eğitim ve teknolojide sefil bir şekilde geri kalıyor.

Hindistan'da 3.000 ve Birleşik Krallık'ta 5.000 ile karşılaştırıldığında her yıl yalnızca 500 doktora üretiyorlar. Eğitim ve araştırma kurumlarının veya mükemmeliyet merkezlerinin hiçbirisi dünyada ilk 100'de yer bulamıyor. [4]

İİT, bu krizlerin hiçbirine anlamlı bir şekilde yanıt veremedi veya her zirvenin sonunda yüksek sesli açıklamalar yapmak dışında herhangi bir düşünce ve eylem birliği gösteremedi. Krizleri kontrol altına almak veya trajedileri önlemek için hiçbir şey yapılmadı. İİT sadece sessiz bir seyirci olarak kaldı.

İİT, varoluşunun 53. yılında 2022 Eylül ayında yarıştı. Gözlemci Ülkeler olan Bosna Hersek, Rusya, Tayland, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile birlikte İİT'nin üye sayısı şimdiye kadar 25'ten 57'ye yükseldi. [5]

Eylül 2022'de İİT, kuruluşunun 23. yılını kutladı ancak varlığının 23 yılı boyunca, üye devletlerin arasında devletlerarası farklılıklar, büyük Batı dünyası etkisine sahip düşmanca dış politika ve toprak anlaşmazlıkları olduğu için uyum ve birlik yaratmada başarısız oldu.

Altı büyük felaket

İslam Dünyası, kuruluşundan bu yana altı büyük felakete tanık oldu ve bu felaketler onu uluslararası siyasette neredeyse sıfıra indirdi.

1. Doğu Pakistan Fiyaskosu (1971); 2. Afganistan'a Sovyet müdahalesi (1979-1989); 3. İran-İrak savaşı (1980-1988); 4. İsrail'in Lübnan'a saldırısı (1982); 5. ABD'nin Afganistan'ı işgali (2001-2021); 6. ABD'nin Irak'ı işgali (2003-2011)

1971'de Hindistan'ın silahlı müdahalesiyle Pakistan'ın parçalanması, 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgali, İran-İrak savaşı, Sovyetlerin Afganistan'a müdahalesi ve ABD'nin Irak'ı işgali, Müslüman dünyasının birlik, onur ve egemenliğine ölümcül bir darbe indirmiştir. İİT, bu krizlerin hiçbirine anlamlı bir şekilde yanıt veremedi veya her zirvenin sonunda yüksek sesli açıklamalar yapmak dışında herhangi bir düşünce ve eylem birliği gösteremedi. Krizleri kontrol altına almak veya trajedileri önlemek için hiçbir şey yapılmadı. İİT sadece sessiz bir seyirci olarak kaldı. [6]

Sharifi'nin (2014) belirttiği gibi, İİT siyasi ve stratejik meseleleri çözmede başarılı olmamıştır: Örgüt, kendi seçim bölgesi içinde savaşı önlemek, İsrail-Filistin meselesinde tutarlı bir Müslüman bakış açısı izlemek, Müslüman Dünyası içindeki mezhepsel rekabeti ve çatışmayı bırakmak ve aşırılıkçılıkla

mücadele etmek gibi çok önemli konularda işbirliğini sağlamakta defalarca başarısız oldu. Üye Devletler, siyasi konularda sürekli olarak sapan pozisyonlar alarak fikir birliğini veya kararların geçmesi için gerekli olan üçte iki çoğunluğun elde edilmesini engelliyor. [7]

İİT üyeleri arasında tek birleştirici güç İslam'dır, aksi takdirde aralarında ciddi farklılıklar vardır. Ayrıca çoğu üye devlet, İİT'den daha öncelikli olduğu düşünülen diğer bölgesel örgütlerin üyesi olduğundan, İİT'nin güvenilirliği ve gücü sınırlı kalmaktadır.

14. İİT zirvesinde hırçınlık

Üye Devletler arasında devletlerarası farklılıklar olduğu için, İİT'nin ana başarısızlıkları arasında uyum ve birlik eksikliği vardır. Şii-Sünni çatışması, Batı Dünya Etkisi ve Bölge Anlaşmazlıkları ile karşıt dış politika vardır.

Üyeler arasında birliğe ulaşılamaması, en iyi 31 Mayıs 2019'da Suudi Arabistan'ın Mekke kentinde düzenlenen 14. İİT Zirvesinde yansıtılmaktadır.

Mekke Zirvesi "Gelecek İçin Birlikte" başlığı altında yapıldı. Zirveye Kral Salman başkanlık etti ve Müslüman dünyasındaki güncel konular ve olaylar üzerinde birleşik bir duruş geliştirmeyi amaçladı.

14. İİT Zirvesi öncesi acil olarak Arap Ligi ve Körfez İşbirliği Konseyi (GCC) zirveleri 30 Mayıs 2019'da yapılacak. Suudi Dışişleri Bakanlığı, zirvelerin nedenlerini, Yemen ordusu güçleri tarafından Krallık'taki iki büyük petrol pompalama istasyonuna gerçekleştirilen misilleme insansız hava aracı saldırılarının yanı sıra BAE'deki Fujairah kıyılarında ikisi Suudi Arabistan'a ait olmak üzere dört petrol tankerinde "sabotaj saldırıları" olarak belirtti.

Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, Mekke zirvesi, Husi isyancılarla savaşan Suudi/batı destekli Yemen Cumhurbaşkanı Abdrabbuh Mansur Hadi hükümetine desteğini yineledi. Konferans, Yemen Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Cumhurbaşkanı Abdu Rabuh Mansour Hadi tarafından temsil edilen Yemen'de anayasal meşruiyete ve Yemen'de güvenlik, siyasi ve ekonomik istikrarı sağlamaya yönelik ulusal çabalarına sürekli desteğini yineledi ve Yemen Devlet kurumlarının eski haline getirilmesi ve güçlendirilmesine yönelik bir adım olarak Yemen Parlamentosu oturumlarının yeniden başlamasını ve Parlamento'ya yeni bir başkanlık seçilmesini takdir etti. BM'nin Körfez İşbirliği Konseyi Girişimi ve Uygulama Mekanizmasının tam olarak uygulanmasına ve Yemen Ulusal Diyalog Konferansı'nın çıktılarına dayalı siyasi bir çözüme yönelik siyasi süreci sürdürmesine, uluslararası meşruiyet kararlarıyla, özellikle de BM Güvenlik Konseyi 2216 (2015) No'lu Kararıyla tutarlı olarak desteğini teyit etti. Üçlü doğrulama süreci de dâhil olmak üzere, 2451 ve 2452 sayılı Güvenlik Konseyi Kararları uyarınca İsveç toplantılarının sonuçlarının uygulanmasını destekledi. [8]

İİT zirvesi, Suudi Arabistan'ın küresel petrol kaynaklarını hedef alan petrol pompalama istasyonlarına yönelik bir "terörist saldırısı" kınadı. Zirve bildirisinde ayrıca, Birleşik Arap Emirlikleri'nin karasuları yakınlarında dört gemiye yönelik uluslararası deniz trafiği güvenliğini tehdit ettiğinin söylendiği "sabotaj operasyonları" da kınandı. Konferans, Umman Denizi'ndeki Birleşik Arap Emirlikleri Devleti'nin ekonomik sularında dört sivil ticari gemiyi hedef alan yıkıcı eylemleri, uluslararası deniz trafiğinin güvenliğini ve emniyetini tehdit eden bir suç eylemi olarak değerlendirerek, şiddetle kınadı ve uluslararası toplumu, deniz trafiğinin ve güvenliğinin sağlanması ile bölgenin istikrar ve güvenliğinin sağlanmasında üzerine düşen sorumluluğu üstlenmeye davet etti. [9]

İran reddediyor

İran, İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) 14. zirvesinin ardından yayınlanan nihai bildiriye, tüm İİT üye ülkelerinin görüşlerini yansıtmadığını söyleyerek reddetti. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Abbas Musavi, zirveye ev sahipliği yapan Suudi Arabistan'ı "İran aleyhindeki iddiaları dengelemek için kutsal Ramazan ayını ve kutsal Mekke şehrini kullanmakla" suçladı. [10]

Musavi ayrıca Riyad'ı "Uluslararası Kudüs Günü ve İİT zirvesinin Filistin halkının hakları için baskı yapma fırsatını kaçırmakla... Ve bunun yerine Müslüman ve bölge ülkeleri arasında anlaşmazlık çıkarmayı seçmekle" suçladı.

Musavi, İİT üye devletlerinin liderlerinin "Filistin meselesinin bölücü politikaların gölgesinde kalmasına izin vermeyeceklerini" umduğunu dile getirdi.

İran, Suudi Arabistan'ın komşu ve Arap ülkeleri İran'a karşı bir araya getirme girişiminin "ABD ve Siyonist rejimin İslam Cumhuriyeti'ne karşı yürüttüğü beyhude bir sürecin devamı" olduğunu söyleyerek Arap zirvesinin açıklamasını da kınadı.

Suriye reddediyor

Suriye, İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) Mekke'de düzenlediği zirve sonrası yaptığı açıklamayı, bunun Suriye'nin iç işlerine müdahale olarak kabul edilemez olduğunu söyleyerek reddetti.

İİT'nin Suriye ile ilgili bildirisinde şu ifadeler yer verildi: "Konferans, Suriye'nin birliğini, egemenliğini, toprak bütünlüğünü ve sosyal uyumunu koruma ihtiyacına ilişkin ilkeli tutumunu ve tam yürütme yetkilerine sahip karşılıklı mutabakata varılmış bir geçiş yönetim organı kurmayı amaçlayan Cenevre I Tebliği ve Suriye liderliğindeki ve Suriye'nin sahip olduğu bir kanun önünde eşitlik, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygı ilkelerinin hâkim olduğu çoğulcu, demokratik ve sivil bir sistem üzerine kurulu yeni bir Suriye Devleti'nin kurulmasına yol açacak siyasi geçiş sürecini teyit etti. Konferans ayrıca Uluslararası Suriye Destek Grubu'na ve BM Özel Temsilcisi'ne müzakere sürecini yeniden başlatma desteğini teyit etti." [11]

Suriye, Mekke'deki acil Arap zirvesinin sonunda yayınlanan bir bildiriye de yalanladı. Suriye Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, "Suriye, Suudi Arabistan'da düzenlenen acil Arap zirvesinin sonuç bildirgesinde İran'ın Suriye'nin içişlerine müdahalesine ilişkin beyan edilenleri reddetmekte ve bu tebliğde bahsedilenleri Suriye iç meselelerine kabul edilemez bir müdahale olarak görmektedir."

"Suriye, İran'ın varlığının meşru olduğunu, çünkü Suriye hükümetinin talebi üzerine geldiğini ve zirvedeki bazı katılımcıların sponsorluğunda Suriye'nin terörle mücadele çabalarına katkıda bulunduğunu yineliyor."

"Zirve, meşruiyetten yoksun olan ve çeşitli terör gruplarına sınırsız destek sağlamayı ve Suriye çatışmasını uzatmayı hedefleyen diğer ülkelerin Suriye krizine müdahalesini kınamak içindi."

Arap Tebliği

Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) liderleri ve zirveye katılan Arap Birliği üyelerinden birer nihai bildiri, Suudi Arabistan ve BAE'nin haklarını saldırılara karşı çıkarlarını savunması için destekledi.

Arap Birliği Genel Sekreteri Ahmed Aboul Gheit tarafından okunan açıklamada liderler, "İran, Arap devletlerinin egemenliğine saygı duymalı ve bölgedeki güvenlik ve istikrarı tehdit eden ülkelerin içişlerine karışmayı bırakmalı."

Ancak zirvede Arap devletleri arasında tam bir görüş birliği sağlanamadı ve Irak Arap bildirisine itiraz etti.

Irak Cumhurbaşkanı Barham Salih, Arap liderlere İran'ın güvenlik ve istikrarının tüm Müslüman ve Arap devletlerinin çıkarına olduğunu söyledi. Bin 400 kilometrelik sınırı ve [İran ile] bir takım ilişkileri paylaştığımız için güvenliğinin hedef alınmasını ummuyoruz" dedi. "Dürüst olmak gerekirse, komşu bir İslam ülkesinin güvenliği ve istikrarı Müslüman ve Arap devletlerinin çıkarıdır." [12]

Referanslar

[1] İslam İşbirliği Teşkilatı, yirmi altısı Asya'dan, yirmi yedisi Afrika'dan, ikisi Avrupa'dan ve ikisi Güney Amerika'dan olmak üzere elli yedi (57) Müslüman Devletten oluşmaktadır. Bunlar Afganistan, Arnavutluk, Cezayir, Azerbaycan, Bahreyn, Bangladeş, Benin, Burkina Faso, Brunei, Kamerun, Çad, Komorlar, Fildişi Sahili, Cibuti, Mısır, Gabon, Gambiya, Gine, Gine-Bissau, Guyana, Endonezya, İran, Irak, Ürdün, Kuveyt, Kazakistan, Kırgızistan, Lübnan, Libya, Maldivler, Malezya, Mali, Moritanya, Fas, Mozambik, Nijer, Nijerya, Umman, Pakistan, Filistin, Katar, Suudi Arabistan, Senegal, Sierra Leone, Somali, Sudan, Surinam, Suriye, Tacikistan, Türkiye, Tunus, Togo, Türkmenistan, Uganda, Özbekistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Yemen. Bu üye devletler, Filistin dışında Birleşmiş Milletler Teşkilatına da üyedir. Filistin, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nda gözlemci statüsüne sahiptir.

[2] İİT web sitesi

[3] Dawn Karachi, 2009

[4] Dawn Karachi, 2009

[5] İİT, bu daimi üyelerin yanı sıra bazı devlet ve kuruluşlara da gözlemci statüsü vermiştir. Gözlemci devletler Bosna Hersek, Orta Afrika Cumhuriyeti, Rusya ve Tayland'dır. Gözlemci Müslüman Örgütler Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi, Kıbrıs Türk Devleti. Observer Uluslararası Örgütleri, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, Afrika Birliği, Arap Devletleri Ligi, Bağılantısızlar Hareketi ve Birleşmiş Milletler'dir.

[6] İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) 47 Yılı: Prof. Dr. Muhammad Saleem Mazhar* ve Dr. Naheed S. Goraya'nın Eleştirisi - Muslim Perspectives Cilt I, Sayı 2, 2016.

[7] A.g.e.

[8] İİT Tebliği

[9] A.g.e.

[10] IRNA haber ajansı 31 Mayıs 2019

[11] İİT Tebliği

[12] Radio Free Europe 31 Mayıs 2019

Bölüm Onbir

Batı Medeniyetinin Düşmanı Olarak İslam

İslam, Müslümanları 1648 Vestfalya Barış Antlaşması'nda oluşturulan ulusun ötesinde farklı değerler, bağlılıklar ve kimlikler dizisine bağlayan görünmez bir yapıştırıcıdır. İslam direniyor ve hâlâ Batı'nın yegâne mührü olan medeniyetin ve onun hâkim olduğu siyasi, kültürel ve sosyo-ekonomik modelinin damgasını vurduğu bir dünyayı tanımadı.

Medeniyet terimi genellikle tekil olarak on sekizinci yüzyıldan beri medeniyet olarak Batı'da bulunan modern Batı medeniyeti anlamında kullanılır; İslam medeniyeti de dâhil olmak üzere diğer tüm

medeniyetleri sistemli bir şekilde yıkmaya ve yok etmeye girişen bir medeniyet. Tamamen 'modern', Batı ahlakına dayalı bir dünya düzeni adına yapılıyor.

Batı'da sadece kendi geleneğini rasyonel ve bilimsel olarak görme ve diğer gelenekleri sadece propaganda, dinsel gericilik veya hurafe olarak karalama eğilimi vardır. Küresel kültürel gelişme genellikle Yahudi-Hristiyan Batı kültürüyle karşılaştırılarak ölçülür. Sonuç olarak, sözde modernite, İslam toplumlarının bir özelliği olarak görülmemektedir. Bunun yerine, ağırlıklı olarak Hristiyan Batı tarafından evrensel bir uygarlaşma sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak görülüyor.

Bu şemaya göre Batı ilerici, akılcı, aydın ve laikdir. İslam gericidir, fanatiktir, irrasyoneldir ve köktendincidir. İlginç olan İslam ile Hristiyanlığın, Batı ile Doğu'nun değil, İslam ile Batı'nın, bir dinin ve bir coğrafyanın zıt olmasıdır.

Ayrıca, Batı'nın kendini üstün hissetmesi ve Yahudi-Hristiyan Batı kültürünü 'en iyi' ve 'en ilerici' kültür olarak görmesi açıkça çok önemlidir.

İslam, Batı ve Gelecek üzerine yazan Arnold J Toynbee'nin 1948'de Civilization on Trial adlı kitabında şu iddiada bulunması şaşırtıcı değildir:

"Modern Batı'nın İslam dünyasına yönelik bu eşmerkezli saldırısı, iki medeniyet arasındaki mevcut karşılaşmayı başlatmıştır. Bunun, Batı medeniyetinin tüm insanlığı tek bir büyük toplumda birleştirmekten daha azını amaçlamadığı ve insanlığın modern Batı tekniğiyle kullanabileceği kara, hava ve denizdeki her şeyin kontrolünü amaçladığı daha da büyük ve daha iddialı bir hareketin parçası olduğu görülecektir.

"Batı şimdi İslam'a ne yapıyorsa, aynı anda hem hayatta kalan diğer medeniyetlere -Ortodoks Hristiyan, Hindu ve Uzak Doğu dünyası- hem de şu anda Tropical Afrika'nın son kalelerinde bile körfezde olan hayatta kalan ilkel toplumlara yapıyor. Dolayısıyla, İslam ile Batı arasındaki çağdaş karşılaşma, geçmişteki temaslarının herhangi bir aşamasından yalnızca daha aktif ve samimi olmakla kalmıyor; aynı zamanda, Batılı insanın dünyayı "Batılılaştırma" girişiminde bir olay olması bakımından da ayırt edicidir - bu, muhtemelen en önemli olarak değerlendirilecek bir girişimdir ve neredeyse kesinlikle iki dünya savaşı yaşamış bir neslin tarihindeki en ilginç özelliktir.

"Böylece İslam bir kez daha sırtını duvara dayayarak yüzünü Batı'ya çeviriyor; ama bu sefer şans, Haçlı Seferleri'nin en kritik anında bile olduğundan daha fazla aleyhine, çünkü modern Batı, yalnızca silahlarda değil, aynı zamanda askeri bilimin nihai olarak dayandığı ekonomik yaşam tekniğinde de ondan üstün ve her şeyden önce manevi kültürde - medeniyet denen şeyin dışsal tezahürlerini yaratan ve sürdüren tek başına içsel güç.

Hristiyan Batı'nın geçmişte evrensel bir kurtuluş misyonuna sahip olduklarına dair sahip oldukları görüş, birçok açıdan aynıdır. Daha önce 'İsa için dünyayı kazanmak' gerekli görülürken, şimdi 'modernleşme' -yani Batı modeline bağlılık- ihraç ediliyor ve neredeyse Evanjelik bir coşkuyla kesin bir kurtuluş aracı olarak vaaz ediliyor.

Batı, İslam ülkelerindeki sayısız siyasi, kültürel ve sosyal olgudan sorumlu tutulmuş bir din olarak İslam üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ve Batı kültüründe böyle bir korkuyu, Batı'nın aydınlanmış toplumlarından kovduğunu düşündüğü bir din korkusunu yaratan, bir din olarak İslam'dır. Reinhard Schulze'den alıntı yapacak olursak: Batı, Doğu'ya kıyasla kendi aydınlanmasını ve dinin gücünden bağımsızlığını yeniden canlandırıyor, aslında kanıtıyor gibi görünüyor. Bu aynı zamanda, dünyanın

dine karşı zaferi veya Batı'nın kendisinde aklın irrasyonelliğe karşı kazandığı şüphelerin ortaya çıkmasından da kaynaklanmaktadır. [1]

Manevi olanı dünyevi olandan ayırmayan, toplumun hak, menfaat ve esenliğini fertlerden önde tutan bir din olarak İslam, günümüzde insanlığın tek bir ekonomik model ve zihniyetin kurallarını dayatmayı amaçlayan küreselci kalıba göre tek tipleşmesinin önünde büyük bir fren ve engel oluşturmaktadır. Bu dünya görüşünün destekçileri, hâlâ ayakta duran, Katoliklikten farklı olarak, giderek daha fazla saygısızlığa uğrayan modern dünyanın “taleplerine” boyun eğerek tamamen tahttan feragat eden İkinci Vatikan Ekümenik Konseyi'nden bu yana evrensel bir mesleğe sahip diğer tek tanrılı din olan bu cıvatayı kırmak için yorulmadan çalışırlar. Hatırlamak gerekirse, yepyeni Papa XXIII. John'un güdümünde oluşturulan bu Konsey, etkileri bugün hâlâ hissedilen üç ana hedef belirlemiştir: kilisenin kendisini yenilemek (aggiornamento yapmak için), tüm Hristiyanların birliğini yeniden kurmak ve Kilise'nin çağdaş dünyayla diyaloguna girmek. [2]

Fransız yazar Pierre Hillard, İslam'ın artık “Yeni Dünya Düzeni'ne karşı son kale” olduğunu söylerken bunu çok iyi anlamıştı. Laurent Fendt'in 11 Ocak 2010'da “Ici et Maintenant” Radyosu'nda kendisine sorduğu şu soruya, “Bir dünya hükümeti durumunda, dünyayı yönetmeye devam etmesi için öne sürülen düşman ne olurdu?” Pierre Hillard, “Yeni Dünya Düzeni çerçevesinde şu anda düşman İslam'dır (...) çünkü İslam, ahirete dair umut veren tek dindir (...) Küreselci ruh için bu kabul edilemeyecek bir rekabettir, çünkü Müslüman -her halükarda çok daha az anlayışında- maddi zevklere, tüketim toplumuna odaklanmayacaktır; bu yüzden ne pahasına olursa olsun Amerikan yaşam tarzını yüceltmeyen bu İslam'ı yok etmek gerekiyor”. Ve Ralph Peters'in bir Amerikan askeri dergisinde [3] bir “İslam'ın Vatikan'ı” lehinde yalvaran bir makalesine atıfta bulunurken, şu sonuca varmadan önce John XXIII'ün Terris'deki ansiklopedisi Pacem'i hatırlıyor: “Katolikliği başardılar ve direnmeye çalışan İslam'dan başka bir şey kalmadı.”

Olivier Roy'un, Avrupa Hristiyan mı? Adlı kitabından alıntı yapan Hilal-Harvald, Batı Avrupa'da önemli bir Müslüman varlığının gelişinin, Hristiyan değerlerinin çöküşü ve dinin kültürden kopmasıyla aynı zamana denk geldiğini söylüyor. Bu, Effie Fokas'ın (Religious America, Secular Europe? Kitabının yazarı) İslam'a duyulan rahatsızlığın köriklediği “büyük kimlik krizleri” olarak tanımladığı şeye neden oldu. [4] Batı Avrupa'da dindar Müslümanların artan varlığı, çoğunluk kültürü için bir sıkıntı veya meydan okuma değil, aksine medeniyet için bir tehdittir, çünkü sadakatleri İslam medeniyetine kalacaktır. [5]

İslami kıyafetlerin kullanımını kısıtlamayı amaçlayan bir yeni yasa ve yönetmelik dalgası Batı Avrupa'yı kasıp kavurdu. Teknik olarak, kanunlar ve yönetmelikler dinler arasında ayırım yapmaz, ancak hazırlık çalışmaları, hazırlayanların niyeti konusunda hiçbir şüpheye yer bırakmaz. Kısıtlamalar, İslami başörtüsü ve peçe kullanımını hedef alacak şekilde dikkatlice tasarlanmıştır. Devletin Batı Avrupa'da baskın inanç olmaya devam eden Hristiyanlığın sembollerine karşı genel olarak müsamahakâr yaklaşımıyla karşılaştırıldığında, politika yapımcıların Müslüman azınlığa mensup bireylere kültürel gerekçelerle kısıtlamalar getirmek istedikleri açıktır... Buna göre, söz konusu politika yapımcılar kendilerini meşrulaştırmanın olağan gereklilikleriyle bağlı görmemekte, bunun yerine militan demokrasi araçlarına başvurumaktadırlar. [6] Militan demokrasi kavramı, başlangıçta biçimci bir demokrasi anlayışından kaynaklanan sorunların üstesinden gelmek için icat edildi. Liberal demokrasinin temellerine yönelik kasıtlı ve yakın tarihli saldırılara yanıt olarak, devletin karşılık vermesi ve gerekirse kendi özgürlük, hoşgörü ve eşitlik ilkeleriyle uzlaşması gerektiği ileri sürülüyor. Başlangıçta siyasi hareketler ve partiler için ayrılmış olsa da, son yıllarda militan demokrasinin mantığı İslami kıyafet kısıtlamalarını haklı çıkarmak için uygulandı. [7]

“Militan demokrasi” kavramı, demokratik rejimleri yasal yollarla yıkılma tehdidinden korumak amacıyla belirli demokratik özgürlüklerin yasal olarak kısıtlanması olarak anlaşılmaktadır. Militan demokrasi kavramı, birçok mevcut demokratik rejimin Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 11 Eylül terör

saldırıları ve Avrupa'da daha sonraki birkaç olayın ardından ortaya çıktığı varsayılan belirli tehdide yanıt vermeyi seçme biçiminin ışığında yakın zamanda yenilenmiş bir önem kazanmıştır.

Özellikle, son zamanlarda militan demokrasi kavramı, demokratik rejimlerin istikrarı ve yaşayabilirliğine yönelik tehditleri temsil ettiği düşünülen, hem örgütlenme özgürlüğüne hem de dini uygulamalara yönelik çeşitli kısıtlamaları haklı çıkarmak için kullanılmıştır. Bu nedenle, başlangıçta öncelikle demokratik değerlere bağlılıkları yetersiz veya güvenilmez olarak değerlendirilen siyasi partileri yasaklamanın bir yolu olarak anlaşılsa da, militan demokrasi son zamanlarda mevcut demokratik rejimler için tehlikeli olduğu değerlendirilen daha geniş bir siyasi aktörler yelpazesini kapsayacak şekilde genişledi. [8]

AB Mahkeme kuralları başörtüsüne karşı

Avrupa Birliği'nin en yüksek mahkemesi 15 Temmuz 2021'de Avrupa'daki şirketlerin kadınların işte başörtüsü takmasını yasaklayabileceğini yeniden teyit etti; bu karar, din özgürlüğü ile işverenlerin dini tarafsızlık gerektiren politikaları uygulama hakları arasındaki denge açısından sonuçlar doğuruyor. Karar, Almanya'da İslami bir başörtüsü olan başörtüsü taktıkları için işten uzaklaştırılan iki Müslüman kadının açtığı ayrı davalara dayanıyordu. Almanya'da beş milyondan fazla Müslüman yaşıyor ve bu da onları oradaki en büyük dini azınlık grubu yapıyor. Mahkeme, işçilerin "işyerinde siyasi, felsefi veya dini inançların herhangi bir görünür ifadesini" giymelerini yasaklayan şirket politikalarının, dini kıyafetlere ve tüm inançların sembollerine uygulandığı sürece doğrudan ayrımcılık teşkil etmediğini söyledi. [9] 2017 tarihli bir kararda, Avrupa Birliği mahkemesi, şirketlerin belirli koşullar altında personelin başörtüsü takmasını ve diğer görünür dini sembolleri yasaklayabileceğini zaten söylemişti.

Başörtüsü takmak, Avrupa'da yıllardır tartışmaları körüklüyor ve siyasi olarak patlamaya hazır Müslüman entegrasyonu meselesinde bir odak noktası olmaya devam ediyor. Son yıllarda Avrupa Adalet Divanı'nın yanı sıra A.B. ülkeleri, kadınların özel sektörde çalışırken başörtüsü takmasını büyük ölçüde yasaklayan politikaları destekledi. Fransa, Belçika, Avusturya ve Hollanda da dâhil olmak üzere birçok ülke, baş ve omuzları örten başörtüsü bu kategoriye girmese de, kamusal alanlarda yüzü tamamen kapatan peçeleri fiilen yasaklayan yasalar çıkardı. [10]

Fransa'nın en yüksek mahkemesi 2014 yılında Müslüman bir kreş çalışanının özel bir kreşte (gündüz bakımevi) başörtüsü taktığı ve çalışanlardan katı tarafsızlık talep ettiği için işten çıkarılmasını onadı. Avrupa'nın en büyük Müslüman azınlığına ev sahipliği yapan Fransa, 2004 yılında devlet okullarında başörtüsü takılmasını yasakladı. Ancak Avusturya anayasa mahkemesi, orada 10 yaşına kadar kızların okullarda başörtüsü takmasını yasaklayan bir yasanın ayrımcı olduğuna karar verdi.

Neoconların suretinde İslam'ın yeniden canlandırılması

ABD politika yapımcıları İslam'ın çehresini değiştirmeye giriştiler. U.S. News & World Report'un 2005 tarihli bir araştırma raporuna göre [11]: "Beyaz Saray, ilk kez ABD'nin İslam içinde olup bitenleri etkilemede ulusal bir güvenlik çıkarına sahip olduğunu belirten, Müslüman Dünyası Sosyal Yardımı adlı gizli yeni bir stratejiyi onayladı. Amerika, bir yetkilinin ifadesiyle, İslam dünyasında "radyoaktif" olduğu için, plan, "demokrasi, kadın hakları ve hoşgörü" gibi ortak değerleri desteklemek için üçüncü taraflar - ılımlı Müslüman ülkeler, vakıflar ve reform grupları - aracılığıyla çalışmayı gerektiriyor.

Raporda, Washington'un en az iki düzine ülkede, İslami radyo ve TV programlarını, Müslüman okullarındaki kursları, Müslüman düşünce kuruluşlarını, siyasi atölyeleri veya ılımlı İslam'ı teşvik eden diğer programları sessizce finanse ettiği belirtiliyor:

"Soğuk Savaş'ın zirvesinde, ABD hükümeti dünya çapında bir propagandacılar, yayıncılar ve rüşvetçi sanatçılar ağı kurdu. Amerika Birleşik Devletleri Enformasyon Ajansı (USIA), yurtdışında yüzlerce enformasyon uzmanı çalıştırdı ve Hollywood'un en iyi stüdyolarına rakip olmaya yetecek kadar film üretti ve bunların hepsi dünyaya Amerika'nın iyiliğini ve komünizmin kötülüklerini sattı. Yabancı başkentlerde USIA tarafından yönetilen kültür merkezleri ve kütüphaneler, Fulbright Bursları ve Dışişleri Bakanlığı'nın diğer değişim programları ile Radio Free Europe ve Radio Liberty yayınları vardı. CIA'nın gizli ödemeleri, iyi ya da kötü, İtalya ve Japonya'daki tüm siyasi partilerin bağlılığını satın aldı. Diğer fonlar gizlice sempatik gazetecilere, akademisyenlere ve işçi liderlerine gitti.

Başkan Bush tarafından onaylanan Müslüman Dünyası Sosyal Yardım stratejisi şimdi hükümet genelinde uygulanıyor. Nixon Center'da strateji danışmanlığı yapan terör analisti Zeyno Baran, "Bunu sessizce yapıyorsunuz" diyor. "İlmlı Müslümanların çalışmalarını düzenlemeleri, yayınları yayınlamaları ve çevirmeleri için para sağlıyor ve siyasi alan yaratılmasına yardımcı oluyorsunuz." Orta Asya'da İslam konusunda uzman olan Baran, Amerikalılar için ikilemin, günümüzün ideolojik meydan okumasının bir din -siyasi manifestoları, fermanları ve ordularıyla dolu militan İslam- biçiminde gelmesi olduğunu söylüyor. "Din, Amerikalı politika yapımcıların rahatça tartışabilecekleri bir konu değil" diyor. "Faşist bir ideolojiden bahsediyoruz." [12]

ABD'li yetkililer stratejilerini oluştururken, Soğuk Savaş'ın böl ve fethet oyun kitabından sayfalar alıyorlar. Dönemin en büyük başarılarından biri, Washington'ın ılımlı sosyalistleri denizaşırı ülkelerdeki sert çekirdekli Komünistlerden koparmaya nasıl yardım ettiği idi. Henry Kissinger'ın uzun süredir yardımcısı olan ve şimdi Pentagon'un uluslararası güvenlik işlerinden sorumlu savunma bakan yardımcısı olan Peter Rodman, "Biz de böyle düşünüyoruz... Bu her zaman konuştuğumuz bir şey" diyor. "O günlerde gizliydi. Şimdi daha açık." Yetkililer, Ukrayna'ya ve diğer demokratikleşmekte olan ülkelere milyonlar akıtan National Endowment for Democracy (Ulusal Demokrasi Vakfı) gibi kamu tarafından finanse edilen programlara itibar ediyor. [13]

Zaman kesinlikle değişti. Ülkenin en üst düzey yetkilileri artık Amerika'nın en büyük ideolojik düşmanının son derece politize olmuş radikal İslam olduğuna ve Washington ile müttefiklerinin buna seyirci kalamayacaklarına ikna olmuş görünüyor. Yönetimin nihayet bir fikir savaşı yürütmekle meşgul olduğuna dair daha fazla kanıt, geçen ay Başkan'ın uzun süredir iletişim danışmanı olan Karen Hughes'u Dışişleri Bakanlığı'nın yeni kamu diplomasisi başkanı olarak atadığı zaman geldi. [14]

Rand Corporation'ın Yeni Oryantalistleri

Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, 11 Eylül sonrası dönemde, kendilerini Batı'nın askeri ve ekonomik hedeflerinin yanı sıra Müslümanlara yönelik kültürel saldırıyı ilerletmeye adanmış "gömülü entelektüeller" tarafından uzun bir dizi politika belgesi yazıldı.

Önde gelen bir Newcon olan eski ABD Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz, ABD'nin Mart 2003'te Irak'ı işgalinin arifesinde şunları söyledi: "İslami bir reforma ihtiyacımız var ve bence bunun için gerçek bir umut var. Bir yıl sonra, Mart 2004'te Yarı resmi düşünce kuruluşu Rand Corporation, İslam'ın küresel olarak yenilenmesi için ilk çalışmasını yayınladı. [15]

Çalışmanın yazarı Cheryl Benard, İslam'ın ille de çok "ulaşılabilir" bir din olmadığını savunarak, keyfi olarak 1,5 milyar Müslüman'ı Batılı değer ve kavramlara yakınlık derecelerine göre dört kategoriye ayırıyor:

1. Demokratik değerleri ve çağdaş Batı kültürünü reddeden köktendinciler.
2. Muhafazakâr bir toplum isteyen gelenekçiler. Moderniteye, yeniliğe ve değişime şüpheyle yaklaşırlar.
3. İslam

dünyasının küresel modernitenin bir parçası olmasını isteyen modernistler. İslam'ı çağa uygun hale getirmek için modernize etmek ve reform yapmak istiyorlar. 4. İslam dünyasının, Batılı endüstriyel demokrasilerde olduğu gibi, dinin özel alana indirgendiği bir kilise ve devlet bölünmesini kabul etmesini isteyen laikler.

Benard keyfi olarak tüm Müslümanları dört kategoriye ayırsa da -köktendinciler, gelenekçiler, modernistler ve laikler- ama orada olan ama açıklanmayan şeylere dikkat edin. Hedefleri açısından, modernistler dışında tüm Müslümanlar neredeyse aynıdır.

Benard, laiklerin Müslüman dünyasındaki en doğal müttefikimiz olması gerektiğini söylüyor, çünkü Batı demokrasileri kilise ve devletin ayrılması üzerine kuruludur. Ancak sorun, İslam dünyasındaki birçok önemli laikçinin bize karşı düşmanca ve hatta başka gerekçelerle aşırı derecede düşmanca davranmasıydı ve olmaya da devam ediyor.

"Solcu ideolojiler, Amerikan karşıtlığı, saldırgan milliyetçilik ve yalnızca yarı demokratik süslemelere sahip otoriter yapılar bugüne kadar İslami laikliğin tezahürlerinden bazıları olmuştur."

Bu nedenle Benard, Moderanistlerin İslam dünyasındaki müttefiklerimiz olduğunu öne sürüyor. Bu grup, modern demokratik toplumun değerlerine ve ruhuna çok uygundur.

İslam'ın orijinal dini doktrininin unsurlarını seçerek göz ardı etmek veya reddetmek amacıyla, Müslüman modernistler için parametreleri de tanımlar:

- Modernistler, Müslümanların geri kalmışlığından İslam'ın sorumlu olduğuna inanırlar çünkü refah ve ilerleme modernite ve demokrasiye bağlıdır.
- Modernistler, İslam'ın tarihselliğine, yani Peygamber döneminde uygulandığı şekliyle İslam'ın, o zamana uygun olan ancak artık geçerli olmayan tarihsel koşulların yanı sıra ebedi hakikatleri yansıttığına inanırlar.
- Modernistler, orijinal İslam toplumunu veya İslam'ın ilk yıllarını, bugün mutlaka yeniden üretmek istenecek bir şey olarak görmezler.
- Modernistler, Kuran'da bazı ayetlerin (surelerin) yanlış veya yanlış kaydedilmiş olabileceğine inanırlar.
- Modernistler, Kuran'ın efsane olduğuna inanırlar.

Benard, Kuran'ın gerçekliğini sorgular.

"Hadis Savaşları" bölümünde, Peygamber'in vefatından sonra Kur'an'ın kaydedilme sürecinde iki ayetin kaybolduğunu söylüyor. İddiasını doğrulamak için, seçkin bir İslam âlimi olan Allame Ghulam Ahmed Parwez'in The Status of Hadith adlı kitabının 11. bölümünden alıntı yapıyor. . .Geleneklerimize Göre Hadis-Kur'an-ı Kerim'in Gerçek Durumu. İronik olarak, bu bölüm, Kuran'ın Peygamber'in vefatından sonra kaydedildiği önermesini çürütmek için yazılmıştır. Bu bölümdeki Hadis referansları, Benard'ın argümanını kanıtlamak için yanlış aktardığı argüman uğruna verilmiştir. Allame Parwez, Kuran'ın Peygamber döneminde bugünkü şekliyle kaydedildiğine dikkat çekiyor. Peygamberin ölümünden 200 yıldan fazla bir süre sonra İranlı âlimler tarafından toplanan hadis koleksiyonlarının gerçekliğini sorguluyor.

Benard'ın Kuran üzerine yaptığı "araştırma", İslam'ın kutsal kitabının gerçekliğine yönelik son saldırıdır. Temmuz 2003'te Newsweek, "Kuran'a Meydan Okumak" başlıklı bir makaleyle benzer bir saldırı başlattı. Makalenin ana fikri, Batı'da İncil'in gerçekliğini sorgulamanın, kilisenin iktidar üzerindeki hâkimiyetini kırmak ve modern, laik bir toplum geliştirmek için çok önemli bir adım olduğu ve Müslümanların da bunu izlemesi gerektiği idi. Newsweek makalesi, Kur'an'ın orijinal dilinin Arapça değil, Aramice'ye yakın bir dil olduğunu iddia eden takma adlı Alman bilim adamı Christoph Luxenberg'in "araştırmasına" atıfta bulunuyor.

İslam'ın korunmuş bir versiyonunu oluşturmak için pratik rehber:

Benard'ın çalışmasının yakından okunması, çalışmanın ana amacının İslam'ın korunmuş bir versiyonunu yaratmak -bir Batı İslamı, bir Alman İslamı, bir ABD İslamı, vb. geliştirmek- olduğunu gösteriyor.

Şimdi bu hedefe nasıl ulaşılır?

Bernard şunu savunuyor; din inşa etmenin (veya Amerika'nın imajına göre İslam'ı yenilemenin) ürkütücü ve karmaşık görevi, İslam'ın orijinal dini doktrininin unsurlarından ayrılma, bunları değiştirme ve seçici bir şekilde göz ardı etme gerekliliğini içerecektir.

Bugün neredeyse tüm Müslümanlar tarafından uygulanan veya kabul edilen İslami akidelere karşı iddiasını ortaya koyduktan sonra Benard, İslam'ın Amerika ve Batı tarafından kabul edilebilir, korunmuş bir versiyonunu yaratma hedefine ulaşmak için Makyavelist bir formül sunuyor:

Önce modernistleri destekleyin, köktendincilere karşı gelenekçileri destekleyin, köktendincilerle yüzleşin ve onlara karşı çıkın ve seçici olarak laikleri destekleyin.

Odak noktası eğitim ve gençlik olacak, çünkü “radikal İslami hareketlerin kararlı yetişkin taraftarlarının görüşlerini değiştirmek için kolayca etkilenmeleri pek olası değildir. Bununla birlikte, demokratik İslam mesajı ilgili ülkelerdeki okul müfredatlarına ve kamuya açık medyaya eklenebilirse, gelecek nesil muhtemelen bundan etkilenebilir.

”Müslüman ülkelerde Kuran ayetlerini okul ders kitaplarından kaldırmaya yönelik çabaların şimdiden başladığını söylemek yersiz olmayabilir. Pakistan'da Müşerref hükümeti, dini ve dini olmayan siyasi partilerin artan muhalefetine ortasında okul ders kitaplarından Kuran ayetlerini kaldırmaya çalışıyor. 1990'larda Kuveyt Eğitim Bakanı Dr. Rubai, Kuran ayetlerinin okul ders kitaplarından silinmesi emrini verdiğinde istifa etmek zorunda kaldı. Pek çok Müslüman için okul ders kitaplarından ayetlerin silinmesi, 1400 yıllık tahrifat girişimlerinden kurtulan Kuran'ın yeniden düzenlenmesi için bir pencere açma çabasıdır.

Benard, modernizme dâhil ettiği tasavvufu İslam dünyasında yaygınlaştıracak başka bir stratejiyi savunuyor. “Okul müfredatı, normları ve kültürel yaşamı üzerindeki Sufi etkisi, Afganistan veya Irak gibi bir Sufi geleneğine sahip ülkelerde güçlü bir şekilde teşvik edilmelidir. Şiiri, müziği ve felsefesiyle tasavvuf, dini bağlılıkların dışında güçlü bir köprü rolüne sahiptir... Güçlü Sufi gelenekleri olan ülkeleri, tarihlerinin bu kısmına odaklanmaya ve bunu okul müfredatlarına dâhil etmeye teşvik edin. Tasavvuf İslamına daha fazla dikkat edin.”

Görünüşe göre, Amerikalıların 1980'lerde Afganistan'daki Sovyet birliklerine karşı “Cihat” başlatmak ve ayrıca 1979 İran devriminden sonra Şiiliğe karşı koymak için Vahabiliği kullandıkları gibi, şimdi de Vahabi doktrinine karşı Sufizm'i kullanmayı öneriyor.

Gerçek şu ki, tarihsel olarak İslami köktencilik ya da sözde “Milan İslam” Batı çıkarları (şirket, petrol ve jeopolitik çıkarlar) için bir tehdit oluşturmadı, aksine bu çıkarlara hizmet etmek için kullanıldı. Arabistanlı Lawrence'ı hatırlıyor musun? Birinci Dünya Savaşı sırasında Haşimilerle bir İngiliz ittifakı kurmaktan başka amacı neydi? Daha sonra İngilizler, Vahhabi düşünce okulunun koruyucuları olan Suudi kraliyet ailesini iktidara getirdi. ABD, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bağımlı devlet olarak Suudi Arabistan'ı miras aldı ve o zamandan beri ABD petrol şirketlerinin orada ne kadar başarılı olduğunu hepimiz biliyoruz. Yalnızca Aramco, 1980'lerin ortalarında millileştirilmesinden önce, Arap rezervlerinden yaklaşık 3 trilyon dolar çıkardı. (Challenging Ignorance on Islam: a Ten-Point Primer for Americans Gary Leupp, Doçent, Tarih Bölümü, Tufts Üniversitesi ve koordinatör, Asya Çalışmaları Programı. (Ağustos 2002)

ABD, 1980'lerde Afganistan'da "tanrısız Komünizm" ile savaşmak için Müslüman dünyasının dört bir yanından gelen yaklaşık 30.000 genç gönüllü de dâhil olmak üzere köktendinci Mücahitlerin yaratılmasına, askere alınmasına ve finanse edilmesine yardım etti. ABD, onları savaşlarını bir cihat "Kutsal Savaş" olarak görmeleri için teşvik etti ve birçoğunu o zamanlar ABD'nin müttefiki olan genç Usame bin Ladin ile temasa geçirdi. Reagan yönetimi, amaçlarına hizmet ettiği sürece köktendinci

İslam'a aşıkı. 16 Haziran 1986'da Başkan Reagan, Beyaz Saray'a davet edilen dört Afgan Mücahidine şunları söyledi: "Bu ülkenin kurucu babalarının yanında olduğumu hissediyorum."

Kaliforniya merkezli Unocal şirketi, 11 Eylül'e kadar Afganistan'ın Taliban'ıyla Afgan topraklarından geçen bir petrol boru hattı için samimi bir şekilde pazarlık yapıyordu. Şimdi ABD'nin Afganistan büyükelçisi olan Dışişleri Bakanlığı yetkilisi Zalmay Khalilzad, 1998'e kadar Taliban'ın "İran'da uygulanan ABD karşıtı köktencilik tarzını uygulamayan" dost, potansiyel iş ortakları olduğunu savunuyordu.

Benard'ın çalışması, Müslüman dünyasındaki Amerikan ve Batı karşıtı tutum ve şiddetin bu nedenini tamamen görmezden geliyor. Bundan İslam'ı ve Müslümanları sorumlu tutuyor. Temel nedeni görmezden gelirken, bu kritik konu hakkında geçici bir açıklama yaptı: "birkaç yazar, ABD'ye ve Batı'ya yönelik köktendinci düşmanlığın, öncelikle dış politikamızın bazı yönlerine yönelik öfkeyi veya Batı kültürünün daha liberal yönlerine ilişkin rahatsızlığı yansıttığına inanıyor. Bu tür endişeler rol oynasa da, köktendinciliğin demokrasinin ve modern sivil toplumun ana değerlerinin temel ve topyekûn reddini temsil ettiğinin farkında olmak önemlidir."

Önerdiği şey, İslam'ın ve Müslümanların demokrasiye ve sivil toplum normlarına aykırı olduğudur.

Rand araştırmasının yayımlanması, İslam'a ılımlı, modern ve Amerikan yanlısı bir bakış açısını ifade etmek için Müslüman ve İslam karşıtı bir akademisyen olan Daniel Pipes tarafından "İslami İlerleme Enstitüsü"nün (IPI) kurulmasıyla aynı zamana denk geldi.

Pipe diyor ki: Amerika'daki İslam, Amerikan İslamı olmalı, yoksa entegre olmayacak (okundu kabul edildi). Rand Corp. Çalışması, İslam'ın Amerikan versiyonunu yaratmak için ideolojik bir zemin sağlarken, IPI Amerika'da bu gündemi uygulamak için bir araç olarak hizmet etmeyi umuyor.

Pipes yakın tarihli bir kitabında, ABD'de "ne yazık ki tüm Müslümanlar şüpheli" diye yazdı ve yetkililere orduda, kolluk kuvvetlerinde veya diplomaside işleri olan Müslümanlara karşı özellikle uyanık olma çağrısında bulundu. Geçen yıl, Bush'un teröre karşı savaşından yüzlerce mahkûmu barındıran Guantanamo Körfezi gözaltı tesisinde Müslüman papaz Yüzbaşı James Yee'nin casusluk şüphesiyle tutuklanmasını bu içgörünün kanıtı olarak gösterdi. Ordu daha sonra Yüzbaşı Yee aleyhindeki suçlamaları geri çekti. Pipes, hibe teklifinde kimliğini belirlemediği "İslam karşıtı bir grup Müslüman" ile IPI'yi başlatmak için çalıştığını yazıyor.^[16]

Rand Corporation'ın Müslüman Dünyasını idare etmek için yeni tarifi

Mart 2007'de yarı resmi ABD düşünce kuruluşu Rand Corporation, ABD'nin Müslüman Dünyasındaki politika hedeflerini desteklemek için sözde ılımlı Müslümanlardan oluşan ağların oluşturulmasını öneren başka bir çalışma yayınladı. Rand Corp, "İlimli Müslüman Ağlar İnşa Etmek" başlıklı yeni raporunda, uluslararası bir ortak veri tabanı ve iyi tasarlanmış bir planla ılımlı Müslüman ağlar inşa etmenin ABD hükümet politikasının açık bir hedefi haline gelmesi gerektiğini savunuyor.

Rapora göre ABD, tıpkı Soğuk Savaş sırasında komünizmin yayılmasıyla mücadele ettiği gibi, şiddet yanlısı radikal İslamcılar tarafından sıklıkla susturulan ılımlı Müslümanlardan oluşan ağlar geliştirmek ve desteklemek için daha fazlasını yapmalı. ^[17]

Raporun başyazarı Angel Rabasa, ABD'nin ılımlı Müslümanlara yardım etmede kritik bir role sahip olduğunu ve Soğuk Savaş sırasında Komünizmin yayılmasını ele alma biçiminden çok şey öğrenebileceğini söylüyor. "ABD ve müttefiklerinin özgür ve demokratik ağlar ve kurumlar inşa etme çabaları, siyasi gruplar, işçi sendikaları, gençlik ve öğrenci örgütleri ve diğer gruplar aracılığıyla iktidara gelmeye çalışan komünist gruplara karşı örgütsel ve ideolojik bir karşı güç sağladı."

Rapor, ılımlı; demokrasiyi, cinsiyet eşitliğini, ibadet özgürlüğünü ve terörizme karşıtlığı destekleyen bir Müslüman olarak tanımlıyor. Bu, aynı zamanda ılımlı Müslümanların desteklenmesini ve Müslümanlar arası dini farklılıkların istismar edilmesini de öneren önceki iki raporunun - "Sivil Demokratik İslam: Ortaklar, Kaynaklar ve Stratejiler" (Mart 2004) ve "11 Eylül'den sonra Müslüman Dünyasında ABD stratejisi" (Aralık 2004) - üzerinde bir güçlendirme gibi görünüyor.

Aralık 2004'teki çalışmasında Rabasa, ABD'nin Müslüman dünyasındaki politika hedeflerini iletirmek için Sünni, Şii ve Arap, Arap olmayan ayrımlarından yararlanmayı önermişti. Bu temayı yansıtan son rapor, Türkiye gibi Arap olmayan ülkelerde, Güneydoğu Asya ve Avrupa'da bulunan Müslüman aktivistlere, liderlere ve entelektüellere ulaşılmasını tavsiye ediyor. Rapor, bağlantılar için potansiyel yapı taşları olarak beş grubun hedeflenmesini önerir; liberal ve laik Müslüman akademisyenler ve entelektüeller; genç ılımlı din bilginleri; topluluk aktivistleri; toplumsal cinsiyet eşitliği kampanyalarında yer alan kadın grupları ve ılımlı gazeteciler ve akademisyenler.

Rapor, ABD desteği çok açıksa ılımlı grupların güvenilirliğini ve dolayısıyla etkinliğini kaybedebileceği konusunda uyardı. Soğuk Savaş sırasında işe yarayan etkili taktikler arasında, grupların güvenilir kişiler tarafından yönetilmesi ve ABD'nin desteklediği örgütlerden biraz uzak durması yer alıyor. Rabasa, "Bu, grupları mikro düzeyde yöneterek değil, onlara yeterli özerklik vererek yapıldı" dedi. "Belirli yönergelerle uyulduğu sürece, kendi faaliyetlerini sürdürmekte özgürdüler."

Rapor, bu girişimi başlatmaya yardımcı olmak için Soğuk Savaş dönemi Kültürel Özgürlük Kongresi'nde modellenen uluslararası bir konferans için çalışmayı ve ardından radikal İslamcılık olarak adlandırdığı şeyle mücadele etmek için kalıcı bir örgüt geliştirmeyi öneriyor.

Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, üç Rand Raporu Müslüman dünyasındaki hoşnutsuzluğun nedenleri konusunda sessiz kalıyor. Rapor, Müslüman dünyasının algılarını geliştirmede merkezi olan temel konuların hiçbirine değinmiyor; Filistin, Keşmir ve Çeçenistan meseleleri ve Amerikan veya Avrupalı seçkinler tarafından desteklenen sömürücü siyasi sistemler. Batı'nın totaliter laik Müslüman rejimlere verdiği desteğe, İsrail'in Filistinlilere karşı bitmeyen katliamlarına ve Doğu Avrupa ve Çeçenya'daki Müslümanlara karşı uyguladığı etnik temizliğe atıfta bulunulmuyor.

Şimdi Washington merkezli yarı resmi düşünce kuruluşu RAND Corporation hakkında birkaç söz. Diğer devlet dairelerinin yanı sıra Rand Corp, Savunma Bakanlığı, Müşterek Kurmay Başkanlığı, Birleşik Komutanlıklar, savunma teşkilatları, Deniz Kuvvetleri Bakanlığı ve ABD istihbarat topluluğu için çalışmalar yürütmektedir. Açıkça ki, İslam üzerine tartışılan üç raporun yazarları, İslam'ı küçümsemek için açık bir niyetle neo-Oryantalistler olarak değerlendirilebilir.

Avrupa ulusları kendi çıkarları için dünyanın geri kalanını kolonileştirmek ve fethetmek için uzun seferlerine başladıklarında, görevlerinde onlara yardımcı olması için akademik ve misyonerlik kaynaklarını getirdiler. Kademeleri sık sık örtüşen oryantalistler ve misyonerler, hizmetlerini bir düşmanı bastırmanın veya zayıflatmanın bir yolu olarak kullanan emperyalist bir hükümetin hizmetkârlarıydı. Batılı Batı'nın Doğulu Doğu'ya ilişkin akademik çalışması, genellikle Avrupalı sömürgeci güçlerin emperyalist hedefleriyle el ele hareket etti ve işbirliği yaptı. Oryantalizm'in temelleri "Düşmanını tanı" düsturundaydı. Bu, Rand Corporation gibi yarı resmi düşünce kuruluşlarının günümüz Şarkiyatçıları için de aynı şekilde geçerlidir.

19. yüzyıl Oryantalizminin yeniden ortaya çıkışını yaşıyoruz. Bu yeni Oryantalizm, İslam'ın kutsal kitabı Kuran'ın gerçekliğini sorgulayan Rand Raporları gibi araştırma belgeleri biçiminde geliyor. Kuran'ın sahte bir versiyonu bile artık basılı olarak mevcuttur. 2004 yılında Kuveyt'te özel bir okulda dağıtılmıştır.

Referanslar

[1] R. Schulze, Köln'de konferans, Eylül 1991

[2] Amir Nour, Cezayirli bilgin ve İslam ve Dünya Düzeni kitabının yazarı: Malek BENNABI's Testament.

[3] Ralph Peters, "Kan Sınırları: Daha İyi Bir Orta Doğu Nasıl Görünür", Armed Forces Journal'da, Haziran 2006.

[4] Medeni Bir Tehdit Olarak İslam: Batı Avrupa'da Anayasal Kimlik, Militan Demokrasi ve Yargısal İnceleme, Malthe Hilal-Harvald - German Law Journal, Cambridge University Press tarafından çevrimiçi olarak yayınlanmaktadır, 10 Eylül 2020

[5] Samuel P. Huntington, Medeniyetler Çatışması? Dışışleri (1993).

[6] Medeni Bir Tehdit Olarak İslam: Batı Avrupa'da Anayasal Kimlik, Militan Demokrasi ve Yargısal İnceleme, Malthe Hilal-Harvald - German Law Journal (2020) Cambridge University Press tarafından çevrimiçi olarak yayınlandı, 10 Eylül 2020

[7] A.g.e.

[8] Militan Demokrasinin Nesi Yanlış? Carlo Invernizzi Accetti ve Ian Zuckerman, Siyasi Çalışmalar 2017, Cilt.65(1S). New York Şehir Üniversitesi'nden (CUNY), New York, NY'den Carlo Invernizzi. Stanford Üniversitesi'nden Ian Zuckerman, Stanford, CA

[9] New York Times, 15 Temmuz 2021

[10] A.g.e.

11. Terörizme Karşı Savaşta Görünmeyen Bir Cephe Amerika, İslam'ın Çehresini Değiştirmek İçin... Milyonlar Harcıyor, David E. Kaplan - U. S. News & World Report, 17 Nisan 2005

12. A.g.e.

13. A.g.e.

14. A.g.e.

15. Civil Democratic Islam: Partners, Resources, and Strategies by the Rand Corporation - March 2004

16. US Neo-Cons: From Nation-Building to Religion-Building by Jim Lobe Inter Press Service, April 7, 2004

17. Building Moderate Muslim Networks by the Rand Corporation - March 2007

On İkinci Bölüm

Yeni bir dünya düzeni doğuyor ve dünya buna hazır değil

Atlantic Council'in başkanı ve icra kurulu başkanı Frederick Kempe, yeni bir dünya düzeninin ortaya çıktığını ve dünyanın buna hazır olmadığını söylüyor. Eski ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı Stephen Hadley'in bunun geçen yüzyılda uluslararası düzene yönelik dördüncü girişim olduğunu söylediğini aktardı. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Versay Antlaşması ve Milletler Cemiyeti aracılığıyla yapılan ilk çaba trajik bir şekilde başarısız oldu. Bunun yerine, dünya Avrupa faşizmi, ABD izolasyonizmi, küresel bir ekonomik kriz ve Holokost ve İkinci Dünya Savaşı'ndan milyonlarca ölü elde etti. [1]

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, ABD ve ortakları, Marshall Planı ve Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası ve IMF, NATO, Avrupa Birliği ve diğerleri gibi yeni çok taraflı kurumlar aracılığıyla "liberal

uluslararası düzen” olarak adlandırılan şeyi inşa ederek önemli ölçüde daha başarılı oldular. Üçüncü çaba, Batı'nın Soğuk Savaş zaferinin ardından geldi. Avrupa demokrasileri ortaya çıktı veya restore edildi, NATO genişledi, Avrupa Birliği genişledi ve bir süre için Batı'da II. Dünya Savaşı'ndan sonra ve Soğuk Savaş döneminde geliştirilen kurallar, uygulamalar ve kurumlar genişlemiş bir uluslararası düzeni özümseyebilecek ve yönlendirebilecekmiş gibi göründü. Çin bir dönem bu düzenden yararlandı ve benimsedi. [2]

16. yüzyılda Portekiz'in Makao'yu işgalinden 19. yüzyılın ortalarındaki İngiliz Afyon Savaşlarına ve Trump'ın Çin'e karşı ticaret savaşına kadar Batı, Çin'i her zaman bir ortak değil, bir özne olarak gördü. [2A]

To Govern the Globe'un (Dünyayı Yönetmek) yazarı Alfred W. McCoy'dan alıntı yaparsak, “Dünya düzenleri, uluslar arasındaki ilişkileri ve halklarının yaşam koşullarını yapılandıran köklü küresel sistemlerdir. Son 600 yıldır, yeni kitabım To Govern the Globe'da tartıştığım gibi, bu tür köklü yaşam biçimlerini alt üst etmek için savaş veya veba gibi felaket olayları gerekti.”

Keşif çağının kıtaları birbirine yaklaştırmamasından bu yana geçen 600 yılda, 90 imparatorluk gelip geçti. Ama sadece üç yenedünya düzeni oldu ve bunların her biri, bir tür dehşet verici toplu ölümle karşılaşana kadar hayatta kaldı. Kara Ölüm olarak da bilinen hıyarcıklı veba, Orta Çağ Avrupa nüfusunun tahminen %60'ını yok ettikten sonra, Portekiz ve ardından İspanyol imparatorlukları, 1805'e kadar üç yüzyıl boyunca devam eden bu dünya düzenlerinin ilkinin oluşturmak üzere genişledi. Napolyon savaşlarının yıkımı, daha sonra, 1914'e kadar tam bir yüzyıl hayatta kalan, sonraki İngiliz emperyal sistemini başlattı. Benzer şekilde, Washington'un hegemonyası ve mevcut dünya düzeni, II. Dünya Savaşı'nın yıkıcı yıkımından kaynaklandı. Şimdi, iklim değişikliği, son 70 yıldır gezegeni sarmış olan küresel düzene zarar verirken veya yok ederken, bu tür geçmiş felaketleri çok yakında gölgede bırakabilecek, felaket niteliğindeki çevresel değişiklikleri serbest bırakıyor. [3]

Washington'ın stratejik konumu zayıflarken Çin, dünya nüfusunun ve üretkenliğinin %70'ine ev sahipliği yapan Avrasya'ya hâkim olmak ve böylece Pekin merkezli yeni bir küresel düzen inşa etmek için baskı yapıyor. Çin'in amansız ilerlemesi devam ederse, bildiğimiz dünya için ciddi sonuçları olacaktır. Tabii ki, mevcut düzen, en hafif tabirle, kusurludur. Eşi görülmemiş gücünü insan haklarına ve dokunulmaz egemenliğe dayalı liberal bir uluslararası sistemi desteklemek için kullanırken, Washington aynı anda aynı ilkeleri kendi ulusal çıkarlarının peşinde koşarak çok sık ihlal etti - on altıncı yüzyıldan beri her küresel düzeni etkileyen, güç ve ilke arasındaki rahatsız edici bir ikilik. Altı yüzyıllık kölelik, katliam ve sömürgeci fetih yoluyla tam da böylesine liberal bir dünya düzenini oluşturan kesintili, sancılı sürece hiçbir şekilde katılmayan ilk hegemon olarak Çin'in yükselişi, nihayetinde mevcut sistemin daha iyi yarısını tehdit edebilir - evrensel insan hakları ve güvenli devlet egemenliği temel ilkeleridir. [4]

16. yüzyılda Portekiz'in Makao'yu işgalinden 19. yüzyılın ortalarındaki İngiliz Afyon Savaşlarına, Trump'ın Çin'e karşı ticaret savaşına kadar, Batı her zaman Çin'i bir ortak değil, bir özne olarak gördü. BRICS'in Yükselişi: Batı'ya meydan okuyan ekonomik dev Dr. Ramzy Baroud - Middle East Monitor 12 Temmuz 2022

Çin Yeni Dünya Düzeni İstiyor

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Zhang Qiyue 10 Haziran 1999'da Pekin'de yaptığı açıklamada, Çin'in uzun vadeli istikrarlı ve barışçıl bir uluslararası ortam sağlayacak yeni bir dünya düzeninin kurulması için çağrıda bulunduğunu söyledi. Dünyada 200'den fazla ülke ve 6 milyardan fazla insan tek bir ülke veya grubun kontrolüne verilmemeli ve verilemez diyerek, Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra çok kutupluluğun geri döndürülemez bir tarihsel eğilim haline geldiğini vurguladı. [5]

Bir ülkenin işlerinin kendi halkı tarafından halledilmesi gerektiğini, uluslararası sorunların ise müzakere yoluyla çözülmesi gerektiğini söyleyen Bakan sözlerine şunu ekledi, en çok sayıda üye ülkeye sahip olan ve en fazla temsil gücüne sahip kuruluş olan Birleşmiş Milletler'in, uluslararası ilişkilerde baskın bir rol oynamalı ve bu uluslararası toplumda sağduyudur. [6]

Yenidünya düzeninin temelini barış içinde bir arada yaşamının beş ilkesi ve diğer uluslararası normlar olması gerektiğini söyledi. Beş ilke, her bir ulusun egemenliğine ve toprak bütünlüğüne karşılıklı saygı, karşılıklı saldırmazlık, birbirinin iç işlerine karışmama, eşitlik ve karşılıklı yararlar ve barış içinde bir arada yaşama anlamına gelir. [7]

Çin'in Yeni Küresel Düzen Vizyonu ve ABD İçin Etkileri

Ulusal Asya Araştırma Bürosu Siyasi ve Güvenlik İşleri Kıdemli Üyesi Nadège Rolland'a göre, Xi Jinping, Ekim 2012'de iktidara gelmesinden bu yana, Çin'in yalnızca küresel sahnede merkezi bir konuma sahip olmaya çalışmadığına, aynı zamanda ekonomik ve askeri gücüyle orantılı, yeniden şekillendirmek, değiştirmek ve mevcut sistemin unsurlarını kendi görüş ve çıkarlarına daha iyi uyacak şekilde yeniden tanımlamasına dair seleflerinden daha net işaretler verdi. Pekin, mevcut uluslararası düzeni tamamen devirmeyi amaçlıyor gibi görünmüyor. Bunun yerine, en azından orta vadede amaç, mevcut düzenden yontulmuş yeni, kısmi bir sistemin inşası gibi görünüyor. Çin önderliğindeki düzen küresel olmayacağı gibi sadece bölgesel de olmayacaktı. Gerçekten de, sonunda, güç asimetrisinin tezahür edeceği, gelişmekte olan, Batılı olmayan dünyanın çoğunu içerecek şekilde genişleyebilir. [8]

Kuşak ve Yol Girişimi, Pekin'in stratejik taahhütlerinin merkezinde yer alıyor. Çin liderliğinin ortaya çıkmasını istediği yenedünya düzeninin belkemiğini oluşturuyor ve çeşitli bileşenleri, Çin'in gelişen ve gelişmekte olan dünyada uzun vadeli etkisini aşlamak için kullanılıyor. Çin'in vizyonu hala şekilleniyor ve mevcut şekli kalıcı olmaktan çok geçici olabilir. Kısmi bir düzen, eğer Çin'in maddi koşulları izin verirse ve herhangi bir dengeleyici güç ortaya çıkmazsa, tam hegemonyaya doğru bir ara adım olabilir. Askeri güç ve baskı kullanımı, şu anda stratejik hedeflere ulaşmak için birincil bir araç olarak tasavvur edilmese de, Çin'in yetenekleri alt sistem içinde tartışılmaz bir şekilde büyüdükçe muhtemelen ek bir seçenek haline gelecektir. [9]

Çin'in tasavvur edilen hegemonyasının gevşek, kısmi ve şekillendirilebilir doğası ve henüz emekleme aşamasında olması nedeniyle ABD, Çin'in vizyonunu ABD çıkarlarına daha faydalı olacak şekilde şekillendirmeye çalışabilir. Aşağıda, bu amaca yönelik çalışmak için dört seçenek bulunmaktadır. Uzmanlığı güçlendirin.

Pekin'in gözünden görülen yenedünya düzeni, yaşamımızda veya modern tarihte bildiğimiz her şeyden çok farklı bir yapıdır. Bunu bilinen tarihsel genişleme ve imparatorluk örneklerine sığdırmaya çalışmak yanıltıcı olacaktır. Bununla birlikte, bu düzenin farklı olması, hayali olduğu veya başarısızlığa mahkûm olduğu için göz ardı edilmesi gerektiği anlamına gelmez. [10]

İleriyi düşün ve hazırlıklı ol. Çin'in yeni bir dünya düzeni vizyonu devam eden bir çalışma olsa da, potansiyel ABD ve Batı tepkilerini düşünmeye başlamak için bu vizyonun tamamen şekillenmesini beklemek bir hata olur. Stratejik öngörü, uzayan bir ABD-Çin rekabetine hazırlıklı olmanın hayati bir bileşenidir. Çin'in bilgi ve iletişim teknolojisindeki emellerinin ilk işaretleri, ciddi stratejik öngörü tatbikatlarına konu olsaydı, Amerika Birleşik Devletleri ve müttefikleri, Çin yapımı 5G ağlarının piyasaya sürülmesinin güvenlik üzerindeki etkilerini tahmin edebilir ve eyleme geçirilebilir politika seçenekleri bulabilirdi. Aynı durum, Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki eylemlerine yavaş yanıt vermesi ve erişim önleme/bölge engelleme yeteneklerinin geliştirilmesi için de geçerli. [11]

Amerikan Yüzyılından Sonra

"Amerikan Yüzyılı Bitti. Sırada Ne Var?"" , Daniel Bessner'in makalesi için Harper's Magazine'in Temmuz 2022 kapağıdır. Quincy Sorumlu Devlet Yönetimi Enstitüsü başkanı Andrew Bacevich'i alıntılacak olursak, Harper'ın kapak hikâyesi, siyasi sınıfımızın başka meselelerle meşgul olan üyelerinin görmezden gelmeyi tercih edeceği bir soruya başlangıç niteliğinde de olsa yararlı bir yanıt sağlıyor. Yine de makalenin başlığı, Amerikan Yüzyılı'nın son günlerindeki özünü tek ve öz bir ifadeyle yakalayan bir deha dokunuşu içeriyor. Bir yandan, Washington'un iddia ettiği imtiyazları yurtdışında empoze etmek için güç kullanma konusundaki ölçsüz eğilimi göz önüne alındığında, Amerikan

projesinin emperyal doğası apaçık hale geldi. ABD uzak toprakları istila edip işgal ettiğinde veya onları cezalandırdığında, özgürlük, demokrasi ve insan hakları gibi kavramlar nadiren sonradan akla gelenlerden daha fazlası olarak görülür. Nadiren kabul edilse de, Washington'un fiili veya tehdit altındaki, doğrudan veya vekiller aracılığıyla askeri eylemlerinin altında yatan motivasyonu özgürleştirme değil boyun eğme tanımlar. [12]

Diğer taraftan, Amerikan gücünün son on yıllarda pervasızca çarçur edilmesi, Amerikan imparatorluğuna başkanlık edenlerin ya şaşırtıcı derecede beceriksiz ya da düpedüz deli olduklarını gösteriyor. Bir tür küresel hegemonyayı sürdürme niyetiyle, eserlerinin gerçek sonuçlarından görünüşte habersizken ulusal düşüşe doğru eğilimleri hızlandırdılar.

Washington Üniversitesi'nde ders veren Bessner, çağdaş Amerikan imparatorluğunun (yanlış) yöneticilerine uygun şekilde sert davranıyor. Ve o imparatorluğun ideolojik temellerinin izini başlangıç noktalarına kadar sürmekte iyi bir iş çıkarıyor. Bu puana göre, kilit tarih 1776 değil, 1941'dir. Bu, Amerika'nın küresel önceliği fikrinin fikirler pazarına yayıldığı ve günümüze kadar devam eden bir iz bıraktığı yıldır. [13]

Bu arada, Amerikan Yüzyılını nasıl bir kader bekliyor? Kuruluşun üst kesimlerindeki bazıları, elbette, Afganistan ve Irak'ın tekrarı gibi veya Ukrayna'da derinleşen katılım, yıpranmış imparatorluğumuza yeni bir yaşam süresi verecekmiş gibi daha fazla askeri kas esnetme nöbetlerini savunarak geçişini önlemek için çaba sarf edecektir.

Önemli sayıda Amerikalının Kiev için Kabil için olduğundan daha çok isteyerek ölmesi pek olası görünmüyor. Bence Henry Luce'un 1941'de dile getirdiği iddialardan tamamen vazgeçmek daha iyi. Amerikan Yüzyılını diriltmeye çalışmak yerine, belki de birleşik bir Amerikan cumhuriyetini kurtarmak gibi daha mütevazı bir hedefe odaklanmanın zamanı gelmiştir. Çağdaş siyasi manzaraya bir bakış, böyle bir hedefin tek başına zor bir iş olduğunu gösteriyor. Bununla birlikte, bu açıdan bakıldığında, ortak bir ahlaki çerçeveyi yeniden oluşturmak kesinlikle başlama noktası olacaktır. [14]

Küresel Eğilimler 2040, Daha Rekabetçi Bir Dünya

Uluslararası sistemdeki güç, daha geniş bir kaynak kümesini içerecek şekilde gelişecektir, ancak tek bir devletin tüm bölgelere veya alanlara hâkim olması muhtemel değildir. ABD ve Çin, küresel dinamikler üzerinde en büyük etkiye sahip olacak, diğer aktörleri daha sert seçimler yapmaya zorlayacak, küresel normlar, kurallar ve kurumlar üzerinde giderek artan bir şekilde oyununu oynayacak ve devletlerarası çatışma riskini artıracaktır. Çin, artan gücü ve etkisiyle orantılı olarak küresel zorluklarla yüzleşmeye yönelik yanıtlara liderlik etmede muhtemelen daha büyük bir rol oynayacak, ancak Pekin de bu yanıtları kendi çıkarları doğrultusunda önceliklendirme ve şekillendirme konusunda daha büyük söz sahibi olmayı bekleyecek. [15]

Rusya, AB, Japonya, Birleşik Krallık ve potansiyel olarak Hindistan da dahil olmak üzere diğer büyük güçler, önümüzdeki yirmi yıl boyunca nüfuzlarını kullanmak için daha fazla manevra alanına sahip olabilir ve jeopolitik ve ekonomik sonuçların yanı sıra gelişen norm ve kuralların şekillenmesinde önemli sonuçlar doğurmaları muhtemeldir. Rusya, geleneksel değerleri teşvik ediyor ve Avrasya'nın büyük bir bölümünü kapsayan, Rus hâkimiyetindeki bir himayeyi arzuluyor. Çin, mevcut sosyal sisteminin, yani Çin Komünist Partisinin toplum üzerindeki güç ve kontrol tekeli, sosyalist piyasa ekonomisi ve tercihli ticaret sisteminin artan küresel kabulünü istiyor. [16]

İtirazları Zayıflatan Kurumlar BM, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) de dâhil olmak üzere onlarca yıldır Batı liderliğindeki uluslararası düzenin temelini oluşturan küresel hükümetler arası kuruluşların birçoğu, kötüleşen ulusötesi zorluklara göre azalan kapasite ile geçici koalisyonlar ve bölgesel örgütler için artan ülke tercihleri gibi siyasi çıkmaza saplanmış durumda. Bu örgütlerin çoğu muhtemelen diplomatik savaş alanları olarak kalacak ve rakip güçler tarafından oyulacak veya dışlanacak. Çin ve Rusya, Batı liderliğindeki girişimleri engelledikçe ve kendi hedeflerini bastırdıkça, hükümetler arası kuruluşların Batılı liderliği daha da gerileyebilir. Çin, Kuşak ve Yol Girişimi, Yeni Kalkınma Bankası, Şanghay İşbirliği Örgütü ve Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık da dâhil olmak

üzere, kalkınma, altyapı finansmanı ve bölgesel bütünleşmeyi ilerletmek için kendi alternatif düzenlemelerini inşa ederken aynı zamanda, kalkınma ve dijital yönetim hedeflerini yansıtmak için mevcut uluslararası kurumları yeniden biçimlendirmek ve insan hakları ve altyapı kredilerine yönelik eleştirileri hafifletmek için çalışıyor.[17]

Putin çok kutuplu bir küresel düzen tasavvur ediyor

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 16 Ağustos 2022'de 10. Moskova Uluslararası Güvenlik Konferansı'nda yaptığı konuşmada, Rusya'nın ortaya çıkan küresel düzene ilişkin görüşünü özetledi[18] :

Dünyadaki durum dinamik bir şekilde değişiyor ve çok kutuplu bir dünya düzeninin ana hatları şekilleniyor. Giderek artan sayıda ülke ve halk, kendi farklı kimliklerine, geleneklerine ve değerlerine dayalı olarak özgür ve egemen bir kalkınma yolunu seçiyor.

Bu nesnel süreçlere, kaosu kışkırtan, uzun süredir devam eden ve yeni çatışmaları körükleyen ve aslında herhangi bir alternatif, egemen kalkınma seçeneğini yıkmak anlamına gelen sözde çevreleme politikasını izleyen Batılı küreselci seçkinler karşı çıkıyor. Böylece ellerinden kayıp giden hegemonya ve iktidara tutunmak için ellerinden geleni yapıyorlar; ülkeleri ve halkları özünde yeni sömürgeci bir düzenin pençesinde tutmaya çalışıyorlar. Hegemonyaları, dünyanın geri kalanı ve tüm medeniyet için durgunluk anlamına gelir; cehalet, kültürün iptali ve neoliberal totalitarizm demektir.

Bütün çareleri kullanıyorlar. Amerika Birleşik Devletleri ve vasalları, provokasyonlar düzenleyerek, darbeler düzenleyerek veya iç savaşları kışkırtarak egemen devletlerin içişlerine kabaca müdahale ediyor. Tehditlerle, şantajlarla, baskılarla bağımsız devletleri kendi iradelerine boyun eğdirmeye ve onlara yabancı olan kurallara uydurmaya çalışıyorlar. Bu, tek bir amaç doğrultusunda yapılıyor, o da asırlık model olan ve dünyadaki her şeyi sünger gibi çekmelerine olanak sağlayan hâkimiyetlerini sürdürmek. Ancak bu türden bir model ancak zorla elde tutulabilir.

Dünyadaki gerilimleri azaltmanın, askeri-politik tehdit ve riskleri aşmanın, ülkeler arasındaki güveni artırmanın ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamanın ancak çok kutuplu bir dünyanın çağdaş sistemini kökten güçlendirmekle mümkün olduğu açıktır.

Tek kutuplu dünya çağının geçmişte kaldığını yineliyorum. Mevcut küreselci modelden yararlananlar, alışıldık duruma ne kadar sıkı sarılırlarsa sarılınsınlar, bu modelin sonu yok. Tarihi jeopolitik değişimler tamamen farklı bir yöne gidiyor.

Uluslararası hukuka ve daha adil ilişkilere dayanan çok kutuplu dünyanın, bölgesel çatışmalar ve kitle imha silahlarının yayılması, terörizm ve siber suçlar gibi ortak tehditlere karşı koymak için yeni fırsatlar yarattığını vurgulamak istiyorum. Tüm bu zorluklar küreseldir ve bu nedenle, tüm devletlerin çabalarını ve potansiyellerini birleştirmeden üstesinden gelmek imkânsız olacaktır.

Daha önce olduğu gibi, Rusya bu tür koordineli ortak çabalara aktif ve iddialı bir şekilde katılacak; müttefikleri, ortakları ve fıkırdaşları ile birlikte, mevcut uluslararası güvenlik mekanizmalarını geliştirecek ve yenilerini oluşturacak, ayrıca ulusal silahlı kuvvetleri ve diğer güvenlik yapılarını gelişmiş silahlar ve askeri teçhizat sağlayarak sürekli olarak güçlendirecektir. Rusya, müttefiklerinin korunmasının yanı sıra ulusal çıkarlarını da güvence altına alacak ve tüm halkların haklarının, kültürel ve medeniyetsel çeşitliliğin garanti altına alındığı daha demokratik bir dünyanın inşası için başka adımlar atacaktır.

Uluslararası hukuka, onun temel normlarına ve ilkelerine saygıyı yeniden sağlamamız gerekiyor. Ve elbette, Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası diyalog platformları gibi evrensel ve yaygın olarak kabul gören kurumları teşvik etmek önemlidir. BM Güvenlik Konseyi ve Genel Kurulu, başlangıçta amaçlandığı gibi, uluslararası gerilimleri azaltmak ve çatışmaları önlemek için etkili araçlar olarak hizmet etmenin yanı sıra, ülkelerin ve halkların güvenilir güvenlik ve refahının sağlanmasını kolaylaştırmalıdır.

BRICS Batı'yı ele geçiriyor

Zaman değişti. Rusya, Çin, Hindistan ve Asya, Orta Doğu, Afrika ve Güney Amerika'daki diğer birçok ülke, boğucu Batı hâkimiyetine karşı koymak için mevcut tüm alanları kullanıyor. Bu ülkeler, NATO'nun yayılmacı ajandası adına Rusya'nın tecrit edilmesinde yer almayacaklarını açıkça belirtmişlerdir. Aksine, Batı'nın egemen olduğu küresel ekonomiye ve özellikle de 50 yıldır para birimi değil meta rolü oynayan ABD dolarına alternatifler geliştirmek için birçok adım attılar. İkincisi, ABD'nin planladığı birçok kriz, yaptırım ve diğerlerinin yanı sıra Irak ve Venezüella örneğinde olduğu gibi kitlesel açlıkla bağlantılı olarak Washington'un en etkili silahı oldu. [19]

Alman Frankfurter Allgemeine Zeitung, Pekin ve Moskova'nın BRICS'i dört ülkeyi daha içerecek şekilde genişletmek istediğini bildirdi. Alman gazetesi, Rusya ve Çin'in gelişmekte olan beş ülkeden oluşan bir konsorsiyum olan BRICS'i Batılı Yediler Grubu'na karşı bir denge unsuru haline getirmeye çalıştığını bildirdi. Pekin ve Moskova, grubun kalan üç üyesi olan Güney Afrika, Hindistan ve Brezilya'yı büyütme istiyor. Frankfurter Allgemeine Zeitung, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırısının başlamasından ve kapsamlı Batı yaptırımlarının uygulanmasından bu yana Moskova'nın Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki ülkelerle ittifaklarını güçlendirmeye ve genişletmeye çalıştığını söyledi. G8 dağıldıktan sonra, Kremlin'in yıllar içinde BRICS'in G7'ye (eski adıyla G8) bir alternatif olma fikrini beslediği bildirildi. Alman gazetesine göre bu çabalar Kremlin tarafından ikiye katlandı. Frankfurter Allgemeine Zeitung, BRICS'in bir başka kurucu üyesi olan Çin'in kulübün büyümesini istediğini söyledi. Pekin, Mısır ve Endonezya'yı kulübe dâhil etmek istiyor. Makale, Rusya gibi Çin'in de daha büyük bir BRICS'i Batı hâkimiyetindeki G7'ye olası bir alternatif olarak gördüğünü belirtiyor. [20]

Bu arada, daha önce Devlet Dumasında Dışişleri Komisyonu başkanı olarak görev yapan Rus senatör Aleksey Puşkov, şunları savundu: "BRICS bunu beyan etmese de, Batılı olmayan dünyanın önde gelen ülkelerini birleştirdiği için gelecekte G7'ye bir alternatif ve hatta karşı ağırlık haline gelebilir." Puşkov, İran ve Arjantin'in tekliflerini bir atılım olarak nitelendirdi, çünkü bu yalnızca Batı'nın Rusya'yı tecrit etme çabalarını baltalamakla kalmıyor, aynı zamanda Batılı olmayan dünyanın en üst düzey ekonomik-politik örgütlenmesini de önemli ölçüde genişletiyor. " Öte yandan Rusya'nın RIA Novosti haber ajansının aktardığı uzmanlar, gelecekte aralarında Meksika, Türkiye ve Suudi Arabistan'ın da bulunduğu on ülkenin daha BRICS'e katılabileceğini iddia etti. [21]

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, BRICS zirvesinde yaptığı konuşmada "ülkelerimizin para sepetlerine dayalı uluslararası bir rezerv para birimi" oluşturulmasını önerdi. Son Batı yaptırımları altında tek başına rublenin hayatta kalmayı, hatta gelişmeyi başarmış olması gerçeği, BRICS para birimlerinin bir araya gelmesiyle ABD dolarını dünyanın hâkim para birimi olarak eninde sonunda saf dışı bırakabileceğine dair umut veriyor.

Arjantin ve İran'ın BRICS üyeliği için başvuruda bulunması da ekonomik ittifakın siyasi, aslında jeopolitik bir varlığa dönüşmekte olduğunu gösteriyor. Önümüzdeki küresel mücadele, belki de II. Dünya Savaşı'ndan bu yana en önemli mücadeledir. NATO geçerlilik için savaşıma devam ederken, Rusya, Çin ve diğerleri, Batı hâkimiyetine karşı kalıcı ve sürdürülebilir bir denge oluşturma umuduyla çeşitli ekonomik, siyasi ve hatta askeri altyapılara yatırım yapacaklar. Bu çatışmanın sonucu muhtemelen insanlığın geleceğini şekillendirecek. [22]

BRIC kısaltması, 2001 yılında Goldman Sachs ekonomisti Jim O'Neill tarafından hızla büyüyen bir grup gelişmekte olan pazar (Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin) için yatırımcılara analitik bir bakış açısı sağlamak amacıyla icat edildi. BRIC'lerin G7'nin gelişmiş ekonomilerinin ekonomik hâkimiyetine giderek daha fazla meydan okuyacağına inanıyordu. Grubun ilk resmi zirvesi 2009'da yapıldı ve Güney Afrika 2010'da BRICS'i oluşturmak için katıldı. Grup, dünya nüfusunun %40'ını ve küresel GSYİH'nin dörtte birinden biraz fazlasını oluşturuyor. Bunu bir bağlama oturtmak gerekirse, çok daha küçük bir nüfus tabanına sahip G7 ülkeleri, satın alma gücü paritesine göre küresel GSYİH'nin %30'undan biraz fazlasını oluşturuyor. Hem Moskova'nın hem de Pekin'in, Batı yaptırımlarına karşı uluslararası bir rezerv para birimi ve bir BRICS para birimi sepetine dayalı bütünleşmiş bir bankalar arası ödeme

sistemi oluşturmak için çalışıyor olması şaşırtıcı değil. ABD önderliğindeki ittifak dışındaki ülkeler için BRIC üyeliği, G7 veya NATO'nun ikincil yaptırım tehdidine karşı bir koruma görevi görebilir. [23]

Çin'in geçen ay Endonezya, Kazakistan, Nijerya, Senegal, Tayland ve BAE'nin de aralarında bulunduğu 13 ülkeyi BRICS üyeliğine davet etmesi şüphesiz bu motivasyonu satır aralarında taşıyor. Başkan Xi Jinping, BRICS forumu davetlilerine yaptığı konuşmada, ABD liderliğindeki yaptırım rejimini “yüksek çitlerle çevrili küçük bir avlu” inşa ettiği için eleştirdi. Ekonomik büyümeyi canlandırmak için - özellikle indirimli fiyatlarla - fosil yakıtlara sürekli erişim arayan gelişmekte olan ülkelerin duruşunu yansıtıyor. Genişletilmiş bir BRICS grubu, petrol ve gaz ağırlıkları İran ve Suudi Arabistan'ı içerebilir veya içermeyebilir. Ancak BRICS içi emtia ticareti, üyeler ve üye olmayanlar arasında emtia bağlantılı bir para birimi sepetinde halledilirse, bu, G7 liderliğindeki küresel finans sisteminin önemli bir ayağı olan petrodolar için etkili bir son teşkil eder. Bölgesel rekabetlere karışan üyeleri barındıran genişlemiş bir BRICS forumundaki gerilimler, mümkün olan en iyi koşullarda gıda, yakıt ve gübre ithalatına erişimlerini sağlamaya çalışan Batı ittifakı dışındaki ülkelerin ortak çıkarları tarafından ağır basabilir. [24]

BRICS ülkeleri artan bir işbirliği sergilediler ve doların hâkim olduğu finansal sistemi değiştirme niyetindeler. BRICS içinde Rusya ve Çin, ABD ile jeopolitik rekabetlerinden kaynaklanan çıkarlarını korumak ve kendilerine karşı gelecekte yaptırımlar uygulanma riskini göz önünde bulundurarak dolarsızlaştırma girişimlerine öncülük ediyor. Hindistan, Brezilya ve Güney Afrika, BRICS'in küresel finansal sistemi değiştirme ve uluslararası ticaret için yerel para birimlerinin kullanımını teşvik etmek için daha fazla fırsat yaratma konusundaki açıklamalarını destekledi. Tüm BRICS üyeleri, küresel finansal sistemdeki özerkliklerini artırmak ve dolarları azaltmak için adımlar attı. [25]

6 Eylül 2022'de Rus devi Gazprom, Çin'e yapılan sevkiyatlar için ödemeleri dolar yerine yuan ve ruble cinsinden faturalandırmak için bir anlaşma yaptığını duyurdu. Petrol devi Rosneft PJSC ayrıca Rusya'nın şimdiye kadarki en büyük yuan cinsinden tahvilini piyasaya sürüyor. Rosneft'in hamlesi, alüminyum devi United Co Rusal International PJSC ve altın madencisi Polyus PJSC gibi diğer Rus emtia ihracat güçleri tarafından yapılan benzer işlemleri takip ediyor. Rus petrol üreticisi Gazprom Neft'in ve demir cevheri madencisi Metalloinvest Holding Co.'nun da yuan tahvillerine yöneldiğine dair haberler de var. Bu, 1 Eylül'de merkez bankası başkanı Elvira Nabiullina da dahil olmak üzere üst düzey Rus yetkililerin yuan ve diğer "dost" para birimleri cinsinden yaklaşık 70 milyar dolarlık "stratejik" alımları değerlendirdiği haberini takip ediyor. Bu yılın başlarında Putin, Avrupa'daki müşterilerini Rus gaz işlemlerini tamamlamak için Gazprombank'ta ruble banka hesapları oluşturmaya zorladı. Chaminade Üniversitesi'nden McNally'nin belirttiği gibi: “Rusya'ya yönelik mali yaptırımların genişliği ve yoğunluğu, dış rezervlerinde büyük miktarlarda ABD dolarına sahip olan herhangi bir hükümetin, hatta ABD ile bağlantılı olanlar bile, bu rezervlerin tam güvenliğini sorgulaması anlamına gelir. Bu nedenle, uluslararası para sisteminde bir metamorfoz şansı şimdi her zamankinden daha yüksek. Bu değişiklik bir gecede gerçekleşmese bile ABD dolarına alternatif arayışlarının süreceğinin sinyallerini veriyor.” [26]

'İslam Dünyasının Yeni Dünya Düzeninde Yer Bulması Gerekıyor'

Geçenlerde Türkiye cumhurbaşkanının kıdemli danışmanlarından Gülnur Aybet, dünya düzeninin "derin bir yeniden düzenlemeden" geçtiğini ve Müslüman dünyasının bu düzende yerini bulması gerektiğini söyledi. Gülnur Aybet, Aralık 2020'de İstanbul merkezli İslam ve Küresel İlişkiler Merkezi'nin (CIGA) ev sahipliğinde düzenlenen Müslüman Dünyasında Yönetişim ve Siyasi Otorite konferansında konuşuyordu. Aybet, mevcut küresel sistemin, "egemen liberal dünya düzenine ve onu sürdürmek isteyenlere varoluşsal bir meydan okuma oluşturan" Rusya ve Çin'in yükselişiyle "büyük güç rekabetinin geri dönüşüne" tanık olduğunu savundu. "Devam eden derin bir yeniden düzenleme var ve Müslüman dünyasının, içinde yerini bulması çok önemli" dedi. [27]

Referanslar

[1] Yeni bir dünya düzeni doğuyor ve dünya buna hazır değil, Frederick Kempe, CNBC Haberler, 3 Nisan 2022

[2] A.g.e.

[2A] BRICS'in Yükselişi: Batı'ya meydan okuyan ekonomik dev, Dr. Ramzy Baroud - Orta Doğu Monitörü 12 Temmuz 2022

[3] Dünyayı yönetmek için, Alfred W. McCoy Nation of Change Org - 18 Kasım 2021

[4] A.g.e.

[5] <https://www.mfa.gov.cn/ce/ceus//eng/zmgx/zgwjzc/t35080.htm>

[6] A.g.e.

[7] A.g.e.

[8] Çin'in Yeni Bir Dünya Düzeni Vizyonu, Amerika Birleşik Devletleri İçin Etkileri, Nadège Rolland - Asya Araştırmaları Ulusal Bürosu, 2 Ekim 2020

[9] A.g.e.

[10] A.g.e.

[11] A.g.e.

[12] Amerikan Yüzyılından Sonra, Andrew Bacevich – Tom Dispatch 16 Temmuz 2022

[13] A.g.e.

[14] A.g.e.

[15] Küresel Eğilimler 2040, A More Contesting World ABD Ulusal İstihbarat Konseyi tarafından yayınlandı, Mart 2021

[16] A.g.e.

[17] A.g.e.

[18] <http://en.kremlin.ru/events/president/news/69166>

[19] Dr. Ramzy Baroud a.g.e.

[20] A.g.e.

[21] A.g.e.

[22] A.g.e.

[23] Yeni Dünya Enerji Düzeninde BRICS: Petrol Jeopolitiğinde Korunma, Tilak Doshi – Forbes 21 Temmuz 2022

[24] A.g.e.

[25] BRICS'in rezerv para birimi: Doların hâkimiyetini azaltma girişimi mi? Sauradeep Bag – Gözlemci Araştırma Vakfı, 1 Eylül 2022

[26] Çin yuanı petrol ticaretinde yükselişe geçiyor, William Pesek - Asia Times, 14 Eylül 2022

[27] "Müslüman Dünyasının Yeni Dünya Düzeninde Yer Bulması Gerekıyor" - Muslim Link, 25 Ocak 2021

On Üçüncü Bölüm

Çin ve Müslüman Dünyası

Mart 2022'de ilk kez Çin Halk Cumhuriyeti dışişleri bakanı, dünyadaki 1,5 milyar Müslümanı temsil eden 57 üyeli örgütün en temsili platformu olan İslam Konferansı Örgütü'nün (İİT) toplantısında konuşma yapmak üzere davet edildi.

Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi, 22 Mart 2022'de İslamabad'da düzenlenen İİT konferansında yaptığı konuşmada, "Çin ile İslam dünyası arasında uzun süredir devam eden ilişkiden" bahsetti ve Çin'in Müslüman ülkeleri, siyasi bağımsızlık ve ekonomik kalkınma arayışlarında desteklemeye devam edeceğini yineledi.

Dışişleri Bakanı Wang Yi, Çin'in Müslüman dünyasında yaklaşık 600 Kuşak ve Yol işbirliği projesine 400 milyar doların üzerinde yatırım yaptığını açıkladı.

Çin'in "çok kutuplu bir dünyayı, uluslararası ilişkilerde demokrasiyi ve insan medeniyetinin çeşitliliğini desteklemek için İslam ülkeleriyle çalışmaya ve insanlık için ortak bir geleceğe sahip bir toplum inşa etmek için aralıksız çaba göstermeye hazır olduğunu" vurguladı.

Wang, Çin'in Filistin sorununun kapsamlı ve adil bir çözümünü teşvik etmek için iki devletli çözüm temelinde erken, daha otoriter ve temsili bir uluslararası barış konferansını desteklediğini söyledi. Keşmir konusunda Çin'in İİT ile aynı umudu paylaştığını söyledi.

Wang, "Çin, çok kutuplu bir dünyayı, uluslararası ilişkilerde demokrasiyi ve insan medeniyetlerinin çeşitliliğini desteklemek için İslam ülkeleriyle çalışmaya ve insanlık için ortak bir geleceğe sahip bir toplum inşa etmek için aralıksız çaba göstermeye hazırdır." dedi.

15 Mart 2022'de Çin, İslamofobi ile mücadele için uluslararası bir gün oluşturmak üzere Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda İİT destekli bir karara ortak destekleyici oldu. Karar, İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) adına Pakistan tarafından sunuldu. Bu gün, Yeni Zelanda'nın Christchurch kentinde silahlı bir kişinin iki camiye girerek 51 kişiyi öldürdüğü ve 40 kişiyi yaraladığı günü anıyor. Avrupa Birliği, Fransa ve Hindistan, 15 Mart'ın İslamofobiye karşı uluslararası mücadele günü olarak kutlanmasına manidar bir şekilde karşı çıktı. Uluslararası Para Fonu'nun Ticaret İstatistiklerine göre, son 20 yılda Çin, tüm Müslüman dünyasının önde gelen ticaret ortağı olma konusunda ABD'yi geride bıraktı.

Çin, dünyanın en büyük ham petrol ithalatçısı ve ithalatının yaklaşık yüzde 50'si başta Suudi Arabistan, İran ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) olmak üzere Orta Doğu'daki Müslüman ülkelerden geliyor. Basında, Çin ve Suudi Arabistan'ın petrol ticaretinin kısmen yuan üzerinden yapılması için görüşmelerde bulunduğu dair haberler var.

Mart 2021'de Çin ve İran, 25 yıl sürecek kapsamlı bir işbirliği planı imzaladı. Çin ile İslam dünyası arasındaki savunma işbirliği de genişliyor. Gelişmiş Çin savaş uçağı J10C artık Pakistan ve BAE gibi ülkelerde kullanılıyor.

Kuşak ve Yol Girişimi (BRI)

Bugün Çin'in Müslüman dünyasıyla ilişkisinin en önemli parçası BRI'dir. İlginç bir şekilde, girişim Çin Devlet Başkanı Xi Jinping tarafından Müslüman ülkelerde iki aşamada başlatıldı: Eylül 2013'te Kazakistan'ın başkenti Astana'da İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve aynı yılın Ekim ayında Endonezya'nın başkenti Jakarta'da 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu.

BRI'yi onaylayan veya bir şekilde onunla ortaklık taahhüdünde bulunan Müslüman ülkeler arasında Mısır, İran, Irak, Katar, Suudi Arabistan, Suriye, Türkiye ve Birleşik Arap Emirlikleri yer alıyor.

Küresel ekonomik ve siyasi güç dengesi Batı'dan Doğu'ya kayarken ve yeni bir Soğuk Savaş'tan söz edilirken, Çin'in daha fazla işbirliği ve bağlantı kurması gerekiyor.

Kuşak ve Yol Girişimi'nin (BRI) altı ana ekonomik koridoru vardır:

- (1) Yeni Avrasya Kara Köprüsü;
- (2) Çin-Orta Asya-Batı Asya Koridoru;
- (3) Çin-Pakistan Koridoru;
- (4) Bangladeş-Çin-Myanmar Koridoru;
- (5) Çin-Moğolistan-Rusya Koridoru;
- (6) Çin-Çinhindi Yarımadası Koridoru.

Anlamli bir şekilde, altı büyük ekonomik koridordan beşi Müslüman ülkelerden geçmektedir.

(1) Pakistan üzerinden Çin-Pakistan Koridoru. Adı Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru.

(2) Bangladeş üzerinden Bangladeş-Çin-Myanmar Koridoru.

(3) İran, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkiye, Türkmenistan ve Özbekistan üzerinden Çin-Orta Asya-Batı Asya Koridoru.

(4) Çin-Çinhindi Yarımadası Koridoru, diğer ülkeler arasında Malezya'dan geçmektedir.

(5) Yeni Avrasya Kara Köprüsü, diğer ülkeler arasında Kazakistan'dan geçmektedir.

(6) Çin-Moğolistan-Rusya Koridoru, hiçbir Müslüman ülkeden geçmeyen tek koridordur.

Çin-Orta Asya-Batı Asya Ekonomik Koridoru: Son beş yılda, bu koridor çerçevesinde enerji, altyapı bağlantısı, ekonomi ve ticaret ve endüstriyel kapasite alanlarında işbirliği ilerlemiştir. Çin, uluslararası karayolu taşımacılığı konusunda Kazakistan, Özbekistan, Türkiye ve diğer ülkeler ile Çin-Pakistan-Kazakistan-Kırgızistan, Çin-Kazakistan-Rusya, Çin-Kırgızistan-Özbekistan ile ikili anlaşmalar ve Orta Asya ve Batı Asya'da altyapı inşaatını sürekli iyileştiren uluslararası karayolu taşımacılığına ilişkin diğer bazı çok taraflı anlaşmalar imzaladı. Çin-Suudi Arabistan Yatırım İşbirliği Forumu, Kuşak ve Yol Girişimi ile Suudi Vizyonu 2030 arasında endüstriyel tamamlayıcılığı destekledi ve 28 milyar ABD dolarını aşan işbirliği anlaşmaları imzaladı. Çin ve İran, güçlerini çeşitli alanlarda kullandılar ve birleşik güçlerini yollar, altyapı ve enerji alanlarında güçlendiriyorlar. [1]

Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru: Bu koridor çerçevesinde enerji, ulaşım altyapısı, sanayi bölgesi işbirliği ve Gwadar Limanı odaklı bir işbirliği planı hayata geçirildi. Çin ve Pakistan, düzenli olarak toplanan Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru Ortak İşbirliği Komitesi'ni kurdu. Bir dizi projede sorunsuz ilerleme kaydedildi. Gwadar Limanı'na giden yol, Peşaver-Karaçi Otoyolu (Sukkur-Multan bölümü), Karakorum Otoyolu Faz II (Havelian-Thakot bölümü), Lahor Orange Line Metrosu ve Port Qasim'deki 1.320 MW Kömür Yakıtlı Enerji Santralleri gibi önemli projeler başlatıldı. Bazı projeler şimdiden fayda sağladı. Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru, işbirliği için üçüncü taraflara açıktır ve daha fazla ülke katıldı veya katılma isteğini ifade etti. [2]

Bangladeş-Çin-Hindistan-Myanmar Ekonomik Koridoru: Son beş yılda, dört ülke ortak çalışma grupları çerçevesinde bu koridoru inşa etmek için birlikte çalıştılar ve kurumsal gelişim, altyapı bağlantısı, ticaret ve endüstri parklarında işbirliği, finansal piyasada işbirliği ve dışa açılma, kültürel alışveriş ve insanların refahını artırmada işbirliği alanlarında bir dizi büyük proje planladılar. Çin-Myanmar Ekonomik Koridoru Ortak Komitesi kuruldu. İki ülke ayrıca Çin-Myanmar Ekonomik Koridoru'nun inşasına ilişkin bir Mutabakat Zaptı'nın yanı sıra Muse-Mandalay Demiryolu için bir fizibilite çalışması ve Kyauk Phyu Özel Ekonomik Bölgesi Derin Deniz Limanı Projesi Çerçeve Anlaşması'na ilişkin belgeler imzaladı. [3]

Demiryolları: Çin-Laos Demiryolu, Çin-Tayland Demiryolu, Macaristan-Sırbistan Demiryolu ve Jakarta-Bandung Yüksek Hızlı Demiryolu gibi işbirliği projelerine odaklanan bölgeler arası ve kıtalar arası demiryolu ağlarının inşasında büyük ilerleme kaydedilmiştir.

Pan-Asya Demiryolu Ağı'nın doğu güzergâhı, Pakistan'ın Karaçi-Peşaver Demiryolu Hattı'nın (Ana Hat 1 veya ML-1 olarak da anılır) modernizasyonu ve Çin-Kırgızistan-Özbekistan Demiryolu hakkında ön araştırmalar ilerledi. Çin-Nepal sınır ötesi demiryolunun ön fizibilite çalışması tamamlandı. [4]

Limanlar: Pakistan'ın Gwadar Limanı'nda düzenli konteyner gemileri için rotalar açıldı ve Gwadar Serbest Ticaret Bölgesi'nin başlangıç alanındaki destek tesisleri tamamlandı ve 30'dan fazla şirketin bölgeye çekilmesi sağlandı. Sri Lanka'nın Hamban-tota Limanı Özel Ekonomik Bölgesi için bölgenin endüstriyel işlevlerinin tanımlanması ve kavramsal planların yapılması da dâhil olmak üzere ön çalışmalar tamamlandı. Yunanistan'daki Pire Limanı'nda önemli bir geçiş merkezi tamamlandı ve Faz III inşaatı tamamlanacak. Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki Khalifa Limanı Konteyner Terminali Faz II, Aralık 2018'de resmen açıldı. Çin, 47 B&R ülkesiyle 38 ikili ve bölgesel nakliye anlaşması imzaladı. Çin'in Ningbo Deniz Ticaret Borsası, Deniz İpek Yolu Navlun Endeksi'ni iyileştirmek için sürekli çaba sarf etti ve Çin-CEEC Ticaret Endeksi'ni (CCTI) ve Ningbo Liman Endeksi'ni yayınladı. [5]

21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu

21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu, Çin'i, Güney Çin Denizi, Malakka Boğazı, Hint Okyanusu, Bengal Körfezi, Arap Denizi, Basra Körfezi ve Kızıldeniz'i kapsayan; Güneydoğu Asya, Endonezya, Hindistan, Arap yarımadası, Somali, Mısır ve Avrupa'ya bağlar.

Dijital İpek Yolu

Dijital İpek Yolu, Kuşak ve Yol Girişimi'nin önemli bir parçası haline geldi. Çin, Mısır, Laos, Suudi Arabistan, Sırbistan, Tayland, Türkiye ve Birleşik Arap Emirlikleri ile "Kuşak ve Yol Dijital Ekonomi Uluslararası İşbirliği Girişimi"ni başlattı.

Çin'in Dijital İpek Yolu ve Küresel Dijital Düzen

Çin'in Dijital İpek Yolu (DSR), Pekin'in geniş küresel bağlantı vizyonu olan Kuşak ve Yol Girişimi'nin (BRI) bir bileşeni olarak 2015 yılında başlatıldı.

Richard Ghiasy ve Rajeshwari Krishnamurthy'ye göre, DSR bir altyapı projesinden çok daha fazlası. Çin için DSR, daha az ABD merkezli ve daha Çin merkezli bir Asya ve küresel dijital düzen oluşturan bir çözümdür. Çin, Alibaba, Tencent ve Huawei gibi Çinli teknoloji devleri için yeni pazarların açılmasını sağlayarak ve dünyanın Çin ile dijital bağlantısını güçlendirerek bu hedefi sürdürüyor. [6]

Gerçekten de teknoloji dünyasına az sayıda aktör liderlik ediyor ve özellikle ABD teknoloji devleri Alphabet (Google), Intel, Amazon, Cisco ve Facebook kendi alanlarında neredeyse küresel bir tekele sahip. Örneğin, 2018'in sonunda Microsoft, Facebook ve Amazon gibi içerik sağlayıcılar, deniz altı kablo bant genişliğinin yarısından fazlasına sahip oldu veya bunları kiraladı. Bu kablolar, uluslararası internet verilerinin ve telefon trafiğinin yaklaşık yüzde 98'ini taşıyor. Bu tür bir hakimiyet sağlıklı değil ve AB ve Avustralya da dâhil olmak üzere birçok aktör bu teknoloji devlerinin hakimiyetini kırmak için adımlar attı. [7]

DSR, Çin'in dijital altyapı ve yapay zekâ, robotik, Nesnelerin İnterneti, blockchain, sunucusuz bilgi işlem vb. gibi yeni nesil teknolojiler için standartlar belirlemesine yardımcı olabilir.

Çinli işletmeler ve buna bağlı olarak Çinli yetkililer, DSR aracılığıyla büyük yerel veri havuzlarına erişim sağlayabilir. Pekin, diğer ülkelerin Çin altyapısına olan bağımlılığını güçlendirerek, diğer faktörlerin yanı sıra önemli ölçüde yerel siber güvenlik politikalarına ve uygulama kapasitelerine bağlı olsa da, teorik olarak değerli bir yerel siyasi nüfuz aracı elde edebilir. Bununla birlikte, bu tür bir potansiyel sömürü Çin'e özel değildir. Edward Snowden ifşaatlarının ve Facebook-Cambridge Analytica veri skandalının gösterdiği gibi, herhangi bir teknoloji sağlayıcısı veya ileri düzey siber teknoloji aktörü, istenirse konumunu kötüye kullanabilir. [8]

Richard Ghiasy ve Rajeshwari Krishnamurthy, DSR'nin ABD dijital değer sisteminin mevcut hâkimiyetine ve teknoloji şirketlerinin hâkim pazar payına da meydan okuduğu sonucuna vardı. [9]

Asya Ekonomileri İçin Oyun Değiştirici

Çin, bazı bölgelerde Amerika Birleşik Devletleri'nin küresel konumlandırma sisteminden (GPS) daha doğru olan küresel uydu sistemi BeiDou'nun lansmanını tamamladı. Asya'da Pakistan, Laos, Brunei ve Tayland BeiDou'yu benimseyen ülkeler arasındadır ve Batı Asya (Orta Doğu) ve Afrika'da artan bir kullanım söz konusudur.

Chan Jia Hao'ya göre Çin Uydu Navigasyon Ofisi, BeiDou navigasyon uydu sisteminin ABD hükümetinin sahip olduğu Küresel Konumlandırma Sistemine (GPS) alternatif olarak dünya çapında

ticari olarak kullanılmasını amaçlıyor. Pakistan, Laos, Brunei ve Tayland dâhil olmak üzere bir dizi Asya ülkesi şimdiden BeiDou'yu benimsedi.

2017'nin sonlarında Çinli şirket Huawei Marine, Pakistan'ı Kenya ve Cibuti'ye bağlayacak olan Pakistan Doğu Afrika Kablo Ekspresinin inşasına başlamak için Pakistanlı yetkililerle ortaklık kurdu. Huawei Marine ayrıca Endonezya ve Filipinler'deki denizaltı kablo projelerinin tamamlanmasını da denetledi ve daha önce, Avustralya hükümeti finansmanı lehine teklifi düşürülmeden önce Solomon Adaları'ndan Avustralya'nın Sidney kentine bir denizaltı kablo yolu inşa etmeyi planladı. [10]

Çinli teknoloji şirketleri BRI'ye ev sahipliği yapan ülkelere doğru genişlemeye devam ettikçe, Güney ve Güneydoğu Asya hiç şüphesiz toplu olarak hızlı bir şekilde gelişecektir. Ancak bu Dijital İpek Yolu esasen oyunun kurallarını değiştiriyor - zaten düşük büyüme yaşayan ekonomilerin rekabet avantajlarına meydan okurken, daha az gelişmiş ekonomiler için çok daha büyük ekonomik fırsatlar getiriyor. Bölgeler arası şirketlerin, kalıcı olan bu teknoloji patlaması karşısında Asya ekonomileri için yeni teknoloji değer zincirleri tasarlamaları gerekecek. [11]

Aralık 2017'de Wuzhen'de düzenlenen Dünya İnternet Konferansı'nda, aralarında Suudi Arabistan, Mısır ve BAE'nin de bulunduğu bir dizi ülke, geniş bant erişimini genişletmenin yanı sıra e-ticaret ve diğer ilgili ulusötesi standartlar alanlarında işbirliğini teşvik ederek projede Çin ile işbirliği yapmayı kabul etti. Alibaba, sonunda Dubai'deki Jebel Ali yakınlarında robotik, yapay zekâ ve mobil uygulamalarda çalışan 3.000 firmayı barındıracak, Washington yakınlarındaki Pentagon'un beş katı büyüklüğünde bir "Teknoloji Kenti" oluşturmak için 600 milyon dolarlık bir plan duyurdu. [12]

Çin'in Ocak 2016 tarihli Arap Politika Belgesi [13]

Ocak 2016'da Çin, Arap dünyasına yönelik politikası hakkında bir bildiri yayınladı. Arap Politika Belgesinin birkaç özelliği şunlardır:

Çin ile Arap devletleri arasındaki dostluk çok eskilere dayanmaktadır. İki bin yılı aşkın bir süre önce, kara ve deniz İpek Yolları zaten Çin ve Arap uluslarını birbirine bağlıyordu.

1956'dan 1990'a kadar Çin, 22 Arap ülkesinin tamamıyla diplomatik ilişkiler kurdu. Arap ülkeleri, Çin'e Birleşmiş Milletler'deki yasal koltuğunu yeniden kazanması ve Tayvan sorunu gibi konularda güçlü destek verdi.

Siyasi, ticari ve ekonomik, bilimsel ve teknolojik, kültürel ve eğitimsel, askeri, sağlık, spor, haber ve diğer alanlardaki işbirliği verimli sonuçlar vermiş ve böylece 21. yüzyıla yönelik dostane ve işbirliğine dayalı ilişkilerin kurulmasına olanak sağlamıştır.

2004 yılında Çin-Arap Devletleri İşbirliği Forumu kuruldu. O zamandan beri birçok alanı kapsayan ve ondan fazla mekanizma ile kolektif bir işbirliği platformuna dönüştü. 2010 yılında Çin ve Arap ülkeleri, kapsamlı işbirliği ve ortak kalkınma için stratejik işbirliği ilişkileri kurdular ve Çin-Arap toplu işbirliği, kapsamlı geliştirme ve iyileştirmede yeni bir aşamaya girdi. Cumhurbaşkanı Xi Jinping, Çin-Arap Devletleri İşbirliği Forumu Altıncı Bakanlar Konferansı'nın açılış töreninde, Çin-Arap ortak işbirliğinin kilit alanlarını ve öncelikli yönlerini belirleyen ve Çin-Arap ilişkileri ve Forumunun geliştirilmesi için rehberlik sağlayan önemli bir konuşma yaptı.

60 yıl önce Çin ile Arap ülkeleri arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasından bu yana, her alanda işbirliği sürekli derinleştirildi. Çin, sekiz Arap ülkesiyle kapsamlı stratejik ortaklık, stratejik ortaklık veya stratejik işbirliği ortaklığı kurdu ve Körfez İşbirliği Konseyi ile bir stratejik diyalog mekanizması kurdu. Arap ülkeleri bir bütün olarak Çin'in en büyük ham petrol tedarikçisi ve 7. en büyük ticaret ortağı haline geldi. Çin'in "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı"nı ortaklaşa inşa etme girişimleri ve "1+2+3" işbirliği modeli oluşturan "21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu" (enerji işbirliğini esas alarak, iki kanat olarak altyapı inşaatı ve ticaret ve yatırımın kolaylaştırılması ve üç atılım olarak nükleer enerji, uzay uydusu ve yeni enerji olmak üzere üç yüksek ve yeni teknoloji alanı), ve endüstriyel kapasite işbirliği, Arap

lkeleri tarafından iyi karşılıandı. Her iki taraf da devlet egemenliğini ve toprak bütünlüğünü korumak, ulusal haysiyeti savunmak, sıcak noktalara siyasi çözüm aramak ve Orta Doğu'da barış ve istikrarı teşvik etmek konusunda geniş fikir birliğine sahip. Birleşmiş Milletler reformu, iklim değişikliği ve Doha Turu ticaret müzakereleri gibi konularda benzer görüşleri paylaşıyor, sağlam koordinasyon ve işbirliğini sürdürüyoruz. Kültürel ve eğitimsel alışverişler daha sık hale geliyor ve iki halk arasındaki gelişmiş karşılıklı anlayış ve dostluk sayesinde insanlar arası bağlar daha da yakınlaşıyor.

Medeniyetler arası diyalğu teşvik edeceğiz ve farklı dinler arasındaki alışverişi teşvik edeceğiz. Dini değiş tokuş için ikili ve çok taraflı platformlar inşa edeceğiz, dini uyum ve hoşgörüyü savunacağız, aşırılığın kökünü kazımak için işbirliğini keşfedeceğiz ve ortaklaşa aşırılığın üremesini ve yayılmasını kontrol altına alacağız.

Çin'in Orta Doğu'da Gelişen Katılımı

Abba Eban Uluslararası Diplomasi Enstitüsü Asya Politikası Programı başkanı Dr. Gedaliah Afterman'a göre, küresel bir süper güç olarak Çin'in Orta Doğu'daki bağlantısı bölge ve ötesi için giderek daha önemli hale geldi. Çin'in Başkan Xi Jinping yönetimindeki Orta Doğu'daki ilişkileri faydacı ve ticaret odaklı olmuştur. Enerji sektörü en önemli işbirliği alanı olmaya devam etse de, Pekin son on yılda erişimini genişletti ve bölge, uygun fiyatlı tüketim malları, teknoloјisi ve hizmetleri de dâhil olmak üzere Çin rnleri için büyüyen bir pazar haline geldi. Kuşak ve Yol Girişimi, devasa projelere yapılan büyük yatırımlar ve Dijital İpek Yolu'na odaklanma, Pekin'in kendisini bölgede önemli bir aktör olarak konumlandırmasına yardımcı oldu. [14]

1990'ların başından itibaren Çin, yerel ekonomik genişleme için gerekli olan petrokimya talebini karşılamak için bölgede ilişkiler kurdu, ancak bu dinamik son on yılda önemli ölçüde genişledi. Çin şu anda Orta Doğu'daki çoğu ülke için önemli bir ticaret ortağı ve bölgedeki en büyük yatırımcı olarak önemli jeo-ekonomik çıkarlara sahiptir. Geleneksel bağlantılarına dayanan Çin, Orta Doğu ortaklarına sunabileceği çok şey olduğunun farkındadır. şimdiye kadar, özellikle İran gibi büyük ölçüde kendisine bağımlı olan ülkelere karşı "daha az ver, daha çok kazan" yaklaşımını benimsiyor. Ortadoğu liderleri ise Pekin'i güvenilir bir ortak olarak görüyor. Avrupa ve ABD'nin ham petrol ithalatı yavaş yavaş düşerken, Çin bölgedeki nüfuzunu ve yatırımlarını genişletti. Pekin Devlet Teşebbüsleri (KİT) yalnızca büyük yatırımlar sağlamakla kalmaz; aynı zamanda riske daha toleranslıdır ve anlaşmaları güvence altına almak için Batılı, zel emsallerine göre daha düşük krlara katlanmaya isteklidirler. [15]

Gerçekten de, Riyad'ın Çin'in enerji altyapısına uzun vadeli yatırımlar yapmasıyla, Suudilerin Çin ile ilişkisi her iki yönde de ilerliyor. 2019 yılında, krallığın en büyük petrol şirketi olan Suudi Aramco, Çin'in önde gelen KİT'leriyle birkaç Çin rafineri ve petrokimya kompleksine yatırım da dahil olmak üzere bir dizi ortak girişim kurdu. Girişimler, Çin'in en büyük ham petrol tedarikçisinden gelen petrol talebi için güvenlik sinyali veriyor ve ilişkilerini derinleştirdi. 2016 yılında açıklanan, Krallığın Vizyonu 2030, ekonomisini çeşitlendirmek ve petrole bağımlılığı azaltmak için iddialı bir plan ve genel olarak proje Pekin'in BRI'sini tamamlıyor. 2019'da kurulan yıllık Çin-Suudi Arabistan st Düzey Ortak Komitesi, iki ülkenin politikalarını ve girişimlerini koordine etmesi için önemli bir platform.

Son olarak, Kuzey Afrika'ya açılan bir kapı görevi gören Mısır, büyük nüfusu ve Arap Birliği ve bölgedeki stratejik rolü nedeniyle Pekin için önemli bir ortak haline geldi. Son on yılda, aynı zamanda Çin rnleri için büyüyen bir tüketici pazarı haline de geldi. 2011'de Çin'in Mısır'a ihracatı ilk kez ABD'yi geçerek 2018'de 12,3 milyar dolara ulaştı. Daha yakın zamanlarda, büyük bir Çinli KİT olan ZhenHua Oil Co, COVID-19 nedeniyle azalan petrol talebiyle mücadele eden Iraklı petrol üreticileriyle milyarlarca dolarlık anlaşmalar yaptı. Çin, büyük n ödeme anlaşmaları sunarak Irak'tan petrol talebini güvence altına aldı ve önümüzdeki beş yıl boyunca onunla ilişkilerini kilitledi. [16]

Dijital İpek Yolu ve Teknoloјisi

Çin'in 2015 yılında tanıtılan Dijital İpek Yolu, Orta Doğu lkelerinin Çin teknolojisi ve yatırımı için önemli bir pazar haline gelmesiyle bölgedeki bağlantıların önemli bir parçası haline geldi. Suudi Arabistan, Mısır ve BAE, son yıllarda Çin ile teknoloјik işbirliğini genişletti ve Çin'in en ileri

teknolojilerinden önemli ölçüde kazanç sağladı. Çin, Ar-Ge'ye artan yatırımlar, satın almalar ve teknoloji sektöründeki diğer önemli yatırımlar yoluyla kendisini ve "Silikon Vadisi"ni birkaç ileri teknolojinin ön saflarında konumlandırdı. Nispeten istikrarlı dijital altyapısı ve geniş internet nüfuzu nedeniyle Orta Doğu, Çinli risk sermayedarları için önemli bir ilgi alanı haline geldi. [17]

Önemi Artan Bir Bölge: İleriye Bakış

Pekin'in 2017'de tamamlanan Cibuti'deki denizaşırı ilk askeri üssü, Hürmüz Boğazı gibi önemli deniz geçişlerindeki etkisini artırıyor. Bölgesel altyapı projelerine artan katılımı, daha aktif bir yaklaşıma işaret ediyor. Ve Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'nın aksine, Çin'in diplomatik çabası ve COVID-19'a karşı mücadelesi Orta Doğu'da hem yetkililer hem de medya tarafından çoğunlukla olumlu görülüyor. BAE, Eylül 2020'de Çin aşılardan birini onaylayan ilk ülke olurken, Mısırlı ve Suudi yetkililer Çin'i virüsle mücadelede ana modelleri olarak müjdelediler. [18]

Referanslar

[1] Çin Dışişleri Bakanlığı <https://www.mfa.gov.cn/ce/cegv/eng/zywiyjh/t1675564.htm>

[2] A.g.e.

[3] A.g.e.

[4] A.g.e.

[5] A.g.e.

[6] Çin'in Dijital İpek Yolu ve Küresel Dijital Düzeni, Richard Ghiasy ve Rajeshwari Krishnamurthy, Diplomat 13 Nisan 2021

[7] A.g.e.

[8] A.g.e.

[9] A.g.e.

[10] Çin'in Dijital İpek Yolu: Asya Ekonomileri İçin Oyun Değiştirici, Chan Jia Hao, 30 Nisan 2019 Diplomat.

[11] A.g.e.

[12] Çin'in Dijital İpek Yolunda Orta Doğu'nun rolü, MENA Catalysts Dubai

[13] http://english.www.gov.cn/archive/publications/2016/01/13/content_281475271412746.htm

[14] Çin'in Orta Doğu'ya Gelişen Yaklaşımı: Değişimin On Yılı, Dr. Gedaliah Afterman, Abba Eban Uluslararası Diplomasi Enstitüsü Asya Politika Programı Başkanı – Ocak 2021

[15] A.g.e.

[16] A.g.e.

[17] A.g.e.

[18] A.g.e.

Bölüm 14

Rusya ve İslam Dünyası

Ekim 2003'te, Vladimir Putin, 57 Müslüman devletten oluşan bir grup olan İslam Konferansı Örgütü'nde (İİT) konuşan, çoğunluğu Müslüman olmayan bir devletin ilk başkanı oldu.

Rusya Devlet Başkanı, Malezya'nın Putrajaya kentinde düzenlenen İslam Konferansı Örgütü Devlet ve Hükümet Başkanları 10. Zirvesi'nde konuştu. [1] :

“Yüzyıllar boyunca Rusya, bir Avrasya ülkesi olarak İslam dünyasıyla geleneksel, doğal bağlarla bağlanmıştır. Ülkemiz tarihsel olarak milyonlarca Müslümana ev sahipliği yapmaktadır ve onlar Rusya'yı kendi evleri olarak görmektedirler. Rusya Federasyonu'na bağlı toprakların coğrafyasında Müslüman halkların isimleri mevcuttur. Ve bugün bu salonda, heyetimizde Müslüman nüfusun çoğunlukta olduğu Rusya Federasyonu üyelerinin liderleri bulunmaktadır.

“Son on yılın Rusya'daki Müslümanların ruhani yaşamının yeniden doğuş zamanı olduğunu da not etmeliyim. Din eğitimi üzerindeki onlarca yıllık yasaklardan sonra, şimdi 100'den fazla medrese ve diğer dini eğitim kurumlarımız var. 1991'de Rusya'da 870 cami varsa, bugün şimdiden 7.000'in üzerinde cami var.

"Bugün Rusya, bu salonda temsil edilen çoğu ülkeyle aktif olarak temaslar geliştiriyor, esasen uzun süredir devam eden, karşılıklı yarar sağlayan işbirliği geleneklerini ve birbirlerine derin saygıyı sürdürüyor.

“Bugün mevcut olan birçok tehdit arasında belki de en tehlikelisi, etnik gruplar ve dinler arası çatışmaların alevlenmesidir. Uluslararası toplumu esasen yapay olan bu çatışmaya sürüklemeye girişimlerinin hem Batı'da hem de Doğu'da var olduğunu belirtmek isterim.

“Bazıları, kardeşlerine ve müttefiklerine karşı silahlı saldırı gerçekleştirmek için dini sloganları kullanıyor ve yasal otoriteye karşı mücadele ediyor, ayrılıkçılığı kışkırtıyor ve teröre bulaşıyor.

“Diğerleri bu durumu, İslam'ın çıkarlarıyla, insan haklarının korunmasıyla veya genel olarak uluslararası hukukla hiçbir ilgisi olmayan kendi hedeflerine ulaşmak için bir siyasi baskı aracı olarak kullanıyor.

“Rusya'da, Çeçen Cumhuriyeti'nde bu tür örneklerle karşılaştık. İslam Konferansı Örgütü'ne ve Arap Milletler Cemiyeti'ne Çeçenya'daki cumhurbaşkanlığı seçimlerine gözlemci gönderdikleri için teşekkür ediyorum. Bu salonda bulunan herkese, tüm siyasi güçleri dâhil ederek ve tüm Çeçenya sakinlerinin çıkarları doğrultusunda cumhuriyette siyasi istikrar sağlama çabalarımızı artırmaya devam edeceğimize dair güvence vermek istiyorum.

"Modern dünyanın en ciddi tehditlerinden biri olan terörizme gelince, Rusya'nın pozisyonu tutarlı ve nettir: terörizm herhangi bir din, kültürel gelenek veya yaşam biçimiyle özdeşleştirilmemelidir. Teröristlerin ülkemizde İslamofobiyi kışkırtma girişimlerinin tamamen başarısız olduğunu söylemeliyim.

“Hepinize belirtmek isterim ki, ülkemizin vatandaşları için Rus Müslümanları, Rusya'nın çok etnikli halkının ayrılmaz, tam ve eksiksiz bir parçasıdır. Ve bu dinler arası uyumda ülkemizin gücünü görüyoruz. Kıymetini, zenginliğini ve faydasını görüyoruz.”

Rusya Müftüler Konseyi'ne göre, Rusya Federasyonu'nun 144 milyonluk nüfusunun 23 milyonu Müslüman'dır. Rusya ağırlıklı olarak Ortodokstur; hâlbuki Müslümanlar yüzyıllardır Rusya'da yaşıyorlar. Aslında, İslam, Rusya'nın birçok yerinde Hristiyanlıktan önce gelir. Rusya'daki Müslümanların sayısı neredeyse Avrupa'da yaşayan Müslümanların toplam sayısı kadardır. O zamandan beri Putin ve diğer Rus liderler, Rusya'nın "bir dereceye kadar Müslüman dünyasının bir parçası" olduğunu vurguladılar. 16 Ekim 2003'te El Cezire'ye verdiği bir röportajda Putin, Batı Avrupa'da yaşayan Müslümanların aksine Rusya'dakilerin yerli olduğunu ve İslam'ın Rusya topraklarında Hristiyanlıktan çok önce var olduğunu vurguladı. El Cezire'ye konuşan Putin, "İslamofobiği engellemeliyiz" dedi. Putin, "Terörizm herhangi bir din, kültür veya gelenekle özdeşleştirilmemeli" dedi.

Putin: Hz. Muhammed'e hakaret ifade özgürlüğü değildir[2]

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Hz. Muhammed'e hakaretin sanat özgürlüğünün ifadesi olarak görülmediğini, "din özgürlüğünün ihlali" olduğunu söyledi. Putin bu açıklamaları 23 Aralık 2021'de Moskova'da düzenlediği yıllık basın toplantısında yaptı. Muhammed'e yönelik hakaretlerin "İslam'ı benimseyen insanların kutsal duygularının" ihlali olduğunu sözlerine ekledi.

Tass haber ajansına göre Putin, İkinci Dünya Savaşı'nda ölen Ruslara ithaf edilen Ölümsüz Alay gibi internet sitelerinde Nazilerin fotoğraflarını yayınlamayı da eleştirdi. Putin, peygamber karikatürlerinin yayınlanmasının ardından Paris'teki Charlie Hebdo dergisinin yazı işleri bürosuna düzenlenen saldırıyı örnek olarak göstererek bu eylemlerin aşırılık yanlısı misillemelere yol açtığını söyledi.

Putin, genel olarak sanatsal özgürlüğü övmekle birlikte, bunun da sınırları olduğunu ve diğer özgürlükleri ihlal etmemesi gerektiğini söyledi. Rusya çok etnikli ve çok mezhepli bir devlet olarak gelişti, bu nedenle Rusların birbirlerinin geleneklerine saygı duymaya alıştıklarını söyledi. Diğer bazı ülkelerde bu saygının yetersiz kaldığını söyledi.

Pakistan Başbakanı İmran Han, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile telefonda görüştü. Kremlin basın servisinin 17 Ocak 2021'de bildirdiğine göre, Müslümanların onun Hazreti Muhammed hakkındaki sözlerini desteklediklerini söyledi.

"İmran Khan, Rusya Devlet Başkanı'nın 23 Aralık [2021] yıllık basın toplantısında, belirli dini, ulusal veya sosyal grupların onurunu aşağılayan ifade özgürlüğü kisvesi altındaki herhangi bir eylemin kabul edilemezliğine ilişkin olarak yaptığı açıklamaların Pakistan toplumundan ve genel olarak İslam dünyasından geniş destek aldığını" vurguladı.

Kremlin, Putin'in ayrıca Rusya'nın tarihsel olarak İslam da dâhil olmak üzere çeşitli dinlerden insanların bir arada yaşayabildiği ve etkileşime girebildiği çok uluslu ve çok mezhepli bir devlet olduğunu hatırlattığına dikkat çekti.

Rus Dış Politikasını ve İslam'ı Yorumlamak [3]

El Cezire Araştırmalar Merkezi'nde uluslararası ilişkiler alanında uzman Rus araştırmacı Karina Fayzullina'ya göre, Rusya'nın İslami kimliğin kısmen de olsa şekillendirdiği bir dış politika tasarlama potansiyeline sahip olduğunu açıkça gösteren birkaç girişim var. Bunlar, dünyadaki Müslümanların güncel sorunlarıyla ilgili forumları ve konferansları içerir: radikalleşme, aşırılık ve İslami değerlerin kitle bilincinde yanlış anlaşılması. 2012'de Moskova, "Radikalizme Karşı İslami Doktrin" Uluslararası İlahiyat Konferansı'na ev sahipliği yaptı. Kuveyt Uluslararası Merkezi Al-Wasatiyyah, Rus şubesi ve Uluslararası Müslüman Âlimler Birliği tarafından ortaklaşa düzenlendi. İki gün süren etkinliğin ardından, dünyanın her yerinden önde gelen İslam âlimleri veya ulema ve Rus Müslümanlarının ruhani liderleri de dâhil olmak üzere katılımcılar - "Müslüman âlimlerin cihat, Şeriat'ın (İslam Hukuku) ve Hilafet'in uygulanmasına ilişkin Beyannamesi"ni kabul etti. Katılımcılar arasında Uluslararası Müslüman Âlimler Birliği Genel Sekreteri, Uluslararası Müslüman Âlimler Birliği Başkan Yardımcısı, çeşitli eyaletlerin baş müftüleri; Tunus Din İşleri Bakanı, Kuveyt Evkaf ve İslami İşler Bakanlığı Müsteşarı vardı.

İslam'ın Rusya'daki rolünü vurgulayan başka dinamik olaylar da vardır. Bunların arasında, Temmuz 2013'te dördüncü kez düzenlenen yıllık 'Moskova Helal Expo Sergisi' bulunmaktadır. Dördüncü Moskova Helal Kongresi, İslami Finans ve Yatırım Forumu ve Müslüman Gençlik Forumu, 2013 Fuarı ile eş zamanlı olarak düzenlendi.

Rus Müslümanlar kendilerini İslam içi ilişkilerin kültürel alanında dinamik bir şekilde gösteriyorlar. Eylül 2013'te Moskova, 14. Uluslararası Kuran okuma yarışmasına ev sahipliği yaptı. Her yıl Orta Doğu, Avrupa, Asya ve Amerika'dan küresel hafız (Kur'an ezbercileri) topluluğunu bir araya getirir. Rusya'da, Çeçen devlet başkanı Ramzan Kadirov'un kızı Khutmat gibi yurt içinde ve yurt dışında sanatıyla tanınan çok sayıda neşid (dini ilahiler) icracısı vardır. Tanınmış münşid ve Kuveyt Ulu Camii imamı şeyhi Mishary bin Rashid Alafasy ile kaydedilenler de dâhil olmak üzere birçok video klipi vardır.

Genel olarak, ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetler de dâhil olmak üzere, Rusya'nın Müslüman kimliğine değer verme ve onu ifade etme çabasını doğrulayan pek çok kanıt vardır.

Putin, Suudi Arabistan'ı ziyaret ediyor

Şubat 2007'de Putin, bir Rus veya Sovyet devlet başkanı tarafından Suudi Arabistan'a ilk ziyaretini yaptı ve nükleer santraller ve silahların inşası için sözleşmeler teklif etti. Ayrıca, Mekke'ye yıllık hac ziyareti yapma yetkisine sahip Rus Müslümanların sayısının artması için ricada bulundu.

Karim Hakimov adlı Müslüman kökenli bir Rus diplomatın becerisi sayesinde, SSCB, 1926'da Abdülaziz İbn Suud'u Suudi Arabistan kralı olarak tanıyan ilk devletlerin arasındaydı. SSCB ile Hicaz arasındaki ilişkiler daha önce 1924'te kurulmuştu.

Sovyetler, Suud'un evine yaklaşmanın onları Müslüman dünyasına yaklaştıracığına inanırken, aynı zamanda İngilizlerin Khaleej (Körfez) bölgesindeki emellerini boşa çıkardı. 1932'de İbn Suud'un SSCB ziyareti organize edildi. Ancak Kerim Hakimov, Stalin'in baskısına kurban gittikten sonra, İbn Suud başka bir temsilci kabul etmeyi reddetti ve ilişkiler koptu, ancak 1990'larda yeniden başladı. [Karina Fayzullina]

Neden Rusya?

ABD'nin pervasız ve kibirli politikaları Rusya'yı Türkiye, İran, Mısır ve hatta Suudi Arabistan dâhil birçok Müslüman ülkenin doğal müttefiki haline getirdi. Rusya'nın Orta Doğu'daki Amerikan politikalarına yönelik açık eleştirileri, İslam dünyasıyla yakınlaşma politikasının ana sermayesidir. Rusya, Baltık veya Avrupa ülkelerinden daha fazla Müslüman ülkeye komşudur. Yani bu anlaşılabilir.

Sovyetler Birliği kendisini "sosyalist yönelimli" anti-emperyalist Arap devletlerinin doğal müttefiki olarak sundu. Şimdi Rusya, yalnızca İran ve Suriye ile değil, aynı zamanda ABD'nin uzun süredir yakın müttefikleri olan Suudi Arabistan, Mısır ve Türkiye ile de güçlü siyasi ilişkiler arıyor. İran aynı zamanda önemli bir jeopolitik ortak, Çin ve Hindistan'dan sonra Rus silahlarının en büyük üçüncü alıcısı ve kontrollü nükleer santral ihracatı için bir vitrin.

Açıkçası, Arap ve Müslüman dünyasıyla özel bağlar aramanın ana amacı, Rusya'nın "dünyadaki çok kutupluluğu güçlendirme" - ABD hegemonyasına ve tek taraflılığa karşı direniş kutuplarını sürdürme ve geliştirme - dış politikası hedefiyle bağlantılıdır. Bu, Arap ve Müslüman dünyasında ABD dış politikasına yönelik düşmanlıktan yararlanmak anlamına geliyor.

Rusya-İslam Dünyası Ekonomi Zirvesi 2022 [4]

Devam eden 13. Uluslararası Ekonomi Zirvesi'ne elli dokuz ülke katıldı: Rusya-İslam Dünyası (Kazan Zirvesi), Rusya'nın İslam dünyasıyla işbirliğine yönelik en büyük platformu.

19-21 Mayıs tarihlerinde Tataristan Cumhuriyeti'nin başkenti Kazan'da düzenlenen ve toplam 59 ülke arasından 44 Müslüman ülkenin katılımına sahne olan zirve 3 gün sürdü. Kazan, "İİT Gençlik Başkenti - 2022" statüsünü aldı. Zirve, Tataristan Yatırım Geliştirme Ajansı tarafından düzenlendi.

Malezya haber ajansı Bernama, Rusya Büyükelçiliği'nin, ayrıca Rusya Helal Fuarı, Dünya Helal Zirvesi etkinliklerinden biri olan Dünya Helal Günü ve Volga Bulgaristan'ın İslam'ı kabulünün 1100. yıldönümüne adanmış etkinliklerin de yer aldığı zirveye 150 Rus ve yabancı şirketin katıldığını söylediğini aktardı.

Rus büyükelçiliği, Tatar halkının tarihinde çığır açan bir olayın, atalarının İslam'ı devlet dini olarak benimsemesi olduğunu söyledi. Mayıs 922'de İslam, X-XIII yüzyıllarda Orta Volga bölgesi ve Kama bölgesi topraklarında bulunan bir devlet olan Volga Bulgaristan'ın devlet dini ilan edildi, dedi.

Organizatöre göre, Kazan Zirvesi'nin temel amacı, Rusya'daki İslami finans sistemi kurumlarının gelişimini teşvik etmenin yanı sıra, Rusya Federasyonu bölgeleri ile İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ülkeleri arasındaki ticari, ekonomik, bilimsel, teknik, sosyal ve kültürel bağları güçlendirmektir.

Rusya'nın kendisi, yaklaşık 145 milyon insandan yaklaşık 20 milyon Müslüman nüfusa sahiptir. Önceki zirvelere geri dönersek, bu türden ilk zirve 2009'da gerçekleşti - Rusya ile İİT üye devletleri arasındaki ve Rusya'nın 2005'ten beri gözlemcisi olduğu Uluslararası Ekonomi Zirvesi.

Tataristan Cumhurbaşkanı Rustam Minnikhanov başkanlığında, Rusya-İslam Dünyası Stratejik Vizyon Grubu çerçevesinde uluslararası kuruluşlar, kamu otoriteleri, finans kuruluşları, büyükelçilikler, parlamenterler, önde gelen yatırımcı ve işadamları ile Rus ve yabancı şirketlerin üst düzey yöneticilerini bir araya getiren 13'üncü zirve.

İstatistikler, 2021'in ilk dokuz ayında Rusya ile İİT ülkeleri arasındaki ticaret cirosunun 1,47 milyar ABD doları, ihracatın toplam 1,07 milyar ABD doları, ithalatın ise 407,7 milyon ABD doları olduğunu gösteriyor.

Devlet Başkanı Vladimir Putin'in mesajı [5]

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, mesajında, Rusya'nın hem ikili ilişkilerde hem de İİT içinde Müslüman ülkelerle dostane bağları güçlendirmeye büyük önem verdiğini söyledi. Başkan Putin'in mesajı şöyle:

"Volga Bulgaristan'ın İslam'ı benimsemesi, Anavatanımızın tarihinde dönüm noktası niteliğinde bir olaydı. Çok dinli bir ülke olarak kuruluşunu etkiledi ve Rusya'nın birleşik ve birbirine sıkı sıkıya bağlı halkının oluşumunda önemli bir rol oynadı. Yüzyıllar boyunca Rus Müslümanları ülkenin kalkınmasına önemli katkılarda bulunmuşlardır. Çeşitli alanlarda elde ettikleri büyük başarılar, zengin tarihi, bilimsel, kültürel ve manevi mirasımızın ayrılmaz bir parçasıdır.

Rusya'daki mevcut Müslüman nesil, atalarının gelenek ve göreneklerine saygıyla yaklaşıyor ve Anavatan'a dürüst hizmet, yüksek vatanseverlik ve adalet ideallerine olan sıkı bağlılıklarına bağlı kalıyor. Ukrayna'daki özel askeri operasyon sırasında Müslüman askerler metanet, cesaret ve özveri gösterdiler.

Rus Müslümanlarının ülkenin uluslararası bağlarını genişletmeye aktif olarak katılması önemlidir. 13. Uluslararası Ekonomi Zirvesi Rusya – İslam Dünyası başta olmak üzere güncel olaylar: Kazan Zirvesi 2022 ve Rusya-İslam Dünyası Stratejik Vizyon Grubu'nun düzenli toplantısı bunun kanıtıdır.

Amerika Endişelenmeli [6]

"Rusya ve Suudi Arabistan Yakınlaşıyor. Amerika Endişelenmeli", Eylül 2021 tarihli bir Miras Vakfı raporunun başlığıdır. İşte bu makalenin öne çıkanları:

ABD liderlerinin Rusya ve Çin ile rekabet ışığında ABD savunma stratejisinde işbirliğinin rolünü ciddi bir şekilde gözden geçirmesinin zamanı geldi. ABD Orta Doğu'dan geri çekilirken, Rusya bölgedeki ayak izini genişletmek için öne eğiliyor. Türkiye ve Suudi Arabistan gibi ortaklar, ABD isteksiz olduğunda ülkelerin savunma ihtiyaçları için başka tedarikçiler arayacağını gösteriyor.

Rusya ve Çin, güvenlik ortağı olarak uzun süredir ABD'ye güvenen ülkelere giderek daha fazla kur yapıyor. Suudi Arabistan ve Rusya yakın zamanda 110 milyar dolarlık savunma yetenekleri paketini açıkladı.

ABD liderlerinin Rusya ve Çin ile rekabet ışığında ABD savunma stratejisinde işbirliğinin rolünü ciddi bir şekilde gözden geçirmesinin zamanı geldi.

Afganistan'dan felaketle sonuçlanan çekilme, ABD'nin bir güvenlik ortağı olarak bulunmasının değerine ilişkin yabancı algıları ciddi şekilde zedeledi. ABD'nin 20 yıl boyunca Afgan güçlerini eğitmesi, birleşik operasyonlar yürütmesi ve personel ve malzeme desteği sağlamasının ardından, Afganistan'ın hızlı düşüşü ve kaotik tahliyesi, ABD'ye güvenilip güvenilemeyeceği konusunda şüpheler uyandırdı.

ABD Orta Doğu'dan geri çekilirken, Rusya bölgedeki ayak izini genişletmek için öne eğiliyor. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Rus silah ve savunma ürünlerini rakiplerinden daha ucuz ve daha erişilebilir bir seçenek olarak aktif olarak pazarlıyor. Rus silahları, güvenlik hükümlerinin katmanlarıyla, insan hakları korumalarıyla ve ABD silahlarına eşlik eden son kullanım izlemeyle gelmiyor.

Politika yapımcılar, güvenlik ortaklığı çeşitlendirmesine ne kadar müsamaha gösterebileceğimizi belirlemelidir. Gelişmiş hava savunma sistemlerini Rusya'dan satın almayı tercih eden Türkiye ve Suudi Arabistan gibi ortaklar, ABD isteksiz olduğunda ülkelerin savunma ihtiyaçları için başka tedarikçiler arayacağını gösteriyor. Almanya bile, donanmasındaki gemilere Rus navigasyon sistemlerini dâhil ederek birincil bir rakiple ortak olmaya istekli olduğunu gösterdi.

Referanslar

[1] <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/22160>

[2] Putin, İslam'ı Rusya'nın dini yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak görüyor TASS - 30 Ağustos 2012

[3] Al Jazeera Center for Studies'de uluslararası ilişkiler konusunda uzmanlaşmış Rus araştırmacı Karina Fayzullina'nın Rus dış politikasını ve İslam'ı yorumlaması – 28 Eylül 2014.

[4] <https://www.bernama.com/en/world/news.php?id=2082916>

[5] <http://en.kremlin.ru/events/president/news/68443/print>

[6] Rusya ve Suudi Arabistan Yakınlaşıyor. Amerika Endişelenmeli, Janae Diaz ve Brent Sadler 27 Eylül 2021

Bölüm XV

2030/2050'de Müslüman Dünyası

Çeşitli alanlarda İslam dünyasının gelecekteki gidişatını öngörmek zordur. Bu bölüm, Batı'nın Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra yarattığı mevcut siyasi ve ekonomik yapının hâkim olacağını varsayan 2030/2050 için batı projeksiyonlarına dayanmaktadır. İslam dünyası için ekonomik ve siyasi tahminlerin herkesin bildiği gibi zayıf olması hiç te şaşırtıcı değildir.

Çoğu Müslüman ülke ekonomik olarak ABD'ye, Avrupa Birliği'ne, Çin'e veya Rusya'ya büyük ölçüde bağımlıdır. Suudi Arabistan ve BAE gibi ekonomik açıdan zengin ülkeler bile, petrol ve maden zenginliklerinden yararlanmak için çoğunlukla yabancı firmalara ve yardımlarına güveniyor. Çoğunluğunun dini İslam olan 19 Afrika ülkesi - Moritanya, Somali, Cezayir, Fas, Tunus, Sudan, Libya, Nijer ve Mısır - dış destek gelmediği takdirde çökebilecek ekonomileriyle ciddi şekilde mücadele ediyor. [1]

Pew Forum on Religion & Public Life'in nüfus projeksiyonlarına göre, dünyadaki Müslüman nüfusu 2030 yılına kadar kabaca %35 artacak ve bu da küresel Müslüman nüfusun 2,2 milyar olacağı anlamına geliyor. Önümüzdeki yirmi yılda Müslüman nüfus, gayrimüslim nüfusun yaklaşık iki katı oranında artacak. Bu nedenle, mevcut eğilimler devam ederse, Müslümanlar 2010 yılında 6,9 milyar olan tahmini dünya nüfusunun %23,4'ünden 2030'da 8,3 milyar olarak tahmin edilen dünyanın toplam nüfusunun %26,4'ünü oluşturacaklardır. 1,9 milyar Müslüman, 2020'de dünya nüfusunun %24,9'unu oluşturuyor. 2030 yılına kadar bu sayının 2,2 milyara çıkması bekleniyor. Önümüzdeki 20 yılda Müslüman nüfus gayrimüslim nüfustan daha hızlı artacak olsa da, nüfusun büyüme hızı önceki 20 yılda olduğundan daha yavaş olacaktır. [2]

Mevcut eğilimler devam ederse, 2030'da bugün 72 ülke olan 79 ülkede bir milyon veya daha fazla Müslüman nüfus olacak. Dünyadaki Müslümanların büyük bir bölümü (yaklaşık %60) Asya-Pasifik bölgesinde yaşamaya devam ederken, bugün olduğu gibi yaklaşık %20'si Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da yaşayacak. Ancak Pakistan'ın en büyük Müslüman nüfusa sahip ülke olarak Endonezya'yı geçmesi bekleniyor. Dünyadaki Müslümanların Sahra altı Afrika'da yaşayan kısmının artması bekleniyor; örneğin 20 yıl sonra Nijerya'da Mısır'dakinden daha fazla Müslüman yaşayacak. Müslümanlar, Avrupa ve Amerika'da nispeten küçük azınlıklar olarak kalacaklar ancak bu bölgelerdeki toplam nüfusun artan bir kısmını oluşturmaları beklenmektedir. [3]

Önemli Müslüman nüfusa sahip 15 Avrupa ülkesi [4]

2050 yılına kadar Müslümanlar, toplam Avrupa nüfusunun kabaca %11,2'sini oluşturabilir.

İsveç'in 2050 yılına kadar Batı Avrupa ülkeleri arasında toplam nüfus içinde en yüksek Müslüman payına (%12,4) sahip olacağı tahmin ediliyor.

2010 ortası ile 2016 ortası arasında Avrupa yaklaşık 2,5 milyon Müslüman aldı.

İslam, Avrupa'nın en büyük ikinci dinidir. Müslümanlar, Avrupa ülkelerinin çoğunda bir azınlık grubudur. Bu topluluk, Avrupa'nın toplam nüfusunun yaklaşık %5'ini temsil etmektedir. Ancak Pew Araştırma Merkezi'nin tahminlerine göre, kıtanın Müslüman nüfusu önümüzdeki yıllarda hızla artacak. 2050 yılına kadar, toplam Avrupa nüfusunun kabaca %11,2'sini oluşturabilir. Tahminlere göre, göç tamamen yasaklansa bile, Müslümanlar 2050'de Avrupa nüfusunun önemli bir yüzde 7,4'ünü temsil edecek. 2010 ve 2016 yılları arasında, Müslümanların kıtanın nüfusu içindeki payı %1'in üzerinde artarak %3,8'den %4,9'a çıktı.

2050'de 15 Avrupa ülkesindeki tahmini Müslüman nüfusu, toplam nüfus içindeki yüzdesi olarak:

1-Kosova (95,2%) 2-Arnavutluk (85,9%) 3-Makedonya (56,2%) 4-Bosna-Hersek (49,4%) 5-Karadağ (25,8%) 6-Rusya (16,8%) 7-Bulgaristan (15%) 8-Gürcistan (14,2%) 9-İsveç (12,4%) 10-Belçika (11,8%) 11-Birleşik Krallık (11,3%) 12-Fransa (10,9%) 13-Almanya (10%) 14-İtalya (9,5%) 15-Hollanda (9,4%)

Gezegeni etkileyecek dramatik dini ve ekonomik değişimler [5]

Dini Özgürlük ve İş Vakfı tarafından yapılan yeni bir araştırma, dünyanın ekonomik ve dini meselelerde dramatik bir değişim göreceğini söylüyor.

Küresel olarak, Müslüman nüfus arasındaki ekonomik büyümenin küresel ekonomik büyümeyi önemli ölçüde geride bırakması bekleniyor, çünkü büyük ölçüde dünyadaki Müslümanların sayısının 2010 ile 2050 arasında neredeyse ikiye katlanması bekleniyor. Araştırmaya göre, Müslüman nüfus arasındaki düşük doğurganlık eğilimine rağmen, Müslümanların diğer dini gruplarla karşılaştırıldığında nüfus artışında dünyaya öncülük etmesi bekleniyor: Örneğin bugün İran'da toplam doğurganlık oranı, kadın başına 2,1 çocuk olan ikame seviyesinin altına düştü. 2010 yılı itibarıyla dünyadaki Müslümanların en büyük bölümü Asya-Pasifik bölgesinde yaşıyordu ve önümüzdeki on yıllarda da bu bölgede yaşamaya devam ederek bu bölgeyi Müslüman nüfus için ekonomik büyümenin motoru haline getiriyor. [6]

RFBF raporu ayrıca, bir dereceye kadar, küresel Müslüman ekonomik ilerlemesinin bir kısmının da Hindistan'ın ekonomik ceket kuyruklarına dayanacağını söyledi. Hindistan'ın 2050 yılına kadar Endonezya'yı geçerek dünyanın en büyük Müslüman nüfusuna sahip olması bekleniyor. Bu, Endonezya gibi ülkelerin büyüyen ekonomileriyle birlikte Asya'yı İslam dünyasının ekonomik güç merkezi haline getirecek. Çalışma, Müslüman nüfusla ilişkili ekonomik etkinin yarısından fazlasının önümüzdeki yıllarda Asya-Pasifik bölgesinden geleceğini ortaya koyuyor.

RFBF raporunun [7] diğer bulguları şunlardır:

"Hindu ve Müslüman nüfus dışında, diğer büyük dini bloklar için demografik ve ekonomik tahminler karışık. Hristiyan nüfusun büyüklük ve ekonomik güç olarak artması bekleniyor, ancak bir bütün olarak dünyanın demografik ve ekonomik büyümesinden daha yavaş bir şekilde. Bunun nedeni kısmen, küresel Hristiyan nüfusun büyümesinin, 2010-2050 yılları arasında genel küresel nüfus artışıyla yaklaşık aynı oranda olacağı tahmin ediliyor. Ve Hristiyanlığın büyümesinin çoğu, ekonomik olarak büyümesi öngörülen, ancak demografik büyümeyle orantılı olmayan Afrika'da gerçekleşecek. Dünyadaki demografik büyümenin yarısı Afrika'da gerçekleşecek, ancak dünya ekonomik büyümesinin önemli ölçüde daha küçük bir payı burada gerçekleşecek.

" 2050'ye kadar, önde gelen beş ekonomiden yalnızca birinin, çoğunluğu Hristiyan nüfusa sahip olacağı tahmin ediliyor - Amerika Birleşik Devletleri. 2050'deki diğer mega ekonomilerin, bahsedildiği gibi, Hindistan (Hindu çoğunluğu), Endonezya (Müslüman çoğunluk) ve yüksek düzeyde dini çeşitliliğe sahip Çin ve Japonya ülkelerini içermesi öngörülmektedir.

"Özellikle Çin'in dini manzarası, dini çeşitlilikte başarılı bir şekilde gezinmenin öneminin net bir resmini sunuyor. Hindistan dışında, Çin'de diğer tüm ülkelere göre daha fazla dindar inanan var - yaklaşık 600 milyon.

" Çin'de neredeyse iki kişiden biri bir inanca bağlıdır. Bu, halk dinlerini uygulayan yaklaşık 300 milyonu içerir.

Budizm'i ayrı ayrı takip eden 244 milyon (gezegendekilerin yarısı), 68 milyon Hristiyan (dünyanın en büyük yedinci nüfusu) ve yaklaşık 25 milyon Müslüman, Suudi Arabistan'dan hemen sonra ve Yemen'den önce dünyanın en büyük 17. Müslüman nüfusunu oluşturuyor. Ülke dini ve diğer kimlik

biçimlerini tamamen bastırmış olsaydı, Çin'in ekonomik başarısı kesinlikle mümkün olmazdı. Ve gelecekteki başarısı, tüm bu grupların zorlanmadan katılımını gerektirir.

" Dünyanın artan dini çeşitliliği, özellikle artan ve değişen servet tarafından desteklendiği için, 21. yüzyılın en önemli gelişmelerinden biri olabilir. Bu yenilik ve sürdürülebilir kalkınma için çok iyi olabilir -insan hakları ve dinler arası anlayışta artışlar eşlik ederse. Aksi takdirde, devam etmekte olan bir Pew Research çalışmasının belgelediği gibi, ayrımcılık ve nefret suçlarından terörizm ve çatışmaya kadar uzanan dini içeren sosyal düşmanlıklar artmaya devam edebilir." [8]

2030'da en büyük on ekonomi

Standard Chartered Bank'ın 2019 araştırmasına göre üç Müslüman ülke - Endonezya, Türkiye ve Mısır - 2030'da en büyük on ekonomi arasında yer alacak: [9]

Sıra	Ülke	Proje GSYİH (2030, SAGP)	GSYİH (2017, SAGP)	% değişim
#1	Çin	\$64.2 trilyon	\$23.2 trilyon	+177%
#2	Hindistan	\$46.3 trilyon	\$9.5 trilyon	+387%
#3	ABD	\$31.0 trilyon	\$19.4 trilyon	+60%
#4	Endonezya	\$10.1 trilyon	\$3.2 trilyon	+216%
#5	Türkiye	\$9.1 trilyon	\$2.2 trilyon	+314%
#6	Brezilya	\$8.6 trilyon	\$3.2 trilyon	+169%
#7	Mısır	\$8.2 trilyon	\$1.2 trilyon	+583%
#8	Rusya	\$7.9 trilyon	\$4.0 trilyon	+98%
#9	Japonya	\$7.2 trilyon	\$5.4 trilyon	+33%
#10	Almanya	\$6.9 trilyon	\$4.2 trilyon	+64%

2030 ve 2050 için Müslüman ülkeler için PWC tahminleri [10]

Power Waterhouse Coopers'in Şubat 2015 tarihli araştırmasına göre, satın alma gücü paritesinde (SAGP) GSYİH'ye göre 2030'da 32 Müslüman ülke sıralaması:

Endonezya (5), Suudi Arabistan (12), Türkiye (14), Nijerya (16), İran (19), Mısır (20), Pakistan (22), Malezya (24), Bangladeş (29).

Bu ülkelerin 2014 yılı sıralaması şöyle oldu: Endonezya (9), Suudi Arabistan (14), Türkiye (17), İran (18), Nijerya (20), Mısır (22), Pakistan (25), Malezya (27), Bangladeş (31).

Satın alma gücü paritesinde (SAGP) GSYİH'ye göre 2050'de 32 ülke arasında Müslüman ülkelerin sıralaması:

Endonezya (4), Nijerya (9), Suudi Arabistan (12), Türkiye (14), Pakistan (15), Mısır (16), Bangladeş (23), Malezya (24), İran (25)

Müslüman ülkeler için HSBC tahminleri [11]

HSBC 2050 en iyi ekonomiler listesine göre Müslüman ülkelerin sıralaması şöyledir (2010'dan itibaren sıralamadaki değişiklik):

Suudi Arabistan (22 +1), Endonezya (17 +4), Türkiye (12 +6), İran (27 +7), Pakistan (30 +14), Mısır (20 +15), Malezya (21 +17).

Endonezya için Fiyat Waterhouse Coopers öngörüsü [12]

Price Waterhouse Coopers tarafından hazırlanan bir rapor, 2050 yılına kadar Endonezya ekonomisinin ABD ekonomisinin neredeyse %20'sine ulaşacağını öngörüyor. Şu anda Endonezya'nın GSYİH'sı, satın alma gücü paritesine göre dünya devi Amerika'nın %7'si, cari döviz kuruna göre ise %2'si büyüklüğünde.

Endonezya, Çin, Hindistan, Brezilya, Rusya, Meksika ve Türkiye'nin de yer aldığı 'E7' adlı bir grupta yer alıyor.

Rapora göre, 2050 yılına kadar 'E7' ekonomileri mevcut 'G7' (ABD, Japonya, Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya ve Kanada) ekonomilerini geride bırakmış olacak, "Piyasa döviz kurları kullanılarak GSYİH ile karşılaştırıldığında %25 ile satın alma gücü paritesi (SAGP) döviz kurları kullanıldığında yaklaşık %75 arasında".

Endonezya'nın Meksika ile birlikte 2050 yılına kadar hem Almanya'yı hem de İngiltere'yi gölgede bırakacağı tahmin ediliyor.

HSBC'nin Türkiye öngörüsü [13]

2.15 trilyon dolarlık ekonomisiyle bu listedeki ülkeler arasında en büyük sıçramayı Türkiye yapacak. 2050'de en zengin 15 ülkeden biri olmak için altı basamak yükselecek. Ülke Hollanda, Rusya, Avustralya, Güney Kore, İspanya ve Arjantin'i geçecek.

Türkiye, ortalamanın üzerinde doğurganlık oranları nedeniyle çalışan nüfusta sağlıklı bir artış yaşayacaktır. Bu, ülkenin ileriye dönük temel ekonomik güçlerden yararlanmasını sağlar.

Son on yılda, Türk vatandaşlarının kişi başına düşen geliri neredeyse üç katına çıktı, 2008 küresel ekonomik krizi boyunca hayatta kaldı ve hatta gelişti. Son beş yılda, doğrudan yabancı yatırım 13 milyar dolar artarak büyümeyi daha da teşvik etti.

HSBC, gelişmekte olan dünyanın gelişmiş ekonomileri geçmesini bekliyor [14]

HSBC araştırması, 2050'de dünyanın en büyük 30 ekonomisinden 19'unun bugün gelişmekte olan pazarlar olduğunu ortaya koyuyor.

HSBC araştırması, 2050'de dünyanın en büyük 30 ekonomisinden 19'unun bugün gelişmekte olan pazarlar olduğunu ortaya koyuyor.

Rapor, ABD'yi ikinci sıraya iterek Çin'in 2050'de dünyanın en büyük ekonomisi olacağını tahmin ediyor. Hindistan üçüncü olacak. Japonya, Almanya, İngiltere, Brezilya, Meksika, Fransa ve Kanada ilk 10'un geri kalanını oluşturuyor.

Araştırma, tahminlerini ekonomik büyümenin üç temel belirleyicisinin ekonomik yönetim (parasal istikrar, hukukun üstünlüğü, siyasi haklar ve hükümetin büyüklüğü), insan sermayesi (eğitim, sağlık ve doğurganlık oranı) ve kişi başına başlangıç gelir düzeyi olduğunu bulan kişi Harvard Profesörü Robert Barro'nun çalışmasına dayandırıyor.

Rapora göre, bu alanlarda güçlü olan ülkeler etkili bir şekilde büyüme için güçlü bir çerçeveye sahipti. Çin ve Hindistan'ın yanı sıra, küresel ekonomik lig tablosunda yükselmesi beklenen diğer ülkeler arasında Meksika, Türkiye, Filipinler ve Peru yer alıyor.

Bugünden 2050'ye kadar, gelişmekte olan pazarlarda yaklaşık 2,6 milyar insanın orta sınıfa geçmesi bekleniyor.

İşte HSBC çalışmasından öne çıkan diğer bilgiler: [15]

* Muazzam demografik değişim: 2050'de Nijerya'da neredeyse Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kadar insan olacak ve Etiyopya'da İngiltere veya Almanya'da öngörülenin iki katı insan olacak. Birçok

Afrika ülkesinin nüfusu ikiye katlanacak. Pakistan dünyanın en büyük altıncı nüfusuna sahip olacak. Bu ülkelerden bazıları kişi başına düşen bazda nispeten fakir kalsa bile, nüfus artışı sayesinde ekonomilerinin büyüklüğünde çarpıcı bir artış görebilirler.

* Buna karşılık, Japon çalışan nüfusu %37 ve Rus çalışan nüfusu %31 oranında azalacak gibi görünüyor. Avro bölgesi, devlet borç krizine yepyeni bir bakış açısı katarak, çalışan nüfusta Almanya'da %29, Portekiz'de %24, İtalya'da %23 ve İspanya'da %11'lik düşüşlerle benzer sorunlarla karşı karşıyadır.

* Konu sadece nüfus değil. Ukrayna, nüfusu 45 milyondan 36 milyona düşecek olsa da, eğitim sistemi ve hukukun üstünlüğü nedeniyle 19 sıra atlayarak kırkinci sıraya yükselecek.

* HSBC araştırması, ilk 100'ü üç kategoriye ayırdı: 1) **hızlı büyüme** – beklenen ortalama yıllık büyümenin %5'in üzerinde olması; 2) **büyüme** – %3 ila %5 arasında beklenen yıllık büyüme ile; ve 3) **istikrarlı** – bu ülkelerin yılda %3'ten daha az büyümesi bekleniyor.

* HSBC araştırması 26 **hızlı büyüyen** ülke belirledi. Bu ülkeler çok düşük bir gelişme düzeyini paylaşıyorlar, ancak temelleri iyileştirmede büyük ilerleme kaydettiler. Kendilerini başka yerlerde mevcut olan teknolojiye açtıkça, önlerinde uzun yıllar "kopyala ve yapıştır" büyümesinin tadını çıkarmalılar. Bu kategoride Çin, Hindistan, Filipinler ve Malezya'nın yanı sıra Bangladeş, Orta Asya ülkeleri Özbekistan, Kazakistan ve Türkmenistan, Latin Amerika'da Peru ve Ekvador, Orta Doğu'da Mısır ve Ürdün yer alıyor.

* **Büyüme kategorisi** 43 ülkeye uzanıyor. Brezilya, Arjantin, Şili, El Salvador, Kosta Rika ve Dominik Cumhuriyeti gibi 11 Latin Amerika ülkesini; orta ve doğu Avrupa'da Türkiye, Romanya ve Çek Cumhuriyeti; yanı sıra savaşın harap ettiği Irak ve Yemen'i içeriyor.

* Afrika nihayet ekonomik belirsizlikten çıkmaya başlayacak. Hızlı büyüyen ülkelerimizin beşi Sahra Altı Afrika'dan geliyor ve üçü büyüme kategorisindedir.

* **İstikrarlı grubumuzdaki** ekonomilerin çoğu gelişmiş ülkelerdedir. Batı daha da fakirleşmiyor, ancak kişi başına düşen yüksek gelir seviyeleri ve zayıf nüfus yapısı büyümeyi sınırlayacak. Göreceli olarak büyük kaybedenler, Avrupa'daki masanın aşağısındaki en büyük hamleleri gören küçük nüfuslu, yaşlanan ekonomilerdir.

* Peru, Filipinler ve Pakistan ilk 30'a sızdı. Pakistan, bireysel refahtan çok nüfus büyüklüğünden dolayı birinci ligde yer alıyor.

2017'de 'Müslüman Dünyası'ndaki 12 büyük ordu

'Müslüman Dünyası' Batı Afrika'nın en uç noktalarından Güneydoğu Asya'ya kadar uzanıyor.

Homojen olmamakla birlikte, 57 üye ülkesiyle İslam İşbirliği Teşkilatı da dâhil olmak üzere bazı bölge dışı gruplaşmalarda bir araya getirilmişlerdir. Irak, Libya, Suriye ve Yemen'deki savaşlar, Afganistan'da, Mısır'ın Sina Yarımadası'nda devam eden çatışma ve Filistin Topraklarında şiddet (İsrail'in zulmünü okuyun) nedeniyle, bölge orduları hızla konvansiyonel ve asimetrik savaşa uyum sağlamak zorunda kaldı ve bazı durumlarda onlarca yıllık hareketsizlikten sonra konvansiyonel savaş sanatını yeniden öğrendi. Listedeki en büyük askeri harcamayı Suudi Arabistan yaptı. 2017'de Riyad'ın savunma bütçesi Dünya Bankası'na göre dünyada üçüncü oldu. [16]

Savunma bütçeleri hikâyenin sadece bir kısmını anlatıyor. Sıralamalar için kullanılan Küresel Ateş Gücü (GFP) Endeksi, silah kalitesi, füze menzili, eğitim, ittifaklar, insan gücü ve yerel savunma sanayilerinin gücü gibi bir dizi faktöre bakar. [17]

İşte 'Müslüman Dünyası'nda 12 büyük orduyu oluşturan ülkeler. [18]

(12) Birleşik Arap Emirlikleri *Aktif personel: 64.000 2017 bütçesi: 14,37 milyar dolar*

BAE, Körfez İşbirliği Konseyi (GCC) komşuları arasında en üst sırada yer alıyor. Muhtemelen ilk kez test edildiler ve nispeten küçük savaş güçlerini Afganistan, Libya ve Yemen'deki ön cephe deneyimleriyle geliştirdiler. BAE'nin silahlı kuvvetlerinin yalnızca 63.000 aktif personeli var ve Latin Amerika ve Eritreli paralı askerlere büyük ölçüde güveniyor ve bu da ona 'Küçük Sparta' takma adını kazandıran yayılcı vizyonu ile birleşiyor.

(11) Bangladeş *Aktif personel: 160.000 2017 bütçesi: 1,59 milyar dolar*

Bangladeş savunma bütçesi, Myanmar tarafından kendi topraklarının tekrar ihlal edilmesiyle mücadele ettiği için ulusal bütçesinin yaklaşık yüzde 6'sını oluşturuyor. Bu durum, Myanmar'daki etnik temizlikten kaçan Arakanlı mülteciler için güvenli koridorlar sağlanmasında etkili oldu. Bangladeş, üç nükleer devlet arasında yer alıyor; Hindistan ile 4.156 km'lik bir sınırı paylaşıyor ve Çin ve Pakistan'a yakındır. Ülkede karmaşık bir role sahip olan ordunun, hem ulusal güvenlik hem de iç istikrarın yanı sıra BM barışı koruma misyonları ve afet yardım operasyonları arasında denge kurarak iç güvenlikte de rol oynaması gerekiyor. 2009 yılından bu yana askeri cephaneliğini çeşitlendirmeye, mühimmat üretim kapasitelerini genişletmeye, savaş uçağı ve denizaltı satın almaya devam ediyor.

(10) Fas *Aktif personel: 198.000 2017 bütçesi: 3,46 milyar dolar*

Fas Ordusu 175.000 güçlü personele sahiptir, ancak Orta Doğu'daki en düşük savunma bütçelerinden birine meydan okumaktadır. Ülkenin ordusu, tartışmalı Batı Sahra bölgesiyle yoğun bir şekilde meşgul ve uzun sınırlarında devriye geziyor. Son zamanlarda, Yemen'de savaşıyan Suudi liderliğindeki koalisyonu destekledi.

(9) Suriye *Aktif personel: 154.000 2017 bütçesi: 1,87 milyar dolar*

Altı yıldan fazla süren korkunç çatışmalardan sonra, Suriye ordusu eskisinin gölgesinde, ancak savaşta sertleşmiş. Ordusu, ağır kayıplar, yaygın firar ve genel savaş yorgunluğundan muzdarip olduktan sonra Esad rejimini korumak için İran milisleri, Rus güçleri ve yerel özel milisler tarafından destekleniyor.

(8) Malezya *Aktif personel: 110.000 2017 bütçesi: 4,7 milyar dolar*

Malezya daha önce hiç geleneksel bir çatışmada savaşıp olmasa da, deniz gücü, teknolojik modernleşme ve hava üstünlüğü arasında dengeli bir stratejik duruşa sahip modern bir orduyla övünüyor. Malezya, Çin'in Güney Çin Denizi üzerindeki iddiasıyla anlaşmazlık içinde ve BM Barışı Koruma güçlerinin aktif bir üyesi. Mali kısıtlamalar ve para birimi istikrarsızlığı ile mücadele ederken, ordusu büyümeye ve modernleşmeye devam ediyor. Karşılaştıkları yerel ve uluslararası tehditlerle bağdaşmayan varlıkları eşleştirme zorluğuyla karşı karşıyadır.

(7) Cezayir *Aktif personel: 520.000 2017 bütçesi: 10,6 milyar dolar*

Cezayir, büyüklüğüne göre en büyük Arap ülkesi ve bağımsızlığından bu yana ordusuna istikrarlı bir şekilde yatırım yaptı. Cezayir Halk Ulusal Ordusu, kuruluşundan bu yana aktif bir şekilde ilerliyor, önce kanlı bir bağımsızlık savaşı, 'Kara On Yıl' olarak adlandırılan korkunç bir iç savaş, ardından yirmi yılı aşkın bir süredir terörizmle mücadele ve önemli sınırlarını koruyor. Aynı zamanda Çin dışında Rus S400 füze sistemini tedarik eden tek ülkedir. Cezayir'in Libya ve Mali gibi komşularıyla sorunlu sınırları var ve Batı Sahra'nın Fas'tan bağımsızlığını isteyen Polisario Cephesi'ni aktif olarak destekliyor.

(6) Suudi Arabistan *Aktif personel: 231.000 2017 bütçesi: 69.413 milyar dolar*

Suudi Arabistan ordusu, bölgesindeki en iyi silahlı ordudur. Geçtiğimiz yıllarda müttefik bir koalisyonun başı olarak Yemen'de kanlı bir savaş verdi. Yemen ordusu için bir deneme alanı olsa da, uzayan savaş, aldığı ağır insan kaybı ve savaşın harap ettiği ülkedeki kıtlık ve hastalıkla ilgili insani kaygılar nedeniyle önemli uluslararası kınamalara neden oldu.

(5) Pakistan *Aktif personel: 637.000 2017 bütçesi: 7 milyar dolar.*

Pakistan ordusu, uzun süredir devam eden bir askeri geleneğe sahip olmasıyla sağlamdır. Son yıllarda, ağır askeri teknoloji alışverişi ve silah geliştirme ile kuvvetlerini modernize etmek için Suudi Arabistan ve Çin ile daha güçlü ilişkilerden yararlandı. Operasyonel olarak Pakistan, güçlü bir istihbarat servisi tarafından desteklenen güçlü bir birleşik silah doktrini ve savunma sanayi kapasitelerini geliştirmeye ve modern ateşli silahlar ve mühimmat üretmeye yönelik tutarlı bir çaba ile bölgedeki en büyük ordulardan birine sahiptir. Aynı zamanda bölgede nükleer kapasiteye sahip birkaç ülkeden biridir. Arms Control Association, Pakistan'ın nükleer stoğunu dünyanın en büyük altıncı nükleer cephaneliği olarak sıralanan 140 silaha koyuyor.

(5.5) İsrail veya Siyonist Varlık *Aktif personel: 170.000 2017 bütçesi: 18,5 milyar dolar*

(İsrail 'Müslüman dünyasının' bir parçası olmasa da bağlam için buraya eklenmiştir)

İsrail Silahlı Kuvvetleri iyi donanımlıdır ve Amerika Birleşik Devletleri'nin derin finansal ve teknolojik desteğiyle finanse edilmektedir. [Filistin topraklarını gasp ederken tüm uluslararası normları ısrarla ihlal ediyor ve Filistinlilere yönelik zulmü cezasız bir şekilde sürdürüyor.]

(4) Endonezya *Aktif personel: 975.750 2017 bütçesi: 6,9 milyar dolar*

Endonezya, 2050 yılına kadar dünyanın dördüncü büyük ekonomisi olmaya hazırlanırken, ordusu büyük bir hızla büyümeye devam ediyor. Aktif görev personelinin yanı sıra 281.000 ek paramiliter personele ev sahipliği yapmaktadır. Agresif bir askeri çeşitlendirme stratejisi izlediğinden, insan gücü, ekonomi ve siyasi nüfuzu iç istikrarı ve büyümeyi sağlamak için yeterlidir. Son zamanlarda, 274 gemilik bir donanma, 10 savaş filosu ve 12 denizaltı hedeflerken, bir Erişim Engelleme/Alan Engelleme (A2/AD) stratejisi uygulayarak komşuları üzerinde daha da güçlü bir kaldıraç sağladı. Endonezya'nın modernize edilmiş yetenekleri, gelecekte daha büyük bölgesel emellerin habercisi olabilir.

(3) İran *Aktif personel: 534.000 2017 bütçesi: 14 milyar dolar*

Ortadoğu'daki başka herhangi bir ülkede daha fazla silahlı adamla, İslam Devrim Muhafızları Kolordusu'nda (IRGC) ek 125.000 kişi ve farklı ülkelerden gelen diğer bölgesel milislerle. Ayrıca, denenmiş ve test edilmiş yerleşik subaylar ve liderlik aracılığıyla büyük milisleri genel askeri duruşuyla uyumlu hale getirirken etkili bir şekilde yönetmeyi başardı. Yıllar süren yaptırımlar boyunca İran, önemli bir ulusal savunma sanayi geliştirdi ve nükleer bir devlet olma yolunda büyük ilerleme kaydetti. Silahlı kuvvetleri de asimetrik savaşta özellikle güçlü olarak görülüyor. İran, Suriye'de Esad rejimine ve Yemen'de Husilere kapsamlı teknik ve askeri destek sağladı.

(2) Mısır *Aktif personel: 438.500 2017 bütçesi: 2,7 milyar dolar*

Cumhurbaşkanı Abdulfettah el Sisi'nin yükselişiyle birlikte, Mısır ordusu, daha büyük bir savunma bütçesi, vergi muafiyetleri ve kazançlı özel sözleşmelerin yanı sıra, Mısır toplumunun neredeyse her yönüne yayılması ve kendisini yerleştirmesi için serbest bırakıldı. Mısır ordusu, Sisi'nin iktidara gelmesinden bu yana, son teknoloji yeni silahların kademeli olarak satın alınması, yenilenen tedarik zincirleri ve donanmasına daha fazla önem verilmesi ile ordusunu modernize etmede büyük ilerleme kaydetti. Mısır hala birkaç yıldır Sina Yarımadası'ndaki isyancılarla başa çıkmak için mücadele ediyor.

(1) Türkiye *Aktif personel: 355.800 2017 bütçesi: 10,2 milyar dolar*

Türkiye'nin silahlı kuvvetleri birkaç yıldır aktif bir zeminde. Türkiye, Suriye'deki yoğun varlığının yanı sıra, otonom silahlı insansız hava araçları, son teknoloji seyir füzeleri, son teknoloji yerli muharebe tankı ve savaşta test edilmiş saldırı helikopterleri üreterek güçlü bir savunma sanayi geliştirdi. 'Müslüman dünyası' ve Orta Doğu'daki en güçlü askeri güç olarak yer alırken, aynı zamanda Küresel Ateş Gücü Endeksi'nde Almanya'nın üzerinde dünya çapında 9. sırada yer aldı. Türkiye ayrıca Katar ve Somali'de büyük ileri operasyon üsleri kurarak jeopolitik erişimini ve güç yansıtım kapasitesini genişletti.

The Richest'ten Justin Messer'e (Mayıs 2016) göre anlamlı bir şekilde Mısır, Endonezya, Pakistan ve Türkiye en büyük Müslüman ordularıdır. Dünyanın en güçlü 20 ordusu sıralamasında Endonezya 19., Mısır 12., Pakistan 11. ve Türkiye 10. sırada yer aldı. [19]

Referanslar:

[1] Müslüman ülkeleri gelecekte neler bekliyor?, Emekli General Talat Masood – Tribün, 5 Ocak 2022

[2] 2010-2030 için Küresel Müslüman Nüfus Projeksiyonlarının Geleceği, PEW Raporu, Ocak 2021

[3] A.g.e.

[4] 15 European Countries HYPERLINK "<https://www.worldatlas.com/articles/15-european-countries-with-most-muslims.html>" HYPERLINK "<https://www.worldatlas.com/articles/15-european-countries-with-most-muslims.html>" HYPERLINK "<https://www.worldatlas.com/articles/15-european-countries-with-most-muslims.html>"With HYPERLINK "<https://www.worldatlas.com/articles/15-european-countries-with-most-muslims.html>" HYPERLINK "<https://www.worldatlas.com/articles/15-european-countries-with-most-muslims.html>" HYPERLINK "<https://www.worldatlas.com/articles/15-european-countries-with-most-muslims.html>" Most Muslims - WorldAtlas

[5] Dini Özgürlük ve İş Vakfı (RFBF) Raporu, Ekim 2015

[6] A.g.e.

[7] A.g.e.

[8] A.g.e.

[9] <https://www.visualcapitalist.com/worlds-largest-10-economies-2030/>

[10] Power Waterhouse Coopers çalışması, Şubat 2015

[11] HSBC 2050 en iyi ekonomiler listesi, 2012 çalışması

[12] Power Waterhouse a.g.e.

[13] HSBC a.g.e.

[14] A.g.e.

[15] A.g.e.

[16] 'Müslüman Dünyasının' en güçlü 12 ordusu, Adam Bensaid – TRT Dünya, 2 Kasım 1918

[17] A.g.e.

[18] A.g.e.

[19] <https://www.therichest.com/most-shocking/top-20-worlds-strongest-militaries/>

Sonsöz

2030/2040'ta dünyanın siyasi manzarası, 1648 Vestfalya Anlaşması kapsamında kurulan ulus devletlerin ana oyuncular olmaya devam etmesiyle oldukça farklı görünecek. Tek bir hegemonik güç olmayacak, bunun yerine başta ABD, Rusya, Çin, Almanya, Hindistan ve Japonya olmak üzere bir avuç ülke olacak.

2030'un dünyası, bugünkü dünyamızdan kökten dönüşecek. 2030'a kadar hiçbir ülke -ABD, Çin veya başka herhangi bir büyük ülke- hegemonik bir güç olmayacak. Bireylerin güçlendirilmesi ve gücün devletlerarasında ve devletlerden gayri resmi ağlara yayılmasının, Batı'nın 1750'den bu yana tarihsel yükselişini büyük ölçüde tersine çevirerek, Asya'nın küresel ekonomideki ağırlığını geri kazandırarak ve yeni bir uluslararası ve yerel düzeyde "demokratikleşme" çağını başlatarak dramatik bir etkisi olacaktır. " Tek başına mega trendlerin tahminleri, 2030'a kadar değişen bir dünyaya işaret edebilir, ancak dünya tamamen farklı şekillerde dönüştürülebilir. Altı temel oyunun -küresel ekonomi, yönetim, çatışma, bölgesel istikrarsızlık, teknoloji ve ABD'nin rolü ile ilgili sorular-2030'da nasıl bir dönüşmüş dünyada yaşayacağımızı büyük ölçüde belirleyeceğine inanıyoruz. [1]

Dünyanın 10 yılda nasıl görünebileceğine dair üç vizyon

Pew Araştırma Merkezi'ne göre çoğu Avrupalı, Çin'in zaten baskın ekonomik oyuncu olduğuna inanıyor. Ancak ABD kamuoyu, bu üstün konumu kabul etmeye hazır değil ki bu da, değişim gerçekleştiğinde Amerikalılara psikolojik bir darbe indireceğini ve bu durumun, ulusun "istisnai" kaderinin altından halıyı çekme etkisi yaratacağını gösteriyor. Pew anketinde ayrıca çarpıcı olan şey, Birleşik bir Amerika'nın algılanan yenilginin keskin bir şekilde hissedileceği Çin ile bir yarışmaya girdiği hissini yükselterek, Amerikan halkının Çin'e karşı olumsuz görüşlere sahip olup olmamasında ne yaşıyor ne de siyasi parti üyeliğinin büyük bir faktör olmamasıdır. Bir süre önce imparatorluklarını kaybeden Avrupalılar için ABD'nin görece ekonomik gerilemeden muaf olacağı fikri gerçekçi görünmüyor. [2]

Ocak 2017'de Milli İstihbarat Teşkilatı "Küresel Eğilimler"i'n 6. Baskısını yayınladı. [3] Bu basımın başlığı Küresel Eğilimler: İlerleme Paradoksu idi. Bu basım, 2035'e kadar küresel eğilimleri kapsıyor ve diğer şeylerin yanı sıra şunları söylüyordu: Özellikle ekonomik, teknolojik ve güvenlik eğilimleri, sonuç olarak hareket edebilecek devletlerin, kuruluşların ve bireylerin sayısını artıracaktır. Devletler içinde, toplumlar ve hükümetler birbirlerinden beklentilerini yeniden müzakere edene kadar siyasi düzen belirsiz ve gerilim yüksek olmaya devam edecek. Devletlerarasında, Soğuk Savaş sonrası tek kutuplu dönem geride kaldı ve 1945 sonrası kurallara dayalı uluslararası düzen de zayıflıyor olabilir.

Küresel Eğilimler 2040

Uluslararası sistemdeki güç, daha geniş bir kaynak kümesini içerecek şekilde gelişecektir, ancak tek bir devletin tüm bölgelere veya alanlara hâkim olması muhtemel değildir. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin, küresel dinamikler üzerinde en büyük etkiye sahip olacak, diğer aktörleri daha sert seçimlere zorlayacak, küresel normlar, kurallar ve kurumlar üzerinde artan bir şekilde oyununu oynayacak ve devletlerarası çatışma riskini artıracaktır. Çin, artan gücü ve etkisiyle orantılı olarak küresel zorluklarla

yüzleşmeye yönelik yanıtlara liderlik etmede muhtemelen daha büyük bir rol oynayacak, ancak Pekin de bu yanıtları kendi çıkarları doğrultusunda önceliklendirme ve şekillendirme konusunda daha büyük söz sahibi olmayı bekleyecek. [4]

Rusya, AB, Japonya, Birleşik Krallık ve potansiyel olarak Hindistan da dâhil olmak üzere diğer büyük güçler, önümüzdeki yirmi yıl boyunca nüfuzlarını kullanmak için daha fazla manevra alanına sahip olabilir ve jeopolitik ve ekonomik sonuçların yanı sıra gelişen norm ve kuralların şekillenmesinde önemli sonuçlar doğurmaları muhtemeldir. Rusya, geleneksel değerleri teşvik ediyor ve Avrasya'nın büyük bir bölümünü kapsayan, Rus hâkimiyetindeki bir himayeyi arzuluyor. Çin, mevcut sosyal sisteminin, yani Çin Komünist Partisinin toplum üzerindeki güç ve kontrol tekeli, sosyalist piyasa ekonomisi ve tercihli ticaret sisteminin artan küresel kabulünü istiyor. [5]

İtirazları Zayıflatan Kurumlar BM, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) de dâhil olmak üzere onlarca yıldır Batı liderliğindeki uluslararası düzenin temelini oluşturan küresel hükümetler arası kuruluşların birçoğu, kötüleşen ulusötesi zorluklara göre azalan kapasite ile geçici koalisyonlar ve bölgesel örgütler için artan ülke tercihleri gibi siyasi çıkmaza saplanmış durumda. Bu örgütlerin çoğu muhtemelen diplomatik savaş alanları olarak kalacak ve rakip güçler tarafından oyulacak veya dışlanacak [6]

Çin ve Rusya, Batı liderliğindeki girişimleri engelledikçe ve kendi hedeflerini bastırdıkça, hükümetler arası kuruluşların Batılı liderliği daha da gerileyebilir.

Çin, kalkınma ve dijital yönetim hedeflerini yansıtmak ve insan hakları ve altyapı kredilerine yönelik eleştirileri hafifletmek için mevcut uluslararası kurumları yeniden şekillendirmeye çalışırken, aynı zamanda kalkınma, altyapı finansmanı ve Kuşak ve Yol Girişimi, Yeni Kalkınma Bankası, Şanghay İşbirliği Örgütü ve Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık da dâhil olmak üzere bölgesel entegrasyonu ilerletmek için kendi alternatif düzenlemelerini inşa ediyor. [7]

Brookings'te Yerleşik Olmayan Kıdemli Üyesi Colin I. Bradford, Mayıs 2022'de küresel düzenin geleceğine ilişkin Perspective hakkında şunları yazdı: Bu gergin anda, ABD-Çin ikili ilişkisini yönlendiren çatışmacı anlatılar, artık küresel düzenin geleceğine ilişkin özellikle çelişkili perspektifler içeriyor gibi görünüyor. Çin, ABD hegemonyasının uygulanması için elverişli olan savaş sonrası dönemde Batı'nın varsayımsal olarak evrensel değerlerini küresel sisteme ne ölçüde empoze ettiğinin görüldüğünü vurguluyor gibi görünüyor. Aynı zamanda ABD, Çin'in farklı değerlere dayalı ve farklı normlar tarafından yönlendirilen çok kutuplu bir düzen oluşturma taahhüdünü, Çin'in bu süreçte önde gelen bir küresel güç haline gelmesi olarak yorumluyor. Küresel düzenin geleceğine ilişkin bu iki perspektif, ABD ve Çin'in her biri bundan kaçınmak istediklerini söylese de, daha fazla ayrışmaya yol açıyor ve "yeni bir Soğuk Savaş" atmosferi yaratıyor gibi görünüyor. [8]

Bugün dünya, tekil vizyonlarla değil, zıt akımlarla, çelişkilerle ve çok değerli güç alanlarıyla bölünmüş, parçalanmış durumda. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 2 Mart'ta Rusya'nın Ukrayna'yı işgalini kınayan ve 7 Nisan'da Rusya'yı BM İnsan Hakları Konseyi'nden uzaklaştıran oylar, bağımsız ve dengeleyici pozisyon alma hamlesinin boyutunu ortaya koyuyor. 2 Mart kararına karşı oy kullanan beş ülke (Belarus, Kuzey Kore, Eritre, Rusya ve Suriye) dışında 19 ülke de 7 Nisan'da aleyhte oy kullandı. 7 Nisan'da çekimser kalan 58 ülkeye bu 19'u ekleyince, bu iki oylamada Rusya'nın kınanmasına itiraz eden 77 ülke, yani Birleşmiş Milletler'in toplam 193 üyesinin yüzde 40'ı çıkıyor.[9]

7 Nisan'da çekimser kalan 58 ülkeden en az 17'si, nüfus büyüklükleri, GSYİH'leri, nükleer silahlara sahip olmaları veya kültürel etkileri nedeniyle bölgelerinde veya dünyada önemli ülkeler olarak öne çıkıyor. Bu ülkeler Asya'da Hindistan, Endonezya, Pakistan ve Bangladeş; Güneydoğu Asya'da Malezya, Singapur ve Tayland; Latin Amerika'da Brezilya ve Meksika; Afrika'da Gana, Kenya, Nijerya, Güney Afrika, Tanzanya ve Uganda; Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da Mısır ve Ürdün. Buna Çin, İran, Vietnam ve 7 Nisan'da aleyhte oy kullanan dört Orta Asya ülkesi de eklenirse, sistemde ağırlığı olan

ve bölücü meseleleri geriletebilecek, altısı G-20 üyesi ülkeler olmak üzere 24 ülke var. Ortaya çıkan çok değerlikli küresel düzeni gerçeğe dönüştürüyorlar. Christiane Amanpour'un ABD'nin Birleşmiş Milletler Büyükelçisi Linda Thomas-Greenfield ile 7 Nisan 2022'de yaptığı röportajda belirttiği gibi, dünyanın yüzde kırkı "başka bir anlatıyı" takip ediyor. [10]

Çok Kutuplu Dünya Düzeninin Köşeleri

11 Eylül saldırılarından sonraki yıllarda jeopolitik tartışma, BRICS'in yükselişi yerine terörizm ve ABD'nin Afganistan'ı işgaline odaklandı. Bu, 1999'da Dartmouth'tan William Wohlforth tarafından oldukça ironik bir şekilde "yalnızca barışçıl değil, aynı zamanda kalıcı" olarak tanımlanan ABD liderliğindeki tek kutuplu dünya düzenine alternatif olmadığına dair yanlış bir varsayım yarattı. O zamandan beri blogun birincil hedefi, Batı liderliğindeki küresel yönetim sisteminden ABD hegemonik tek kutuplu modeline alternatif olarak hizmet edebilecek daha kapsayıcı birçok kutupluluk paradigmasına geçişi teşvik etmek oldu. Yekaterinburg'daki 2009 toplantısında yayınlanan BRIC Ülkeleri Liderlerinin Ortak Bildirisi şöyle okunur: "Uluslararası hukukun üstünlüğüne, eşitliğe, karşılıklı saygıya, işbirliğine, koordineli eyleme ve tüm devletlerin ortak karar almaya dayalı daha demokratik ve adil çok kutuplu bir dünya düzenine desteğimizizin altını çiziyoruz." Çok kutupluluğa ilişkin bu konum sonraki yıllarda da korunmuştur. [11]

Batılı yorumcuların BRICS'in etkinliğine ve bütünlüğüne ilk başta inanmamasına rağmen, Financial Times nihayet 2014'te "küresel ekonomik güçteki kaymaların, kurumsal güçteki değişikliklerin mantıklı - hatta kaçınılmaz olabileceğini gösterdiğini" kabul etti. 2017'de Çin'deki BRICS zirvesinin ardından üyeler, Pax Americana'nın yerini almayı amaçlayan çok kutuplu bir dünya düzeni için 68 maddelik bir manifesto ortaya koyan Xiamen Bildirgesi'ni yayınladılar. Blok içi ilişkilerin "stratejik ortaklık" statüsü onaylandı ve Birleşmiş Milletler'in merkeziliği, BM Güvenlik Konseyi ve Bretton Woods kurumlarında reform ihtiyacı yeniden teyit edildi. BRICS ülkeleri, Dünya nüfusunun yüzde 40'ından fazlasını oluşturuyor. Kolektif GSYİH'leri küresel GSYİH'nın yüzde 25'ine (21 trilyon ABD Doları) tekabül ediyor ve ulusların dünya ticaretindeki payı 2020'de yüzde 20'ye (6,7 trilyon ABD Doları) yakındı. BRICS'in hesaba katılması gereken bir güç olduğu açık olmalıdır. Batılı güçlerin hâkim konumu aşınıyor. Buna karşılık, Çin ve Hindistan gibi güçler ön plana çıkarak küresel karar alma seçkinlerini daha az Batılı ve ideolojik olarak daha çeşitli hale getirdi. [12]

İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan ABD merkezli uluslararası düzen çökerken, ABD öncülüğündeki küreselleşme çağı sona ermiş gibi görünüyordu. Küresel siyasi ve ekonomik düzen hızlı bir değişim geçiriyor. İkinci Dünya Savaşı'nın galipleri tarafından dayatılan eski düzen, içsel eşitsizlikleri nedeniyle solup gidiyor. İslam dünyası, ortaya çıkan çok kutuplu küresel düzen içinde henüz bağımsız ve uyumlu bir güç değil ancak büyük güçlerin uşağı.

Referanslar

[1] Küresel Eğilimler 2030, Milli İstihbarat Konseyi, Aralık 2012

[2] 2030'a hoş geldiniz: Dünyanın 10 yıl sonra nasıl görünebileceğine dair üç vizyon, Mathew Burrows ve Anca Agachi – Atlantik Konseyi, 6 Ekim 2020

[3] "Küresel Eğilimler" in 6. Baskısı, Milli İstihbarat Teşkilatı, Ocak 2017

[4] Küresel Eğilimler 2040, ABD Ulusal İstihbarat Konseyi tarafından yayınlanan Daha Rekabetçi Bir Dünya, Mart 2021

[5] A.g.e

[6] A.g.e.

[7] A.g.e.

[8] Küresel düzenin geleceğine ilişkin perspektif, Brookings Enstitüsü'nden Colin I. Bradford, Mayıs 2022

[9] A.g.e.

[10] A.g.e

[11] Çok Kutuplu Dünya Düzeninin Köşeleri, Adriel Kasonta – Amerikalı Muhafazakâr, 19 Temmuz 2022

[12] A.g.e.